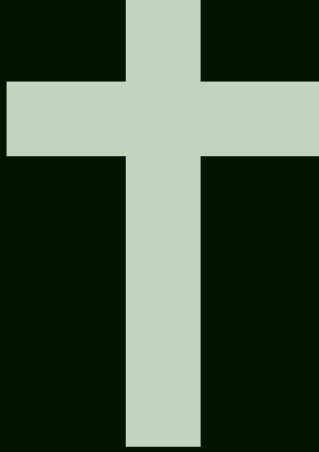

Mooçaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijì

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	42
SAN LUCAS	67
SAN JUAN	107
HECHOS	136
ROMANOS	170
1 CORINTIOS	186
2 CORINTIOS	201
GALATAS	212
EFESIOS	218
FILIPENSES	223
COLOSENSES	227
1 TESALONICENSES	231
2 TESALONICENSES	234
1 TIMOTEO	236
2 TIMOTEO	241
TITO	245
FILEMON	247
HEBREOS	248
SANTIAGO	261
1 SAN PEDRO AAME	265
2 SAN PEDRO AAME	270
1 SAN JUAN AAME	273
2 SAN JUAN AAME	277
3 SAN JUAN AAME	278
SAN JUDAS AAME	279
APOCALIPSIS	281

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.
(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiibo Davidco. Jaabo aivojiiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiicigo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinjivi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaano Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idiimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevoro, bu israelmoco babiloniam iiguinoninumoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiinjivi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuui.

Jesucristo Ifivuuno.
(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuui seeji Maria Joseque itajevaqui icacuuhi. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiiifaño icacuuhi Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofañoo seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofeededi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onoono: Moocaani miihaivi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayicubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iicugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuui Belen onoocuumivi Judea jiinjivi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojiiibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluui: ¿Cuuca iicaabo judiom iivojiiibo ifiivoobo? Miiro miihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojiiho Herode uguubuuboro nijjii nijjii minifutuuihi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojiiho paryiicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiihaco miyaminaaco ijiiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniihi:

⁶ Iijoho Belen Juda jiiinje cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinjeo aivojitoguiinovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuihi. Miho difañoiti aivojiiho fiveji taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluui diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahii mofoo. Jaamoro imino midillu toosee icamañoco. Jaamo mahatyimedi uo mijiihogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojiiho ijiiibugueri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuihi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseguino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciimo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiiriro uumiumo ijiiinjejaago.

Jesuma Caaninisi Egipto Jiiinjejaago Agaano.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajaveuboro diiboco nuuhi: Gañiiivo jaaboro seemeneque seejima diiciiho Egipto jiiinjevi digaa. Jaaboro tahi diica jari ico onoonohachuta Herode amiiisi seemeneque guiiinjeibo igaiacauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiiuuboro tooseema seejico iicuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiiinjevi. ¹⁵ Tahii icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani iimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiiinjetii Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuihi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiiunoco agaajaciuboro sihidi sifiratuuho. Jaaboro seemeque paryiicino gaisiraicisuubo mificabaciti guiiinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniiuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onoohiigovi ataacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotiihi diigoco ajacusunoco ochoomociniicuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiiinjevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiiivoobo seemeneque seejima diiciiho dojicuviro duhuumi Israel jiiinjevi guijevecuumo seemeneque agaicauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiiuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiiinjejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onooho caanibuuna Judeavi aivojiihoboti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijiiibugueri iicaubo Galilea jiiinjejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo ifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jiiibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeavi iicano sicaihigovi jiiibogoboro jilli neehicauhi: ² Amiihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitivucuuihi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniiubo: Saatoho ico guubuvusuihi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico mehetavo, onono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajo iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jiiinjeminaa, bu Jorda tehi fitino iicano jiiinjeminaa icamo diiboco uguubunicivamo.

⁶ Jaamo iimitico ijiiibogonobuunati Jua diitoco Jorda onoohihaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomoto, saduceomoto icamo diibojaa initiqumaavamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miiijoho amiihaico ijiiibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amiihai eedeehifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro miihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miiro jino amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miiro jigaafe imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onovatihehejeque miquitimoro cijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuno jiiibogobadi icano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gaijari, cijigairi icano. Diibo tajanaanicivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototih diibo tihaijaafejeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasuujiiibo ufucuro ajabaavejitino cijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua initiqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutih. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco inituubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofañoti Jesu atymeui Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuui sihi sicahigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiha ihiji Jesujaa asaauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro Caatinihaame neehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitih, tolliro bu Moocaani iji sefari icajiiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuui iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu niquevevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miiro Caatinihaamefaño noono: Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuui caamovobai niquevevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma. ⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguinemo ememuivooboro uco idimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miiro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuui. Jaadi Moocaani toomominaa asaamoro diiboco jeecevovauhi.

Jesu Ticoni Ijiiibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuui Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiiinijevi. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiiboro ufuubo icatuui Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiiinije onohigo muuaijiniri iicaucumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatinuuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiiinije, Neftali jiiinije icano muuaijinidi icano jiihairi, Jordanti aamijijaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. ¹⁶ Civono jiiinijeguino iicaumoco achicuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jiiinijeguino iicaumoco sese achicih, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoni uhi miyaminaaco ijibogoo: Amiihai imitico mejevesucu jino Moocaani aivoji fiituvucu uhi, nooboro.

Jesu Coovahi Iguenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuajinidi. Jaabo atyimeuhi miimiisiici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoobo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoobo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuuhuneri muuaifaño fiichicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amiisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetaevequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuuhunoco ejevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacobo onoobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amaahuniumisico.

²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogoo boro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogoo boro, bu fanoova guihuvaneri iguihuvamoco buheesuuboro. ²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihuvani iicaumoco, bu idiño isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiniije cuuminooto Jerusale cuumiotheje, bu Judea jinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icano.

5

Ifabaihallivi Jesu Jibuguuno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai niquevevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijibogominaa igaivuuhi. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijibogoo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebino idaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo idaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebino isiicumoco. Diito jinijejeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco idaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebi imihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebi icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco ijiiheveme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoonimo, amiihallivi sicamañehejeque ijibocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Miuro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno mooniumo.

Jiniije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amiihai jiniije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguihi imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiniije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiniije aachiciniminaa. Miuro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihi. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatihi. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jahe iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco iimequi.

Jesu Tajibaco Jibogono.

¹⁷ Uco mehescinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miuro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiniije icano iicanohachuta tajibahaame naavutusuti sanooba

gañicafetjitihi, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiibo tolli imooniibo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihifooboti noocafetjiiibo. Jaanoti imityagooboro imino omooniiiboro sitaaco tolliro imooniqui ijibogooobu ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafetjii. ²⁰ Miiro jino amiihaico neehi: Amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiiji bu niquejefaño mefeetjitihi.

Icajisuditi Jesu Ijibogono.
(Lc 12.57-59)

²¹ Amiihai muguubuhicacuui, amiihai eedeetemihaico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaubo castigacafetjii, noomoro. ²² Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho inahabogaago isifiratomo castigacafetjii. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo inferno cijigai nihicuguiino guinovi minifetjii.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeasafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabogaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebii minifototo. Jaadi jari duhumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivi ijibogomoro ico isisisuqui asatyohachiiji, dinahaboma jiihaiiro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotiibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi. ²⁶ Miyantiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho gaigoooco imogomoro emeecimo ijeebiiifañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifaño agañisuhachiiji, toollico diicibo tehesino gañii; imijirunaa difiti samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi cijigaiifaño agañicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañisuhachiiji quiticibo tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro cijigaiifaño agañicafotono.*

Jesu Jiibeguehi Gaigoooco Ejeevesufinohallivi.
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuuoco iicibo diigofañodi ajeva imitico icihii.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinohallivi Ijibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiñjefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusalem cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojiiibo Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Toli eneeneri sajabaco diingajaque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivivi mejeenesucuuono, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.
(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachiiji, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro ligaico igañisuruva, bu diibo ligaico gañijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiibo mihiihacasiidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachiiji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaatyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitacigohachiiji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooce kilometro ticovovi satyequi atajiihachiiji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

* **5:30** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

Diminaaco Gaiji
(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuuhi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiiamaa amiihaico aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.† ⁴⁵ Jaachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miïro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihiijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachiiji, çmilli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miïro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idil-luhachiiji, çminoodi imico toono edeetavono? Miïro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifihhi. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihica oono amiihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jiiibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitihhi. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, calenefeeveni icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninichimo miyaminaa diitoti imino ihimaacui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jiiibeguehi Moocaanima Iimaaco.
(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu amiihai Moocaanima mihiiamaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihhi julleeciniboro sinagogajanofaño ihiiamaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro amiihaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro kuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iïro idiicahigo. Jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihifoneheje sicamañeheje samañocoro unu-cumañocoro siino needinco: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miïro Moocaani imegaviro amiihai midillutinaacaro gaajacuui amiihai mucuujivaachunoco. ⁹ Jaaneguiiha amiihai jilli noomoro Moocaanima mihiiamaa:

Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi jiiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi. ¹¹ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro miihaico inisunofaño gañisudino. Miihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miïro amiihaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachiiji, bu tolliro amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amiihai sitaama mihimibachusitihachiiji, bu amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico imibachujitihhi.

Jesu Jiiibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amiihai safucuco mahaigasumi amiihai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninichibadi. Diito tolli moonifihhi amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiihaico neehi: Toono ijaadaco mihicacuui miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiibo adaigasumi dihimeque nitiiïbo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiiboro

† 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico ijiheguemeque. * 6:13 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miïro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifinjitino icano, onoonoco.

niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaaju. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.
(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananincinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miuro amiihai busumijeene iicahigovi, bu amiihai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.
(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miuro saafi ihaalli iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitiibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachiji imihusetiibo. Moocaani iimogobadi icacujibo. Jaanoti miino imitico iminobadi mehesicinihachiji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.
(Lc 16.13)

²⁴ Miihañooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miuro saafiico ijihgeuebere saafi-icoro gaajijruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Isemeque Teemefihi.
(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji niji amiihai jeebinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototih? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco miihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiihai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaanivivi amiihai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amiihaiti cajaan siino janaanici ticovovi macamevetejirahi toono fanoovari niji niji mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri niji niji mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco miihifinici, ducicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicago toono ñavahu jaachiji bajifaño icano, civohogo iquitcafotonoro cijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujibo, ajashucani amiihai miyaaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui niji niji mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miuro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehichahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³³ Jaaneguiha Moocaani aivojijaagovi dijeebiico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiha civohogo iicajinehejeri amiihai jeebiico niji niji momoonidino. Toono amiihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono niji niji idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.
(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachiji amiihaico bu Moocaani amiihai imiti needino. ² Toono amiihai sitaaco menehicabadiro bu amiihaico moonijibo, bu oono amiihai sitaaco mohovocihicaneriro amiihaico oovicijibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaalliifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro? ⁴ Jaabo ijihogo dihaalliifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaalliifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¿Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaalliifaño iicatuucico duci. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aalliifaño iicano beevagayico duciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihaijaagovi emecafotomoro amiihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

† 6:26 Moocaani

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amiihaico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miiro idilluubo gaayicifih, bu iguiinoobo atyimefih; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacjirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacjirumo? ¹¹ Miiro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaaajahi. Jaa negui imi amiihai Caani niquejefaiño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miiro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jiihai aamjiriro mijicamaaje. Jaanoti oono gujefefaiño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi.

¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miidimoro atyimehichahi.

Imohoco Inoovatairo Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifiico magaihuini oono abaiififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaaajaci omooninehejeti; miiro mijoho baacuco jaanoti icitathi, bu añaajeqe jariimohoti icitathi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafih. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinoco noovafih. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatio imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiha diitoco magaaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaiño Feejitih.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiho, Aivojiiho, eneehicamo niquejefaiño feejitih. Idimoro Taacaani niquejefaiño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiho, Aivojiiho, miihai dimemeri miihimaahicahi, dimomofaiñodi miihai iimitino ijimico buhi magaiihicahi, bu dimomofaiñodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatih. Uti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiho, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saurahi icano. Jaarunofaiño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicucinumafo. ²⁶ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho onoonoco omooniiho agaajatibobadi jiinigaibaahohallivi ijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguuno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. Jaaano sihidasa! nooboro.

²⁸ Jesu ijiihuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicaui, ²⁹ fariseomibadi icatiiho, aivojiiho mityama iicaabo iicanicibadi ijiihuguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti niituuboco sihidi miyaminaa bucasuhi. ² Jaanaaca diibojaago saauho saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuivuboro diiboco nuuhi: Aivojiiho idiimogohachijii uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiñobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difico dihfusuto. Jaaboro asigayiti satyoo Moocaanico deecivoto Moise atajiibaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasimīnaa Aivojūibo Cojīmīnaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasimīnaa aivojūibo diibojaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojūibo, tacobojīmīnaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañūibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojūibo iimusuuhi: Aivojūibo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagoo efeejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacobojīmīnaafi ibuheetequi. ⁹ Miiro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiño icahi, bu jaaruubo amocasimīnaa aivojūiboti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonicūibo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saanicūibo. Tolliro bu tacobojīmīnaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonicūibo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro amūhaico neehi. Paryi Israel cuumimīnaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi icamoco atyimetihī. ¹¹ Amūhaico neehi, ajashutimo saaji niquejaagoti, aamijijaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasiivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejiruno jilliro jahisi icivohigoviro gañicafeteji tahigo ataacasimoro igaiñoooco oojsujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojūiboco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicobojīmīnaafi buheecujī ijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuui.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududūicuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiivugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiifaño iicaumehejeque. Jaamoco saforo unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icihī moniinovahañoco, bu moguihuvahañoco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyamīnaa emecuvuunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise tajiiba gaajamīnaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jūibogomīnaafi, iima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyamīnaafibadi Ifiivuuho iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ijūibogomīnaaototi diiboco nuuhi: Aivojūibo, jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi icūidihīca, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cūji, nuuruubo.

Jesu Sūcutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuihi ijūibogomīnaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saahi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ijūibogomīnaa diiboco aacisuumoro nuuhi: ¡Aivojūibo, mūhaico taajasu! Jino miniitucuui, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuuho: ¿Collihī mihiguetehi? ¡Ajashucani amūhai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuuaico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi sūcutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyamīnaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyamīnaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaivi Gadara jinijevi ifutuubaaca miimisiici gaifimisi cūhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saahi, iimitino ijima ijeebiifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mūhaiñoooba toojiri feehicautihī. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihī mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo?

¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idasunisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰Jaamañoti fitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iguumo; ³¹Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaico buhigovi agañijhachiji, jaatyo faafaimifañoro mihaico gallu, noomoro.

³²Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi muuaifaño.

³³Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuumoro jibugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco gallu, iijiniyeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuui onogoomuuaivi iicacuumi iicauhigo. ²Jahi diibojaago sivaumo saafico idino isifañiubo icigaijefaño siucinuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuui, nooboro.

³Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihica imiticani mehesamaahi? ⁵¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuui onono, gañivoobo diigo onono? ⁶Eneecau bu amihaiico ifusuqui uujoho Miyaminaafbadi Ifivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino isifañiuboco nuubo: Gañivoobo dicigaijegue ñicibo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷Jaasumiro idino isifañiubo icigaijegue ñicuboro iijajaago fuucuui. ⁸Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguimo. Jaamoro Moocaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onoboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰Jaanaaca bu Jesu jaaha amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu jibogominaama icaubo cojivi casicamaivauhi. ¹¹Jaanoco fariseomi aatyimeumoro jibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹²Jaanoco Jesu uguubuumoro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihhi, nooboro. ¹³Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli ononoco magajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeeçivo asimico magaiicaamoro mejeeçivonoco. Miuro: Uujoho imino icahi, onomoco cuuhuvaqui saatihhi. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatihhi? noomoro.

¹⁵Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idasuri machutimo icanicijirahi; diitofeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udimiticicafotodihivi idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶Miuro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaanoviciviro guiraatejirahi. ¹⁷Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedeejutafaño ficutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanocicro icafhi, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedeeljibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Udud#ciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivoj#bo agasebora diibo imegavi ajavuvuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro guiveecuui. Jaarunaaca #joho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino doj#cuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu aga#iivuboro diiboma fuubo ij#bogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci id#nohachuta t#jeheri iicaugo ibujinaagoti asaagoro Jesu gaachehujinibaco dud#icivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco udud#cineriro: Buheej, noogoro eesamaaihicauma#o. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aaty#meuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogoma#o buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivoj#bo ijafa#o #futuubo aty#meuhi masiminaaco diigoco ic#iqui iigay#ciumoco, bu miyam#naa ataacasimo ocoovadi#c#n#noco icano aaty#meuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino m#iro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyam#naa jehebacasiuhi. ²⁵ Jaarunaa Jesu diitoco jahisivi ihiinusuboro fa#oojavu ufuuboro diigoco ihuseti agaay#ciuboro ga#iiv#ciuhi. Jaasumiro diigo ga#iivuuhi. ²⁶ Jaano pary# tooji#ijeri gaajacafutuui diibo tolli omoon#uno.

Jesu Buheesuhi Aaty#metim#sico.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco mi#misi#ci aaty#meutimisi bucasuhi coovadi#c#n#misiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaga fuumisi. Jaamisico dilluubo: #Nacuhu am#isi mimiyaaveguehi toonoco omoon#ijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Ji#i Aivoj#bo, noomisiro i#musuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aall#noco udud#ciuboro nuuhi: Jaafa am#isi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diit#sico ihaall#no iminutuui. Jaaboro Jesu diit#sico faguui: Jeedicahi m#ihai#oobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofa#o ufuumisiro j#buguumisi pary# tooji#ijeri Jesu omoon#unoco.

Jesu Buheesuhi Imaat#boco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho s#vauhi Jesujaago ihiimaat#bo iimitino ij#ma iicauboco.

³³ Jaaboco Jesu buhi aga#i#udi jari diibo ihiimaahicaut#bo jari iimaauhi. Jaaneri miyam#naa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfa#o aty#meratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofa#o fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ij#mico buhi ga#i#hicahi, diito aivoj#bo mityariro, noomoro.

Jesu Miyam#naaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu im#idi cuumineri icano i#ooboro sinagogajanofa#o j#bogooboro. Moocaani aivoj# i#ico j#bogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyam#naaco aaty#meuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu onoo ovejami itoomom#naafima achahamo icanicibadi iicauma#o icano.

³⁷ Jaaboro itoomom#naaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashut#i. Jaarunofa#o idudicamaajem#naa m#id#i diitoco #c#jirumo. ³⁸ Jaaneguiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajem#naati igalluugui ih#c#vaqui, nooboro.

10

Jesu Ic#i Minisum#naati Fahuseeci Motihaiti Mi#misi#ci Id#no.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti mi#misi#ci icamo ij#bogom#naaco ucuuhuvauboro imityaco ac#ubo, iimitino ij#mico buhi iga#i#hicacui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ij#bogom#naa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusum#naafi, bu Jacoobo onoo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoo cananistami#o, bu Juda Iscariote onoo Jesuco aaci#jiibo icano.

Jesu Iminisum#naaco J#bogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisum#naaco jilli nooboro galluui: Judiomi iicatimo ji#ijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaahavedino. ⁶ Israel cuumi miyam#naa ovejamibadi

imítaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jübogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuuhi, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, foojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amühai jilli ticovono jino mityaco magaayicühi; jaaneri momooninoco ma- jaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegu- cubaco jühaiguiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyö sajaacoro caamoojaco. Bu tihaijaaebaco, queseibaco icano masatyedino. Müro dudidamaajeminaafi imachutaama icafühi.

¹¹ Jaamo amühai cuumivi mihifutusumi, bu alio cuumivi mihifutusumi icano, migu- iino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebü icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachijü diitedi mejevesu toono sajeebü ica dilluco. Jaanoti iimogotihachijü toono sajeebü ica dilluco dojicviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amühaico agaayicigotihachijü, bu ugu- ubugotihachijü icano, toojati mihinomoro tuucuumiti mihinomoro amühai tihaiñoguiino jünico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyantiro amühaico neehi. Jaadu- fucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icacuuumije miyaminaa janaanivü.

Jühevejeheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amühaico galluui onoo ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegü mihimibaicinü onoo jünimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amühaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amühaico aamijimo sinagogajanofañovi. ¹⁸ Jaamoro amühaico satyeyimo tajübaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amühaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihimaacuujino iicacuujidi Moocaani amühai jeebüfaño mihimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amühai mihimaajino icatino jilli amühai jeebüfañoti amühai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisujü, bu caanimi iseemequere moonisujü. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasunü faaboho miyaminaafi amühaico jüheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amühaico ubucasismo siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amühaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo saaji amühai paryi Israel jünije cuumineri mofoomo tuucuumijeqe mihimivotinaacaro.

²⁴ Müro cajaanü ijübogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeevominanaafi ihaivojübo janaanivü jeevatatihi. ²⁵ Jaanegü ejeevamaaisuubo ijübogominaafi ticovovi iicacuuner- iro imo imo iicaqui, bu ijeevominanaafi ihaivojübobadi iicacuuneri icano. Müro iijaminaa aivojübo icaruuboco ijimi aivojübo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Müco Fine Mihigüjirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegü miyaminaaco mihiguidino müro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino iicano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amühaico onoonoco amühai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amühai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvü mofoomoro. ²⁸ Mihigüjirahana onoo miyaminaa ifico agaicaaafimoco. Jaarumo ijeebüco gaicaaajitirumo. Jaanoti naha idüboboro mihigü alio ifico agaicaaaboro, bu tolliro ijeebüco cijigaifaño iguijenjiruuboco.

²⁹ Müro miimisüci joomisico sajehegayüriro manaajenicühi. Jaarumisiti saafiba gui- jebetatihi amühai Caani niquejefaño iicaabo nootimañohica. ³⁰ Müro paryi amühai nigai jeene paryi oovocinüuhi sajehesari. ³¹ Jaanegü mihigüjirahana. Müro amühai janaanici majaaducafeteji ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaajü Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiniijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivathi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miuro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco iabaaboma moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanicivi caanico, seejico icano agaijubo tatyaha iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanicivi agaijimo tatyha icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesicinibo tadyojicuti ofootiibo tatyaha icajitihii. ³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihusebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaatyoahacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiniijeo cuuminovi jibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniboro efeehicaunoco. Jaaboro saathoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco imusuuhi: Mofoomoro Juaco mijibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuihi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idaaasumo jibogocafetehi taajasujibogoco. ⁶ Imicani icajilbo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memeeicituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba iguibuhucinibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jicinuboco? Miuro amihairyo magaajahi iminoono ijicinimo aivojito iijanofaño icafihii. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memeeicijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaanici iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinhaame jilli onoo: Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciivo aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miuro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachijii, miuro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubo.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumino miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicihii oono seeme anaajenicahisifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicinifibadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminithi, bu idaaasu masinoco amihaidi mamasivacuuraahi. Jaarunofaño mataatihii, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miuro Jua asaaubo aagafifiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miuro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihaifeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucuujirumo. Jaamoro ifusucuujirumo idaaasu

gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanici vi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niqiejefaño gañiyicafeteji, noonoro deesicinihi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miiro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica jahirahi. ²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiinjeko miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.
(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqeje Aivojiiho, bu jiinjeko Aivojiiho icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaaajamaaditi, bu jijeohesiciniima iicamediti icano afataninoco, jilli ticov jeebiiha iicamocoro dihihusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyantiro aivo miihaiñooba Illico gaajatihi. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihi. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujoho jaguisisiqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujoho atajiihanoco. Jaamoro uuti magaja, ajaabicifinoco, bu tajeebi isicunoco icano. Jaamo amiihai jeebico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiihano, sihidi jeevatihisatyo, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihisano.

12

Ijiihogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igoooro feehicauhi. Jaanaaca ijiihogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifayinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijiihogominaa jaguisifucu eheetavusutatinoco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihisafoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miiro Moocaani iijafaño ufuuboro machuubo jeevico imimaahunoco, miijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memeechicatihisafoono, sacerdotemi Moocaani iijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicaninoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miiro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanici vi ejeevano. ⁷ Miiro amiihai magajatihi Caatinihaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotihisano, onoonoco. Miiro toonoco magajaruva oono milli imitico omoonitirunoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuui. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimugumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanoti amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacuturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miiro miyaminaafi oveja janaanici jaducatefeti! Jaamaño jaguisifucusumi imino mooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tsumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miiho mijiihbeguedino, nooboro diitoco faguehicauihi. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

18 Jaani tajeecivominaafi uujoho #c#bo. Jaaboco uujoho agai#boro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagajaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco j#begueji. 19 Jaaruubo #aaijit#bo, coovadiinamaaijit#bo icano. Mi#hai#ooba ihiimaaco guubujit#hi cuumino j#hai#ovi. 20 Aivo ga#icafetejit#no buiga m#ivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajit#no cuugahuba jari in#futuruno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. 21 Jaadi naha jari paryi j#inije miyaminaa diibocoro esicinicuuj, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaalli#no aatyimet#bo, ihiimaat#bo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuhi. Jaaneri aty#mecuubo, bu iimaacuubo icano. 23 Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: #Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

24 Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijim#ico buhi ga#i#hicaabo, diito aivoj#bo Beelzebu mityariro, noomoro.

25 Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooici udugaavonoro sanomi#o imoonicasiruva gueenene icat#noro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva gueenene icajit#rahi. 26 Jaabadi #milli bu Satanas ificoro buhigovi ga#i#jirahi? Jaanoti jilli imoon#ruva, #milli bu imitya gueenene icajirahi? 27 M#ro am#ihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijim#ico Beelzebu mityari buhi aga#i#no meneehicahi; #Jaano bu tolli iicahachijji, m#ijoho nacu oono am#ihai j#ibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi iga#i#hicaqui? Jaama#o bu diito tolliro omoonima#o imino gaajaveechuno am#ihai guiraano aivo m#imitanoco. 28 Jaanoti naha uujoho imitino ijim#ico buhi ga#i#hichahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaama#o toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya am#ihai agasecuunoco.

29 #Milli bu sifi esefaabo iijafa#o ofooboro inehijeque dumi#icijirahi iticoni diiboco sisit#boro? Jarihiica naha diiboco isis#boro inehijeque dumi#icijiruubo.

30 Jaama#o tajaagovi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

31 Jaanegui am#ihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imit#ico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro busurajit#hi. 32 Jaabadiro bu cayaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajit#hi j#ijehallivi, bu ufucu s#ijehallivi icano.

Imohoco Inoovatitiro Magaajatahi.
(Lc 6.43-45)

33 M#ro iimino imoho, iiminocoro noovan#ic#hi. Jaabadiro bu iimit#ho iimit#nocoro noovahi. Jaama#o imohoco inoovatiro magaajatahi. 34 j#iinimomi cuumi mihicamo! #Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imit#minaa mihicamo? M#ro iiji iimaanic#hi ijeeb#ifa#o agahaficinoti. 35 M#ro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanic#hi iimino ijeeb#ifa#o iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanic#hi ijeeb#ifa#o iimitino iicaama#o. 36 Jaanegui am#ihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. 37 M#ro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imit#bo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Jaanegui Jesuco nuumo saato#o fariseomi#oto, bu Moise taj#ba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, m#ihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco eedetanonoco, noomoro.

39 Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajit#hi, id#noro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. 40 M#ro oono Jonas iguiraano taavaabo jeeb#ifa#o mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo j#inije cid#ifa#o icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. 41 Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi ga#i#veji. Jino j#isumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajih# diitoco oov#icijimo; M#ro Ninive miyaminaa iimit#ico ejevesuumoro imino icauhi Moocaani j#ibogoco agalluunoco diitoco Jonas j#ibugusumi. M#ro Jonas janaan#i uujoho iicaabo jino jima#eri icahi. 42 Tolliro bu ufucu thesinno j#inije aivojigo ga#i#veji jaadusufucusumi jino j#isumio miyaminaa imit#ico

emeecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miïro diigo aivo tehesino jiniijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvauugo. Miïro Salomon janaanivivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Iimitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miïro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatymetiiboro siino esamaaifiibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atymefihi, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanivivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanivi aivo imitino minifetefihi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaacui omoonumo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jibuguuiboco: ¿Miijoho taaseeji, miijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro jibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miïro cajaanoyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuajinivi casivutuuihi. ² Jaanaa diibo cojivi sididi miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuihi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuihi, jiniigaibaahohallivi. ³ Jaaboro ditoco sididi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujeniuihi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahumañaovi. Jaanoro goovano iinucuumo miyaadi iijinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneri chuumucuumo abacooavautimaño figatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jaramihoonofeenevi. Jaano ijaramihoono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuihi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuumo noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicuubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui jibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciboro dibeguehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amihai naha Moocaani niquejevo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miïro sididi icanoma iicaabo sino janaanivi acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogay iicaruno dumihicafeteji. ¹³ Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehicahi, atymecuurumo atymetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicathi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquequevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amihai fine muguubui. Jaarumo magaaajitih; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehescinijitih. ¹⁵ Amihai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihi, ihaallineri atymetimimo iicaqui, bu inohojineri gubutimimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amihai mihicahi amihai aallineri mahatyimemaño, bu amihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miïro jino miyanotiro jino amihai naha nahi: Ajashutimimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimimo iimino miyaminaa icamo jino amihai mahatyimeneque atymegueuhi, bu jino amihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatymetimoro guujevecuuhi.

Jesu Jiibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiibaifaño aacotonobadi jeevahi. Miuro iji asaaboro ijeebifañoti icicuuhi ijeebifaño jibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guiisihallivi aifuuno onoono oono jibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño gueenene icatino. Miuro diitovi nisu agasumi, bu tobogohalliti iijihavesumi icano toonoco jeeveyicifimo. ²² Jaanoti jariimihoonofeenevi abasuuno onoono, oono jibogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifih. Jaano paryi jinehejere tojibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiinjehallivi abasucafutuuno, onoono jibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onooasumo. Jaamo saatoho jeevahi oono ciendiyiva sayi ifiivuuno onooabadi. Jaanoti saatoho oono sesentadino onooaubadi jeevahi, bu saatoho treintadino onooaubadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jiino siino jibuguuhi siinovi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi. ²⁷ Jaanegui ijeevivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuui: Aivoji bu miuro faguifaño imino toogaiñooco basuuhi. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijeevivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magajucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magajucihigo, bu itrigo hiibaimaryo magajucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi ducicamaajeminaaco tajibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cijigaifaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco icimoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Toovi Ohoovicino.

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu jiino jilli ohoovicuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² Miuro jaagai paryi fanoova tooinoguiinovi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaanovicivi iminifotohoro imohodiho minifotonicihi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanichih, nooboro.

Levaduraguijivi Ohoovicino.

(Lc 13.20-21)

³³ Tolliro bu jiino jilli ohoovicuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco icigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecafotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Enehicauno.

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi oovicuboro jibeguehicauhi, siinovi oovicituboro jibeguehicautibo. ³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuno imiyacafetequi: Siinovi ohoovicinofeenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiinjijeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jiibeguehi Iimitino Ñaavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluuhi: Mihaico diibogo oono iimitino ñaavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miuro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho. ³⁸ Jaanoti fagui onoono jiinjije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino ñaavahu onoono iji seemediti iicamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onoono ufucu jiinjije ifinijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñaavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinjije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inanisiqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoohicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñoonoco

* 13:23 Jino miyaavogoditi ijibogono.

catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniiji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihichahichiji muguubu.

Nihibami Jiinjefaño Toovono Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinjefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninicahi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinjefque naajenicahi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenicahi.

Sinicuuhuvu Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icicabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiingaibaahohallivi isi guiyicinicahi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco nananicimo. Jaamoro iimifimoco jiiibaifofaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinicimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinjefe ifnidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miiro Moise tajiiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jiiibogoco gaajacuuho. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miiro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiibogoco agaajaabo jiiibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro iijibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijiinjjevi ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jiiibogoooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomoroo neehicaui: ¿Cuucati jaani gaajahinichi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanonoco eetavehicaui? ⁵⁵ Miiro jaani imohobujene ducicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miiro bu inagomi miihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicicahahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitihhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutibo diito diiboco imiyaavugutineguuha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Ijiiibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiboti icauhi. Jaabo guubuuhi Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuuheteebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejeevano miyamaa icaabo, nooboro.

³ Miiro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusuui. Herodia onogo inahabo Felipe taabaco unuuneguuiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco gujenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco nihicuehicaui; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ifutusuumi jiiibaimoco Herode eheetavuuhi Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocaanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idaausuvuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano,

tajiībaubo ihacīqui. ¹⁰ Jaanegui tajiībaubo Jua nigaico iquiticīqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijiībogominaa uguubuumororo Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cījeuhi. Jaadi ufuumororo Jesuco jiībugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovī tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciumororo cuuminotī diiboco bucasuihi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihiīnuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijiībogominaa diibojaa asaaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihiījicuuihi, bu mīhaiñoōba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminotī maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amīhai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Mīro mīhaima chahano, idīnoro jino sahusedibava mo-maahuno, bu mīmisīciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajiībaubo ñaavahuhallivī icasīcamaaiqui. Jaaboro ihusefaño icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro nīquejeque emeeciuboro Moocaanico toonohallivī iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijiībogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuihi. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumororo tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananīumo gahafusuuihi jiībaiñoōco fahuseecī motihaitī siino mīibaicī idīino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanotī gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iquehi.
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijiībogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuihi ihimega oonooomuuaīvī ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabaī nigacivī Moocaanima ihiīmaaqui. Jaadi mihiījicuunaaca Jesu tahī iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairī icaunaaca sefano guibuhaba guibuhicauhi togahallivī. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavī jari diitojaagovī saauhi, nifaiuhallidī iigooboro. ²⁶ Jaaboco ijiībogominaa nifaiuhallidī iigooboro asaaunoco aatyimeumororo gaihivuumo iigutuumororo: ¡Ajaanī iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Mivojiībo, miyaano ijoho idīicahachiījī taca, tajiība bu uujoho dijaa saaqui nifaiuhallidī iigooboro, nooboro.

²⁹ Jiī, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegatī inīituuboro ticovauhi nifaiuhallidī iiguubo Jesujaagovī ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhaba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovauho nifaihufafaño inīituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojiībo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihusetī iguīyicīuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collih̄i miyaavogotih̄i? nooboro.

³² Jaadi dīitisī imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhaba llīvīuhi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguīno ememiīvuumororo nuuhi: Miyaano ijoho Moocaanī Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.
(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaīco afatyuudī ifutuumo Genesare jiīnivevi. ³⁵ Jaanaa toojiīnivejo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajaciumororo paryī toojiīniverī jiībohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovī sivaumo paryī iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jillī igachehujiniba nījequegayico idudicitequi. Jaanoco paryī famooro ududicidimio buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imthininisuno.
(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomitī saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumitī asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Millitī diijiībogominaa moheedetemihaī jeevamaaje iicabadī moonitih̄i? Miīro momooninicibadī moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amiihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amiihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miuro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amiihai meneehicahi jilli, miino caanico, bu miino seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Miuro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amiihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amiihai bañifiraminaa mihicamo. Miuro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinusumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono iijiro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi thesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigavomoro uco imehicahi. Jilli amiihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaaja: ¹¹ Miuro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininihi. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininihi, nooboro.

¹² Jaanegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli ononoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siiguehicahi. Miuro ihaallinoma achahaabo sifico isiiguruva faamisiro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico diibogo, nooboro. ¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amiihai tolliro magaatitih? ¹⁷ Miuro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofiiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihininihi, ijeebifañoti asaamaño. ¹⁹ Miuro ijeebifañoti imitinoono esamaajene saanichi, bu gaicauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininihi.

Siijiinjeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.
(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiiinjejaagovi. ²² Jaanaaca Canaan jiiinje miyaminaago toojiiinjeri iicaugo saahu Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai imitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih. Jaanegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamojaagoviro galluuhi, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumichi machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuajinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuui. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuui diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamehejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicaui ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicameheje imino ihusenema iicacuuneri, bu siiguehicauteimehejeque igucuuneri, bu ihaallino aatimeuteimeheje aatimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios iocaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.
(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miuro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotih machutimoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jihaiivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino mihiainooba iijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiihai machutaano icahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajibaubo imiyaminaa jiinjehallivi icasicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefano agaayicuboro toonohallivi Moocaanico graciaco aciui. Jaadi toonoco iquisicuboro ijibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaa ifuui. ³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco ananimo gahafusuui sahuse bu juugahuseti miibaici idino jiiibainooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuboro meenegafano ijicafutuboro fuui Magdala onocuumi jiinijeagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratino Eetavoco Tajibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuui Jesuco emeecituumo. Jaamoro diiboco iifurumo iimitinofano igaiisuqui dilluui: Mihaico niquejefano aatyimeratino dihifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusui: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amiihai: Aiguejino miuro oono niqueje tifañi, meneefihi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefihi: Jaachiiji imijitufucu, miuro oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bafifiraminaa mihicamo, amiihai magaajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaajatihi milli jisumio miyaminaa imiti ehetavoneheje ijibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofano imiyaavogonofano iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratineheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan aaminanaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijini, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Aaminanaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajacuboro diitoco nuuhi: ¿Collih maahunoma machahanoco monooasih? Ajashucani amiihai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaajatihi, mehesicinicuutihi oono cinco mildimoco sahusedibavairo amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibainooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinihi sahuse juugahuseti miibaaci idinori cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibainooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu illiti amiihai magaajatihi uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco aaminanaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajibo Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jiinjjevi ifutuudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditi neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho sicijeototi Moocaani iimaaminaavioobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amiihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusui: Imicani diicahi ijoho Simon Jona achi idiicaabo. Miuro cajaan miyaminaafi ico jinooco gaajasutihi idiboro Guihirubi niquejefano iicaabo.

¹⁸ Jaaneguiha uujoho ico jino Pedroti momonih, guisiyi' eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitih. ¹⁹ Ico uujoho jino niqeeje llavenequ aciji. Jaabo ijoho jiijehallivi isisino, bu niqeejefaño sisicafetjino. Jaanoti jiijehallivi isinaayuno, bu niqeejefaño sinaayucafetjino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco mihiñooobaco jibogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoni'uhi ijibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi' ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidi idaasuno omoonisujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiha Pedro sihi Jesuco asatyuuboro i'bauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatiibo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroca nuuhi: Uti buhigovi minifoto ijoho iji idiicaabo. Fine, ijoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho ijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajejemere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.* ²⁵ Mi'ro ifico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji. ²⁶ Mi'ro saafi miyaminaafi paryi jiiñije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Mi'ro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujibo omoonihicanehejeque. ²⁸ Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitih uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatymetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu ic'uhi Pedroco, bu Jacoboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memecibadi, bu igachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atymeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiiji masii nijeganoco migaaci, saga id'ino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaiñoti guubvusuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuomoro ijibogominaa jiiñjehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo mihiñooobaco atymeciutihidi id'iboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatymeneque mihiñooobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujibo. ¹² Jaarunofaño amihaiico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruoboco gaajacinimitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque di'ciibo tadyojicuti disaa.

imimañobati ochoomooboro, fiiva foova çijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶Jaaboco jino dijjibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihi, nooboro.

¹⁷Jaaneui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, çmihachuta fine amñhaico jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸Jaaboro Jesu iimitino ijico ihñbauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹Jaadi ijñibogominaa ijeevadi Jesuma ihimaumoro diiboco dilluuhi: çMilliti jana mñhai diibo imitino ijico buhi magañitihi? noomoro.

²⁰⁻²¹Jaaneui diitoco Jesu nuuhi: Amñhai miyaavogo aajashumaño. Miyanoñiro amñhaico neehi, amñhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. çConooba amñhaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Igujivejinoco Siino Ijñibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²²Jaanoobuunati Galilea jiniñeri saamo igomoro efehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³Jaamo uco gaicauuji. Jaaruubo mifucuci, safucu idiñnoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaaavuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴Jaanaa Jesu ijñibogominaama Capernau cuumivi ñfutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuomoro diiboco dilluuhi: çAmñhai jñibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitihi? noomoro.

²⁵Jaaneui Pedro: Jaadujiiho, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha ñfutuuboco Jesu nuuhi: çSimon, ñdi milli jiiñiñe aivojito mñco impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶Jaaneui Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneui Jesu nuuhi: Jaaneuihacuva icuumioto jaadutatihi. ²⁷Jaarunofaño mñhaiñooba mñditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo dificigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco diñcibo iijifañoti nihibajeque diñci. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

çCajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹Jaasumi ijñibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: çCajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³Jaaneui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyanoñiro amñhaico neehi, amñhai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijiji niqueje aivojifaño mefeejitihi. ⁴Mñro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiiho oono guinovi ifico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayiciji.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuifaño iniitusuno. ⁷Jiniñeminaadi imiticanu icano diicaabo ifinjitino çijigaifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaro icajino. Jaarunofaño idaaucani icajiiho diibofeenedi imiti asaabo.

⁸Jaaneuihacuja dihuje, ditiñhai icano ico imitifaño agañisuhachijiji quiticibo sihi gañi. Imijiruno ñdi ditiñhaima, dihujeema chahaabo fiivofaño idiñfotono. Jaanoti ñdi imitino dihujenema, ditiñhaiñoma icano diicaabo ifinjitino çijigaifaño agañicafotono. ⁹Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañisuhachijiji toohaalli ico buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno ñdi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaalliçimaryo diicaabo çijigaifaño agañicafotono.*

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idiñneriro buhi magañitahi mahaigamoro Moocaanima mihiimaaneri, onoonoco. * **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

*Oveja Imitaabovi Ohoovicino.**(Lc 15.3-7)*

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saato hobaco mitimejetasudino. Miïro jino amiihaico neehi: Miïro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahiiivaro Guihirubi Moocaani niquejefano iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² Jinooco milli mehesicinihi amiihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, znacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejevesuhiniiboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amiihai Caani niquejefano iicaabo‡ imogotihijitoti saseba imitanoco.

*Jilli Miïno Nahaboco Meperdonano.**(Lc 12.3)*

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachiiji diiboma iïro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachiiji diiboco dimijicarucuui. ¹⁶ Jaanoti ico uguubuhachiiji sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idiimo onono imino igaaacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachiiji Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo ononoco bu: Jii, onootihachiiji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amiihaico neehi jino jiiñjehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefano fatyusurajitihijiti. Jaanoti bu jiiñjehallivi mafatyusuno niquejefano fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amiihaico neehi: Jino jiiñjehallivi amiihaiti miimisiici mehesamaamisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachiiji Guihirubi niquejefano iicaabo aciji. ²⁰ Miïro miimisiici tamomofeenedi igavomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojiiho, tañahabo uco imitino omooninoco, zminoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifocci idiïno ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutihi Sifico Eperdonanoco.

²³ Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivojiiho ijeevivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diiboja sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojiiho tajiibauhi diiboco inajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehajema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeevivominaafi ihaivojiihoboguiino ememuivuboro ihaivojiihoco neehicauhi: Aivojiiho, uco didaasugo ico paryi faneeri jaadui, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco didaasuguboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijeevivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyimeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco midino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayicuboro sefano dusuucuboro: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuivuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaadui, nooboro.

³⁰ Jaarunofano diibo: Jii, nootiiho ufuuboro diiboco civojafano jiihacuuhi paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiihoco paryi jiihugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco ucuuhuvuboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho diidebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu ijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojiiho sihidi isifiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafano ificusuuboro ihaamisuuqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jili nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefano iicaabo amiihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebimaryo meperdonatihachiiji, nooboro.

19*Jesu Jiihaguehi Gaigoooco Mejeevesunoditi.**(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)*

† 18:11 Sahaamefano toversiculoco ficuutimo. ‡ 18:14 Moocaani

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiinjieti. Jaabo ifutuuhi Judea jiinjievi, Jordan teehiti baagovi icajjiinjievi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseomio to asaumoro diiboco dilluuhi ifurumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajjibabadi imijiruno mño taabaco jilli siinohalliti mejevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amiñhai Caatinihaamefaño onoonoco memeciñicathi? Mñro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifico, bu gaigooico icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiñi icacuutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucujitiñi Moocaani agataacucuumoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajjibauhi mño taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebñmaño Moise tajjibauhi amiñhai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amiñhaico neehi: Mogaico sifima icatigoco ejevesuuboro sifigooico iñiñbo ajeva imitico icahi. Jaabadiro bu sifi ejevesugooico ataavaaabo ajeva imitico icahi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ijñibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Mñro saatoho ifiivunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitñbo unubadi icanñicahi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinñicahi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanñicahi niqeeje aivojiguinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicahi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuumoro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño ijñibogominaa ñbahicauhi iseemeque diibojaa siivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine miññbano. Mñro niqeeje aivoji seemebadi icamono, ¹⁵ nooboro toseehejhallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inñibamima Iicaabo Jesuma Imaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jñibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinjitiño fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collihico uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idñiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinjitiño fiivofaño ofoonoco idiimogohachijji tajjiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaadiñi sicamañoooco dñbeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaijiñi difico agajjibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonñicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachijji, foobo paryi dinehejeque naajeebe ñdaasumoco daaci. Jaadi jari niqeejefaño sihidi inñibamñvaji. Jaaboro sihidi inñibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro ñdaasuvuuboro fuuhi sihidi inñibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ijñibogominaaco nuuhi: Miyantiro amiñhaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inñibamima iicamo niqeeje aivojifaño ofoono. ²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanñi aivo sitihñi sihidi inñibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijñibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeciñiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idñiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojñbo, mñro paryi miñhai monehejeque mejevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyantiro amiñhaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti ehetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo tahimi aivoji icagahallivi

acasiiwoodi, bu amiihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu iijinijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guiinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guiinovi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miïro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninicibadi. Miïro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaadui, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiihaico jaadui, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniui. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miijoho mihaico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihiiicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayicuihi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miïhai fine janaanici magaaiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayicuihi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro imaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miïhai ticovoviro daadui, miïhai sihidi mududicamaaimoro sihidi aigucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuihi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miïro iijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco diicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu iijoho diimogotih uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guiinovi iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guiinovi minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo iijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magaaacuihi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guijevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaguro Jesuguiino memuiivovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jitis taseemenetisi dihufocovi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuihi: Amisi magaaatih midillunoco. ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: Jiïhi, nuuhi.

* **19:30** Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicivi minifeteji. Jaanoti jisumi dojicivi iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaadui, onoonoco.

† **20:16** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miïro guiramo cuuhvacafetehi. Jaarunofaño miidimoro nanicafetehi, onoonoco. ‡ **20:22** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho inicafeteji faihuri minitacafetejirahi, onoonoco.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jiihi, miyaano amisi jino #daasunofaodi mafatyeji. § Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acjirahi? Jaatyo idi#mocoero Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco saji#bogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amiihairo magajacuhi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihi. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitih. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeevivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Miiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo uco ijeeceivequi saatih. Jilli uujoho ejeevivooboro saahu tafico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimisiko.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jiihaijiniri miimisiici ihaallino #fuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitico #bauhi illivequi. Jaarunofaño janaanaciviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaaneguii Jesu ujulleveuboro diitico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amisiko omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojiiho mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitico idaasuguuboro ihaallinoco dudiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuui Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluui miimisiici ijii#bogominaatsico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaanoyhacho amisiko: ¿Milli? onohachijii, Mohaivojiiho eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauono johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuono imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojiiho dijaa saahi, oono sicujeebiba icaabo, burrahalliri giciniho, burrogayihalliri fiiseta, burro seemehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijii#bogominaatsi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniui. ⁷ Jaamisi ibur-raco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuui.

⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jiihaico jeebuuhacuui. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojiiho memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaavuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiiñje cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuui.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuui. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusubo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinahaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saumo aatyimetimeheje, #gotimeheje icano. Jaamoco buheesu-ubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatinaminaa icano sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuui. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuui jito jilli ononoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuhi. ¹⁷ Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitihii? Miuro jilli noono: Iijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Faijahi Inooatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuihi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inooatama chahauho jilli hoti aameneru. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacujitihii, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuhi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafituuhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ²⁰ Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ²¹ Nacaha miyaano? nootimo mihicahachiiji jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jibaico meneejirahi: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryicino Moocanico midilunoco mimiyaavogohachiiji magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saamo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ²³ Iineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ²³ Mijoho ico tomityaco acihii? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiiji amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ Mijoho nacu Juaco galluuhii initiqui? ²⁵ Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhii, munuuruva, miihaico: ²⁶ Collihi janabuu mimiyaavogotihii? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, miihaico miyaminaa moonijirahi. Miuro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatihii, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitihii jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ²⁸ Naa amiihaidi jino millii? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco dicitoo, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotihii, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi icituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihii. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ³¹ cajaanii fine caani iimogonoco eetavuuhii? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaajii amiihai imegaviro. ³² Miuro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico jibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihii. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecuurumo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutihii, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onovauno anaamucuuhi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igalluucui. ³⁵ Jaarumoco tofaguico dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicuumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhii guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro mooniuhii.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiiibo. Masii magaaicaauiqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayiciumoro tofaguiti buhigovi asatumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo iba-suta noovaco onovano ticovovi diiboco imañoico ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiihai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihii? Miiro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gañiihi. Jaarunofaño saafi agaa-jaabo tobaco dojicuviro icihii toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojiiibo eetavehi. Jaano miihaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiihaico neehi: Amiihaiditi Moocaani ihaivojico dumitiicijiiibo. Jaaboro sitaaco acijiiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onoobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaajii. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu oomoojinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicijurumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jiiibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijiiibogoo bo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojiiibo illi taabava jiiibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutiihi asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuuhi. Tañiivimico gaisiraicisucuuhi, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuuhi ijiiibaiminivacuuiqui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihii. Jilliro sihigueheje foominumoo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojiiibo jeevivominaaco agaayiciumoro ahaamiumoro gaicaauihi. ⁷ Jaaneri ihaivojiiibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomoco galluuhi diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasuiqui. ⁸ Jaadi ijeevivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuumo mijiiibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihii. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jiihaiñeri mofoo mahatymemeque jiiibogomoro jiiibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeevivominaa miya jiihaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuuhi.

¹¹ Jaadi ihaivojiiibo fuuhi ijiiibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaru-ubo jiiibaimo gaachehuco iimogotiiiboro jicafututiiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jiiibaimo gaachehufañi jicafotutiibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutihii. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojiiibo ijiiicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoico, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañii. Tahigo atajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miiro sihidi cuuhvucacafetejimo. Jaarumoti midimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusuiqui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jiiibogominaafi, miihai magaaajhi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jiihaico diibeguehicahi miyaminaa ihi-imaanoco jeevivotiiboro. Miyaminaaco jilli jeebiiibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti miihaico dinoo: ¿Naa iidi imino romanomi aivojiiiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihii uco imitinofañi magañiiisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihifusu, nooboro.

* 21:44 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Miiijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojiiho ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emeeciituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonichi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jiiibogominaafi, Moise tajiibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijii, inahabo ifibaijigoco iiciboro diigoma isemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idiiho iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaabo seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icuihi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco iicuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanbuunati bu diigo tolliro guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaan taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumano, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuihi: Amiihai aivo magaajatihi Caatinihaame onoonoco magaajatihi, bu Moocaani mityaco magaajatihi icano. ³⁰ Miiro iguijvecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu isemeque tajenicijitimo icano. Jiliro Moocaani toomominaa niqejefañi iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amiihai memecitihii Caatinihaamefaño Moocaani amiihaaco onoonoco? Miiro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiho, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojiiho icatino, ubuheeme Aivojiiho, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ijiiibegueri.

Ibocima Iicano Tajiiba.

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuhi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluui: ³⁶ Jiiibogominaafi, ¿cono aivo tajiibati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaiivojiiho Moocaanico gaiji paryi dijeebii maryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸ Jino aivo ibocima iicano tajiiba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jiiibogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Miiijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluui: ¿Milli amiihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Miiijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafeenedi iimaaubo: Tahaiivojiiho, nuuhi? Miiro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaiivojiiho Moocaani nuuhi Tahaiivojiiho Cristoco: Tamiyanaagonovi casiivo ditihaguino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: Aivojiiho, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaaruna diiboco miihaifiihooba ajashuno iimusuutihii. Toonotiro ivi miihaifiihooba diiboco ajashuno dillucuutihii.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu ijiiibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiibaco magaajasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³ Jaaneguiiha amiihai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miiro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro

fanoovaaco moonihicamo. M̄īro imeguehicamo ih̄imecunohallidi, bu ihusequejenehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi taj̄iba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco j̄icamaaihicamo fanoovano janaanicivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo j̄ibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi am̄ihai mihimeguedino am̄ihaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. M̄īro saminaaro am̄ihai id̄iboro am̄ihai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiinjehallivi m̄ihaiñoobaco: Caani, meneedino, id̄iboro am̄ihai Caani niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino am̄ihaico saatoho: Aivoj̄ibo, onoonoco. M̄īro id̄iboro am̄ihai Aivoj̄ibo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo am̄ihaifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² M̄īro: Uujoho sihidi jeevahi, onoobo guinonicafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevat̄hi, onoobo sihidi jeevano m̄iniyucafeteji.

¹³ Jaanoti id̄aasucani am̄ihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. M̄īro am̄ihai niqueje guhugaco cuhufono mafabaacuhicahi sita tah̄i jicafototimo iicaqui. Bu am̄ihai mijicafetehicat̄hi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicat̄hi icano.

¹⁴ Id̄aasucani am̄ihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. M̄īro gaigoomi fibajito iicamo iijanooco mudum̄it̄ic̄hicahi. Jaamoro jilli iifurumo Moocaanima gueneene mihimaahicahi. Jaamaño am̄ihai aivo guiraano ma-haamicafeteji.*

¹⁵ Id̄aasucani am̄ihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Am̄ihai jiinjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro am̄ihai iijico mij̄ibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco am̄ihai imiti janaanicivi meheetahicahi c̄ij̄igaifaño ifeequi.

¹⁶ Id̄aasucani am̄ihai mihicaji agaajatino j̄ibogominaa, aatyimetimo sīgominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevat̄hi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁷ Gaajaticanimo, am̄ihai aall̄inoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocaanidi iimibachuno? ¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeecivojicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevat̄hi. Jaanoti naha tojicicifaño iicano ijecivofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, am̄ihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijecivo, nacu ifajicivi ijecivoco Moocaanidi iimibachuno? ²⁰ M̄īro tojicicifañodi: Miyaano, onooobo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onooobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onooobo, bu toojefaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igiciniibo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamaño id̄aasucani mihicaji am̄ihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiraminaa mihicamo. Am̄ihai Moocaani onobadi diiboco paryi mahachicahi mentahiiba aamenegayimaryo, bu anisiiba aamenegayimaryo, bu cominohiiba aamenegayimaryo icano. Jaarumo taj̄ibati aivo imiyaano onoonobadi momonihicat̄hi. Jaano jino toono imi ica, id̄aasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Am̄ihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco mis̄iguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruobo camelloma mafaayihicahi am̄ihai jeeb̄ifaño.

²⁵ Id̄aasucani mihicaji am̄ihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo am̄ihai jeeb̄ifaño sano nanivariro magahaficinihi, fanoova imogori magahaficinihi, icano. ²⁶ Fariseomi am̄ihai aall̄inoma machahamobadi mihicamo am̄ihai jeeb̄inoco miniti iticoni onoo guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinibadi. Jaadi jari bu am̄ihai alliomo imiteji.

²⁷ Id̄aasucani am̄ihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, c̄ihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. M̄īro allihoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficinihi. ²⁸ Jaabadi am̄ihai mejeevahi. Jilli am̄ihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño am̄ihai jeeb̄ifaño sano bañifiraro gahaficinihi, bu sano imitiro gahaficinihi icano.

²⁹ Id̄aasucani am̄ihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Am̄ihai Moocaani iimaaminaaivi c̄ihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa c̄ihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli

* 23:14 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

meneehicahi: Miihai siicije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumbadi mihicaujiraahi, noomoro. ³¹ Tolle monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaaasahi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemihai iticoniunoco.

³³ Amiihai jiiinimomi, jiiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji cijigaifaño agaiiijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jiiibogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miiro amiihai diiboco magaaicauhi templojafaño iimi-maño, jeecevomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyantiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificu-umi, bu Moocaani amiihaijaago jiiibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihii. Jaanoti uujoho fahiijavaro imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicinicoco oono catava isemeque ijijecuguiino iigaiyicinicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatihii. ³⁸ Eneecau bu magaaia amiihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatymecujitihii jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifnisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti iihinuuboro ifeequi mooniubojaago ijiiibogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeeci paryi tonehejeque. Miyantiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifnijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijiiibogominaa ufuomoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi miihaico idiiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiiinije ifnijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miihaiñooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miiro tolli icajino. Jaaruno toono jiiinije ifnijino icatino. ⁷ Tusumi siijiiinijeoto siijiiinijeotoma moonicasiji, bu siicumimoto siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaajimo. Paryi jiiinjeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho miyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocaanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gaijicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno miyaavogofaño icaaboro nijequevi iffotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiiibogo iimibogo fanoojiiijeriro jiiibogocafeteji. Jaadi jari jiiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuui: Jaadi idicuno imitino omooniiiboro ifnisujiiibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatymedi jihaamefaño onoonoco miihifinicicicamo magaaia. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabajaaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoovavi mefeedinoo siinoco mihiciqui. Toonotiro magaa. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico midillu: Amiihai magaaifucu jiiinijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejevano idaasu icaji eedeevi jiiinije ifiivunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitihii guenene iicaruva tusumi iicajimoti miihaiñooba ataaajaitiruneguiiha. Jaanoti diibo icicumoo gaijirari toono idaasuno guenene icasujitiiibo.

²³ Jaasumi amihaico saatoho neeji: Memeeci jaani Cristo, memeeci jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, mendeino. ²⁴ Miïro saajimo bañimínaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amihaico imegaviro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiiha amihaico: Memeeci johono sicaihigoti saabo, onoodi memecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miïro chuumuho iicahigo añimi igavefíhi. Jaabadi niinofucuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifiivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitíhi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño icano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminomínaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosiino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomomínaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti taty iicamoco mariicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaja; miïro ficaba ifiticusumi bohono aamevafího. Jaanoti magajanícihi ficaba ifitícunoco. ³³ Jaabadíro bu paryi jineheje iicacuudi magajacu finifucu ifitícunoco. ³⁴ Miyanotiro amihaico neehi: Paryi jilli icajino tusumio miyamínaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitíhi.

³⁶ Jaaruno jiinije ifinijifucuco miñhaiñooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomomínaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, iñbororo Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miïro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miïro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyamínaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemíhaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeene-gafaño jicafutuui; ³⁹ Jaamo gaajacitimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadíreji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicatíbo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadíro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatíbo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiñhai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojíbo saaji. ⁴³ Jaaneguijinooco magaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igajaruva cigatíbo icajirubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadíro bu amiñhai mihimibaicini. Miïro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivomínaafi, Iimitino Jeecivomínaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivomínaafi agaajaaboco ihaivojíbo iijamínaaco tuumusuhinícihi imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojíbo onoonoco imino omooníbovi ihaivojíbo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amihaico neehi, diiboco ihaivojíbo ficuji paryi inehejema iijamínaa toomomínaafti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitíbo: Tahaivojíbo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaañiboro jilli ticovono guiriicavomínaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojíbo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañimínaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miïro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco icimoro fuuhi taabava jibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuutíhi. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuutíhi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañoniqui satyuutíhi. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuui, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujibo goovano agasutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavamínaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobogocajami

agañiivuumoro icijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifiguaeheje oono iimibaivuufiguaehejeque nuuhi: Mihaico amihai cijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocijigaimecuno jabaacamaaicuui, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufiguaeheje diitoco iimusuhi: Chahano, miihaidi ifetejitiruno, bu amihaidi ifetejitiruno icano. Amihairyo mofoomoro amihaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo cijigaifaihuti inajaequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño jicafutuui igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojibo, aivojibo, mihaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuhi: Miyanotiro uujoho amihaihaico gaajatih, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amihaihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miuro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijinijevi ifeequi ijeevivominaaco ucuuhvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuumo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuui. Jaaneri icubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jinijeque eseediuboro ihaivojibo nihibamico ficuui.

¹⁹ Jaanobuunati goovacuutinoti siino diito aivojibo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaabo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiboco aciuhi diez mildijevaaco: Aivojibo, uco daacuihi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro icino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivojibo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiboco: Aivojibo, uco dos mildijeva daacuihi. Jino jaaneri siino tonoodinoro icino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivojibo nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivojiboco nuuhi: Aivojibo, ijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miuro ijoho sihinicahi abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico diicinichi ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico ifihicugoboro dinihibamico jinijefaño ijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha ihaivojibo diiboco iimusuhi: Ijoho agaiquiubo idiimitino jeevivominaafi, iro gaajacuui uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico icinicinoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, ¿collihi jana tañihibamico dususuthi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanici siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miuro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijilbo sihidi iicanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miidino iicarunoco dumiticijilbo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeevivominaafico magaayimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñoco oojisujihigo, nooboro.

Jinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiveji. ³² Jaadi paryi jinijeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amihai Guihirubi amihaihaico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jinije ifiivunotiro amihaidi eheetavuunofaño. ³⁵ Miuro ajebavauboco uco machataati mahacuihi, bu adufirari iicauboco mihsuui, bu siicumioobobadi amihaifeeneri iicausumi uco amihai ijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituui, bu civojafaño iicauboco uco memecituui icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico mihai mamachusuihi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico mihai mihsuui? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico mihai mojafaño magaayiciuhi? ¿Bu cusumi ico siicabo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajehi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojibo diitoco jilli

iimusuji: Miyanoṭiṛo, amiḥaico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniuihi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhiḡovi miminifoto imitino monooicinucumo ciiḡigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miḡro ajebavauboco uco mamachusutihi. Adufirama icauboco uco mihisuutihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amiḥaifañodi iḡuusumi uco amiḥai iijafaño majaahevesutihi. Bu agaachehuvautiḡoboco uco gaachehuti mahaciutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivoḡiḡbo, ḡcusumi nacu iico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanoṭiṛo, amiḥaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi: ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciiḡigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinijitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi iḡiḡbogominaaco nuubo: ² Amiḥairyo magaaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jiiḡbaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafbadi Ifiivuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaiuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivojiiḡbo iijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaaŋuqi.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jiiḡbaimofeenevi tolli momoonijitihimi miyaminaa mojaago isifiiratomoro ñaavedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri fojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo iijafaño ifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi ijaadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi caciivuuvo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco iḡiḡbogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiiratuumoro noocasiuhi: ḡCollihimi jinooco bañamaaihi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere iidaasufimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ḡCollihimi diigoco miḥiḡbahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Miḡro fahiiḡivaro iidaasumo amiḥai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiiḡivaro amiḥaima icajitihimi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo ciiḡojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanoṭiṛo amiḥaico neehi, fahigova jino taajasu jiiḡbogoco faajiiḡjeri iḡiḡbogohigo jino diigo omoonino jiiḡbogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca iḡiḡbogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihiimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ḡMinoodino uco majaaduji, Jesuco amiḥaico aacihachiiḡi? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduuhimi treintadijeva nihibamico. ¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aaciḡjifucuco.

Aivoḡiḡbo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jiiḡbaimo iticovaufucu Jesujaago iḡiḡbogominaa ufuumoro diiboco dilluuhimi: ḡConoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amiḥairyo magaaajacubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivoḡiḡbo jilli neehi: Taahoovovi ifutucuuhi. Jaaneguiiha diijafaño tajiḡbogominaa Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha iḡiḡbogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuihi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuhi.

* 25:40 tañahabomico.

²⁰ Jaanaa mihijicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuuhi. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihaiico neehi, amihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi idaausuvuumoro diiboco dilluuhi: Aivojibo, ɔnacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefañoro uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca idaasucani iicajiiho uco aaciibo. Aivo imijiruno diibedi fiivuuṭiibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujiiho nuuhi: Aivojibo, ɔnacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jihi, ijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisicuboro ijibogominaaco aciubo: Haaaji, jino tafico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayicuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciuhi: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miuro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañcafetehi ajashutimohallivi imiti buusu icano. ²⁹ Jino amihaiico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajjaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amihai uco mejeevesumoro mofoociniji. Miuro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amihai imega feehi Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano: Diiboco gaajatih, bu diibo jibogominaafi icatiji, neehi, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa ima iguijevehachijji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitih, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijibogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijibogominaama Getsemani onoomañovi ifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuboro ticovauhi ifihicuguboro sihidi idaausuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebiifaño idaaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhe, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanicivi ufuuboro jiiñjehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijji uco taajasu jino idaausuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ɔCollih, jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetih? ⁴¹ Mubuheel! Jaamoro Moocaanima mihimaa iji amihaiico inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaausuno iicanoco idiimogohachijji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ijibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacicafejetino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu mee oono uco aaciivaabo fiiticuuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saamo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi:

* 26:39 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicimoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuihi. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miïro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro tajaa galluujiuruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miïro fafucuvaviro amihafeenevi uujoho templojafaño casivoooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicicatihiti. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatiniuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojibo Caifas onobo imefeenevi satyuhiti. Tahi caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhiti sacerdotemi aivojibo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiami kojivi casivutuuhiti.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicahi Jesuhallivi sicamañooico ijibogonoti diiboco igaicaaangui.

⁶⁰ Jaarunofaño tonooayijehalliti gaicaaujitirumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañooico jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañooico ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safuco idinotiro eetaveji, nooboro, noomiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojibo agañiivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno dimusutihiti? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusuutihiti. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jihiti, uujoho diibo, ijoho toono onobadi. Tolliro bu amihaiico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaa fibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufaifenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collihiti bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amihairyo muguubucuuihi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tolli ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño jibrebamaaumoro ganiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejenimoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miijoho ico gabacuuihi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojibo jeecivominaago asaagoro diiboco nuuhi: Ijoho bu tolliro Jesu Galileaoboma idicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatihi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, ijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatihi. Jaanoti jilli onooj abañihachiiji jaafa uco Moocaani guijenihi, nooboro.

Jaasumiro catava ojiuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifoooci safo idiino tuunamaaaji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca esesevevudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicauqui. ² Jaamoro diiboco sisciniiboco asatyumoro toojiinijeo aivojiibo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Igujiveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijvevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro. ⁴ Uujoho imitico icihhi aivo imiiboco guijvevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli mihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti uduujecafutuuboro luhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iicumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaaniguiiha ificunicinofaño mificujitihhi tiiijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasumoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihhicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tiiijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuono Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojiibo atajibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojiibo Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa iijoho oono judiomi Aivojiibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jiihi, tolli icano toono iijoho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino iijibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuuhi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihhi oono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuuhi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihhi.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miuro aivojiibo Pilato omooninibadi civojaminaafiti saafico sinaayujibuuhhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaiciniunoco Pilato dilluuhhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amihhai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tulli nuubo jilli Jesuco iijiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu nihicuno tighi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusuu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhhi: ¿Diitisiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhhi: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: jtmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhhi: jtmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaanaciviro aivo añaavuunoco aatyimeuboro, tajiibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevefañodi icatíhi. Jilli toono amíihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Míihai, bu paryi moseeme icamohallívi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasimínaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyíicumo paryi amocasimínaaco Jesuhallívi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujuyuaacuumoro sichehuco jíhacuumo gachicohai deecano tifaibadi itífaí iicachehuco.

²⁹ Jaamoro bu inigaihallívi javucaruumo januutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguino ememíivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡imicani ¡ijoho judiomi Aivojibo! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco inigaiti gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tífaihiba icacheuco ¡jíhacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jíhacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyímeuhi Cirene cuumioobo Simon onoboco. Jaamoro diiboco tajiibaui Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigaijaaajebai onoomañovi; jaanoti hebreami iijiri Golgota onobai.

³⁴ Jaabaihallívi Jesuco isuurumo vino aivo faafaínooco. Jaarunoco inisucuruhihogiti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasimínaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallívi: ¿Cajaani fine tochehuma icají? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifitino casicamaaiumo diiboco otomomo. ³⁷ Jaamoro iijibogoco ihimohobujeti inigaihallívi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJIBO, onono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivamínaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihíbamoro ihuseneque gavaracumoro ¡bajirubadi icano inigaiçoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ¡ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idínoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata ¡iro difico taajasul ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachíji, toono caamoti níito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatinimínaa, bu fariseomi, bu judiomi quilahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojibo iicahachíji, toono ihimohoti iníitequi maatyimemere diiboco mimiyaveguequi. ⁴³ Míiro Moocaaniviro ifico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi imogohachíji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi icanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivamínaatisico diibo uufocovi etetecuumísi diiboco ¡bahicauhi.

Jesu Igujevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jínije civono minifutuuhi gadiçibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihíba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuihi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collíhi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeci johono Moocaani iimaamínaafi Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ¡jinafatyuuboro icíjeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoñaño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuumoro Jesu iijifaño cabuyaacuui ihaduquui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuui. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboocínuchehu gaachehujetuno feemene icano gallivuui feenedi caamoti sano guínovi. Bu jínije sefano maryíbauhi. Jaaneri guisihicano dujavanamaaihi. ⁵² Bu tolliro çíhojino faayicafutuuihi. Jaaneri Moocaanico imiyaavugumo iguijeveciníumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icíhojinofañoti

* **27:35** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: jilli miyaavuuno Moocaani iimaamínaafi acaatiníuno: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

ihiiinumoro iimicuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojiiho ihamocasiminaama Jesuco utuumuumo jiiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuuhi. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaamo diiboco jeevivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onoogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iciiuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihiijiicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo Arimatea cumiioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiiha Pilato tajiibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose iicuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro iciihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuuhi. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaniniuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico iihifiniciumife.

Jesu Ciihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jiiibaimoguiiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiiamaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiho, mehesafetehi oono tobañifiboba ubuheesusumi: Ochoomodi mifucuci, safucuo icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiba iciihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucuo idiino ticovovi iijibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheete-cuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiiji tobañi aivo iticoniono janaanivivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihiicimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico kuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaaataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icaufucu afatyuno sesevede fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi iciihojico emeeciutumife. ² Jaanaaca sefano jiiinije maryibaui Moocaani toomominaafi niqejefañoti inituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agasebora tohoji guisibaco buhigovi iicuboro tobahallivi casivuuhi. ³ Jaabohalli aricuuihi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseenuhi cugaihaliibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutu-umoro iihicuri uchuumucumobadi minifutuuihi. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecufatehinaiboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahuubo siino buheetecuubo unuubadi. Enecau bu jino dii-boco ificuhinimañoooco memeeceva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere iijibogominaaco mijiiibogoto jilli noomifere: Guijefefañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amiihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuuihi. Goovano sihidi igutuufere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jiiibogominaaco jiiibugutuuihi. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluuhi. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñoco ihiihicimifere diiboco imuuihi. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijiiibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jiiibuguuihi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuunoti saatoho amocasiminaa cuumi-faño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jiiibuguuihi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Miihai fucufeene miciganaaca iijibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojiiho uguubuuboro amiihaijaago isifiratochachiiji miihai diiboma nihiimaaji amiihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo iimilli icatimo mihiicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasimínaa iníhibamíco agaayícíumoro díito unuubadí mooníuhi. Jaabadí judíomí jíibeguehicahí jisumíhachuta.

Jesu Íjíibogomínaaco Atajíibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha jííibogomínaa fahuseecí motíhaití sí aívojító judíomí quíaaí ídíimurucu fuuhí Galíleajaago Jesu díitoco unuubajíagoví. ¹⁷ Jahígo Jesuco aatíimeumoro díiboco ímuumo. Jaarúnaa saatóho míyaadí míyaavuguutíhi. ¹⁸ Jaadí Jesu asaauboro díitoco nuuhi: Uujóho gaayícíuuhí paryí aívojí ííjico níquejefaño, jíiníjehallíví ícano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryí faajíiníjeríro mófoomoro tájíibogomínaatí meheetavo. Jaamoco míntí Móocaaní momofeenedí, bu Íllí momofeenedí, bu Ígaija momofeenedí ícano. ²⁰ Jaamoro díitoco míjííibogo amííhaíco paryí uujóho jííibeguehícanoco ímíno ímooníquí. Jaamoro ímíno magáaja uujóho amííhaima fahíjívávo ícájí jíiníje ífíníjínoví, bu janaanící ícájínoví, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi J̄ibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi j̄ibogoco. ² Mīro jilli Moocaani iimaa j̄ibogominaafi Isaia caatinicuui, Moocaani unuunoco:

Dihime galluui taj̄ibogominaafico, dihime j̄ihaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivoj̄ibo j̄ihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuui.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nit̄iboro. Jaabo neehicaui: Minitisuquimaje jaamoro am̄ihai eedeefifico mejeevesu, am̄ihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiinj̄eoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicaui diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico j̄ibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nit̄ihicaui Jorda onohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacam̄icoro duuhicaui, bu bajio iimicoro nejecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo j̄ibeguehicaui jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanic̄i sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevat̄ihi. Jaamaño diiboguiino id̄ij̄ivoooro ithaipaae duujeque sinaayujit̄irahi. ⁸ Uujohonaha, am̄ihaico miyaano n̄ifaihuri nit̄ihi. Jaanoti diibo am̄ihaico Moocaani Gajari nit̄iji, nooboro.

Jesuco Inituno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiinj̄eri iicacuumiti. Jaaboco Jua nit̄ihu Jorda onohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifañoti ih̄iinuubo at̄imeuhi niq̄eje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nim̄ihubadi jeevaabo Moocaani Gaj̄a ihallivi niitovauhi.

¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niq̄ejefañoti unuuno: H̄joho agaj̄iibo taseemene, h̄iri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaj̄a diiboco sat̄yuuhi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi san̄ih̄iba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeeivehicaui.

Jesu Idudicamaajeque Ticon̄ihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi j̄ibogooboro taajasu j̄ibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicaui: Tusumi mihicacuui, jino Moocaani aivoji fiit̄ivucuui. Jaaneguiha am̄ihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino j̄ibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igooboro ufuuhigo at̄imeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiicim̄inaat̄isi iicaumaño muuaifaño isinicuhuri sin̄ihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyoj̄icuti masaa, am̄isico miyaminaa fiicim̄inaat̄isiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuhunoco ejeevesumisiro diibo doj̄icuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanic̄ivi afatyuubo Jacobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuhuco amaahun̄umisico at̄imet̄eui. ²⁰ Jaamisico bu tolliro covaubo. Jaanegui caanico idudicamaaj̄eminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ij̄ima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi ifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro j̄ibeguehicaui. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicaui diibo j̄ibegueri diitoco aivoj̄ibo iicanicibadi īj̄ibeguehicauneri, caatinim̄inaa īj̄ibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ij̄ima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ H̄joho Moocaani seemene idiim̄iibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo j̄inejeque diimeguehi h̄joho mīhaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mīhaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ij̄ico ih̄ibauboro nuuhi: L̄l̄ivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ih̄iji diiboco baavi agañ̄iboro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dilucasihicaui: ¿J̄ineje jino bohono j̄ibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ij̄imi iicarumoco at̄aj̄ibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicaui.

²⁸ Jaanoco Jesuti j̄ibocasiuno paryi Galilea jiinj̄eri goovano gaajacafutuui.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiñiñi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecevehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi iijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaauveri guhugavi gahafuuhi. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicaui siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicauthi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu agañiñiñi fuuhi tuucuumiti sicahigovi Moocanima ihiumaaqui. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuhi: Masigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiniñeri sinagogajafaño jibogoboro feehicaui ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguino ememuñvuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco ñdaasuguuboro ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifofojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluui jilli nooboro: ⁴⁴ Mihaiñobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdotegue dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeeceveco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajaaqui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogoboro feehicaui diiboco Jesu ubuheesuonoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicaui. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeeceveco.

2

Jesu Buheesuhi Idino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo ijafaño iicaunoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaa ufuumo gahafuui guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihibimoro idino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficiniñeri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusumo icigaijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agajacuboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucufutucuui, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniñiñi ijeebifañodi esamaaihi: ⁷ Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agajacuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amihai jeebifañodi mehesamaahi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucufutucuui, onono; gañiñiñi digaijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magajahi jiihellali uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuco imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idino isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañiñi, jaaboro digaijijeque ñcibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiñiñi igaijijeque ñcuboro fuucuui ñfinicimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatichi aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuajinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño ijjibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijjibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amiihai jiiibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefhi. Jaabadiro uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinithi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jiiibogominaa, bu fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jiiibogominaa aiganaa dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu oovicuuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro ijjibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miiro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajiiibogominaati udumitihino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miiro miijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatihiti? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿miiijoho bohaivofaihucoco eedejutafaño ficutatihiti? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucurunoro fatelyjirahi. Jaanegui bofaihucoco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

Ijjibogominaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijjibogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijjibogominaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatihi amiihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonunoco? Miiro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeevivo maahunoco machuui miijoho amachutatirunoco, Aviata onooobo sacerdotemi aivojiiibo iicauiiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Miiro jaguisifucu miyaminaadi eetavocafutuuhi. Jaanoti miyaminaa jaguisifucudi eetavocafutuutihiti. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo jaguisifucu aivojiiibo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco ifinimoro feehicaumo: ¿Naa jeeði jaguisisumi buheesujiiibo? noomoro ifurumo diibohallivi ijjibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gañiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuihi: ¿Jinejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutihiti. ⁵ Jaanegui diito jeebiino cuhuferi idaasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Diheseque fallirihicaru! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojicuviro imituuhi. ⁶ Jaasumiro toonoti ifariseomi ufuumoro Herodanomima fitacucasiuhi Jesuco igaicaauihi.

Muuajinivi Miyaminaa Icauno.

* 2:22 Jilli Jesu nuuhi eedejjibogoco mejevesumoro bohono jiiibogocoro meheetavequi.

7-8 Jaanaa Jesu ijibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa buca-siuihi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñejeruujiruneguiiha momeene-gaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñejeruhicaui. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicaui. Jaamoro gaihivehicaumo: ñjoho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaaasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saaumoo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuubo diiboma iicaqui, bu di-itoco igalluuqui jibogoco ijibeguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico aciuubo ijimico igañihicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momoniubo Boaneegemisiti, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicauqui icamoma saaubo jaaha.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicaui. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubumoro saauhi diiboco iicivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicaui: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi oovicuuboro neehicaui: ¿Milli jaabo Satanás bu ificoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miro saafi aivojifaño minooi udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji guenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva guenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanás iinoro ifimario imoonicasiruva, ¿milli bu guenene icajiruubo? Iinoro ifico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿miijoho esefaabo iijafaño ofoomoro inehijeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino amiihaico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihiimaaruno busucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gajati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihifuuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhuvasuui. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecucinumoo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhuvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miijoho gaharubi? ¿Miijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecucinumoco emeeacuuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaa jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicaui muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuui. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuui. Jaanoti diito jinivi jünigaibaahohalliviro icaui. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi oovicuuboro jibeguehicaui ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuui. Jaanoco joomi asaumoro machujeui. ⁵ Jaanoti samañoono acutuui guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno iijine miyaadi efeemeutimaño.

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri aryivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaje aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihinuunurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jinijevi. Jaano ihinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijiibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihai naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaararatinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeecirumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miuro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetjirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu ijiibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaatihii jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miuro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijiibogoo abasuubo. ¹⁵ Miuro jino jihaifaño aacotono onono; miuro saatohe jeebifa abasucuurunoco ijiibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumiicicuuhi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miuro saatohe uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovautimaño guenene icatatinu nisuhifivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jariimihoonofeenevi acutuuno tobogoco gaayicuurumo ¹⁹ jije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguinodi toono miyaaji icarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

*Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)*

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuvo minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaiijeguiino icano mifcutatihii. ¿vinaaca minifutusumoro caamovi mifcutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miuro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaararatinu gaajacafotitino iicajino. ²³ Jaanegui jinoco amihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miuro oono amihai mohoovicicaneriro ufucu amihai Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino iicarunoco dumiicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jinijefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu seseveedi agaiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi idecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasesumii.

*Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)*

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jinijefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miuro tooyi aivo jinijehalliri icano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucufutucuudi jusifihii guiraaho tyigaba. Jaahoro cohafeene llicuvafihii. Jaaho aafeneguiino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijiibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi ijiibogominaaco nuubo: Masii onago muuavi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuavi icuui. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iiniga jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aacisuumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¿Iiivicu toonoviro siicutu! nuubo. Jaanegui iguibuhuba Iiivicuuihi. Jaanoro paryi imino siicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi ijiibogominaaco nuubo: ¿Collihi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onoono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinoojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihihiñooaba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuuro. Jaarunoco ihusenonoco dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje moonuubo icano. Jaaboco mihihiñooaba guinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaa ijinafatyuuoro iguiino memuvutuuihi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguuiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuihi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuuho: Cuumi tamomo miguiraaneguuiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihaico jiiicumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeeku, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aafuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicaajaefaño icano jiiibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiciniiboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jiiibuguuihi ihijimima iicauboco omoonuonoco, bu ifaafaimico omoonuonoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiniijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Hima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojiiibo Moocaani ico idaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jiiibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafiitehicauihi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaiuvuui muuaijiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojiiibo Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuvutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuihi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasiumo ijene ñeñejeruhicauhi.

²⁵ Jaamofeenedi saafigo gaigo tiijeheri fahuseeci motihaiti mifcabaci idino iicaucugo.

²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucugo. ²⁷ Jaago Jesuti ijiibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheej, noogoro esamaahicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijoho diigoco figatyuuihi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuihi iffañoti imitya mihinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi iimeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicih? nooboro.

³¹ Jaarunaa ijiibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui imilli: ¿Mijoho uco dudicih? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco iifinichicauhi ihatyimequi: ¿Mijoho fine dudicih? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuvuugoro paryi imino jiiibuguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñiba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeeb# fuucu, diguihuvati buheetecuhi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivoj#bo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai gujivecuuhi. Fine Moji#bogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#boco nuuhi: Diguetejirahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro mi#hai#ooba diiboma ufuunoco imuguut#bo idimomaryo Pedro, Jacobo, Jua Jacobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#bo iijavi ifutuuhi atyimeuhi gañuhusuno omoonunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaahi? ¿Collihi mataacasihi? Gujivetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu pary#cino famoocoro jahisivi ihinusuboro caani, seeji icamisicoro satyubo, bu diiboma asaaumo icamomaryo fuubo tobagocaja icauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaayicuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañivuuogoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mifcabaci idino ficabava icacuui. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuui. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguui: Miico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro taj#baubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijeagovi siino uumiubo. Jaaboma jii#bogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijii#bogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi jabafituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ¿Milli fine diibo igaaajo gaayicuihi? Mee jino agaajaratinehejeque mooni#bo, noomoro. ³ Miuro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi, Jacobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mi#haifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefhi. Jaanoti ijinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuut#bo, midimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificueneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jii#bogooboro. ⁷ Jaadi coovaubo ijii#bogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco.* Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jiihai#vi idiinocoro queseico masatyo. Jaanoti leegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amii#hai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere tihapaajeque mijicafoto, bu nichehuci mijicafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavichaco mihifotofajafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amii#haico agaayicihachijji, uguubutihachijji icano toonoti mihiiinomoro amii#hai tihapaajeguino jiinico toonovi matatacu jei diito iimitico ijii#beguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jii#bogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivoj#bo Herode* guubuui Jesuditi fahigovadi ijii#bocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷ Miuro Herodia noojiri Herode atajii#bauneguiiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiano icuburo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijii#hegueru gaicaausuhicaujirahi. ²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6 * 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuumi iicaubo chuumucuui. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

mälli moonihicautih. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaasuujifucuvi ifutuuihi. Miïro Herode ifivu ficabavi ifutufucui iicauneguiiha jübaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiinije bocifimoco, bu tajiübaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaana Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaaseteuihi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiiha ihaivojübo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui. ²³ Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojübojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi nuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tusumiro amocasiminaafico atajiübaaboro galluuihi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuihi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jüibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico #cijeumoro ciñhojifaño ficuuihi.

Jesu Machusui Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jüibeguehicauihi paryi omoonüno ijiübuguno iicanoci. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaiñigovi, nooboro. Miïro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feeihcauihi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauihi. ³² Jaanegui Jesu ijiübogominaamaryo meenegari sihigo sicaiñigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuihi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajaciunoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoocinühi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoi iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuihi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuihi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jüibeguehicauihi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui ijiübogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihiiñicuuihi. Jaanomaryo bu jimañovi mñihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiticuumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. Miïro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denaririro maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachusiqui? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amiihaima maahunoco icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajiübaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahusedino imaahunoco iicaunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niujejeque emeciiñoboro toonohallivi Moocaanima iimaabobo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijiübogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananiumo jüibañoco gahafusuuihi fahuseeci motihaiti miibaici idiño, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaiahallidi Jesu figono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijiübogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaanima ihiiimaacuihi. ⁴⁷ Jaanaa civucuihi ijiübogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuuihi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuihi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igituuihi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuih. Jaaneri diito sihidiro eetyeuih. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiraaatusuunoco, jilli diitoco ijeebiiño ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.
(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuaaico oonegueehivi afatyuudi: ifutuumoro cañavutuuih Genesare cumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajaciuih. ⁵⁵ Jaamoro faacuomivariro jinociniumo. Jaamoro ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imiidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ifcuumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihinino.
(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaamo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miñro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo sicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehiiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiiica machutatimo. Miñro jilli sicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuih: ¿Collhi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatiniuhi amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatiniubo:

Jiicumui uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebiiño uuditi tehesino icahi.

⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miñro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miñro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro gujivesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amihai monoonicichi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujitih, paryi uuma icano Corban, noomoro Moocaanico ijibaicuuno eneejiruno. ¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahaamusuhicatih. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jiiabadije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebiiñañoti asaano miyaminaaco mihininichi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaahe fuubo. Jaaboco ijibogominaa toonoti dilluuih. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaajatih? Miñro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco mihininichi ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miñro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iiononichi. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatih eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti naha: Miyaminaa jeebiiñañoti ihiinono miyaminaaco mihininichi. ²¹ Miñro miyaminaa jeebiiñañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicauuneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebiiñañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

✧ 7:14 Mt 12.10-20

* 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miñhaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuui. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguino memuiuvutuugo. ²⁶ Jaago siicumioo griegomioo, sirofenicia icano jiiñjeminaagou. Jaago Jesujaa asaagoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusui. ²⁷ Jaarunaa Jesu digoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitiicimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojiiho. Jaarunaa iseeme suuvico guinoti jicumico machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuui, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo iijavi ñfutuudi atyimeiteugo illeque icigaiijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiñjefeenedi fatyuui, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaabo gaseuhi Galilea muuajini. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiibo llaallabano ihiimaauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiiniuhi. Jaadi ijiirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeeiuboro sefano ajaguisuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, enejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuui, bu inejeba imitauno sinafutuui icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguui: Miñhaiñoobaco mijiiibeguedino, nooboro. Jaarunaa afaguurunofaño janaaniviro jiihogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino mooniibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusui. (Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuui. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu ijiibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idiino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jiihaivi ajebari nacatejirumo. Miñro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui ijiibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miñhaiñooba iijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluui: ¿Nacu minoodino amiihai maahuno icahi? nooboro.

⁶ Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idiino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajiibaubo miyaminaa baavi icasicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicaejahallivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro ijiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ⁷ Jaabadiro bu miidino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimauboro diitoco aciui imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco naniumo gahafusuui sahuse juugahuseti miibaici idiino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluui. ¹⁰ Jaadi ijiibogominaama meenegafaño ijicafutuumoro fuuhi Damanuta jiiñjevi.

Fariseomi Niquejeo Jiihogoco Dilluui. (Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaamoro Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Enecata niquejeo mityaco mihaico dihifuso, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebiifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihii jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluui? Mianotiro, amiihaico neehi: Jiiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitihii, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onago muuavi ijiibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji. (Mt 16.5-12)

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

¹⁴ Jaamo jabajeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaaahuica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ijibogominaa sanomi ro nocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collih maahunoma machahanoco monoocasih? ¿Nacu aivo magaatih, mehesicinicutih? Cuhufocani amihai jeebino fine. ¹⁸ Amihai aallinoma mihicarumo mahatymetih, monohojivarumo muguubutih. Jaana mehesicinitih sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui imusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinitih, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatymetiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatymetiboco sivaumo: Diiboco dudhici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallcico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuui. Jaaboro diiboco dilluui: ¿Naa, miivigay daatymehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atymehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuui. Jaadi siino emeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuui. Foovono paryi imino atymecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco iijajaa agalluuboro imino faguui: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaajibo Jesu Icanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijibogominaama fuuhi Cesarea de Filipinojaago jahi jhaivi dilluubo ijibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatocho neehicahi. Jaanoti saatocho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatocho: Cajaanihacho fine sicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amihai, miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Ijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguui: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro.

Jesu Iguijejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco jibuguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto iijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jheveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safuco icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ijibogominaaco emeciuboro Pedroco ibauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto ijoho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ijibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifico idaasuno omoonisujinoco iguitibo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Miho ifico agaijibo ifico mitasuji. Jaanoti taajiguinodi, bu tajibogo iijiguinodi icano ifico imitasuubo, ifico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milli imijiruno miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo ijeebico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeebico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajibogojiti icano jsumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeeveti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itoominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amihaiico neehi: Jineeri jino iicamoti saatocho guijevejitihi Moocaani aivoji imityama asaanoco aatymetinohachuta, nooboro.

* 8:34 Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque dicibo tadyojicuti disaa.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaanoyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masii migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito jiibogominaa sihidi igutuomoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufaiñoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo ononoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeeciurumo mihañiñobaco atyimecuutihi idiibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihañiñobaco mijibeguedino mahatymeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetenehachatahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui mico jiibuguuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijeevefeneti siino ubuheetejino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miuro daasuno icajiibo, jiivecafetejiibo icano noono. ¹³ Miuro jino amihaiico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi mooniimo diiboti Caatinahaamefaño: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho jiibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinocinuihi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jiibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihii. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañihicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecoco iinusuuboro igaiñoco ojissuhicaabo. Jaadi diiboco sifañihicahaabo. Jaanegui dijiibogominaaco tajiibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototihii agañinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amihaiico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniyuubo. Jaaneri baavi cavinamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro.

²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuihi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañihicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui mihaico didaasugoo bo millihacho mihaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihi, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuihi: Jihi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajiibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniyuuihi. Jaadi diiboti iinuubo miguijeevecubadi diiboco omoonihinuuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijeevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciboro diiboco gañiyiciuhi. Jaaneri diibo julleveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo jiibogominaa ijeevadi diiboco dilluuihi: ¿Milliti jana mihai magañitihii tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihii. Jilli Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

* 9:29 Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco miñhaiñooaba agaajacinoco Jesu imuguutihi, ³¹ iñibogominaaco iñibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco iñibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhi jaahe iicacudi Jesu iñibogominaaco dilluui: ¿Jinejeque jana jiihaivi amiihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito imusutihi: ¿Cajaaniji fine aivo miñhaiti imiyaabo? noomoro jiihaivi ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasivuuoboro fahuseeci motihaiti miimisiici idüno iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amiihaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinovi iminifotooboro famoocoro ijeevicequi, ³⁶ nooboro seemeneque iñicuboro diitofeneveni ficuui. Jaaboro tooseeque ihiibicuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jibadi seemeneque agaayicimo uco gaayicichi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicichi, nuubo iñibogominaaco.

Mominaafi Iicatibo Mojaagodi Icaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Moñibogominaafi, meeci, saafiico miñhai mahatyimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruboco miñhai miñhibahi, miñhaima iñgotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miñibajirahana. Miñro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitiñbehiica. ⁴⁰ Miñro mojaagodi icaabo mominaafi iicatibo. ⁴¹ Jaanoti cajaanihacho amiihaico Cristooto miñicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agañisujiruno Niñicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanihacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agañisumoco aivo imijiruno guisibatyiñgabari icodaaheti mudujenimoro muuafaño magañino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agañisuhachi quiticibo buhi gañi. Miñro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahusecima diicaabo ciiñgaifaño ofoono tahi ufucuro iciiñgajai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiiñjoho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifaño agañisuhachi quiticibo gañi. Miñro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaiñcama idiicaabo ciiñgaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiiñjoho icarumo echeemejitihigo, iciiñgajai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifaño agañisuhachi buhudaruubo gañi.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sañimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo ciiñgaifaño gañicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiiñjoho icarumo echeemejitihigo, iciiñgajai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miñro paryi famooro ciiñgairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyuucudi, ¿jinejeri dojicuviro miñhimutusujirahi? Jaanegui amiihai imoma miñhica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebiñ miñhicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinjeri, Bu Perea Jiinjeri Icano Iquehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti iñiinuudi fuubo Judea jiinjevi Jorda onegueehi iicano jiinjevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaiuvuui. Jaamoco jibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufnoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaamoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiihaico tajiñbauhi? nooboro.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno.

‡ 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi miñro paryi famooro ciiñgairi imibachucafeteñhi.

4 Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amihai taabaco mejevesuhica, nooboro, nuumo.

5 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amihai Moise tolli tajibauhi amihai cuhufo- jeebico aatyimeuboro. 6 Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. 7 Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mogaima iminifetequi. 8 Jaamisi saafiabadiro icanicuuihi. Jaamaño miimisici icacuutino saafiurucu. 9 Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

10 Jaadi jahe iicacuudi ijibogominaa siino diiboco toonoditi dilluuhi. 11 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejevesuuboro sifigoco iicibo iticoniogohallivi ajeva imitico icih. 12 Jaabadiro bu gaigo aijico ejevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco ibahicauhi. 14 Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuuhi. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihibano. Miiro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. 15 Miyanotiro amihai neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiibo ufucu feejitih Moocaani aivojifaño, nooboro.

16 Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuboro iguino ememuivuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo jibogominaafi, zinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

18 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Mijoho, nacu, iimiibo? Idihoro saafiuro Moocaani iimiibo. 19 ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibajico? Sifigoti taabavadino, gujenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, banisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

20 Jaanegui diibo nuuhi: jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninichi, nooboro.

21 Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro idaaumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

22 Jilli diiboco unueneri sihidi idaausuuboro, idaauno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

23 Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

24 Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaaruna Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† 25 Miiro sihidi jeevajitiruno camello janutupaaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

26 Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaaty fine taajajirahi? noomoro.

27 Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. Miiro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miiro mihai paryi mubusumijeque mejevesuhinimoro ima mihiguehi, nooboro.

29-30 Jaanegui Jesu imusuuihi: Miyanotiro amihai neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, iijinijeque icano taguiniodi, bu tahalliti taajasujibogoguiniodi icano ejevesumo gaayiciji jino jijiinijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihai, inagomihai, seejico, seemeque, jijiinijeque icano idaauno omoonofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. 31 Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinov minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinov iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

* 10:21 Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque dicitibo tadyojicuti disaa. † 10:24 Sahaamefaño noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! ‡ 10:31 Griego ijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuv minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuv iicamo tusumi imegavi icaji.

*Jesu Iguivejejinoco Siino Jiihbeguehi.**(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Jaanaa jiihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijiiibogominaaco imegavi siiiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ijeevadi ocoovaboro ticovauhi ijiiibugaubo diibo idaasuno iicaujinoco. ³³ Jilli nooboro: Memeeci, jino Jerusalejaago mefeeci. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guivevefaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jiiirebamaaifanoti icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guivevefañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.*

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaajatinoco midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.†

³⁹ Jaanegui: Jiihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idiimeguiiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho ijiiibogominaa uguubumoro Jacoobomisiijaago sifiratuuhi.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovaboro nuuhi: Amiihairyo magaajacuuhi jiiinjeminaa aivojito iijinijeque atajibafinoco. Jaamofeneri, bu icamo imityafimo imityari miyaminaa guinonifih. ⁴³ Jaabadi amiihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amiihaifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecibominaafti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amiihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amiihai jeecivominaafti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeecevequi saautihi. Jilli uujoho ejeecevooboro miyaminaahallivi tafico aacinofenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

*Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.**(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijiiibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onooobo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajacuboro ticovaubo sefano ocoovadiicubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma icamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro iibauhi.

Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganizaruuboro sefano ujulleveuboro Jesujaago fuuhi.

⁵¹ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jiiibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuui imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuui. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11*Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.**(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)*

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijiiibogominaatisiti miimisiicico galluui: Mofo,

* 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi dujeciniboco mihaifnooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti mihaifnooba amisico: ¿Collihii misiniihi? onoohachi, monoo: Mohaivojiiho eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jiihaifaño dujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihii muburroco misiniihi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuni jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojiiho memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicjeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejeja Hosana Moocanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi ijiihogominaama Betaniavi mihiiicuneguiiha.

¹² Jaano sesevedi Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi.* ¹³ Jaanaa tehesinoti atymeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onooafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Mihaifnooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitihii, nooboro. Jaanoco ijiihogominaa guubuuhi.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuuhii. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimiihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguutiibo mihaifnooba siinoco toojafañodi acañunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jiihigehicauhi: Miho Caatininaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhii, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotemii aivojito, bu caatininaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaaqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo ijiihigeneri ajabafitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihiiicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuuhii.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano sesevedi siino fucuro tomañodi afatyumo atymeuhi tohigueraho ibaconomaryo uhuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajihaniho chuumucuhi, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, noomoro agaluhachii; tolli icajino. Jaamo ijeebifañodi gucibatimo jino onobadi icajinoco imiyaavogohachii; onobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachii; amiihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocanima mihiiimasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachii; diitoma mihimibachucasihachii; niquejefaño iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachucasihachii; amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico buusuji, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuhii.* Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaca sacerdotemii aivojito, bu caatininaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaamoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacneri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhii: Uujoho bu tolliro amiihaico dilluji. Jaanoco uco mihiiimusuhachii; amiihaico neehi comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihii; cuucatioju? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du mihaico: ¿Jaanoco bu collihii mimiyaavogotihii? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imi-jitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miho paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha. ³³ Jaamoro: Magaajatihii, nuumo Jesuco.

* 11:12 Mt 22.18-19

* 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

* 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujohe amiihaico jilliti moonihi eneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuihi siinovi ooviciboro ijibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhi, bu ifafaihuco #cijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeeneti torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi thesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco diicito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi botiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiboco galluuihi. ⁵ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijiubo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadiji miilai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gaññumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluuihi: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miiro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gaññihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojiiho Moocaani eetavehi. Jaano aivo miiahidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi ooviciboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iiguiumoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomoto, Herodianomoto iicamoco #furumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jiihogominaafi, iijoho miyaminaa onoonoco jeevototibo miyaabo idiicanoco miilai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jiihaico miyanotiro diibeguehica. ¿Naa iidi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihit? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañifira jeebico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihit uco minisuhit? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciqui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeqe emeeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miijohit imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatohe saduceomi iguijevumoto siino buheetejitihit onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi: ¹⁹ Jiihogominaafi, Moise miiahidi jilli caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevachiiji inahabo ifibaijigoco #ciboro inahabobuuna eeseemvase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miiro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuuse juugahuseti miimisiiicidimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuihi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihit. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaani taabajit? fine famooro diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Jilli amiihai mitihivehi Caatinihaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja icanoco magaajatimaño. ²⁵ Miiro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihit niquejefaño iicamo toomominaabadiro icacujijimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijeveeminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amiihai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miiro

nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojũbo, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani guijeve aivojũbo icatino. Moocaani ubuheeme Aivojũboro. Jaamaño aivo amũhai jilliro guiraano mitũhĩvehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajũba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatinimĩnaafi gaseuhi diitoma ihĩmaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusuunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajũbati aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajũba jino; muguubu Israel idĩboro saafiro Mohaivojũbo Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaivojũboco gaiji paryi dijeebũmaryo, paryi difiimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajũbaji. ³¹ Jaano allivõno bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajũba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo caatinimĩnaafi diiboco iimusuhi: Jũhi jũbogomĩnaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magajino paryi mojeebũmaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magajino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jeevõnoco ifajicivĩ ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magajino imino fanoo janaanici, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusuunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jũ, tehesitĩhi ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro mũhaiũooba siino diiboma dillamaicuutĩhi igutumaño.

¿Mũjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijũbogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatinimĩnaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Mũro David icaruubo Moocaani Gaijafeenedi ihĩmaausumi nuuhi:

Mohaivojũbo Moocaani Tahaivojũbo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco ditihaiguiino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojũbo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidi miyaminaa iicaumo imono guubunichicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijũbogoobo neehicauhi: Icgusuno mihica caatinimĩnaati, oono caamovõnoco gaachehunoma igomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyicifimoti.* ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujivicamaaifimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibajito gaigoomi iijanoco udumitĩcimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovõno Moocaanima iimaanicimo sitaaco ibaĩiqui. Jaamaño guiraajino aivo cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobunati safoono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicĩmañoti ifinicichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidi inihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibajigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jũhacuvauhi mũdino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijũbogomĩnaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro amũhaico neehi: Ajaamo idaasuno fibajigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumõ janaanici aivo ficuui. ⁴⁴ Mũro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifnisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijũbogomĩnaafi nuuhi: Meci moijũbogomĩnaafi, baĩfiira guisibano baĩfiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu gicĩuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovõno dilluui: Mihimeguehi mũhaico

* 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

idiibogonoco cusu iijoho onoono iicaji. ¿Milliti magaaajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica miñhaiñooba amñhaico bañidino. ⁶ Guiraaajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jiiibogonoti muguubusumi, imucugai ñihcunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miuro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiiinije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amñhai ifico magaihuini amñhaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amñhai uco mimiyaavogomo tajiibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco miñbeguehi. ¹⁰ Miuro jiiinije ifinicuujino imegavi taajasujiiibogo paryi faajiinjeriro jiiibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amñhaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatysumi: ¿Milli fine meneje? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amñhai jeebñhaño ificunocoro monoo. Amñhairyo miñiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amñhaifañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicauquu aciji. Jaabadiro bu caaniro isemenequeje isemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicauquu icano. ¹³ Jaasumi faaboho amñhaico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miuro Moocaani iimaajiiibogominaafi caatinuhi: Johono imitino ñdicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque miññinichicamo magaaaja. Jaadi Judeao jiiinjeri miñicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri miñchachijii miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco miñchiqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño miñchicamo amñhai gaachehuco miñchiqui jaahevi muhumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje siicurasumi gaatimo miñchahi. ¹⁹ Tustumiji sihidi aivo idaasuno miñchaji fucuje icaji jiiinijeque Moocaani ifivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitihii. ²⁰ Jaafucujeque Moahaivojiiho ibaaresutiruva tusumi iicajimoti miñhaiñooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiibo itaadimo diibo iiciumo toono idaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amñhaico saatoho: Memeeji jaani Cristo, memeeji jaadi Cristo, onoochachijii: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajiiibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqeeje mitya iijinobadi iicanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishitachijii bañijimo. ²³ Jaanegui amñhai mityano miñimibaicini cu amñhaico jino uujoho imegaviro jiiibugucuui, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Sino Asajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono iidaasufucujebuunati niñiba jabaaveji, bu fucuo niñiba achicicujitihii, bu meeciri niqeejefañoti aifeji, paryi niqeejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi sihidi mityama, tahaivojima icano asaano. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajiiibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiiinijejinibaaciti, niqeejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaaja miuro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunicihii. Jaanoti ficaba ifiitucunoco magaaanichii. ²⁹ Jaabadi amñhai magaaaja paryi fanooro jino uujoho onoono iicunoco mahatyimecudi mehesicini cu jiiinije ifinijino ifiitucunoco. ³⁰ Miyanotiro jino amñhaico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo guijevetimaacaro. ³¹ Niqeeje, bu jiiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyejitihii.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicunoco miñhaiñooba gaajatihii. Moocaani toomominaa niqeejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihii icano idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amñhai miñimibaicini cu toomomoro magaaajatihi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi thesinoo ifeegu iicojiminaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihiica. ³⁵ Jaanegui miñimibaicini cu magaaajatihi aivojiiho cusumihacho agasejinoco ijicuuviabahacho, fucufenevabahacho, catava ojiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui miñimocisu amñhaico imañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amñhaico onoonoco famoocoro neehi miñimibaicini cu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jibaimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ifurumo sicamañoco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaauqui. ² Jaarumo neehicauhi: Jibaimofa momoonijitihimi miyaminaa ñaavotimo iicaqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo ijifafa icauhi. Jaabo imachuqui acasiivuuco icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefañi facicifaihu nardo onofaihu gatyucui sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuu-goro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collihimi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivivi manaajemere idaasufimoco mahacitanoco, noomoro diigo-jaa sifiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihimi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufimoco fahijivaro amihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amihaima fahijivaro icajitihimi. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonihimi tafico afacisusigo chihojifañi icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amihaiico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajinijeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoocho, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihimaaboro Jesuco diito usefano ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhimi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefano ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifañi mofoo. Jahi mahatymejiji gaifi icihuuri nifaihuco asatyooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoco: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañi tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoco. ¹⁵ Jaadi amihaiico ifusujilibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo mihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhimi. Jaamisi atymeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvi Jesu ijibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevaui. ¹⁸ Jaamo amachumo gaciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi: Jino amihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefañi maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinhaamefano uuti onobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuco feehi. Jaarunofañi idaasucani iicajiibo uco aacibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuuñi iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro Moocaanico graciaco aciuhi. Jaadi iquisicuboro diitoco aciuco: Hfaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayicuboro. Jaanoco tolliro graciaco aacuboro ifuuihi. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amihaiico neehi: Siino aducujitihimi jino vinofaihuri jari bofaihuri Moocaanini aivoji icadidihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo.

²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiihai uco mejevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noonoo: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amiihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooci catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaaji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa iima iguijevehachijji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaajitih, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicaui.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Imaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi iidaasuvuuboro ataafraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco idaasuhi miguijevejbadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhée, nooboro Jesu janaanicivi ufuuboro jiiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicaui: Guihi, fanoova iidi sihidi jeevatih. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaabo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetih? ³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuhée Satan asiihaico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amiihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai alio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacuumañ. Jaanoco iimusujirumo esicinihicaui. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo imitiminaa usefaño aaciacafetejino. ⁴² Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaubaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoo iicaabo. Jaaboma sihidi saumo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igajajiqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciuboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayicumo isatyeyui.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojiibo jeecivominaafi nijimehuco buiyaacuui. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miiro fafucuvaaciviro amiihaifeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jibogoboro. Jaaruuboco du magayicihicatih. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño onoono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaciniuhi.

Sicafefi Agaaubo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuriro miniciniibo. Jaaboco gaayicurumo. ⁵² Jaarunaa iicagachuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaaubo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojiibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamauihi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuuvo sacerdotemi miya aivojiibo goohasifeeneri casivuuhi sacerdotote toomominaama cijigaiti efeemeubo.

* 14:27 Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco. † 14:30 Sahaamefaño ficuutimo: mifooci ojitiibaacaro, onoonoco. ‡ 14:36 Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoooco Jesuhallivi iñañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi. ⁵⁶ Fiiwaamo sicamañoooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoooco bañiuihi: ⁵⁸ Miihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajaniiboro mifucuci, safuco idiñotiro boojati boobaniji useri eheetavoratjajaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojiiho famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli lläivi moonicinihicauihi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojiiho dilluuihi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojiiho igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collihica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyiicicuujirahi? ⁶⁴ Mee, amiihairyo muguubucuuihi Moocaaniditi aivo imitino ihiimaanoco; ¿Naa milli amiihaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuuihi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganichicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachijji gaajaci: ¿Naa miijoho ico ganichih? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauihi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guiino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojiiho jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ ciijigaijiniri efeemeebe iicauboco aatyimeugoro diiboco gueneene ihifinichicaugoro nuugo: Ijoho bu tolliro Jesu Nazareooboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuihi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauihi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ijoho diitotiobo Galileaoooco idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi iibacasiiboro ihiimaaubo Moocaani momofañodi ooviciiboro: Gaajatihi uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifoooci ojiiubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifoooci ojitiibaacaro siino mifoooci, safo idiño uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tusumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaivuuhi paryi fagominaama iimaacasiiqui. Jaamoro Jesuco sisciniiboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluuihi: ¿Naa ijoho judiomi Aivojiiho? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuihi: Jiihi, ijoho toono onobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicauihi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuihi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi ijibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauihi.

Jesuco Guijevefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauihi. ⁷ Jaanaa Barraba onoooco civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasiihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojaniubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaamoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui.

⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquiomoro aaciunoco Pilato agaajauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehi-caaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniciiviro coovadiivuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojibo ijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco afeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahogomoro: ¡Imino diica judiomi Aivojibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri inigaiti gafucuhicaumo jirebamaaimoro iguiino ememuivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco ijihacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco ijihacuuumoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaabo tomañodi fatyuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaijaaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihua vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaanicochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonuunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatinuumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisici nanivaminaatsico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inananagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinihaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofeenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihusenecque gavaracumoro ibajirubadi iicano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajaaniyahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeetavejiruboro. ³⁰ Eneecata iiro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataaajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano ijoho Cristo Israel Aivojibo idiicahachijji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadiciiba paryi jiinije civono iijiuhi. Jaano jari sano iijicuvi imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuehi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufañovi ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño catejeruui. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuui. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene icano gallivuui sanoodinociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivojibo Jesu imega julleecinunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

⁴⁰ Jaabadıro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinicihicaui. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecevomoro diibo dojiçuti efeheicaumo. Jaabadıro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalem diiboma sano ufuumo.

Jesuco İcũuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tollıro eteeme-hicaubo asaaboro iguitıbo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifico dillutuui. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasimınaa aivojııboco coovauhi idılluquı: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojııbo iıııbuguunegui jari Joseque Jesu ifico Pilato acısuihi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifico iniıtusuuboro tochehuri mibociuihi. Jaaboro guısıgajıfaño seedicinııhojıfaño icıuboro iguhugaco guısıbatıygabari fabaacuuihi. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onogo, bu Maria Jose seeji icamıfe atıymeuihi icıunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facıcfaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayıro jaguisı afatyuno sesevedi tohojıvi ifutuumo nihıba iınucuuberi. ³ ¿Mııjıho mııhıma iguısııbaco tohoji imegati faayıciji? noocasimoro.

⁴ Meecırumaaca tobatıygaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojıfa ijıcafutuumo atıymeuihi sıcafeıi seseעהehu caamovochehufa jııcinııbo imıyanaagueneri gıcinııboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diıtoco nuubo: Mihıguetejirahana, amııhai Jesu Nazareoobo etetcucafetehinııboco miguıınehi. Buheeteucuubo chahacuubo jıneeri. Eneecau, memeci jino diıboco ifıcuhinıımañııoco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijııbogomınaa, Pedro iıcamoco mıjııbogoto amııhai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diıboco mahatıymeji amııhaıco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iıgutuomoro tohojiti gaaumo jıterere. Jaamoro ajashuno mııhaııfoobaco jııbuguutimo sihidi iıguıımaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mııhai jaguisıfucu iicauno sesevedi ubuheeteubo tıconııhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diıgotı sahuse juugahuseti mıımsiıci idıımoco ijıımıco agavaracuıgovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diıboma iicahicaumo ihıdaasuri taajeheri iıcamoco jııbugutuuihi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeno diıboco diıgo aatıymeuno iıcanoco guubucuurumo mıyaavuguutihi.

Jesu Jafeveuhi İjııbogomınaati Mıımsiıciıvi.

(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu sııbadi jafeveuhi diıtoti mıımsiıci sıhi buhiıgo ufuumisıvi.

¹³ Jaanegui uhuunımsiro saatoho ijııbogomınaaco jııbugutumısi. Jaarumııco tollıro mıyaavuguutimo.

Jesu İjııbogomınaaco Minıısuhi.

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijııbogomınaa fahuseeci motııhıiti saafi icamo machu-movi. Jaabo diıtoco icuhufojeeıııhallıti buheeteucuboco aatıymeumo ijııbuguunoco imıyaavuguutinohallıti iıbaubo. ¹⁵ Jaaboro diıtoco nuubo: Faajıııjerıro mofo. Jaamoro jıno taajasubogoco fanoo mıyamınaaco mıjııbogo. ¹⁶ Jaanoco imıyaavogoboro inıtısuquımaabo taajaji. Jaanoti imıyaavogotııbo taajajıtihi. ¹⁷ Jaamo uco imıyaavogomoma jıno toono gaajatabadi iıcano icaji; tamemeri buhi ijıımıco gavaracujımo, bojiıjeri iımaajımo, ¹⁸ ihusenefa jıınımıco gaayıcijımo, namıtaco aadurumo mıllı icajıtihi. Jaabadıro iguihıvamohallıvi ihuseque ifıcuuneri buheehı-cajımo icano, nooboro.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versıculonoco fıccuutimo. Jımañıvıro ifotono.

*Jesu Niquejefaño Feehi.**(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)*

- ¹⁹ Aivoj#bo Jesu jilli ij#bogom#naama ihii#maahicauno nijequeti ga#i#vuubo niquejefa#no. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi cas#vutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufu#umoro taajasubogoco faaji#n#j#eri j#bogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivoj#bo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iji sihidi ejeevanoco omoon#hicaunofeenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobojaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoogo Aaron iyaachimihai cuuminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihaifnooba diitisiso milli neehicautihi. ⁷ Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamio to Moocaanico ejeeciveffucu iicauno. ⁹ Moocaani jeecivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguijico ijigasui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toominaafi Zacariavi jafeveuhi fañoojavi aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseeque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seegi jeebifnoo icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuuminaaco sihidi uumisujibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaani-jaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico iseemema sajeebi ificuiqui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, onoonoco igaajasuqui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluuhi: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifibo. Jaabo uco galluuhi ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotibo idiicamaño dihiimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji gueneene toosee ifiivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajaciuomo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihimaajirubadi iicano ihuseriro jibeguehicaubo ihimaacuutimaño.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecivuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi ijati fuucutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivojibo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihimaabuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoominaafi Gabrielque Galilea jiinije cuumi Nazare onoocumivi, ²⁷ gaifiquelahi agaaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitegui. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuuminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivojibo Moocaani ima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicauco: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuhi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivojiiḡoti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico tajiiḡaji. Jaano ufucuro finijitihi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluui: ¿Milli jaano icajirahi uujehehiicaduhu tajevatihī? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño iiti seemene ifivosee jeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba eneehicarugo sahuse juugahuseti saniiḡiba idiino icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itiihino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivojiiḡo Moocaani jijovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaantiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuui. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuumiro jeebiiḡaño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuui. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gai-goomihallinocivi tolliro diseemenegue imino mooniiḡo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivojiiḡo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubuumiro taseemene iimooboro tajeebiiḡaño maryibahi. ⁴⁵ Imicani ijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivojiiḡo eneehinibadi iima icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebiiḡa Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho iidaasugo ijijovogoco agaajacuneru; Jaamaño jisumitiro paryiicino miyaminaa fahiiḡivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiiḡo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijimoco fahiiḡivaro iidaasugooḡo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniiḡo. Guinoniiḡo ificoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafirumoco guinovi niitusuubo. Jaaboro jeebiiḡo siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inihibamivamoco sicaiḡusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiiḡo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiiḡivareji unuucubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria guenene icauhi Elizabema miniiḡibaci, saniiḡiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe esemeveujino. Jaago gaifico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniḡirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Colliiḡica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguuiḡahica ihuseneri caani omomoninoco igaa-jaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatinuui: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴ Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveui. Jaaneri ihiiḡaauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryi icojneri iicaumo sihidi jabafituui. Jaanoco paryi Judea jiinjije gajineri jiiḡocasumo. ⁶⁶ Jaanoco paryi uguubuumo esamaaiḡicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojiiḡo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniiḡo iimaauhi Moocaani diibo jeebiiḡaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociniḡo israelmi Aivojiiḡo Moocaani. Miiḡai diibo cuumiminaa miḡicamo-
jaa asaaboro miḡaico taajasuubo. ⁶⁹ Miiḡaico aciiḡo sihidi jeevaabo Motaaja-
suminaafico ijeecivominaafi David iyaachimiḡaifaaḡoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihii-
maaminaafeenedi siicijetiro: ⁷¹ Miiḡaico mominaafaḡoti, atajasujinoco, bu paryi
miḡaico ijiiḡeguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihaiḡivico: iidaasugueji,

nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Mihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi nihicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofiino diibedi icaqui jiihahallivi mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanoti iijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojiiho imega iijahaico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaa-jaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi iidaasugooboro mihaico achi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucuniija iicafucunihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseque sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco siigueji sajeebi iicano jiihai, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebi sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicahigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafenuboro.

2

Jesu Fiivuuhi.

(Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivojiiho Augusto onoobo tajiibaui paryi jiiñije miyaminaaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco ticoniimo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiiho iicaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiiñijeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiiñijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David iifiivuhigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavajigo oovago icacugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri iicaumaaca Maria iseemevaqui aivucuui. ⁷ Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro fajii iibañeri ejeebunohallivi tooseeque siucaruui miyaminaa icigafija diitisi iifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹ Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiiho Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguimo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amiihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachijii fiivooobo amiihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiiho Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee fajii iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeeto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ iimicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiiñijehallivi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebi iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memeeceitequi Aivojiiho itoomominaafeenedi mihaico jiihobogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene fajiihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti jiihbuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebiifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuui. Moocaanico agajimoro, imehichauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco jiihbuguubadi icaneguiiha.

Jesuco Templojafaño Ifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toose meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuomomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifico iimibachufucuva iifiñudi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivojiiho Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeevico asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachijii, nimihumisi iicahachijii onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeevooobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jiihbuguui: Moocaani agalluubo Cristo iifiivoboco aatyimetinohachuta iguijevejetinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani

Galilea noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeqe Simeon ihiibiciuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojiiibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuui. Daatyimesucuui uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuui taajasuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuuboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicaturumoco achicjiibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujiiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafitehicaui. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meeci jiisee seemene icahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aaifomo finiji. Jaanoti saatocho taajaji. Jaabo jiiibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatocho jiihegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebii nofaño esamaaino. Jaanotiji iidi paryi toono aamigari dijeebii miquiticijadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onogo; Samuel onoocho Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyaguru-cuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibajigoti. Jaago templojafañoti iinehicaugoti cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aaigagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumoogovovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi ijiiibuguuvo paryi famoovo Jerusale miyaminaa atajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiiibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiiinjevi iicuumi Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeqe sihidi Moocaani imino moonihicaui.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicaui Pascua jiiibaimofiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famoovo Jerusalejaa fuuhi fahijivaroti tojiiibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifnicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuui seejimisi gaajacutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguuiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguininuumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano njequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniciuboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafitehicaui, sihidi diibo agaajaneguuiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Beshu, ¿collihi misico jilli moonihii? Diicaani, uujoho icano gaihuinimisiro ico miguiinehicaui.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaatiji Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicaui. Jaarunoco seeji lliivi ijeebii faño ficuhicaui. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicaui ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicaui.

3

Jua Nitiminaafi Jiiibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoocho fahuseeci satihai icano ficabava aivojiiiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiiiboti icauhi. Jaanoti Herode onoocho* Galilea aivojiiiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Tracoonite onoojiinije aivojiiiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoocho Abilinia jiiinije aivojiiiboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoocho, Caifas onoocho icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijiiibogoco aciuhi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoohiinidi miyaminaaco: Minisiquimaje. Jaamoro amiihai eedehefifico mejeevesuco amiihai imitico iibuusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatiniuno:

* **3:1** Herode Imityaabo onoocho Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuui. Jaaneguuiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoocho icauhi.

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi scaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojiiho jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaifio ciryu ciryu iicajijje ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initisuqui asaamoco neehicauhi: ¡Amiihai jii-inimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miijoho amiihaico jiiibeguehi ifiihicuno ifiitivonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amiihaiti, amiihai eedehififico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Miihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaaje imibaiciniicuuhi imohonoco iquitiqii. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji cijigaiñaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cijigaiñaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluuhi: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihaaabo sajaanii mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihihofasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initisuquimaavaumo. Jaamo Juaco dilluuhi: Jiiibogominaafi, ¿milli jana miihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiiibañaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluuhi: ¿Janaa miihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amiihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Janaa miyaminaa esamaaihcuihi sicutjeebijje teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri niitii. Jaanoti saajiiho saafi Moocaani Gaijari, cijigairi icano initijiiho. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatii. Jaamaño conovaha bu diibo tihipaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuui trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañoooco ficujiibo iijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino cijigaiñaño jigasujiiho, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiiñiboro Jua miyaminaaco jiiibeguehicauhi iimino jiiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojiiho Herode onooboco iibaubo Herodia onogo inahabo Felipe taabaco udumitiicunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicunohalliti icano.

²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuo Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua inithicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo iteehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiiimaanaaca niqeeje faayacafutuuihi.

²² Jaanofeenedi Moocaani Gaija foovono niituui diibohallivi niimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niqeejefañoti unuuno: Iijoho Agaijiiho Taseemene, Iri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Jiiibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo.

Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose.

²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei.

Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber.

Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficiniibo Jordan onoohifañoti uumiuhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihgovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiiboco iji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco #fusuubo goovanogayi paryi jiniije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajiibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷ Jaanegui taaguiino ememuivooboro uco idiimooboro edeecivohachijji paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro saafiicoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenehallivi gañiycijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo gweenehachuta.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinjeminaa jibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jibogooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifivuuhigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleeveubo Caatinihaameque ihiiimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciimo. Jaahaameque faayicubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸ Aivojibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco #daasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeebino #daasufimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jibeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, #daasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹ Aivojibo imino omoonijisumico jibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco #finicicicauhi. ²¹ Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²² Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco menejeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi #ro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco menejeji: Capernaui omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, menejeji, ²⁴ nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaubo: Miyanotiro amihai neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi iinijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoo iicausumi aigutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinjevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo

Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiihino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jiiñjevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiboro Naaman onoo bo Siria jiiñjeoobo buheesucafutuuihi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiiratuuihi. ²⁹ Jaamo agañiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañiuihi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco ifañoñqui togajihallivi tuucuumi iicaugajafaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuuihi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Mt 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaui Galilea jiiñje cuumivi. Jahi jiiñjeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojii bo iijibadi icaneri iijiiñjeguehicauneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuihi: ³⁴ Miihaico suufeni. ¿Collihi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? ¿Co uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu iibauihi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañiuihi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitiibo diiboti iinuuihi.

³⁶ Jaaneri famooro igutuumoro fahigova noocasihicauihi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojii bo iijiri tajiibauihi jimico. Jaaneri diito iimehicauihi, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jiiñbocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiiñuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiiha Jesuma iimaumo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idiiñvuboro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuihi. Jaasumiro agañiivugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihiiñcuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiiñomoro gaibaciniimoro neehicauihi: Ijoho Moocaani Achi, noomoro. Jaarumoco Jesu ihiiñbauboro iimaasuhicauihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaa-jahicauneguiiha.

Jesu Galileavi Jiiñjeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa meseseveecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiñuumo diibovi ifutuuihi. Jaamoro diiboco gaijirumo footiibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji jiiñbogoco, toonogui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jiiñbogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauihi Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauihi Moocaani jiiñbogoco uguubunoco iimugumaño.

² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico jiiñgaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato fiiciminaa ihiiñuomoro isinicuhunoco niñhicauihi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuihi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajiibaubo tehesijisuno imeenegaco ijiniñi iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasiñvuudi ticoniubo iijiiñbuguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihiiñaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco diñcichi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jiiñbominaafi, miihai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacuumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiñi tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañiñuumo. Jaabo sihidi taavaco baasuuihi. Jaaneri isinicuuhu gallicamauihi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaamoro fagaacico gahafusuuihi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiño memuiñvuuihi. Jaaboro

diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, uujoho imit#m#naafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco #ciuneri sihidi ajabafiivutuuma#o. Bu tolliro famooro igutuuhi. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuuhi Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavom#naatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyam#naa fiicim#naafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memui#vuubo, jiini#jejaagoviro dij#cin#boro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, idi-imogohachii#i uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco udud#ciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu taj#bauhi mi#hai#oobaco j#bogoti#bo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdot#jaa difico di#fusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoo#o Moocaanico deecivoto Moise ataj#baunobadi iicanoco. Jaanoco miyam#naa aatyimemere igaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ij#bocasiuno janaan#ci#viro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyam#naa igaivehicauhi diiboco uguubun#ci#vamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyam#naa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idi#no Isifa#uboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyam#naaco j#beguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino gicini#umo saato#o fariseomi#o, caatinim#naa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaacin#umo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoro ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saato#o gaifimi idi#no isifa#uboco cigaiijeri ihii#bimoro fa#oojavi ij#hacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijcafetequi imoon#cuuruhi sihidi miyam#naama etetecini#negui caamo ufuumoro ini#bahucuco afaay#ci#umoro iguihuvauboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyam#naa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyam#naafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatinim#naa icamo ticovauhi esamaaiumo: #M#ijoho jaani jilli onooboro Moocaanico ihimaari imitino omoon#bo? #M#ijoho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: #Collih# am#hai tolli mehesamaaihi? ²³ Fameediro itih#runoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu ga#iivo#o, diigo onoo. ²⁴ Jaaneguiha am#haico gaajasuji uujoho Miyam#naafibadi Ifiivuu#o jiini#jehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idi#no isifa#uboco: Ico neehi, ga#iivo. Jaaboro dicigaiij#eque d#ci#bo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idi#no isifa#uboco ga#iivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaiij#eque toonohallivi isi#cin#hicaunoco #ciuboro fuucubo ijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafiituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutumoro nuumo: Jaachii#i mahatyimehi aivo ajabafiiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusum#naafi Levi onoo#o#o#o, ajaadusuhicauma#neri gicini#ba icaaboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi ijafa#o guiraaj#baimoco. Jaanaa sihidi saato#o impuesto jaadusum#naa imachuqui gicini#cin#uhi diitoma, bu sihidi saato#o miyam#naa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatinim#naa icamo Jesu j#bogom#naaditi imitino iimaauhi: #Collih# am#hai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusum#naama, bu saato#o imiti miyam#naa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabum#naafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoy#ci#fihi taabum#naafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahini#tihi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluui: ¿Collihi jana Jua j̄ibogominaa, fariseomi j̄ibogominaa icamo machutimo aagamoro sihidi Moocanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuuhi: Taabava j̄ibaimovi oovicahi. ¿Nacu am̄ihai taabava j̄ibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi taj̄ibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumitiicijino. Jaadi jari īdaasuno icaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani j̄ibogoco ij̄ibeguequi jilli ohoovicuboro nuubo: M̄ihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

J̄ibogominaa Ichi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igoboro feehicauhi. Jaanaa ij̄ibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagañooco ihuseneri iquichecimoro ifagañooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomito diitoco dilluui: ¿Collihi am̄ihai mududicamaahi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana am̄ihai magajatihiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonunoco? ⁴ M̄iro Moocaani ij̄jafaño ufuuboro jeevivo maahunoco icuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucusumi mityano mehesicinahi. Miyaano tolliruro. Jaaruno janaanici uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ij̄ibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo ifinicahicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiiamaaqui.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajacuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene am̄ihaico dilluji: ¿Jinejeque Moise taj̄ibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatoho sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo.
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabajaago Moocanima ihiiamaaqui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocanima ihiiamaaboro. ¹³ Jaanaa mesesevevudi coovaubo ij̄ibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamioobo, ¹⁶ Jacobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco J̄ibeguehi.
(Mt 4.23-25)

* 5:38 Jilli Jesu nuuhi eedeej̄ibogoco mejeevesumoro bohono j̄ibogoco meheetaveji. † 5:39 Jilli nuubo eedeefifico mihimogomoro bohono ififico mihimeguejitinoco.

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiniije miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu ijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaauomo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesucauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocaanico mihihogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocaanico magaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebasasiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amihaiico ijivehesumi, buhi amihaiico agañisumi, amihaiditi imitino ihiimaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijivehesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumije eedeetemihai Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidi minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amihai jisumi mejejebasasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amihaiji, amihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magajino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amihai uco muguubunicimoco neehi: Amihai minaaco magajiji. Imino momooni amihaiico ijiveguemeque. ²⁸ Imino monoo amihaiico imitino onoomoco. Moocaanima mihimaa amihaiico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihaiico, amihai ime saanaago imeti agabavacuhachiji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amihai caamoojaco udumicichachiji, bu tolliro amihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cajaanoyahaco ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sitaonoco icicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amihaiico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amihaiico agajimocoro bu magajihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amihaiico imino omoonimocoro, imino momoonihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachiji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amihai, amihai minaaco magajiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijiji guiraajino amihaiico niquejefaño ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo icahicarumoco, iimitimeheje icarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amihai sitaaco mihidaasugo amihai tahe Moocaani icabadi.

Amihai Sitaaditi Imitino Mehescinimoro Mihimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehescinimoro mihimaadino, jaachiji Moocaani amihaiico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachiji Moocaani amihai imitico neejitih. Sifima mihibacasinoco imino mihimbachusaci amihai imitico Moocaani ibuuuqu. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amihaiico bu Moocaani tolli aciji; illeegucufaño imino ooviciboro, imino gatyuuci kuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amihaiico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuhi: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siguejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefaño aquetetetjirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cajaanoy miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari ijibogonoco iimivucuudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifaño iicano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimethi? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tafahabo, ene

ico dihaallifaño iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifaño cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebii imihi, nooboro sitaaco abañfiibo, iticoni dihaallifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifaño iicano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo gaññiji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añaaajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefihi miyaano ijeebifaño iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanichi, ijeebifaño iimitino iicamaño. Jaamaño iijiri ihiimaano ijeebifaño agahaficinoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amiihai uco: Aivojiiho, Aivojiiho, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehaticahi? ⁴⁷ Amiihaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajiiabanoco eheetavoo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanhallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihiniirahi. Jaaruno toojaco maryibasuuhi, guisibanhallivi cuhufono tano incuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajiiabarunoco omoonitibo jilli jeevahi; ticovono iijaco jiiigaibaahohallivi cahajino ificuuobobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano icihiniuneri tooja acutuuihi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuihi ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiho Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiiho romanomiho. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijiiho guihuvauhi. Jaabo niinovacuuihi. ³ Jaabo ihaivojiiho Jesuti ihiimaanoco uguubuuboro judomifeenetii iquillahutoco galluubo Jesuco iijibegutequi asaaboro diibo jeevivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiihoco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijiiho. Jaaboro miihaidi sinagogajaco eetavusuhinibo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiiho saatoho inahaboniminaaco galluuihi Jesuco ineetequi: Hijo Aivojiiho, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icitoobo foonova. Jaaneguiiha saatiihoro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacominaafi buheehi. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiibaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiihoboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacominaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicibo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuihi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaumoco emeeciuboro nuubo: Miiyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihi jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiiho agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecunoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain noocuumijaago. Jaaboma feehicaumo iijibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco icitequi asatumoco fibaijigo seemene idihoro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuihi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudicituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo julleecamaaihi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafefi, ico neehi: ¡Gaññivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agaññivuuboro casiivuuihi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico aciuihi. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocaanico imehicauihi: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi miihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauihi: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiiijeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiiibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimiisiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicathachiiji sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuunoro nuuhi: Jua Nitiminaafi mihaico galluuihico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijiiibogo mahatymeneque, muguubunoco icano. Mijiiibogo milli aatyimetimo atymeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufimoco taajasujiiibogoco jiiibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiiiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memeeeciuehi sicaihigovi? ¿Saafi noofajicuco guibuhuba ejebehinobadi iicatiiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeeeciuehi? ¿Saafi miyaminaafi iminooonoo gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaaajahi iminooonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicih sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿Jinejeque nacu memeeeciuehi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, saafi Jaananci Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinihaamefaño jilli onoo:

Uujoho tajiiibogominaafico, dihimegavi galluuihico, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatiiiboro Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuestoo jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciumo tihisuhi Moocaani iimuguuboro diitodi omoonujinoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojiiibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jiihi, jilli fine ooviciji oono seeme goohasinovi acasiivomo abanamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisuuraahi. Jaarunaa mihimogotih magaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujiijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotih, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiiiboro aigafiiibo, aivoifaihuco adutiiiboro icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicaui. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi ifiivuuho amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machufiiibo, aduffiiibo impuestoo jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajaciacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomiiibo Simon Iijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomiiibo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaahe ufuuboro imachuqui casiiivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomiiibo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diiriba imono facisucunifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai cojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguiri ifilluugoro totihaijeque niniiichicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomiiibo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo mijiiiboco coyomo miyaminaago ududiiicunoco miro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebiiifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomiiiboco nuuhi: Simon eneeacu ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomiiibo iimusuuhi: Dinoo, jiiibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimiisicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutonomo iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuuihico. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisiti janaanici diiboco gajijhi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruboco nifaihuti daacitih tatyihaiico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiico ihaalli tofaihuri nitihico. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco niniiicitihico. Jaanoti diigo agasenetiro suufenitihico tatyihaiico iniiicigo. ⁴⁶ Uco deesutihico facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diiriba facicunoco tatyihaiico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguiiha uco sihidi

agajjinofoenedi gaajacafotono. Jaanoti saafiico ajashunoco uujoho ubuusuubo ajashunoco gaajijihi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igiciniumañoti ticovauhi onoocasiumo: ¿Miiijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebi fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jibogoooboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saato ho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeneri icaugo Maria Magdalena onogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode kojiminaafi taaba Juana onogo, bu Susana onogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeeciivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jiihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaamoro machuui. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihinuuruno chuumuui amaitumaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofenevi. Jaaruno toonoma sano ihinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jiiñijevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amihai nohøjima mihihachijii; muguubu, nooboro.

Jesu Jibuguuhi Milliti Tolti Ohoovicinoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijibogominaa dilluui: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovicichi? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeeciirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicichi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicinoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onoono: Saato ho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti icihimiyaavogomoro atajajiruneguiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onoono: Saato ho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofenevi aacutuuno onoono guubucuurumo guenene icatino toonoco macanisuro sinehejejaagoro ijeebi iicamaño nihibami imiguiharo, jiiñijeminaa iimogono jaagoviro ijeebi iicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiiñijevi aacutuuno onoono imino jeebima iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mt 4.21-25)

¹⁶ ¿Miiijoho cijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutahi, cigaijeguiino ficutahi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimegui. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiboti dumiticiji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicahigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutahi sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Llïcaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ijjibogominaama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuuihi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuihi. Jaaneri imeenega niituurahi.

²⁴ Jaanegui Jesuco aaicuumoro nuumo: ¡Mojïibogominaafi, Mojjibogominaafi, miniituuu! noomoro.

Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco ïbauhi. Jaasumiro illïvuunoro paryi siicutuuno. ²⁵ Jaanegui ijjibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amïhai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mïjoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajïbano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiobo Jjimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ïfutuumo gadarenomi jïinijevi Galilea jïinije cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumioobo, siicijetiro ififaño ijjimima iicaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutiïbo, jaahe icacuutiïbo cïhøjino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguiino memuvuubo gaibaciniïboro, sefano nuuhi: ¿Collïhi tajaa saahi, ïjoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajïbahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jïgaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaauhicauihi sihguehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluuihi: ¿Mïjoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitano ijimi ijicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluuihi; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijjimico igañïqui iguirahojifaño diitoco gañïtïbo iicaqui.

³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluuihi ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihinuunoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuuaifaño aaiuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi tomominaa aatyimeumoro iigutumoro goovano fuumo ifaacuumifaño buhi icameheje icamoco jïibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli icano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo ïfutuumo ijjimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chacacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaño jïcinïbo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguuihi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jïibuguuhi, milli ijjimima iicauboco ubuheesunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo jïinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguumoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihinuunoro Jesuco dilluuihi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajïbauhi iftafetetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhuumi. Jaaboro paryi diïbogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jïibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududïciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onago muuaivi ïfutuuboco miyaminaa imo imo gaayicuihi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onooobo sinagogaja aivojïbo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idïgoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idïno icacuurugo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tïjjeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaaugoro igaachehujinibaco dudïciugo. Jaasumiro diigoco itïjoho llïviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mïjoho uco dudïcïhi? nooboro.

* 8:43 Sahaamefaño janaanicï jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaadhicaurugo, onoonoco.

Jaarunoco famooro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojiibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicihi gaajacihitamiyari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iiguuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuvuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguuigo milliti ududiciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuihimiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiiamaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guivecuuhi; Jibogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheej, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutiibo idimoro Pedro, Jacobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojaviti saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañivuui. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco mahatymeneque mijibeguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhifahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco.

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lilegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoyjaco mijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafañoro mihica, sijafaño, bu sijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihaiapaajeguino jinicoo diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuui Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihicauhigo iiniga mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro.

⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhicincinco Mildimoco.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumimo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciunoco diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano icahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimirocinco mildimoo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovauruutihi. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omoonuineri famooro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahus imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayicuboro niqenjejaagoco emeeciuboro toonohallivi Moocaaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqii. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuvoco ananumo gahafusuuhi jiiibaifinoco fahuseeci motihaiti miibaaci idiiinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Iicanoco.

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaaanima iinoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu miijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amiihai, ¿miijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Iijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi miihaiinooobaco jibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiiheveji. Jaamoro gaicauusujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo. ²⁴ Jaanoti ifiico agaijiibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵ Miuro saafi miyaminaafi paryi jiniije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaaniyohacho uuti, tajiibogojiti icano unucufeebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta gujivetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajuguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaaanima ihiimaauqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaaanima iimaauanaaca ihime siibadi minifutuuhi igachehu sisesee minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafevemuysi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijevejinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masi minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli ononoco esicinitiibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiimaauanaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijiibo. Diibo ononoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito miico jibogotimo lliivi icaumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevedi Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiiiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayicuboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecoco iinusuhicahi idaasuno omooniiiboro suufenihicatiiibo. ⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igaiiiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabicuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siiva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jiniijehallivi agaiiuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico iibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguivejejinoco J#beguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omooniuneri eetyeunaaca nuubo ij#bogominaaco: ⁴⁴Jinooce imino muguubu. Jaamoro majabajevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefa#no acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ij#bogominaa gaajahicauti#hi diitoco unuurunoco diitedi toovono iicau-ma#no. Jaanoco diitoco ij#beguequi idillujirumo #hicuguehicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ij#bogominaa jenaaucasihicauhi cajaan# fine diitoti imiyaaboti iicauqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaci#hi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque #ciuboro iico#odi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayic#hi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayic#hi uco agalluuboco. Jaanoti pary# ami#haifeenet#hi s#hidi# ejeevat#bo, diibo janaanici#jeevahi.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Moji#bogominaafi, mi#hai mahatyimehi saafico dimomofa#odi ijico aga#no boco. Jaaruuboco mi#h#bahi mi#haima #gotinegui#ha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mi#h#bajirahana. Mominaafi iicat#bo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu #bahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefa#no ufuucuujino ifiit#cuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega ji#bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria ji#n#jeo cumijaago diibo imega #fetejima#noce iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguuti#hi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamis# aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoji#bo, #diimeguehi niquejefa#noti diitohallivi cijigaico magalluunoco diitoco ifnisuqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico #bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo ji#hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoji#bo, #ma feejirahi fahigova #joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joom# ihiicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ta#igaico conoovi #s#ucarujiruma#no chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyoji#cuti# disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticon# guhirubi iguivevedihivi ic#d#hiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifn#jitino fiivoma iicatimo iguiveve-meque cij#hi. Jaanoti #joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji# bogoco di#bogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoji#bo, #ma feejirahi. Jaafahi iticon# taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Mi#joho siinojaa ofoomo doj#icujaagoco esamaaitati#hi imijitiruno Moocaani aivojidi, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivoji#bo Jesu ic#uhi setentadimoco. Jaaboro ihimega gal-luubo miimisici# saaje faacuumivari diibo ufuujih#guehejedi. ² Jilli# nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi# miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluugui diitojaago. ³ Jaanegui ami#hai mofoo; Mehesicini, ami#haico galluuhi oveja seeme j#cumifeened#hi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nih#bambaco, t#haipaaja siipaajebaco masatyedino. Mi#hai#noobaco ji#hai#vi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticon# majaan#hevejaotoco midillu, jilli: Sajeeb#hi mihica j#jaaoto,

* 9:54 Sahaamefa#no janaanici# jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omooni#badi, onoonoco. † 9:55 Sahaamefa#no janaanici# jilli ficuumo: Ami#hai magaa#jathi coyomo gajama ami#hai mi#hicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saauti#hi miyaminaa ifinoco finisuqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

noomoro. ⁶Jaajaoto sajeebii ma iicafimo iicahachii: Amiihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachii: amiihaijaagoviro uumijino. ⁷Saajafañoro mihi-camoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifli. Iijaneri sijati, sijati icano mefeedino. ⁸Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuuihi, noomoro. ¹⁰Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicitimañovi jahisi mihiinomoroo monoo: ¹¹Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguiino ijivonoco matatacuhi amiihai mi-himitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹²Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatymeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifufujirumo idaasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵Jaanoti ijoho Capernau cuumi: Fine uujoho niquejefano gañiycicafeteji, neehi. Jaarunaa guiniviro gañicafeteji gu-jeveminaa iicahigo, nooboro ijibogominaaco nuubo: ¹⁶Amiihaico uguubumoco, uco gu-ubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihii. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihii.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojibo iimitino ijimi icarumomaryo mihaico mityagomo dimomofenedi, noomoro.

¹⁸Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jihi, ifinicinaaca Satanas niquejefanoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹Uujoho amiihaico mityaco achi jininimomi, juuvemi icamohallivi miqicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo milli icatimo mihicaqui. ²⁰Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amiihai momo niquejefano iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajjari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojibo, jinijeo Aivojibo idiicaabo. Jinooco agaajafi-
imoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihfufusuhi. Jihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²²Guihirubi uco paryi fanoovaco achi. Mijoho gaajatihi Illico. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mijoho gaajatihi Caanico. Idiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaaja-sujirahi, ²³nooboro ijibogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicauhi jino amiihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihii. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵Jaanaaca saafi Moise tajiba jibogominaafi agañiivuboro fuuhi Jesuma ihiimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluuihi: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajibaco caatinuuihi? ¿Milli nacu meeichicahi? nooboro.

²⁷Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo Moocaanico gajji paryi diifiima, dijeebii ma, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gajji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachii: ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuunuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafiitino iicamo? nooboro.

³⁰Jaanegui Jesu ooviciboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jeri-cojaago ofocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamumoro inehijeque iciumo paryi igachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹Jaanaaca saafi sacer-dotemioobo toojiri saauhi. Jaarubbo tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³²Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuubo. ³³Jaanaa tolliro Samaria jiniijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idaasuvuuihi.

³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo d̄ir̄ibari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuubo icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevede isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeci nihibajeeico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agañihachiiji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajiiba j̄ibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine idiifiitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco idaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo ijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu feehecaubo saacuumivi ifutuuhi. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguino acasivugoro guubunicihicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivoj̄iibo, ¿nacu daatyimetihii uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajeaagoviro idiica-maño dijeebi ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii mijoho diigoti udumit̄icijitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli J̄ibuguuhi Moocaanima Mihiimaaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ij̄ibogominaafi nuuhi: Aivoj̄iibo, mihaico diibogo Moocaanima mihiimaaqui Jua ij̄ibogominaaco ij̄ibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro mihaico mohimit̄ico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañ̄isudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ij̄ibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Am̄ihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacjiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuhii fañoojati: L̄iivi diica; cuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agañiivooboro acjirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui am̄ihaico neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañiivooboro paryi idillunoco diiboco acjij̄iibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui am̄ihaico neehi: Midilluhachiiji; am̄ihaico Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachiiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova am̄ihaico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihii. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihii. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

¹¹ ¿Nacu cajaan, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acjirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine iinimoco acjirahi? ¹² ¿Nacu bu iinyinoco idillusumi fine juuvehuco acjirahu? ¹³ Jaamo am̄ihai mihimit̄irumo, iiminoco am̄ihai seemeque mahacjirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Icaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ij̄ico gañ̄ihuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihid̄i miyaminaa jabafituuhi. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ij̄imico gavaracuhicahi, ij̄imi aivoj̄iibo Beelzebu onobono mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihid̄i ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajacuboro diitoco nuuhi: Saafi aivoj̄iibo miyaminaa ijeevad̄i saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaato

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imoonicasiruva, zmilli bu imitya gueenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiiho Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañhino uco meneeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañhachijiji, znacu miijoho mityari amihai jibogominaa ijimico buhi gañhichahi? Jaamaño diito amihaiico gaajasuhi amihai sicamañoooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañhichahi. Jaanoti magaaaja amihaiivi Moocaani aivoji agasecuunoco. ²¹ Saafi miyaminaa sefano añijinoma iijaco ootomoobo iicasumi ineheje imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguininiboro ihañijnoco dumitichihitonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehejeque iciboro sitaama ifehi. ²³ Jaabadi tajaagodi iicatiibo taminaafi, bu tajaagovi igaiyicitiiho jilliro fahigovavi gavarcusuhi.

Iimitino Iji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihiinoobo foonicichi, ifigaimañehējedi ijaguisiqui guinooboro. Jaaruuho aatyimecuutisumi esamaahiniciiho: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebiiico iija imino imibachucinija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi miyaminaafi jeebiiifaño ijicafotomoro icafihhi. Jaaneri miyaminaafi iticoni iimitino iicauno janaanici aivo iimitino minifetefihi.

Miyantiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeeneti sefano nuuhi: jlmicani icago ico eseemevaugoro ico ifivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: jlmi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Iimitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihhi. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihhi; idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadijeji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi ifiivuuho jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onooocumi jijnijeo aivojigo agañivogoro diitoco janaanici guininoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuquii asaamaño. Jaarunaa jino amihaiifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agañivomoro jisumio miyaminaaco guininoniji. Miho Ninive cuumiminaa imitico jeevesuuhhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijibugusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amihaiifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ zMiijoho cijigai mecucu inifutusumoro otoovohigo ficutatihhi, guirihilluguiino? Caamo mificutahhi fañoojavii ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ Miho saafi ihaalli iimitiiho imino icajitirahhi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiiho imihusetihhi. Jaabo imitino guuiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiiico iimibachuhachijiji imihusetijiiho. Moocaani iimogobadi icacujiiho. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuruo dijeebiiifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi diffifaño imino, iimitino aivo achahahachijiji, paryi difi imino ifuvusujino cijigaimecu ico ifoovori aachicinibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Ibauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaanonoco iimivuudi, saafi fariseomiho Jesuco coovauhi iijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casivuuhhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomiho jabafiiuuhi Jesu diito tajiiha onobadi ihuseque nitamaaitiiho amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiiho Jesu nuuhi: Amihai fariseomi minitihhi guirihilluno, butajene icano allicro. Jaanoti amihai, amihai jeebiiifaño gahaficinihhi iimitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ jGaajaticanimo! jJana nacu magaaajatihhi allionoco eheetavuuho tolliro fañoonoco eheetavuuho? ⁴¹ Jaanegui amihai jeebiiifaño iicanoti iidaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amihai ifi imiteji.

⁴² jdaasucaniji amihai fariseomi mihicano! Amihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihhi menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo

sitaaco imino momoonitihi Moocaanico magajitihi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ Jdaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyicifihi. Tolliro jiihaiñofoño imino amiihaico idillunoco mihimoyicifimo.

⁴⁴ Jdaasucaniji amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebii imihi, noomoro sitaaco mabañifimo! Ciihoji toovono iicahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi igonicibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: Jiihogominaafi, miihaico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jdaasucani amiihai caatiniminaa mihicaji! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahi miihaiñooba ajaabicitinoco. Jaamoro amiihai jilli usegai sagaibari mududicihicatihi.

⁴⁷ Jdaasucaniji amiihai mihicaji! Moocaani iimaaminaa ciihojinohallico misumesumoro mihimbachunoco meheetavehicahi amiihai eedeetemihairyo agaicaaumo ciihojinoco.

⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo amiihahalliviro mijiiibeguehi amiihai eedeetemihai omoonunofaño mihicanoco; Miiro diito gaicaaui. Jaamo ciihojinoco amiihai meheetavehicahi.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaajafeenedi neehi: Galluui Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamoco. Jaamoti saato hoco gaicaaujimo, saato hoco idaasuno moonijimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaa tiiho jaadaco iciji jiiñije ifi-ivuunoti jsumivi iicaumoco diito agaisiraiciumo tiiho jaadaco, ⁵¹ Abel tiihojoti iticoniibo Zacariaco Moocaani iijafaño, Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaaufimañoti iim-imecu situvi agaicaaubo tiihovovi nijequeenjiiibo. Jaanegui amiihaico neehi: Jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraiciumo jaadaco iciji.

⁵² Jdaasucani amiihai mihicaji caatiniminaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototihi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutihi, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo sihidi diibojaa isifiratuumoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ififurumo diiboco siibadi onoonohalliti aivojito imega diibohallivi imitino ijiiibeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallivi Jiiibogono.

¹ Jaanaa aivo sihidi miyaminaa iigaivuumo ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijiiibogominaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguii: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono, gaajaratino iicano. ³ Jaamaño amiihai fucu civohi munuuruno cuuje seseehigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihi-imaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Müico Fine Mihigujirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomi, amiihaico neehi: Mihigujirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarunobuunati milli miiñoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idibocoro mihigui igu-ijeninobuunati tolliro ijeebico ciijigaifaño agañiiiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miiro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichi. Diito iicarumoti Moocaani jabajevevitihi. ⁷ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. Jaanegui mihigujirahana, miiro amiihai sihidi joomi guiraarumo janaanici magajicafeteji.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiihaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaaji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gajaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihi jiijehallivi, bu ufucu niquejevi icano.

¹¹ Amiihaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jiiibegueji milli mihimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Iicaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: J#ibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubih#vi nehejetti uco feenedi ihaci#qui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu mi#joho uco ami#hahallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafti? nooboro.

¹⁵ Sino nuubo: Am#hai ifico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihimoy#cidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saat#hi, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oov#ciubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuhi omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhicaajanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaa-jefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanovo. ¹⁹ Jaaboro tajeeb#co neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutino ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diiba, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: #joho agaajatino miyaminaafi, jaachii#jo fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿mi#diji fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafi#bo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiharo ititiban#bo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idasuubo.

Moocaani Isemeque Teemefi#hi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu i#ibogominaaco nuuhi: Am#haico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafete#hi. ²⁴ Memee#ci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifi#hi. Jaamo diito joomi janaanici#vi ami#hai majaanucafete#hi. ²⁵ ¿Nacu cajaanoty fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tih#tiruunoco momoonijitirumo. ¿Coll#hi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mi#hifinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivoj#bo Salomon aivo sihidi jeevano iminonoma icaruubo toono deecanobadi jeevauti#hi. ²⁸ Jaabo Moocaani #aavahu icarunoco imino gaachehuco mij#hacubadi omoon#bo safucu jahisi icano sifucu #ijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui ami#hai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿coll#hi mimiyaavogot#hi? Jaabo #aavahu janaanici ami#haico imino jicuj#bo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque mamachuji? ¿Jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Mi#ro imiyaavogotimo id#noro j#inijeonehejequere guinefi#hi. Jaanoti ami#hai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuuhi ami#hai paryi tonehejeri mucuj#vaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaay#iji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana ami#hai agaijimo ami#hai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imegue#hi. ³³ Ami#hai nehejeque manaajemere id#asumoco mahaci; jilli meheetavo unucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijit#nonehejeque mifcu tah# nani#vaminaa achahahigo ami#hai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Mi#ro ami#hai busumijeene iicahigovi tolliro ami#hai jeebi icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica ami#hai #ijigai mecunoco minifutsumoro. ³⁶ Ihaivoj#bo ataabatoobo agasee#beque iguhugati ocoovasumiro ifaay#iciqui iicoj#minaafi ootomonicibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivoj#bo jee#vovinaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro ami#haico neehi: Ihaivoj#boro iimibaivooboro diitoco cas#hacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ife#ji#bo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachii#i imicani icajimo tolli iicano jee#vovinaa. ³⁹ Jinooco magaa#ja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igaa#jaruva cigat#bo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faay#icisujitiruubo diibo nehejeque nanit#bo iicaqui. ⁴⁰ Jaanegui#ha ami#hai mihimibaivomoro motoomo mehescinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi Ifi#vuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jee#vovinaafi, Iimitino Jee#vovinaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dillu#hi: ¿Aivoj#bo, jino odoov#cino mi#haidiro nacu fameediro? nooboro.

* 12:30 Moocaani

⁴² Jaanegui Aivojii#bo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojii#bo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco ootoomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajii#bo ihaivojii#bo agasesumi imino mooni#boco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amii#haico neehi: Diiboco ihaivojii#bo paryi inehajehallivi aivojii#boti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebii#faño esamaaiboro: Fine tahaivojii#bo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojii#bo jeevivominaaco idaasuno omoonii#boro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojii#bo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamii#boro ficuji#bo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojii#bo atajii#banoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitii#bo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatiibo imitinoco omoonihachii#ji miidino aamicafeteji. Miuro Moocaaniti guiraano agaayicihinii#boco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saahi jii#nejehallivi cii#jigaico inifutusuvaabo; ¡imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufaño#dihii#ca nisucafeteji. ¡Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinohachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amii#hai uco: Jii#nejehallivi sajeebii# icaco si#vaabo, noomoro mehesicinihi? Jaarunaa amii#haico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaama#o jisumitiro sahusedimo sajaauto iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabhallivi, bu ibaabhallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicinihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁶ ¡Bañi#fiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jii#nejehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihii#ca magaajatihi amii#hai mihicanoco?

Diminaafima Sajeebi# Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihii#ca amii#hairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ijoho idi#hegueebe dihallivi aivojitoco ijii#bogotooboma ufuusumi jii#hai#vi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyedii#bo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño jii#hacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Amii#hai Imitico Mejeevesutihachii#ji Famooro Mifniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jii#buguumo Pilato Galilea gaifimii#co agaisiraicuboro Moocaanico ijeeceivequi asimico agaisiraicumoto tii#johoma diito tii#johoco acahi#seniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimii# famoova janaanici fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaihi? ³ Amii#haico chahano neehi: Tolliro amii#hai, amii#hai imitico mejeevesutihachii#ji paryi mifniji. ⁴ ¿Nacu fine amii#hai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaihi? ⁵ Amii#haico chahano neehi: Tolliro amii#hai, amii#hai imitico mejeevesutihachii#ji paryi mifniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovicuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuera-homa icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihii# bu toonovi onoovatiho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojii#bo, jaafahi jificaba icaho; ijii#nejegue seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajii#ho. Jaanoti onovacutihachii#ji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Imitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jii#beguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonii#neri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro julleevectigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro

ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvatí buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallívi ficuubo. Jaasumiro diigo sanotícovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojii^{bo} Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo síhidi isífiiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududícamaaíqui. Jaasumi masaa amíihaico íbuheesuquí jaguisisumi ícatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojii^{bo} Jesu díiboco íimusuuhi: Bañífiiraminaa, jaguisisumi ícarunaaca amíihai joomíco misiní^{moro} masatyefíhi ní^{fai}huti mihisuutomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham íyaaicigaíco Satanás guíhuvari díecíochodíno ícabava tícovoví isíshíní^{goco}, jaguisífucuví íicaneguí nacu misínaayujítírahi? nooboro.

¹⁷ Jíllí Jesu unuuneri, paryí díiboco íjiiheveumo nucefeveuhi. Jaarunaa saato^{ho} miyaminaa imo imo ícauhi, Jesu síhídí jeevanoco omooní^{noco} aatyí^{me}umoro.

Mostaza Tooívi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jínejebadí fine jeevano Moocaani aivojii? ¿Jínejeví fine oovicíji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadí jeevano. Jaano tooíco miyaminaafí abasuno ujusinoro guíraaho ímohotí minífetehi. Jaahohaafeneví joomí agahafomo íhiicunoco eetavehi.

Juurísutaguijíví Ohoovicino.*

(Mt 13.33)

²⁰ Jaadí nuubo Jesu: ¿Jínejeví oovicíjírahi fine Moocaani aivojii? ²¹ Fine juurísutaguijíví gaigo ítacufaño mínooci, sano icano ohoovogoro íficuuno paryí íitacuco adí^{ci}hi, nooboro.

Ijene Jíihai Aamíji.

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumíjaago ofoobo jíihaví afatyocuumíjeví jii^{bogo}oboro fee^{hi}cauhi. ²³ Jaanaa saafí díiboco dílluuhi: Aivojii^{bo}, ¿naa mídí^{moro} taajají? nooboro.

Jaaneguí nuubo: ²⁴ Mígúíno jaamo íjene jíihai aamíjí^{riro}† míjicafetehi. Jaaneguí amíihaico neehi: Síhídí miyaminaa ímeguejí jícafotonoco. Jaarumo jícafetejí^{tíhi}. ²⁵ Íija abajaabo agaííí^{vo}oboro íguhugaco afabaacunobuuna amíihai jahísí mihícamo, mocoovají: Aivojii^{bo}, míihaico faayí^{ci}, noomoro. Jaarunaa díibo amíihaico íimusuují: ¿Mííjohó amíihai? Amíihaico uujohó gaajatíhi, nooboro. ²⁶ Jaaneguí amíihai mí^{tí}covají díiboco monoomo: Íima míihai mamachuhícauhi, mahaduhícauhi ícano tollíro íjohó muucuumí^{jef}añó díibeguehícauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amíihaico neejíbo: Amíihaico nuucuu^{hi}, amíihaico uujohó gaajatíhi uudítí buhígoví mí^{mín}í^{foto} amíihai ímítí^{noco} momooní^{fíno} miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahígo mataacasímoro amíihai ígaíí^{ooco} mohojí^{sují}. Abraham, Isaac, Jacob, paryí Moocaani íimaamí^{naa} ícamo Moocaani aivojifañó ícamoco maatyí^{meme}re amíihaico díitotí buhígoví agaííí^{cu}umo míhícajímó. ²⁹ Jaanaa tollíro fahígovátí miyaminaa saají Moocaani aivojifañó acasí^{vomoro} ímachuquí. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jísumí guínoví íicarumotí tusumí saato^{ho} síhídí ejeevamotí minífetehí. Jaanotí jísumí síhídí jeevano íicarumotí saato^{ho} tusumí guínoví minífetehí, nooboro.†

Jesu Jerusale Cuumíhallívi Taahí.

(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomí asaamoro Jesuco nuuhi: Jínootí síhí fuucu Herode ímeguehí íco agaícaunoco, noomoro.

³² Jaaneguí Jesu íimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachííjí, cívohogo ícano ímítíno íjímíco buhí gavaracují, íguíhuvamoco buheesují ícano. Jaabo cívohogo sesevedí ímívejí. ³³ Jaaruubo ofoohígo feejí jaachííjí, bu cívohogo, bu sesevedí ícano. Millítí bu Moocaani íimaamí^{naa}afí Jerusaletí buhígoví guíjevejírahi.

³⁴ Jerusale cuumí, Jerusale cuumí, amíihai Moocaani íimaamí^{naa}o magaisíraicífíhí, tollíro Moocaani amíihaijaago jíibogomí^{naa}o agalluumoco guísíbanerí máhaamí^{fíhí}cahí. Jaanotí uujohó ímeguehícahí fahííjívaro tuucuumí seemeque tajaagoví ígaíyí^{cinoco} oono catava íseemeque íjiecuguíno íficuunící^{badi}. Jaarunoco amíihai míhímeguehícatí^{hi}. ³⁵ Eneecau bu magaaja amíihai íjano jíhóvonodí fíivetejí. Jíno amíihaico neehi: Uco síino mahatyí^{mecu}ujítíhi jarí johono uco: Ímicaní Aivojii^{bo} momofenedí asaabo, menejífucu agasetí^{noh}achuta, nooboro.

14

Jesu Ícídí^hhallívi Ní^{fai}hu Agahafuuboco Buheesuuhí.

* **13:19** Levaduraguijíví Ohoovicino. † **13:24** Griego íjírí: aajashuno guhuga, noono. † **13:30** Griego íjírí noono: jísumí dojícuví íicarumotí tusumí saato^{ho} ímegaví minífetehí. Jaanotí jísumí ímegaví íicarumotí saato^{ho} tusumí dojícuví minífetehí.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojibbo ijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi ifinichicauhi. ² Jaanaa Jesu imega icidihhallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajiiba jibogominaa icamoco dilluui: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutih. Jaanegui iguihuvaaboco icuuboro buheesuui. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaatyo fine amihaiti amihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu ifinicinaaca ucuuhuvamo asaamo imiyamañeviro casicamaahicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguui: ⁸ Saafi ico taabava jibaimojaago ucuuhuvamusumi imiyamañovi casivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufevebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhuvamusumi ofoobo allibavi casivo. Jaachijji fañojoaoboco asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onooho guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootiibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañojoaoboco nuubo: Jibaimofaño machutaaco edeetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicujirahi. ¹³ Tolli icatino; jibaimoco edeetavusumi #daasufimoco, ifiino imitimehejeque, #gotimehejeque, aatymetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimio siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu ununoco saafi igicinumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiiho Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuui machuta jibaimoco. Jaaboro tajiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvamoco ijibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuui mamachuqui, nooboro. ¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachijiro jiiinijeque naajejeji. Jaanoco meeceteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro fahuseecidimo bueymico naajejeji. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitih, nooboro. ²¹ Jaanegui ijeecevominaafi uhuumiuboro ihaivojiboco jibogovauhi paryicino. Jaaneri ihaivojibo isifiratuuboro, ijeecevominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva #daasufimoco, ifiino iimitimehejeque, #gotimehejeque, aatymetimehejeque icano, nooboro. ²² Jaanobuunati ijeecevominaafi nuuhi: Aivojibo, onobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhigueje jiihaiñofaño iicamehejeque diitoco taaja igahafequi. ²⁴ Miyanotiro amihaiico neehi: Iticoni ucuuhavarumo tamachutaati ajashuno itivejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa #meveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ijivehetibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico iguijenisunoco iimogotiibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amihaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajiruuho? Diiboma imino ifetejidino icaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihmahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiha ijeevesuruva tohacjeque aatymime diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinatih, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojibo siijiinije aivojiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa jibogoco gallujiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanihacho amihaiti paryi iinoco eejevesuutiibo tadyojicuti saajitih.

*Imuhu Iimo Afatysusumi.
(Mt 5.13; Mr 9.50)*

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli magañitacuuihi jiiinjeguuiha imitino, bu abonoguiha imitino icano. Amiihai nohojima mihi-camo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.
(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehi-cauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuuihi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amiihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatymeebere imo imo ijjebaiahallivi ficuunicuhi. ⁶ Jaabo iijajaago agasebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atymecuuihi, nooboro. ⁷ Amiihaico neehi: Tobadiro niquejefaño iicamo aivo imo imo icanicuhi saafi iimitiibo iimitico ejeevesuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo icano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaanoma gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco iniigoro guijaagoro, iminogay: guinejirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatymecuudi ingomni, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atymecuuihi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amiihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicuhi, saafi iimitiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañifjivovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuuihi. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuihi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjivi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuuunobuunati toojiinjivi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinjicominaafiijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miiañiñooba diiboco toonoti achicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neej: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesicinicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatymeuuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibojaago ijinafatyuboro diiboco ihiibicituuboro niniciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiivicuti ihusefa mificu, thaiapaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicitomoro magaicauu, muduumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiha, imitahiniboco siino mahatymeneguiha, nooboro jibaimoco eetavumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaaha asaambo guubuubi agaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovaaboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaausuhi milli icatiibo imino agaseneguiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuuboro jaaha fuuguutiibo. Jaanegui caani asaaboro diiboco noovauhi jaaha isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Hiro gaajahi sihidi ficabano iima dudicamaahicahi diijico gañiubo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafigayiba daacitatihi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Beshi, iijoho fahiijivaro uuma diicanicuhi. Jaamaño paryi tafhejeje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiha, imitahiniboco mahatymeneguiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimiti#bovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ijiibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuhii iija toomominaafi diibo nehejeque sicama#ovi aga#ihicaunoco. ² Jaanegui ihaivoji#bo ocoovauboro diiboco nuuhi: #Milli iicanoco #diti guubuhii? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafti diiacuujitihii, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: #Milli fine icaji jisumi tahaivoji#bo tadyudicamaajeti uco aga#iidi? Sefatihi jiinijeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuhii jilli saato#oco aamusunoti diito uco iijafa#o tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saato#o ihaivoji#bo ede-beumoco. Jaaboro saafiico dilluubo: #Minoodino #joho tahaivoji#bo debehi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje di#ribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano cas#voobo bohonoti deetavo cincuntadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: #Jana minoodino #joho tahaivoji#bo debehi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivoji#bo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinijeo miyaminaa gaajahi jiinijeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amiihaico neehi: Jino imitino jiinijeonehejeri gataavominaati mi#ici jiinijeoneheje ifin#di amiihaico diito ufucu niquejefa#o ifinijitino iijanofa#o igaayiciqui.

¹⁰ Miidironoma imino omoonibo, tolliro iguiraanoma imino moonihii. Jaanoti ajashurunoma imitino omoonibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihii. ¹¹ Jaama#o jino imitino jiinijeonehejeri imitino momoominoco, #miijoho bu amiihaico imiyaanehejeque acijirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, #miijoho bu amiihaico acijirahi amiihai#otiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeevivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafiico iji#hegueebere, saafiicoro gajijiruubo. Saafima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoy#icininaa iicama#o jilli unuunoco paryi uguubumoro Jesuco dejeucumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amiihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mi#icahi. Jaarunaa Moocaani amiihai jee#ico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jii#eguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro tooni Moocaani aivoji iiji jiibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinihii ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinije icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibatii sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Ji#eguehi Gaigoooco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco i#iibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco i#iibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofa#o jicamaahicauhi ovos#noono. Jaaboro fafucuvaaciviro jiibaimoco sihidi ovos#noono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ #daasuubo sihidi icinisinoma iicaabo baavi gicinihicaubo nihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi nihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ci#umo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhii icojivi. Jaanaa tolliro bu nihibamima iicaubo gujiveuehi. Jaaboco ci#umo. ²³ Jaabo nihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuehi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufa#o amatyusuuboro ta#ejeba nijequeque isi#cusuvaqui. Jino cijigaifa#o sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinijehalliri idiicahinisumi imino diicahinihii. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihii. Jaanoti #joho idaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amiihai mi#ihaiti sicaisitu oonaagonovi mi#icahi. Jaama#o juugati tahi efeejirumo. #Milli bu

feejirahi tahigototo? ²⁷ Milli bu juugavi fatyējirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuihi guhirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino iidaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatiniuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatiniuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecumoti diitoco ijibogoturava iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho iguijevecumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³ Mehesicini amiñhai nahabo amiñhaico imitino omoonihachijji diiboco miñha. Jaabo iimitico jeevesuhachijji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifocci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihino onohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Miñhaico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onohoco meneejirahi: Jinooti gaijuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiñhaico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷ Amiñhaiti cajaanihacho ijeecivominaafima icaruva ududicamaahicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, casiivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajjibanoco eetavonohallivi graciaico daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amiñhai Moocaani atajjibanoco mihimivucuudi monoo: Jilli miñhai miñhifono jeecivominaa jilli atajjibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Iicamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiniije, Galilea jiniije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiinjocuumi saacuumivi ifutuubojaago saamo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, miñhaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihifusuto, nooboro. Jaanegui ufuumoti jiihaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuumi iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguino ememuivuuoro jiniijehallivi javuvuubo graciaico ihaciqui. Jaabou Samaria jiniijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetihi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluuihi: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro. Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatymenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiñhaifeeneri icacuui, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiñhai mihimegueji mahatymeneque Miyaminaafibadi Ifiivuuubo fucuti. Jaarumo mahatymejitihino. ²³ Jaasumi amiñhaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeeditino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niqejeguiniodi saanaagojetti siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihididi daasuno icaji, jisumiyaminaa uco jiivejevi icano. ²⁶ Miñro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho

Miyamınaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miiro miyamınaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajeniñhicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guiyeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onooño iicausumi icano machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco etavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guiisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyamınaa guiyeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyamınaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihichahachiji; miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihichahachiji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miiro ifico idaasuno omooninoti ataaajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocaanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiiño satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoo coovocafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyiñhaji. Jaamifeti saafigo imiyaavoguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavoguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiiño, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iichahigo añimi igaivefihii, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafi Ohoovicino.

¹ Jesu oovicuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico iñhichugutiiño. Tolliro miihaiñoo baco gajijihicautiiño. ³ Jaacuumivi tolliro fibajigo icauhi. Jaago saicino diiboojaa feehicauhi iminaafima imitino iichahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuunuro: Jii, neehicautiiño. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñhichugotihii, miihaiñoo baco gajijitihii icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibajigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diiohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojiiño Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaaniiñico diiboviñoo idaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diiohalliti Moocaaniiñico icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutiiño diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyamınaafibadi Ifiivuubo siino jiiñiveji asaadi fine miyaavogoco atimeji? nooboro.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohoovicuuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisici gaifimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaaqui. Saafu fariseomioobo. Jaanotii saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomioobo julleeciniiño Moocaanima ihiimaabo jilli neehicauhi: Moocaaniiñico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihii, sitaaco imitino moonitatihii, gaigoomima icatatihii, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihii, ¹² sajaguisivi mifoooci machutiiño icafihii, uujoho paryi agaananti fahuseeciti sano ico acifihii, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiiño, jilli icidiiñico covoco aamihicaubo nooboro: Moocaaniiñico uujoho imitinaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebiñico imicuubo. Jaanoti fariseomiooboco Moocaaniiñico gaayiciutihii. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinoviñico ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiiñico sihidi jeevasujiiño, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiiñico. Jaanoco iijibogominaa aatyimeumoro isivaumoco iibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷Miyanotiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihii, nooboro.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jiibogominaafi, umilli fine moonjii ifnijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: umilliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiuro iimiibo Moocaani. ²⁰ umacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihii, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano diihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefano sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo iidaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihiiino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifano ofono. ²⁵ Tihijitiruno camello januutu ojiri afatono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifano ofono.

²⁶ Jaanoco uguubuunoco nuuhi: umaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihiiino Moocaanidi tihitihii, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo miilai paryi monehejeque mejeevesumoro iima mihiiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amiihaico neehi: Cajaanotyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, isemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jiijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefano ifnijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco jiibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeehi paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi ifiivubediti acaatinuunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jurebamaaijimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati guijevefeenetii siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihii jinejetei unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetiiibo jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: umilli iicano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehi, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivubo: iDavid Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco iibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniciivoro coovadiivubo: iDavid Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajiibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui iicijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ umilli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo nuuhi: Aivojiibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: iji, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocaanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifano icaubo Zaqueo onooobo impuesto jaadusuminaa aivojiibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuboro imoho sicomoro onooohori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauheri toohote diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeuiboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachijii diijafano ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituboro imo imo Jesuco gaayicubo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafano Jesu ifetehi, noomoro.

⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojübo, tañhejetei feenedi ïdaasufimoco aciji. Jaanoti saatehediti abañüboro ananihichahachijü, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jijaaavi jaachijü taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicübo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifübo. Jaabo fuuhi thesinoo siijünijevi tahi diiboco aivojüboti ificudü dojicuviro ihuumiqü, aivojüboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuqüiro fahuseecidimoco ijecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajetegue meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco ijünijevi miyaminaa jüheguehicaui. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jübogoco galluumo: Mihimogotühi diibo mohaivojüboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojüboti ficu-umo. Jaadi diibo siino ijünijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticonüobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojübo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jecivominaaafi ajashurönhallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojüboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojübo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojüboti dicajü, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojübo, jino dinihibami filluche-ufaño ificuhinino; ²¹ Ico ñihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti düichi abasutirumañoti inoovataco düichi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojübo diiboco nuuhi: Imitino jecivominaaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti iicinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collühi jana tañihibamico bancojafaño ficuhinitühi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitüci. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaaruna diito diiboco nuuhi: Aivojübo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojübo diitoco nuuhi: Amühaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi iicarunogayico dumitüciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojüboti iicanoco iimeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fitino iicacuudi miimisiici ijübogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayü duujecüniboco mühañüooba diiberi iigotüboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amüsicico cajaatyohacho: ¿Collühi momoonühi? onoochachijü, monoo: Mohaivojübo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collühi moburroco misinühi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojübo eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificuumoro Jesuco diibohallivi casihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jühaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guüino niitunaaca, paryücinoo miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojübo, Mohaivojübo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebi! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jübogominaaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amühaico neehi diito illüvuruva guisibano coovadiina- maajjirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo: ⁴² Ijoho jaachijü difucuvü ico sajeebüco aacijirunoco gaajaruva sajeebü diicajirahi. Jaaruno ñdi otoovomaño daatyimetühi. ⁴³ Safucu üdi ïdaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi

emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ico jiinjehallivi agañimoro dimiyaminaaco gaisir-
aicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuo
agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi
agañiubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima
iimaajareji, noono. Jaarujaco amiñhai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogoooboro icahicauhi.
Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco igui-
jeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaamoro toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi
miyaminaa diibo onoonoco uguubunocimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco jibogoooboro. Jaanaa ga-
seumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo:
Miñhaico diibogo, ¿mijohoho iijiti jilli moonihi; mijohoho ico eneeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amiñhaico dilluji, uco mihiimusu: ⁴ ¿Nacu,
mijohoho Juaco tajibauhi miyaminaaco initiñiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine meneeji? Moocaani tajibari
munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotih? miñhaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti
miyaminaa tajibari munuuruva, miñhaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi,
miyanotiro Jua Moocaanifañodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatih. ¿Mijohohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco
tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amiñhaico uujoho neejitih mijohoho tajibari
omooninoco, nooboro.

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuhi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi
basuui. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihitehesino fuubo
tahi gueneñe iicaui. ¹⁰ Jaano ibacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago
imañoonoti diitojaago diito igalluucui. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiboco
dojicuviro diitojaago galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluui. Jaaboco tolliro
idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino
bu sifiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaijibo taseemeneque galluui.
Jaaboco aatymemere fine bocigujimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatymeumoro noocasiumo:
Jaani duhu imi toonoco gaayicijilbo. Masiñ miguijeniqui. Jaadi jari miñhai toono abajatoti
mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatymoro diiboco guijeniumo, nooboro
Jesu diitoco dilluui: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro
diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiiibo, nooboro.
Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeicuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino
Caatinahaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi
agaajaabo tobaco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño
ficuubo, noono Caatinahaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaaji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyhallivi toba aacoto-
hachijiji diitoco quicheycijilba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu
omoonijnoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicujirahi diitoti
onoobo siinovi ohooviciboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiui.

²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubu-
umoro diiboco asatymoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonogui diito diiboco jilli
dilluui: Jibogominaafi, miñhai magaajahi iijoho miyaanoco imino onoooboro, miyaanoco

idiibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniiboro Moocaani jiihaiti imino diibeguehi. ²² Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduji? ¿Nacu, majaadujitihi? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihico mabañihico? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu miijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicini icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojiiho Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo icititimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihi onoonicimo Jesujaago asaamoroo diiboco nuumo: ²⁸ Jiihogominaafi, Moise mihaidi caatinuuihi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevehachijiji, inahabo ifibaijigoco iiciboro diigoma isemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiiiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuuihi. Jaaruubo tolliro seemevatiiiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivioobo diigoco icirahi. Jaabadiro famooro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famoooro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiiñehallivi miyaminaa taabavacasihi. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere sijiiñjevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihi, isemeque tajeñijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuujiji icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatiniaamefaño imohogayiji jagahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojiiho Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiho. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojiiho icatino ubuheeme Aivojiiho. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jiihogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuuuimo.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miho David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi:

Mohaivojiiho Moocaani Tahaiivojiiho Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ⁴³ diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiho, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famooro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijiibogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma iigonoco imoyicifiimoti. Bu tolliro imoyicifiimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaaifimo machujafaño iimimañejejequere juvicamaaifimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumiticiifiimo. Jaamo ifurumo gueneene Moocanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibañiqui. Jaamo guiraajino ciijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibaijigo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufinofaño ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijegayicico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova janaanici acihico. ⁴ Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihico. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocinoti, tolliro fañoojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachucaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryi jino amihai mihifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jibogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaaaji toono iticovacuumoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihai sita bañidino, guiraaajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeeditino.

⁹ Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifnicuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihiiimaabo: Siijinijeoto, siijinijeotoma moonicasiji. Siijinijeo aivoji, siijinije aivojima moonicasiji.

¹¹ Jaasumi sihidi sefano jinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefano ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli icajino imega iticoni amihai agaaayicimoro idasuno moonijimo amihai satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amihai icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti.

¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaadino. ¹⁵ Tusumi jari amihai uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amihai minaa amihai iijico jenaaujitihi amihai guinonijitimo.

¹⁶ Jaarunaa amihai, amihai caanimi, amihai nahabomi, amihai yoto, amihai gataavominaa icamo amihai aivojitojaago satyeji. Jaamoco amihai saathoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jinijeminaa amihai jiiheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihii. ¹⁹ Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaaaju tuucuumi ifnicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jinijeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovivi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idasujino onoobadi tusumi icajino idasufucuno.

²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato icamo, mifafotiosejema iicamo icano jinijehallivi sihidi idasuu iicajimaño jinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saathoco amocasifaño guijeveji. Jaanoti saathoco fahigova jinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijinije miyaminaa jinijehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivubo Siino Asajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jinijehallivi paryi jinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuuca ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jinijehallivi iicajinoco eesamaaimoro inihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucuuineguiha, ²⁹ nooboro jilli oovicuubo: Memecici higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amihairyo magaaajifihi ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaaaju Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amihai neehi: Paryi jino iicanoco tsumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jinije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihii.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofenedi amihai jeebi cuhufetedino, guirihicavono jinije busumije imoyici icano guinodi tufucu amihai mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amihaihallivi tacuraba gaajacirato aacotonicibadi. Jilli tufucu geseji fahigova jinijehallivi iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahijivaro Moocaan-ima mihimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafano jibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafano gasehicaui diiboco iguubuniciqui.

¹ Jaanaaca ijicitama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaicaauji? noomoro Jesuco igaicaauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo icau-moro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu imusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji icifiuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo iijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaña tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujibo iguiramecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecucu. Jaamecufaña meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuui.

¹⁴ Jaanaa amachuucujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amihaima Pascua machutaaco amachunoco igui-jevecuujino imega. ¹⁶ Amihaico neehi: Siino Pascua jibaimo machuco machucujitih. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitih baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaaubo. Jaadi iguisiciuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amihaihallivi aacicafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji icajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amihaihallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amihaiti uco aacijibo igaicaauqui tajori icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehe. Jaarunaa idaasucani icajibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaani fine aacijibo? noomoro.

¿Cajaanji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ijiibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaanji mihaiti imiyaabo? noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajibanicahi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, nooncimo. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amihai mihicaji, amihaiñaoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajibaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, mijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amihai uuma mihicafih uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihaiico aivojico aciji uco guihirubi aachinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojibo icagafaño macasivomoro matajibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihaiico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amihaiico igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojibo imibaicinicuuhi ima civojafaño feequi, ima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifoooci, safo icano uco tuunamaajij; uco gaajaruboo, nooboro.

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaiapaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujivaachuuhi? nooboro.

JaaneGUI diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ JaaneGUI diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masaty. Jaanoti aamigama machahaabo amiihai caamoojaco manaa-jemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onoono icaji: limitimofeenevi ficucafetejiibo, onoono, paryi uudititi onoono tolli icaji, nooboro.

³⁸ JaaneGUI diito nuuhi: Aivojiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.

JaaneGUI diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocaaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomanovi iifutuudi diitoco nuubo: Moocaaanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuvuubo Moocaaanima ihiimaaku. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachiiji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.† ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocaaanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiiinjehallivi aquetehicauhi tiijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocaaanima ihiimaanoti agañiivuuboro ijiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeutebo. ⁴⁶ JaaneGUI diitoco nuubo: ¿Collihii micigahi? Magañiivomoro Moocaaanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaanaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onoono Jesu jibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iicahicaurumoo. Jaabo Jesujaago fitivuuhi diiboco ininiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuuboco daacihii? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonuubo buiyaacuuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivominaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojaña icahicarahi. Jaaruuboco uco magaayicihicathi. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momooninichi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicuumoro satyuumo sacerdotemi aivojiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro thesinoti ifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojito iija goohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casiiivuui. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cijigaijinivi giciniiboco gueneene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajathi, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Iijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icathi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihiba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinibo Galileaoo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ JaaneGUI Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajathi ijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaanaaca catava ojuhi. ⁶¹ JaaneGUI Aivojiibo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuui Aivojiibo Jesu diiboco:

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

Jaachijji catava ojitinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaajji, nooboro unuunoco.
 62 Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi. 64 Ihaallinoco gaachehubaryuri isiyaacuuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa miijoho ico aamihii? noomoro 65 famañovaje diiboco iibahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Jaanaa eseseveudi igaivuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: 67 Miilhaico dinoo, ¿naa miya iijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiilhaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveguejiraahi? 68 ¿Jaanoti amiilhaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejiraahi, uco misi-naayujiraahi icano?§ 69 Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo giciniji Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

70 Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿iijoho Moocaani Seemene? noomoro. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiilai monoobadi, nooboro.

71 Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihii bu sita ononoco mihimeguejiraahi? Miishairyo muguubu-cuuhii iijiri ononoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Jaamo famooro agañivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. 2 Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miilai mahatyimehi, muucuumico ñaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiiho Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

3 Jaanegui Pilato diiboco dilluuhii: ¿Naava iijoho judiomi Aivojiiho? nooboro.

4 Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhii: Jiihi, iijoho toono onobadi, nooboro.

5 Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetihii, nooboro.

6 Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiinije miyaminaaco ñaaisuhicaabo iijibegueri Galileavi iticonihiniibo, juu icacuuhii, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

6 Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuhii: ¿Nacu diibo Galileaoo? nooboro. 7 Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiho Herodejaago tusumi Jerusale cumivi agaseubojaago. 8 Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuhii siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. 9 Jaaboro Jesuco sihidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuutihii. 10 Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano imaahicauhi. 11 Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli mihiifoobo, noomoro imitino mooniimo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiho gaachehubadi iimichehufañoo jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuhii. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. 12 Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaaqui Unuucuumo.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

13 Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. 14 Jaaboro diitoco nuuhi: Amiilai jaanico tajaan misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amiilai imefeenevi. Amiihairyo magaaacuuhii diibediti: Imitiibo, noomoro monoconoco aatyimetinoco. 15 Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiibo sino tajaan sivasuuhii magaaaja milliti bu miguijenjiraahi. 16 Jilli ahaamiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

17 Jaabo Pilato jiiibaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayujiraahi miyaminaaco imono iicasuqui.† 18 Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujiraahi, onoco ficuutimo.

* 23:5 Herode Antipa onoo. Meeci Lc 3.1

† 23:17 Sahaamefaño toversicoloco ficuutimo.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaani^umo tuucuumi miyaminaaco aivojitohallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡Imohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooni^ubo? Diibovi atymetihi iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaami^uboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito iicamo sihidi ocoovadiinamaaiumaño diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onobadi imooni^uqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaani^uboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadi imooni^uqui.

Jesuc Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibusuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihallivi mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeeb^uno, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro[†]

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicaauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi ngaiapaajebai onoomaño^uvi. Jaamoro tomaño^uvi Jesuco tetecuuno. Tolliro nanivaminaatisico miyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuuno. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihii^ufinicimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani i^uciubo iicahachiiji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano iijoho judiomi Aivoji^ubo idiicahachiiji, iiro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatiniumoro § JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuci^ubo Jesuco i^ubahicauhi: Miyaano iijoho Cristo idiicahachiiji iiro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco i^ubauhi: ¿Aivo iijoho Moocaanico ni^uhicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajatibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mi^uhicihi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idiifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaachiijiro iijoho uuma diicaji imimaño^uvi Moocaanico imiyaavogomo ofoomaño^uvi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadi^uciba mi^uhacauhi. Jaarunaa paryi jini^uje civo^uno minifutuuhi; jaano jari imohonohalliti ni^uhiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi ni^uhiba jabaavuhi. Jaanaaca temploja ofobocini^uchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi.

⁴⁶ Jaanaaca Jesu gai^uhivuuhi: Guihi, di^uhusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuuumuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivoji^ubo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidi^ugameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihii^ufiniciumo.

† 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine mi^ulijiru uchuumucuhoco, noono. § 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

Jesuco Iciunono.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoobo Judea jinijeri icacuumi. Jaabo judiomi fagominaatiobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omooniunofaño icautiibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaage ufuuboro diiboco Jesu ifico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifico ihmohoti imitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eeseiduhojifaño ciubo bohoji mihihañooba icihautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi icacuujineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaamo ufuumoro Jesuco iciunono meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diribano icanoco iimibaivucuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiba onoobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi civototiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojiibo Jesu ifico atyimecuutihi. ⁴ Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiiti iigutumoro guinovi jinijahallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuubo iguijeveme icamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahuubo, buheetecuuubo. Mehesafoto Galileari icausumi amihai unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuuvo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafituuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saathoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojijaago. Jaaboro idijivuboro toojifañoco emeečiubo atyimeuhi tochehuri iminichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jerusaleti once kilometrohachuta icacuumiijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu icanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idaasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisi Cleofas onoobo iimusuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jerusalevi jisumiro icahininoco. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareooboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejevahiniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohavojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinini: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecuumo. ²¹ Jaanoti mihihi meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasugui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuhi. ²² Jaarunaa mihihiti saatho gaigoomi fucuro diibo cihojico emeečićeme mihihico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiha mihihico jibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco mihihico ihibegueneri. ²⁴ Jaaneguiha mihihiti saatho toojico emeečićeme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihini, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruuvo

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño di-ibediti ononehejeque diitisico jibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuui civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuui diitisima iicaui. ³⁰ Jaadi imachuqi diitisima acasi vuuboro imaahuco agaayicuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayacafutuui. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinihi jiihairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino gueenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojibo siino buheetecuui. Jaaboco Simon atyimecuui, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jibuguui jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacininoco icano.

Jesu Jibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dillu- uhi: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihi mihiguetehe? ¿Collihi uco amihai jeebifañoti mimiyaavogotih? ³⁹ Enecau tahuseneque, tatyihainooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaino icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayicuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amihaima iicausumi amihaiico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño ononoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijejevi. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejibo. ⁴⁷ Jaabo momofenedi fahigova jiiinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimithififico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinoooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaja, uujoho amihaihallivi galluui Guhirubi unuunoco. Jaanegui jicuumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque aganiyicuboro diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iiumumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

SAN JUAN

Moocaani Imaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivutinaaca Moocaani Imaa icacuuhi. Jaabo toono Imaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miiro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi; miiro chahano aivo diibofeenedi eheetavuuino iicano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofaoti achichihi. Jaanoco icivo jabacaruuhi.

⁶ Miiro icaabo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicibo iicaubediti iijibeguequi. Jaabo iijibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo jibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jiniijehallivi gasefivucuuhi.

¹⁰ Miiro jaabo johono Imaa iicaabo jino jiniijehalliri icacuuhi. Jaabofeenedi Moocaani jiniijeque eheetavehinironofaño jiniijeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miiro iijinijevi saauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofaño saatocho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatih miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoy#cinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Imaa iicahinibo miyaminaafi ifiiti iminiyuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miihai mahatyimeuhi, diibo idiiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miiro diibediti Jua iijibuguuho nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumaño, nooboro. ¹⁶ Miiro jaaboti paryi miihai diiboma sihidi iicanoti magaa#icahi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miiro Moisefeenedi Moocaani tajiiba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miiro miihai#ooba Moocaanico atyimetihi, idiiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miihaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluuhi Juajago diiboco: ¿Miijoho iijoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jibuguuhi: Uujoho Cristo icatih, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miijoho iijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatih, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu iijoho oono Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miijoho iijoho miihaico diibogo, oono miihaico agalluumoco mijibeguequi milli difiiti iijoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihigovi ocoovadiicinibo: Aivoj#bedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collih jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriri nitih. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magaa#atibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaanivivi iicaabo, diibovi uujoho ifototih. Jaamaño diibo tihai#paaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onooma#ovi, Jordan onoochi onegueehivi Jua inithicauhigo.

Jesu Guijevefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaamo sifucuti Jua, Jesu diibojaa asaaboco aatyimeuboro nuuhi: Memeeci jaani Moocaani Cordero, iguijevefeenedi jiniijeminaa imitico ubuusujibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaaubo: Taabuunati saajiibo tajanaanivivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinitih. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaa#ajui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gajaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefa#oti inii#ooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatih miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

iniitoboro iicaabo diibo tagajari initijibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedí siino Jua tomañeri icauhi miimiisiçi ijibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jibogominaatisi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿Jibogominaafi, cuuca diicafhi? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeciva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihijicuneguiiha tu-fucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiboro inahabo Simonco iguininutuuboro diiboco nuuhi: Mecçi mahatyimecuuhi Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivojisucugui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Hijocho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa ononoo jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedí Jesu imuguuhi Galilea jinijevi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque icijeuboro nuuhi: Miihai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiba aamefaiña acaatinuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatinuboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memecitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaanoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmínaafi abañifitatio, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluui: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro higuerahoguiino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jibogominaafi ijoho Moocaani Achi, ijoho israelmi aivojibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli ijoho uco miyaaveguehi, ico higuerahoguiino diicaaboco atyimehi eneenguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubohallivi iniitocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jibaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jinijevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijibogominaama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototih, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecivominaaco: Paryi diibo amiihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujefaño judiomi iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicauñuue. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuneri magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujequ jiti jiti gahafusu- uhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miiidino mihicimoro mahacito ijibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniumo. ⁹ Jaafaihuco ijibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautiibo cuucati icunoco; idimoro diito ijeecevominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco icumaño. Jaanegui ijibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocovauboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijibaimo guiraano

aaducuunobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti ijohoo aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuuno Cana cuumivi Galilea jiinjjevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi jibaimo Pascua ifiiticuuneguiiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi.

¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimiihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicinimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaaibaico gaicaitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañiubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuucuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimiihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi miici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Caatinhaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuihi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluuihi: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihiifusu toonoti magaaajauhi: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli moonibo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ifiicoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeve-unofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinhaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibugunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveg-uehicauihi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarunovi Jesu jeevamaaihi-cautihi famoovaaco agaajahicaumaño. ²⁵ Miñhaiñooba diiboco jibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomiobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, miñhai magaaajahi ico Moocaani mihaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco ijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi, siino dojicuviro ifivotiibo Moocaani aivojifaño feejitihhi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuihi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajjari icano ifiivotiibo Moocaani aivojifaño feejitihhi. ⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajjati ifiivomo Moocaani Gajjama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Miñro guibuhuba iimogohigoti asaanoco ijoho guubufihhi. Jaaruubo gaajatihi conooti asaanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajjari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuihi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ijoho aivo sihidi edeevaabo israelinaa jibogominaafi idicaruuubo, nacu jinoco gaajatihi? ¹¹ Miyantiro ico neehi: Miñhai mihiimaahi magaa-janoco. Jaamo miñhai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amñhai mimiyaaveg-uehicautihi miñhai monoonoco. ¹² Jiinjjeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveg-uehicautihi. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Miñhaiñooba niquejefaño footihhi idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miñro Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyciubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve

imohobujehallivi gañiyyicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuh^{*}

Moocaani Jiinjje Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miïro Moocaani sihidi jiinjje miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciui. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitih. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miïro Moocaani jiihgehallivi Illico galluutih jiinjje miyaminaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinjje miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijigaifaño ifetejitih. Jaanoti imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuuh idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuuh. Miïro jiinjehallivi aachicinübo asauboco imogotimo icivonocoro imugumo imiticoro omoonihicaumaño. ²⁰ Miïro famooro iimitinoco omoonimo aachinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiinjjevi. Jaabo toonovi gueenene icaubo miyaminaaco initiübo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomanovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojibogominaafi, meeci ima oono Jorda oonegueehi icaubo icahi diiboti mihaico idibuguubo. Jaabojaago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amihairyo uco muguubuhinicuui: Uujoho Cristo icatih jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguububoro imo imo icanicübo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinjjeoobo jilli jiinjjeminaafi. Jaabo jiinjjenehejequere iimaanicühi. Jaanoti niqnejefañoiti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco mihaifooba miyaaveguehicatih. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acih. ³⁵ Moocaani Illico gaijih. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuuh. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli nihicuno Moocaani omoonijnofaño icacuuh.

4

Jesu Samariaogoma Imaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuh Jua janaanivi Jesu ijibogominaama iicaabo nitihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautih idimoro ijibogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguububoro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuhi Samaria jiinjjefeedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuhi Sicar onocuumi Samaria jiinjje cuumivi Jacob illi Joseque jiinjjeque aacumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onohoji. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohoji cojivi casivüubo, fine gadicüba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Mili jaabo ijoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuh? noogoro. Jilli nuugo judiom samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ijoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu miijoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ijoho uco dilluruva ico uujoho buheenifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojübo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco diicijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheenifaihuco diicijirahi? ¹² Miïro jino moheedebe Jacob

* 3:15 Sahaamefaño janaanivi jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

miihaidi jiihojico ficuuhi, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ijoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jiihoji nifaihutii aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitii. Uujoho aacino nifaihu diitofaño finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojiiho, uco tofaihutii daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jiihojijaago nifaihuifiiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatii, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatii onogo. ¹⁸ Miho sahusedimoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatiiho. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojiiho ijoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Miho moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuui. Jaarunaa amiihai judiomi Jerusalevi Moocaani imomaño meneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiihai Moocaanico miihimonu. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Miho amiihai samaritanomi magaaatiihoco mihimehi. Jaanoti miihai magaaaboco mihimefii; Miho judiomi taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. Miho tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miihaico paryi fanoocoro jiihbuguiiho, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiihobogominaa gaseuhi. Jaamo jabafiiuui. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluutii. ¿Jinejeque dilluui? ¿Jinejeque miihimaacasii? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihicifuco ejevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jiihbuguui.

²⁹ Eneecahu masaamoro memeeçiva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onoboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiiho? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaa ijiihobogominaa diiboco neehicauhi: Mojiibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiihaima magaa-jatino, nooboro.

³³ Jaanegui ijiihobogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine miiho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miho amiihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idiino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amiihaico uujoho neehi: Memeeçi basutaaco, oono paryi tifaicuui ihicafetequi. ³⁶ Miho basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifii. Jaabo basuta noovaco ananinibadi miyaminaaco nanihi ifinjitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iicibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiihaico tajiibahi mihiciqui amiihai mabasuhinitinoco; sita abasuhinino amiihai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiiñije cuumiminaa miyaavuguui diigo ijiihbuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuomoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocuuhi: Miihairyo muguubucuui. Jaamoro magaa-jacuui miyaanoro diibo Cristo jiiñjeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiiho Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiiñijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi iijiiñjevi bocigoratii, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomafoto imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jiihbaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiinjivi toonovi nifaihuo aivo-faihuati iminiyumafñovi. Jaanaa Capernauvi icaubo saafi aivojiĩbo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuhi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuunegui-ihã. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimetihachiijĩ mimiyaaveguejitihi, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofañõ diibo Jesuco nuuhi: Aivojiĩbo goovano masiigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuhi. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa asaamoro jiĩbogovauhi: Diseemene buheecuhi, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehiniĩbo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iijĩ djiĩveeberi iguihuva diiboco buhinhĩ, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryĩ iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco allinũhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi Ĩgotiĩboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuhi jiĩbaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aatyimetimo, idiino iimitimo, ifino isifañiñeri ĩgotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifaihu amaryibanoco. ⁴ Miĩro tobajaago Moocaani toomoinaafi nĩtehicauhi safohosa jaaboro inifaihuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo sĩcuniuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuhi aivo gueneene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiĩbo, mĩjoho bu uco tobafaño jiĩhacujirahi toba amaryibasumi fahiĩjivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feechahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaijeque dũcĩbo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheetuhi. Jaaboro icigaijeque ĩciuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachiijĩ jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaijeque satyejitihi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Miĩro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque dũcĩbo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Mĩjoho diibo ico dicigaijeque dũcĩbo diigo onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofañõ diibo gaajautĩhi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaamo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino ĩjoho ubuheecunoco; siino imitino diiacacujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomico jiĩbugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaamo judiomi Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuṽi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaaihi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicauhi diiboco agaicaaunoco. Miĩro toono jaguisifucorõ diitobadi teemehicautĩbo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onooboro ifico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebĩtiro moonitihi. Miĩro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi mooniñi. ²⁰ Miĩro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miĩro imi janaanici ejeevanoco ifusujiĩbehũca. Jaaneri amiihai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchu-umucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miĩro Moocaani mĩhainoobaco iimitico nootihi. Jaaruubo paryĩ toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevusabo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibociguequi Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotihi diiboco agalluuboco.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco agalluhiniiboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifinijitino fiivoma icacuuhi. Jaamo ciijigaifaño fuucujitih; Jilliro guijeveti fiivofañoovi fatyucuubo. ²⁵ Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuhi; iimitifaño miguijevecubadihiica icamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubumo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco aciiibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya iijico aciiibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafbadi Ifivuubo icamaña. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino ciihojinofaño icamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji ciijigaifaño ifeequi.

Cristoti Ijibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebiitiro moonijitirahi. Jaamaña uujoho iimitinoco dugaacuhi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhiniibo iimogonoco moonihi. ³¹ Uujoho uuro tafitiuro jiibuguruva tajiibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jiibeguehi. Jaamaña uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano iicanoco. ³³ Miuro amiihai saatohoco magalluuhi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi ijiiibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amiihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua ciijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amiihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua ijiiibuguuno janaaniciivi uujoho onoono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jiibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jiibeguehi. Jaaruboco amiihai safooba mahatymetatih, bu ihiimaaco safooba muguubutatih icanoco. ³⁸ Tolliro bu diibo iiji amiihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniiboco amiihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miuro Caatinihaameque imino amiihai miihifnicichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatymeneque mihimogomoro. Jaano miuro toohaame uuditi ijiiibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo taja masaanoco mihimogotih fiivoma mihicajiruneguiiha. ⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amiihai Moocaanico magaijitinoco. ⁴³ Miuro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebiitiro asaaboco naha amiihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaña toonoguinodi idiiiboro iicaabo Moocaaniti asaan imihicaco miguiinotih. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehasamaaidino: Caani imefeenevi miihaico imitino neejiiibo, noomoro. Icaabo amiihai imitico eneejiibo Moise. Jaabo tajiibafeneedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ Miuro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miuro diibo uuti caatiniuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatiniunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniiiboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatymehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijiiibogominaama casiiivuubo. ⁴ Jaasumi fiitacuuno judiomii jiiibaimo Pascua iicaajino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeeciubo atymeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaanoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiiibo? onoomaño jilli omoonijninoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijiiibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahunu, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñaavahu icauhi. Jaanohallivi casicamaaiumo cinco mildino gaiffimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco iicuboro Moocaanico graciaco aaciuboro, toonoco ijiiibogominaaco aciuubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniuumoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ijiiibogominaaco: Paryi manaani ihatyuuvoco gahicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibaiñoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano ñifusoco eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiiinjehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco ñicumoro satyuujirumo aivojiboti iheetavequi. Jaanoco agaa-jaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijiiibogominaa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaujaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitoojaa gaseutih. ¹⁸ Jaanaa imuaaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igoobero. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejarahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano ñifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevede toonegueehivi miyaminaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijiiibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijiiibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaujaago Jesuco guiniomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaivi aatyimeumoro nuumo: Jiiibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaadino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaaafibadi Ifiivuubo amihaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyaminaa igaaajaqui, bu uuvi Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amihaai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco mihaico dihiifusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miuro moheedeetemihai machuuhi mana onoonoco sicaihigovi iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Moise amihaico niqueje maahuco acitih, Guihirubi amihaico jino miya maahu niqueje maahuco acih. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jiiinjeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibo, fahiijivaro mihaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitih, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitih icano. ³⁶ Miuro amihaico uujoho enehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicitih. ³⁷ Miuro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tolliro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitih. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinithi uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatochobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miuro caani, seeji icamoco mihaai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amiñhai dejecufiraco. ⁴⁴ Miñhaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi uco agalluhiniibo tajaa isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Miñro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noonoro: Moocaani famoocoro jibegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ Miñhaiñooba Moocaanico atyimetihi idiiboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Miñro amiñhai eedeete manaaco scaihigovi amachuuro chuumuui. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniiitono maahu. Jaanoti amachumo gujjevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniiitehinibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jijnjeminaahallivi aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani miñhaico duusu-jirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Uujoho Miyaminaafbadi Ifiivubo uucuco muduutihachijji, bu itijohoco mahadutihachijji icano fiivoma miñcajtithi. ⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, tatyijohoco aadubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ Miñro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniiituno maahu; amiñhai caanimihai manaaco amachumo iguijeveubadi icano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Caperna cuumi sinagogajafaño iñibuguubo.

Jesu iimaa fiivoco acihi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatocho iñibogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Miñjoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu iñibogominaa onocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amiñhaico imitino moonihi? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafbadi Ifiivuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ Miñro Moocaani Gaija minoco fiivoco acihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho iñiimaano amiñhai jeeñico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo amiñhaiti saatocho imiyaavogotimo, nooboro. Miñro Jesu imegaviro gaajacuui imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicaaqui aacujiboco icano. ⁶⁵ Jaamaño nuubo: Toonegui amiñhaico neehinihi: Miñhaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatocho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutum. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatocho iñibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiñhai tolliro diitobadiro mefeji? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojiiho, miñjaago bu miñhai mefejirahi? Miñro ñma icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ Miñro miñhai mimiyaaveguehnicuui. Jaamoro magajahi ijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai docedimoco uujoho icihinihi. Jaamo amiñhaifañoti iicaabo saafi iji iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesucristoco iguijeniqui aacujiiho.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautihi.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jijnjiri igooboro feehicaui. Jaaboro Judea jijnjivi ofoonoco imeguehicautiho judiomi diiboco tahi agaicaaaguuneguiha. ² Jaanaa fiitucuno tabernaculojano jibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miñro miñhaiñooba miyaminaaco ifico igaaasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautihaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuviihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiñhaidi naha fafucuvano imihi. ⁷ Miñro amiñhaico jijnjeminaa jiheguethi. Jaanoti uco jihegueme diito imitico noonohalliti. ⁸ Amiñhairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tañoovucuviihica uujoho ifototihica, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jibaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuonobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimejuruneguiha. ¹¹ Jaaboco judiomi tobaimoguiino iguinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miñhaiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa iñibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo iñibuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiitiro jibogotihico uco agalluuhiniibo jibogoco uujoho jibeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jibogoco iñibogonoco nacu tajeebiitiro uujoho oonono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeebiitiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefihi. Jaanoti diiboco agalluuhiniibo obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹ Miuro amiihaico Moise tajiibaco aciuihi. Jaarunoco amiihaiti saatohoba imino moonitihi. ¿Collihico jaamo uco magaicaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Ijoho ijima diicahi. ¿Miijoho nacu ico gaicaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihineri famooro meheetyehinihi. ²² Miuro Moise amiihaico tajiibauihi amiihai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutihi omoonuubo, amiihai eedeetemihi toonoco ticoniuihi eheetavunoco. Jaanoco amiihai jaguisifucusumi meheetavonicihico. ²³ Jaano Moise tajiiba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquticinicihico. ¿Jaamo collihico taja misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecitimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguinehicaabo icatiibo? ²⁶ Memeeeci ono famoofeenviro iimaaruuboco miñhaiñooba milli moonitihi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuihi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miñhai magajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miñhaiñooba gaajajitihico cuacati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño iñibugumañoti sefano nuubo: Uco naha amiihai magajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebiitiro saatihico. Jaabo uco agalluuhiniibo miyaabo iicaaboco amiihai magajajitihico. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahiniimaño. Miuro diibo uco galluuhinihi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayicujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miñhaiñooba diiboco gaayicutihi ihoovofucuvico ifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuihi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanico eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluuihico Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuuhi miyaminaa toonoti miribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluuihico Jesuco igayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueeneheica amiihaima icaji. Jaadi dojucuviro feeji uco agalluubojago. ³⁴ Jaaboco miguinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihico uujoho iicahigo amiihai miñhifetejitimaño uco mahatyimejitihico.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitihico? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico iñibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono miñhaico noobo: Uco miguinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitihico uujoho iicahigo miñhifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucui miya jibaimofucui Jesu agañiivuboro sefano nuuhi: Saatoho adufrari mihicahachiihi taja masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoo, Caatinihaamefaño onobadi: Dijeebiifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igajaco agaayicijinoco. Tusumihiica Moocaani Gaija niutuutihica Jesu niqnejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu ununoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miiro Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojiiho David yotofañoiti tolliro Belen allio cuumijefañoiti David iicauhigoti saajiiho, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutíhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotíhi.

⁴⁵ Jaanaa isisimínaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collíhi jana jaaboco misivatíhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisimínaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi íhiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tollíro bu nacu amíhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amíhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajiibaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu míhai tajiiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu íjoho Galileaoo? Enecau, imino Caatinihaameque dihífinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatatíhi, noomoro ⁵³ íjeevadi sahaje iijanojaa foocinumo.

8

Gaifimíma Iicafígo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajijaago. ² Jaano sesevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago síhidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasívuuboro ticovaubo íjiiibuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatinimínaa icamo diibojaa sívauhi gaigoo gaifimíma iicafíhicaugoco. Jaagoco diitofeenevi íficuumoro ⁴ nuumo: Aivojiiho Jesu, jaamo aiji icanaaca, sífiima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miiro Moise itajíibafaño jilli míhaico neehi: Tólli íicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana íjoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco ínisuumo, ífurumo toonohalliti diiboco ícivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiiñehallivi ídjívuuboro ticovaubo íhusegairi jiiñeque acaatiníubo. ⁷ Jaarunaa suufenítimo diiboco ídilluhicaunegui, agaíívuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amíhaiti saatoho ímitima machahamo míticoni diigoco guisíbari mahaamimo, ⁸ nooboro siino ídjívuuboro íjiiñeque caatiníhicaui. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tollíro diito íimitima íicaunoco íjeebífafañodi agaajaumoro íhamiyatoti ticovaumo safisari ofoocinumo. Jaanaa Jesu diigo ícanoro covovacafutuuhi tomanovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agaíívuudi míhaiínoobaco atyimecuutíibo, ídígoro diigo toonovi ífitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo díhallívi ímitino íhiimaahicamo? ¿Miiro saatohoba íco milli moonitíhi? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojiiho, saatohoba milli uco moonitíhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu ícaruubo milli íco moonitíhi. Fuucu. Jaagoro síino ímitino díicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebínoco Aachicíníbo.

¹² Jaadi síino Jesu íhiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiiñjemínaa jeebíco aachicíníbo, tadyojicuti asaabo sívohi ícajitíhi. Jaano ífníjítino íívoco aacino foovoma ícajiiho.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Íjoho dífitíro díibeguehícahi. Jaano díjúbogo íbocíma chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno uujoho tahallívro íjiibuguruno tajiibogo íbocíma ícahi, uujoho asaahíníhigoco, ofoohigoco ícano agaajamaño. Jaanoti amíhai magaajatíhi uujoho tahigoti asaahíníhigoco, ofoohigoco ícano. ¹⁵ Jaamo amíhai miyaminaa ímitico meneehi jiiñjemínaa tajiíbafeenedi. Jaanoti uujoho míhaiínoobaco dugaacutíhi.

¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafíro uujoho ícatíhi, Guíhirubi uco agalluuhiníiboma míhicamaño. ¹⁷ Miiro amíhai tajiíba aamefaño noocinino: Míimisiíci íjiiibogono íbocíma ícahi, noonoro. ¹⁸ Miiro uujoho tafíitíro jiiibeguehi, tollíro bu Guíhirubi uco agalluuhiníibo uutí jiiibeguehi ícano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu díicaani ícahícahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amíhai magaajatíhi, bu tollíro Guíhirubico magaajatíhi ícano. Jaanoti uco magaajaruva tollíro Guíhirubico magaajírahahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijibuguboo nihibamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruboco miñhaiñooba gaayiciutihi, ihoovovi ifutuutiñaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amñhai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amñhai mefejejitih, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifiico guijenijilbo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefejejitih, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amñhai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amñhai jijeminaa. Jaanoti uujoho jijeminaafi icatih. ²⁴ Jaamaño amñhaico: Amñhai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miuro uco mimiyaavogotihachijji amñhai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miñjoho nacu ijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siñcjetiro amñhaico neehiacuuihi. ²⁶ Sihidi icano amñhaico eneejino, amñhaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiiñjeminaaco jibeguehicahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajhicautihi Moocaaniditi iñiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifiivuboco guijeve imohobujehallivi magañiycidi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebñtiro uujoho omoonihicatinoco magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco jibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhinñibo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jjovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachijji miyaano tajibogominaa mihicaji. ³² Jaachijji magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano amñhaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miñhai Abraham iyaachimñhai mihicamo sita jjovoto mihi-catatihi. ¿Milliti jaabo miñhaico ijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jjovoto. ³⁵ Jaamaño jjoovoboti iicaabo ihaivojñibo seemefañodi icatatihi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanñcñhi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amñhaico isinaayuhachijji miyanotiro jjovoto mihicacuujitihi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amñhai Abraham iyaachimñhai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaaguehicahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco jibogobadi. Jaanoti amñhai momoonihicahi amñhaico amñhai caani jibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Jji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miñhai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amñhai caani Abraham iicaruva diibo omoonubadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihñi jaamo uco magaicaaujirahi? Tollñ iicanoco Abraham safooba moonñutihi. Miuro amñhaico miyaanoco jibeguehicahi Moocaani uco unubadi. ⁴¹ Jaanoti amñhai, amñhai caani omoonñicibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miñhai ajeva seeme mihicatih, saafiuro miñhai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amñhai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibojagoti saahinihi, tajeebñtiro uujoho saahinihi diibo uco agalluuhinñegui saahinihi. ⁴³ ¿Collihñi jaamo taajico muguubuhicatih? ¿Collihñi tajibogoco mihimeguehicahi muguubunoco? ⁴⁴ Amñhai caani Jji. Jaabo onobadi momooninoco mihimeguehicahi. Miuro diibo siñcjetiro imoyñcñibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyñcñitñibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo icamaño sicamañocco iimaabo, baññira caani icamaño baññifiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuunococo uco mimiyaaveguehicatih. ⁴⁶ ¿Nacu miñjoho amñhaiti saatoho ifusujirahi taffa sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collihñi uco mimiyaaveguehicatih? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani ijico guubunñcñhi. Jaanoti amñhai Moocanita mihicatimaño Moocaani ijico muguubugotih, nooboro.

Cristo Sahijñtiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomi iimusuihi: Aivo miyaano ijoho samariaoobo idiicanoco ico monoono. Jaabo ijima diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ijima icatih, uujoho Guihirubico bociguehi. Jaaruboco uco amñhai mobocigotih. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi bocigoco guinotih, iicaabo saafi uco obocigonoco iguiinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Taajico imimiyaavogomo ifinñitino guijevefaño feejitih, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiomi iimusuuhi: Jisu aivo imino magaaajacuuihí ñjima idiicanoco. Miïro Abraham, bu paryi Mooocaani iimaaminaa icamo paryi guijeveuhi. ¿Milli jaabo ñjoho neehi: Taajico uguubumo guijevetimo icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu ñjoho mootadi Abraham janaani: deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu paryi Mooocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti miñjoho ñjoho idiicaabo guijevetibo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho taficoro bocigoruva, uuro obocigono jaaducafetejitirahi. Guihirubi uco bociguehi diiboco amñhai Mooocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco amñhai magaajatihi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajatihi, nuuruva amñhaibadi bañififjirahi. Miyanotiro uujoho diiboco agaajamaño diibo iijico moonihi. ⁵⁶ Miïro Abraham amñhai tyadi imo imo icauhi uco aatyimegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: ¿Milli jaabo cincuentadino ficabano diicatibo, Abrahamco daatyimeuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuihí, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco iciumo diiboco ihaamiqui. Jaarunaa Jesu templojafaño afatani-ivuboro diitofeenedi ihiinehinuboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifiivunotiro Ihaallino Isicautiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo atyimeuhi ifiivunotiro aatyimeutiboco. ² Jaabediti iñibogominaa Jesuco dilluuhi: ¿Mojibogominaafi, miñjoho imitico omoonumaño, jaani atyimeutibo fiivuuhí, caanimisi nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanimisi, diibo icano imitico omoonumaño icatino. Jilli Mooocaani mitya diibovi ihifusucafetequi ifivuuno. ⁴ Miïro cuuje iicanohachuta uco agalluuhinibo ducicamaajeque eetavehi. Jaanoti mihijicuudi miñhaiñooba ducicamaaitacuutahi. ⁵ Miïro jino jijnijehalliri iicanohachuta uujoho jijnijeminaaco achiciníhi, ⁶ nooboro jijnijehallivi iñireuboro toonoco jijnima illiheenuuboro iijniri aatyimeutibo aallinoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo iijiri Siloe. Jaanegui initamaaieuboro tahigoti atyimecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ifiitinominaa iticoni atyimeutibo iicahicaunoco agaajauimo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasivooboro niñbamico idilluhicaubo icatibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saatoho: Jñhi, diibo, neehicauihí. Jaanoti saatoho: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauihí. Jaarunofaño diibo neehicauihí: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallino faayacafetehe? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoobo jijnico iñirema eetavooboro uco tahaallinoco nicuuihí. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneeneugui ofooboro nitijehiníhi. Jaaneri tahaallino uco faayacafetehehiníhi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatihi, nuuhi.

Fariseomi Dilluuhi Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jijnibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluuhi: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehehiníhi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jijnibari uco tahaallinoco nicuhinibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Mooocaaniti saatíhi. Jaamaño jaguisifucuo imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauihí: Imitiminaafi iicaruva jino sihidí ejeevano mityaco eetavejitiruubo, noomoro. Jaamañi diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallivautiboco nuumo: Jaanoti ñjoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayicihinibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Mooocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutihí diibo ihaallinoco afaayicunoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amñisi seemene aallivatibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jñhi, magaajahi diibo moseemene aallivatibo ifiivuunoco.

²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi miñjohohacho fine diiboco ubuheesuhininoco. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amñhaico jñbeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguumisiro, judiomí cajaanoyhacho, Jesuco: Cristo, onomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. ²³ Jilliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mihai magaaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatíhi. Ìiinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amíhaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyavogotimoro bu ¿collíhi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amíhai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Híjohona diibo jibogominaafi. Jaanoti miíhai Moise jibogominaa. ²⁹ Miíhai magaaajahi Moocaani Moisema ihimaunoco. Jaanoti magaaajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi síhidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaaajati. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miíro miíhairyo magaaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siicijetiro guuburatatino saatohoba ifivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Híjoho aivo síhidi imitima ifivuubo, miíhaico diibeguejira? noomoro diiboco gañiunoco sinagogajati.

Jesuco Imiyavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiunoco. Jaaboco aatyimeuboro nuubo: ¿Híjoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojibo, uco diibogo miíjoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Hiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo iima ihimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuvuuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jijehallivi saahinihi dugaacuguiha, aatyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyímeme, atyimecutimoco iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miíhai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amíhai aallino ihifuvusutiruva amíhai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amíhai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amíhaico neehi: Ovejami mecufañño iguhugari jicafototiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufañño iguhugari ijicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifíhi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihimaatiro gaajacifíhi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihinusuuboro ihime foonciibo. Jaabo dojicuti ihovejami fooncihi diibo iimaaco agaaamoro. ⁵ Jaanoti agaaajatiibo dojicuti footatimoco. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaaajatiimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovicuuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Imino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amíhaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautíhi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufañño ijicafotooboro siino ihinoobo ñavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicihi inaniquiro, igaicaaquiro, ifinisuquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihicaqui, síhidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miíro miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifico acinicihi. ¹² Jaanoti ijaadaguiharo ootomoo bu jicu diitojaago asaanoco aatyimeebere ihovejamico ejevesuhiniiboro iicojiti gaanicihi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro

diitoco buhigovi gavaracunichi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunichi jilli ijaadaguiiharo ududicamaamaño. Jaamaño diitoco jeevivotatiibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatyaca iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto icatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomominaafi saafiuro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaijihi, tafiico diitohallivi aaciiboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Muijoho uco guijenjitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajiibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ejima icaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collihi jaaboco muguubunichi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ejima iicaabo jilli iimaatatihi. ¿Nacu iji ihaallino aatymetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotih.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jibaimoco templojaco Moocaanico ijeevivehicaqui ificuuno jibaimoco jinijadihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igoboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiomi emecuvovaumoro diiboco nuhi: ¿Mihachuta jaabo mihaico, esamaaisuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachijji mihaico foovono diibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicitih; Muro Guihirubi atajibabadi uujoho omoonoto toono foovono uuti jibeguehi. ²⁶ Jaarunoco amihai mimiyaavogotih, tahovejamioto mihicatimaño, amihaico enehinicubadi. ²⁷ Muro tahovejami uco tahimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifinijitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijvejithi. Jaamoco mihaifnooba tahusefañoti dumitacijithi. ²⁹ Guihirubi uco diitoco aciubo famoohallinoociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanoooba Guihirubi usefañoti dumitacijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarunisi saafiuro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomi siino guisibanoco icuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Muro sihidi iminehejeque amihai imefeenevi eetavehichahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magacaajirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotih; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonhalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Muro jaanoco famooro amihai magaajahi, Caatinihaamefaño ononoo gañicafototino iicafinoco. Jaamaño muro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi iicuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, menezirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachijji uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijji uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafiuro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi inithicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamor, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaajamoro mimiyaavogo misi Moocaanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicautih. Jaanoti diibediti Jua enehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguivevuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojiiho Jesuco facicifaihuri ejeesuogoro ithaiñoco imeebaiguri ifil-luhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jibogoco galluui: Aivojiiho, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofeenedi ihifusucafetequi icano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeenedi

imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gajihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuruubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijibogominaaco nuubo: Masigo siino Judea jiinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jibogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihu? Cuuje mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu iigoobo nanigaivafihu, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Aivojibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolti Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guiivecuuhi unujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guiivecuuhi. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi iicatino. Jaaneguiha masigo diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onoboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icinu mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuui. ²¹ Jaanoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guiivehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuruubo buheehi. ²⁶ Jino paryi icamo uco imiyaavogomo, ifnijitino guiivefaño icajitihu, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jihi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihojihallivi Taaui.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecui. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano agañiivugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumañoviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomi diitifeque ijacusuqui asaamo ijafaño iicaumo atyimeuhi Maria goovano agañiivugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Ichihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuivugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guiivejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaunoco, bu tolliro judiomi diigoco anahaboniimo taamoro asaunoco icano aatyimeuboro sihidi idaausuubo. Jaaneri diiboco ijeebi nihi nihi isinafutuuneguiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taaui. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: Jaani aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijevete fine buheesuuhinijitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo idaausuuboro icihoji imegavi fitivuui. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magañi, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojibo, aivo fine usuuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootih: Imiyaavogohachij: Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui icihoji imegati iguiisibaco gañũmo. Jaadi Jesu niquejeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acih uco uguubuneguiiha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuui fahijivaro uco uguubuhicanave. Jaarunofaño jito miyaminaa icamede neehi; uco ijoho agalluhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¿Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuui, itihaiño, ihusene icano minicinibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri minicinibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaaco iigaiyicimoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miñro diiboco milli momoonitihachij: famooro diiboco miyaavegueji. Jaachij romanomi asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojijnije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo diitoco nuuhi: Amñhai aivo magaatih. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinithi saafiuro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuuminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Jjebñtiro tolli nuutibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebñfaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icauto, tolliro bu Moocaani seme fahigova iicamoco iigaiyiciqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijenijinoco.

⁵⁴ Jilliti Jesu foovono igucuuithi judiomifeenedi jilliro toonoti fuucubo sicaihigovi toonoti fitino iicaucuumi Efrain onoocuumijaagovi. Jahi ijibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiticuuno Pascua judiomi jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalem fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifinoco iimbachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihcauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiiho? ¿Nacu fine jino jibaimovi saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachij: miñhaimo mijibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaa Pascua jibaimoco eheetavuujiño sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma. ³ Jaanaa Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onoono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco ejeesugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuui ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui ijibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aacujiiho: ⁵ ¿Collih jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere ñdaasufimoco acitimo bañamaaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo ñdaasufimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miñro amñhaifeenevi fahijivaro ñdaasufimo icaji. Jaanoti uujoho amñhaima fahijivaro icajitih, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimauno.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuui Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi.

¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicauqui.

¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Hicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano sesevede guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaainoco jaaitumoro diiboco cabaacutuumo sahaomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casivuubo. Caatinihaamefaño onobadi: ¹⁵ Diigutejirahana Sion cumi; Meeci oono dihaivovibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onobadi. ¹⁶ Jaarunoco ijibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omooniumoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jibeguehicauhi Jesu omooniboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaaboco cabaacutuuhisihidi ejeevano mityaco omooniumoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuihine fine jino mihairyo milliba momoonitunoco. Memeece paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guiinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icauomo saatoho griegomioto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, mihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jünijeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andreqe jibugutuui. Jaadi famisicuro ufuumisiro Jesuco jibugutuui. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyantiro, miyanotiro amihaico neehi: Trigo noovatayi jünijehallivi aacotoyiro jünijefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihi-noyiro janaanici guiraano noovafihine. Jaanoti abasuratiyi sayiro icafihine. ¿Milli bu guiraate-jiruyi? ²⁵ Jaabadi ifico agaijibo ifico mitasuji. Jaanoti jünijehallivi ifico agaijibito ifinijitino fiivoguiha ficuui. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeecevequi. Jaamo uco ejeecevomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecevomoco Guihirubi bogisusji.

Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihüba icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumi niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuui, bu sino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicaui. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicaui.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguiiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amihaiguiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jünijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fi-ji-ije aivojibo icahicaabo buhi gañicafeteji. ³² Jaabo uujoho neehicahi: Miyaminaafibadi jünijehalliti agaiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguiveveri fine iguivejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Miho mihai muguubuhicahi tajibahaamefaño: Cristo asaadi guivevetiño icaji, onoonoti. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivubo guiveve imohobujehallivi gañiyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feeneriica guenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui miho amihaifeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaiahallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. ³⁶ Jaanegui amihaifeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuui.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutinoti sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miho noono:

Aivojibo, ¿mijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Miico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatiniuhi:

⁴⁰ Diito aallinoco Moocaani jabaiytusuuhi; tolliro ijeebinoco cuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicacui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicacui. Jaamoro tajaasaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehi-cautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañiitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyimeme uco agalluuboco atyimehi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jiiñjehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihitolliro. Uujoho jiiñjehallivi saahinihi jiiñje miyaminaaco cijigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cijigaifaño gañisuqui. ⁴⁹ Uujoho tajeebiitiro iimaahicatihitolliro Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiiba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijibogominaa Tihaiñoco Nitihitolliro.

¹ Jaanaa safucuruco icauno ihimega Pascua jibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuui, jiiñjehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jiiñjehalliri iicamoco gaajihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agajino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaaje-faño jiiñjehallivi Jesuco aacujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciuunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuboro ⁵ nifaihuco butajefaño ificuuboro ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihiica ijoho gaajatihitolliro. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitihitolliro, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inititihachijiji tajaagodi diicajitihitolliro, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihitolliro tihaiñocoro nitifihitolliro imihinivatimaño. Jaabadi amihai mimihinivatihitolliro. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolliro nuubo diiboco aacujiboco agaajaumaño, famooro mimihinivatihitolliro, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu inithicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihaiico omooninoco? ¹³ Miho amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco inithicadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miho amihaiico jibeguehicacuui. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojibo janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditiro iimaatihitolliro. Uuro gaajahi amihaiico uujoho chihinimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruuco: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹ Jaanegui amihaiico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicihitolliro. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicihitolliro, nooboro.

Jesu jibeguehi Juda Diiboco Aacujinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacuihi ifi ijeebifaño gailhuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amihaiico neehi: Amihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ijibogominaa fahigova meecasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

²³ Jaanaa saafico ijibogominaati Jesu agajihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliri tajiibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui.

²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojiĩbo, cajaañi diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciuco Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebiĩfaño jicafutuuhi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonjino jisumiro moonico, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutih̃i milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaaihicauhi. Juda inihibamĩ lleegecuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jiĩbaimovĩ mucuujĩvaachujirunoco. Jaanoti iidaasufimoco siinoti ihacĩqui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigotĩ iinuuruubaaca mihiĩjicuuihi.

Bohono Tajiĩba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadĩ Ifiivubo cahacisucafeteji. Jaabofenedĩ Moocaani boc̃i cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadĩ Ifiivubo Moocaani boc̃ico iifusumaño Moocaani, bu ifusujĩ Illi bocico. Jaanoco jisumiro iifusucuujiĩbo. ³³ Taseeme amiĩhaima uujoho gueneene icacuujitih̃i: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadĩ. Tolliro bu amiĩhaico neehi: Uujoho ofoohigo amiĩhai mefeejitih̃i. ³⁴ Jaanegui amiĩhaico bohono tajiĩbaco uujoho acih̃i. Fahigova magaijicasi. Amiĩhaico uujoho agaijibadĩ fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicashachiĩji miyaminaa gaajajĩ miyaano amiĩhai tajiĩbogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojiĩbo, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicutĩ iijoho feejitih̃i, ufucu jari tadyojicutĩ feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojiĩbo, milliti jaabo jisumi didojicutĩ feejitirahi? Dihallivĩ uujoho tafiico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico iijoho tahallivĩ daacijirahi? Miyanotiro iico neehi: Jaafañino catava ojitĩnaacaro, uco agaajaruubo uco iijoho tuunamaaijĩ mifoõci, safo idĩno, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono Jiĩhai.

¹ Amiĩhai jeebiĩfañodĩ mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi iijañodĩ mihicajimañejeje sihidĩ icahi; tolli iicatiruva amiĩhaico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amiĩhai imega amiĩhai mihicajimañejejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amiĩhai mihicajimañejejeque iimibachuudĩ siino saaji; amiĩhaico iicivaabo. Jaamo uujoho iicahigo amiĩhai tolliro mihicaji. ⁴ Amiĩhairyo magajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jiĩhaico magajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojiĩbo, magajatihĩ iijoho efeejĩhigoco; ¿Milli fine magajajirahi toono jiĩhaico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jiĩhai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Idĩnoro tafeenedĩ Moocaanivĩ mihifetejirahi. ⁷ Uco magajachiĩji bu tolliro Guihirubico magajahi. Jaaboco jisumitiro magajacuui mahatymecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojiĩbo, miĩhaicota dihĩfusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucuũtimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Sĩcijetiro amiĩhaima icahicacuui. ¿Jaaruuboco nacu iijoho Felipe uco gaajatihĩca? Mĩro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihĩfusu, neehi? ¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotihĩ uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Mĩro amiĩhaico uujoho eneehicano, jilli tajeetĩro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo ducicamaajeque moonihicahi.

¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadĩ omoonihicanotĩ uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro amiĩhaico neehi: Uco imiyaavogoobo bu tolliro moonijĩ uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanicĩ moonijĩbo uujoho jimaño icacutĩbo Guihirubijaago efeejĩmaño. ¹³ Jaamo amiĩhai paryi tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifañodĩ Moocaani sihidĩ ejeevanoco miyaminaa igaaquui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujĩnoco Jiĩbeguehi.

¹⁵ Uco magaijihachiĩji tatyajiĩbaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dillujĩ amiĩhajaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluuqui, amiĩhaico ijacusuqui.

Jaabo amiihaima fahiijivaro icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jiiinjeminanaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatimaño. Jaanoti amiihai diiboco magaaajuuhi amiihaima diibo iicamaño. Jaabo amiihaifaño fahiijivaro icajiiho. ¹⁸ Amiihaico jeevesujitihii jiijonoti mihicaqui; siino saaji amiihaijaago. ¹⁹ Fiiticuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amiihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amiihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amiihai magaaaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amiihai tafaño mihicaji bu, uujoho amiihaifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajiihaco imiyaavogooboro imino omooniiho, uco agaiiijho. Jaabo uco agaiiijhoco Guihirubi gaijiji, tolliro bu uujoho gaijiji icano, uujoho diitoma iicanoco igaaajuuhi.

²² Jaanegui saafi Juda onoo, jaarunaa Juda Iscariote iicatiiho nuuhi: ¿Aivojiiho, millii jaabo miihaicoro difiico agaajasuuboro jiiinjeminanaaco difiico gaajasujitihii? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaiiijho taajico moonihii. Jaaboco Guihirubi gaijiji. Jaabojaago masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaiiijho, taajico moonitihii. Jaano jino uujoho amiihaico iijibeguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhinibobogo.

²⁵ Jaanoco jilli amiihaico jibeguehicahi, jino amiihaima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaijaco agalluubo amiihaico fanoovaco jibegueji, tolliro paryi amiihaico uujoho eneehicanoco esaayujiiho icano.

²⁷ Miiro jino amiihaico fitacuhi sajeebii mihicaqui. Tasajeebii ifiico amiihaico acihi. Jaaruno jiiinjeminanaa isajeebiico aacibadi uujoho acijitihii. Amiihai jeebiihafañodi gaihuiba mihicadino, bu mihiguidino icano. ²⁸ Amiihairyo magaaajuuhi amiihaico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro amiihaijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magaijiruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaaajamoro. Miiro Guihirubi tajanaanicivi sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco amiihaico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueneene amiihaima iimaacuujitihii, jiije aivojiiho iji asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi atajiihacabadi jino uujoho moonihii, jiiinjeminanaa igaaajuuhi uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magaiiivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Miihai Mihicahi Jesufañodi.

¹ Uujoho imiyacoojai, aaniinaa baacu coohabadi iicaabo. Jaacoojai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miiro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusunimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraatusunimoco tooco aafene onooa aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraatusuqui. ³ Jaanoti amiihai miihinivaficuutihii amiihaico iijibeguehicacuunofañodi. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amiihai icacuqui icano. Miiro oono basata aafe ifahooti iihinocinihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amiihai mihicaji uutii mihicatihachiiji.

⁵ Miiro uujoho ifacoojai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uutii ijeevadi mihicahachiiji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uutii icatiiho buhi gañicafeteji iimitihaafejeque iquitimoro buhi agaaniicibadi. Jaano ifigatyonoco ananimoro ciijigaiñaño agaaniino nifetefihi.

⁷ Jaanoti uutii mihicahachiiji taaji amiihaima icaji. Jaachiiji paryi mihimogonoco midillu amiihaico aciqui. ⁸ Miiro amiihai sihidi monoovasuhachiiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiiji amiihai miyaanoro tajiibogominaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amiihaico uujoho gaijiji. Jaanegui amiihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajiihaco imino momoonihachiiji amiihaico agaijinofañoro mihicaji; Uujoho Guihirubi tajiibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadi.

¹¹ Jilli amiihaico neehi, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajiihano: Fahigova magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miiro gataavominaafihallivi mofiiico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai tañahabomi mihicaji, uujoho amiihaico atajiihano momoonihachiiji. ¹⁵ Amiihaico tajeecivominaa nuucuujitihii, miiro jeeecivominaafi gaajatatihii ihaivojiiho omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco mihicutihii. Jaanoti uujoho amiihaico icuuihi. Jaaboro amiihaico ficuuihi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofeenedi Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciqui. ¹⁷ Jino amiihaico atajiihano: Fahigova magaijicasi.

Jiiinjeminanaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinijeminaa amiihaico ijiihevehachiiji magaaaja, amiihai imegaro uco ijiiheveneque. ¹⁹ Amiihai jiinijeminaa mihaarava amiihaico jiinijeminaa gaijjirahi. Jaanoti uujoho jiinijeminaafeeneti amiihaico iciihi. Jaamaño jiinijeminaa amiihaico jiihevehi, jiinijeminaa mihicacuutimaño. ²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehininoco, miro jeecevominaafi ihaivojiiho janaanivci jeevatatihi. Uco icaruno ijiiheveve, imi amiihaico jiiheveji. Amiihaico ijiiheghehicanovci imino momoonihachiiji, tolliro bu amiihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jiiheghehicanovci icano iimitico gaajajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miuro uco ijiihegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheghehi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco eetavehicanovci iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atyimehacuurumo uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveve icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiiha aamefaño onoono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jiiheveve, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uuti iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amiihai uuditi mijiihegheji, iticonitiro uuma mihihacamaño.

16

¹ Jilli amiihaico neehi jinejeba amiihaico dugaacutinoo iicaqui. ² Amiihaico gañijimo sinagogajanofaño. Tolliro bu icajino cajaanoyohacho amiihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaaajahi uujoho toonoco amiihaico eneehinicunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiihaico nuutihi, amiihaima icaumaño. ⁵ Jaarubo jisumi fuucuji uco agalluubojaago. Jaaboco amiihaiti saathoba midillujitihi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiihaico unuuneri mihiidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiihaico neehi: Aivo amiihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiihajaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiihajaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiinijeminaaco gaajasujiiho imitiminoo iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminoo iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiiho iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amiihai siino uco mahatyimecujitihi. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiiho Moocaani udugaacujinoco, diibo jiihe aivojiiho iicaabo ijico ciijigaifaño igañiiquii ificucumaño icano.

¹² Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiihai magaaajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amiihaico miyanotiro jiiheghejiho. Jaaruno ijeehitiro jiiheghejiho Moocaani onoonoco jiiheghejiho, tolliro bu amiihaico gaajasujiiho ufucuu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiiho. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amiihaico gaajasujiiho, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiihai uco siino atyimecutimo mihihano. Jaarunobuunati goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaanoguihaa ijiihogominaati saatho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihihano, siino bu goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajiiisutinoti, bu goovajiiisutinoti onoono? Magaaajatihi ihiimaano, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasiihi, uujoho goovajiiisutinoti uco atyimecuutimo mihihano, bu toonobuunati goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Mataacasimoro idaasuno mihihaci. Jaaneri jiihe miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvii fotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiinijehallivii sisee seemene ifiiveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amiihai jisumi mihiidaasuvehi. Jaarunaa amiihai siino uco mahatyimeneri amiihai jeebiiho sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miihaiñooba amiihaiditi udumitiiicijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitihi. Miyanotiro amiihaico neehi: Guihirubi amiihaico aciji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiihai jinejebaco midilluthiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaaayiciihi. Jaamo sihidi imo imo mihihaci.

Jesu Jiinijeque Guinoniuhi.

²⁵ Jilli amiihaico neehi siinovi ooviciiboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiihaico siinovi ooviciiboro ijiiibugucuujiitino. Jilli foovonoro amiihaico Guihirubiti ijiiibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiihaihallivi Moocaanico uujoho dilluji amiihaico noothi: ²⁷ Guihirubiro amiihaico gajjahi, uco amiihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehiniboro jiiijehallivi saahinhi. Jaaruubo siino jiinijeque ejeevesuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucuuji, nooboro.

²⁹ Jaanegui ijiiibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovicitibo. ³⁰ Jisumi naha jari magajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño miihaiñooba ico dillucujitirahi, bu miihai imino magajacuui ijoho Moocaaniti asaahinoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecuj; fine tusu mihicacuui, jino amiihai fahigovavi safiisa amiihai naagonovi magavaranaajjino tacojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitih Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amiihaico neehicahi. Jaamo uuvi sajeebii mihicahi. Jiinijehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jiinijeque guinonicuui, nooboro.

17

Jesu Jiibogominaahallivi Moocanima Imaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niqeejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Hjoho Daachico diijico daacih paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinijitino fiivo, idiiboro ijoho miyaabo Moocani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiinijehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajii bahininoco omoonihicaabo. ⁵ Jaaneguiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiinije fiivuuinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jiinijeminaati idiiciboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihininoo iti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho iti asaahininoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiinijeminaahallivi ico dillutuhi, dita iicamoco uco adaacihininohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miiro paryi taano iicano diino, tolliro bu diino iicano taano icano. Jaamofaño uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiinijehallivi icacuujitih. Jaanoti diito jiinijehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacihininoco dimityari toomo, saafilbadiro diito iicaqui ima misi saafilro mihicabadi. ¹² Uujoho jiinijehalliri iicahinisumi diitoco teemehicahinhi dimityari uco adaacihininoco imino teemehinhi. Jaamaño saafilba diitoti mitatih; idiiboro johono imitacuubo Caatinahaamefaño onono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuuji. Jilli neehi jino jiinijehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miiro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiinijeminaa diitoco gaayicitih jiinijeoto iicatimaño, uujoho bu jiinijeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiinijehalliti diiciqui ico dillutuhi. Diitoco ijiti dihiifiniciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiinijeminaa icacuutimo uujoho jiinijeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iguiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, diijibogo aivo miyaano. ¹⁸ Hjoho uco jiinijeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiinijeminaafeenevi galluuhi. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofaño uuro tafico idiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito idiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutuhi, tolliro bu diito jiibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafilbadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho ima icano mihicabadi iicaqui, jiinijeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhininoco. ²² Diitoco acicuui, uco adaacihininoo bociyomonoco, sanobadiro iicaqui ima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofaño di jiinijeminaa igajacuui ijoho uco agalluuhininoco, bu diitoco agajinoco, bu uco agajinoco icano igajacuui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihininoo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacihininoco ihatyimequi, jiinije fiivuuinaacaro uco ijoho agajjumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiinijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui ijoho uco agalluuhininoco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicaamehi dimomoco. Jaarunoco

janaanicihiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onoohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomañoco gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda icuboro satyuuhi. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahumeri, cijigaimecumeri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuuhi diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusuumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jijnjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Mico miguinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaiico duhu: Uujoho diibo, nuucuuhi. Uco miguinohachijii taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacinimoti saafiiba mitatihi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyicuboro saafico buiyaacuuhi, jahi saafi Malco onoboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimehuco quiticisuhi imiyanaagomehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatihi idaasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniimo Jesuco Anas onoboro Caifas baabojaago asatyuno tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevenc, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuuho. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuuhii sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuuhii. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomominaagama ihiimaauboro Pedroco fañovi jihacuuhi. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihi, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isiicuneguiiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehichahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatihi. ²¹ ¿Collihii jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhi: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuhi sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihiimaahachijii, eneecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onono? ¿Collihii jaabo uco daamihii? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciniboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatihi? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojiĩbo jeevivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Mĩro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticiubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸ Jaamoro Jesuco sathyuumo Caifas iijati tomañohaivojiĩbo iijajaago. Jaanaa seseve-cuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaaje onoobadi imitiri ijeebiĩco imihininĩumoro Pascua machuco amachuujiitiruneguiiha. ²⁹ Jaanegui aivojiĩbo Pilato ihiinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejehalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusuumo: Gaicaauminaafi iicatiruva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amiihairyo masatyomoro amiihai tajiĩba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Miihai judiomi, miihaiĩnoobaco milliti magaiicaaujiitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro eneehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañoojavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Iijoho naa judiomi Aivojiĩbo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebiĩtiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomĩoobo? Chaha, siicumioobo. Mĩro diijiĩnijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco aciihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatiihi. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeevivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatiihi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva iijoho aivojiĩbo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Iijoho du eti, uco aivojiĩbo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifiivehinĩbo jiijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago saahi diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetih, nooboro. ³⁹ Mĩro amiihai amiihai jeevamaajefi uujoho Pascua jiĩbaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojiĩbo isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuh: Diiboco sinaayujitih, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco iicuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohaiñoooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jiihacuumo aivojiĩbo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡judiomi Aivojiĩbo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganichicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, eneecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, iigaachehu tifaihiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivu-umo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetih, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomi diiboco iimusuuhi: Miihaima icano tajiĩba jaano onoobadi guijevejĩbo imooniqui ijeebiĩtiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo iijoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutih.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatih ico etetecusu-jiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aaciĩbo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tolli unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachiji aivojiiho Cesar nahaboniminaafi diicatih! Miiro: Uujoho aivojiiho, onoomo Cesarminaafiti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tolli unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casivuuboo ihaivoji icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua jiiibaimo iicaujino fiiticuui gadicibarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani amiihai Aivojiiho! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuui: ¡Jaafa guijeebe! ¡Jaafa guijeebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amiihai Aivojiihoco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivojiiho Cesar uufocovi sifi mo-
haivojiiho chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco iicumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuui icubujeque agafaiiicihiniihoro nigaipaajebai onoomañoovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onoobaivi. ¹⁸ Jaamañoovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimiisicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatinuuboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuui: JESU NAZAREOOB JUDIOMI AIVOJIIHO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomi toonoco meeciuihi. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitiumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojiiho nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojiiho uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi ninciniujaco iicumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masi ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaanii tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onoono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuhi.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuuboguuiño icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onooogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onooogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaiihicaubo ijiibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi iima iicajiiho, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijiibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi iima iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijiibogominaafi iijafaño satyuuihi.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onoono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu idicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onooho usuhu. Jaaho aafeque iicumoro tootaataco toohaafe nijeequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuumo, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua jiiibaimo seseveddi iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutih diito ifiino tubujejeviro iicaunoco. Miiro diito jaguisifucuvu jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanegui Pilatoco dilluumo saathoco itajiihaqui idiinoco agafaryucumoro diitoco toonoti sihgovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaamoro saafico idinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idiinoco gafaryucuutimo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofaño iinuuno tijoho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jiiibeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amiihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitih, onoono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniihoco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Ichiuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efehicauruubo judiomi ñihicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifiico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifiico icijeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacisumisiro Jesu ifiico minihuhi, judiomi jeevamaaje tolli icinicibadi. ⁴¹ Jaano diiboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoyi cihoyi icauhi miihañiñobaco tohojifaño iciiutihoyi. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifiico ciumisi tohoji tomañoti ifitiumaño judiomi jaguisifucu iticovacuuneguiiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevede Maria Magdalena onooگو Jesu cihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi iciihojico afabaacuuba iguisiba sihigovi aacabaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijihicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatuugoro diitico nuuhi: Aivojiboco iciihojifañoti cuacahacho satyucuumo. Jaanoco magaatatihi, ¿cuacahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiiha Pedromisi iciihojijaa ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro iciihojivi ifutuuihi. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaaco. Jaaruubo tohojifaño fuutihi. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imege iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuihi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijevebe siino buheeteji, ononoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaaگو uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuihi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisiici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu nigai iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuacahacho tahaivojiboco asatyomoro ificueneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuacahacho ficuuhi? Uco diibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluuhi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihica. Jilliro foogo tañahabomico diibogoto: Guihirubi, bu tolliro amiihaiti amiihai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehi. Jili noogoro diibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onooگو fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaafi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvi ijibogominaa igaiciniuhi samecufañoro judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboociumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebi mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuboo ihuseneque etetecunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo minifutuuihi Ihaivojiboco aatyimeunoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebima mihica; Guihirubi uco agallubadiro bu uujoho amiihaico galluuhi, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gajaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaatyocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitihi, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajefefaño tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijihacutinohachuta miyaaveguejitihí, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijibogominaa igaiuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono fo-boocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebima amihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Hfaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihí nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojibo Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atymetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinocoro caatiniumo amihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofaño diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañeriro icamo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba enehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo semenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro mihai ima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icuutimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jünigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajaciuutihí diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai sinicuuhuco amihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agañiumo isinicuuhuco guiyicicuutihí itaava bociri sihidi ijivusumaño. ⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaa agajihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojibo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinijaagovi sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihinuumo atyimeuhi cijigaihalliri taavaabo gaarucinibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyicuboro sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuho gallivuutihí. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutihí: ¿Mijoho ijoho? noomoro Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco icuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gajijhi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojibo, iro gaajacuuhí ico agajjinoco, nooboro. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinicibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gajijhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jihi, Aivojibo, iro gaajacuuhí ico agajjinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonicibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gajijhi? nooboro.

Jaaneri Pedro idaasuvuuhí diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gajijhi? nooboro idillucuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iro paryi gaajacuuhí ico agajjinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojoobinicibadi. ¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafefi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi

feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiiyiciboco ico sita digachehuco jiihacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijihicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijihicaubo ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvuuboro: ¿Aivojiiibo, cajaan ico aacjiiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojiiibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiji icajiiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno iidi milli icatiji? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine guijevejitihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitiibo nuutihi. Iimogohachiji siino uhuuminohachuta icajiiibo. ¿Jaaruno iidi milli icatiji? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jibogominaafi jinooco jibeguehicahi. Jaaboro caatiniubo. Jaanoco miikai magaaajahi diibo ijibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi caatiniruva uujoho onoono fine paryi jiiinjehalliri iicano aamenevi ifetejitiruno.

HECHOS

Jilli Jesu J̄ibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaij̄ibo Teofilo, iticoni acaatin̄iuhamefa caatin̄iuh̄i Jesu j̄in̄ijehall̄ivi iicaunohachuta omoon̄iboro ij̄ibeguehicaunoco. ² M̄iuro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino j̄ibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco j̄ibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehin̄inoco am̄ihaico ij̄ibeguehin̄ibadi. ⁵ Miyaano naha Jua n̄ifaihuri nit̄ihicauhi. Jaanoti am̄ihai goovajino Moocaani Gaijari miniticafotoño, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivoj̄ibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Coll̄ihi magaaajirahi tusumico id̄iboro Moocaani tufucuco omoon̄ij̄ibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija am̄ihaih̄all̄ivi in̄itoodi mityaco magaaiciji. Jaadi uuti m̄ij̄ibegueji Jerusalevi m̄ihicabadiro Judea j̄in̄ijevi, Samariavi, paryi j̄in̄ijejin̄ibaac̄idi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito īfin̄icinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefaño. Jaaboco at̄yimecut̄itimo. ¹⁰ Jaanegui imino īfin̄iciumo at̄yimeuhi mīm̄isīci gaifim̄isi sesechehunofa j̄ic̄in̄um̄isico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifimi, ¿coll̄ihi niquejeque m̄ih̄if̄in̄ic̄ihi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa m̄ih̄if̄in̄icinaaca ofoobo siino saaji j̄in̄ijehall̄iti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Booban̄imo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono icagajiti fit̄ino jaguis̄ifucuv̄i judiovi īgonic̄inohachuta. ¹³ Jaamo ij̄ibogominaa dojicuviro tuucuum̄ivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufaño iicahicauhigo. Jaamofeneri icauomo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistam̄ioobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihiimaaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veint̄ed̄imofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatin̄iuhamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaauno: Jesuco miyaminaa usefaño aac̄ij̄iibo, unuuno.* ¹⁷ Jaabo Juda m̄ih̄aiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimit̄ihall̄ivi ajaaduuruuno nih̄ibam̄iri j̄in̄ijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iin̄igaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuh̄i toono Juda nih̄ibam̄iri anaajeumañoco Alcedamati momoon̄iumo t̄ijohojic̄ici eneejirunoco. ²⁰ Jaamañño Salmohaamefaño jilli noon̄o: Jaafa iija sicaijarucu m̄ih̄aiñ̄ooba toojafa iicacuūt̄iqui. Jaabad̄iro simañ̄ovi noon̄o: Sifiirucu idudicamaajequ gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabad̄iro mofeneri icamo saatoho gaifimi Mohaivoj̄ibo Jesu m̄ih̄aima iicausumi, ²² Jua diiboco in̄it̄unoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaan̄ihacho saafi diitoti m̄ih̄aijaa iminifetequi Mohaivoj̄ibo ubuheeteunoco ij̄ibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui mīm̄isīc̄iti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diit̄isihall̄ivi Moocaanima iimaaumo, jilli noomoro: Moocaani ījoh̄o famoojeebico agaājaabo. M̄ihaico gaajasu, ¿naa diit̄isiti cajaan̄ico dīic̄ihi? ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda im̄it̄inoco omoon̄iubo inaagon̄ovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañ̄iuno Matiaivi ifutuui. Jaabo tusumiro diito fahuseeci mot̄ihaiti saafi iicaumofa minifutuui.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañ̄oviro igaic̄in̄iuh̄i. ² Jaanaa sefano guibuhubadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito ic̄in̄iuh̄igo. ³ Jaasumiro

* 1:16 Mt 22.3-10

famoovahallivi niituuno cijjigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajjari paryi gahafuuihi. Jaamoro sijijeri iimaauimo Moocaani Gajja ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehi-caumo fahigova jiiijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaamo sihidiro eetyeuihi faaboho iijineri ihiimaauonoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaauonoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuuhi muucuumi iijiri ihi-imaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jiiijeeo miyaminaa, Elam jiiijeeo miyaminaa, Mesopotamia jiiijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jiiijeminaa, Asia jiiijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jiiijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuujeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jiiibogoco agaayicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuhi Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicauihi: ¿Milli fine jino iicano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauihi: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaauo.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubuhi. Jaamoro magaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amiihai monoobadi mihihiñoooba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuumo:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajjaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jiiibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gajja ifusunoco. Quil-lahuto tigaji. ¹⁸ Tagajjaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco jiiibeguequi. ¹⁹ Caamo niqejefaño ifusuji jabafiranoco, baavi jiiijehallivi ifusuji toono jiiibogoco, tiijoho, cijjigai, aimuufaiguiihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tiijohobadi minifeteji, Moocaani fucu ifiicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amiihai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinicuhi amiihai imefeenevi jabafiranoco mityanoco eetavonofeenedi amiihaico ifusucuumoro magajacobadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magayicuumoro machacuhi Moocaani siicijetiro unuucubadi masatyuumoro magaaicauhi. Jaamoro imoho bujeve meteteuusuhi iimitino gaifiimi useri. ²⁴ Jaaruumoco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti atajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ Miiro aivojiiibo David Jesuti iimaauo nuuhi:

Aivojiiiboco uujoho fahiijavaro atyimehicauihi tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifeteji. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiico iguijevehicamo iicahi deevesujitihi. Dihimi jeecivominaafi agajiiibo ifico tuucisusujitihi. ²⁸ Uco diibeguehi fiivojaa asatyono jiihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiihaico foovono neehi: Moheedebe David iguijeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafuu. Jaabo gaajacuuihi Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi mihiiti dihaivojifaño acasivejiibo unuucuumoro. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteu-jinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujitihi iguijevehicamo iicahigo tafi-ico tuucisusujitihi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevefañoti buheetesuhi. Jaanoco paryi mihihi magajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agajiiyicuboro imiyanaagonovi ficuuihi. Jaabo Caaniti Igajjaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niqejefa eguejeuthi. Jaaruboo jilli nuuhi: Moocaani Mohaivojiiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ³⁵ diminaaco ditahaiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaja, jaani diibo Cristoco amiihai metete-cuuboco Moocaani Aivojiiiboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijebeifaño. Jaamoro dilluimo Pedroco, bu sajiibogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihiicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiiibo Jesucristo momofeenedi minitisuquimaaje amiihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amiihaico Igajjaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa amiihaidi, ufucu

icaji amiihai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryiicino Aivojiiho Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo jibogoco imiyaavuguumo nitisuquimaauihi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuuihi. ⁴² Jaamoco minisuminaa iijibogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquiscuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicauihi.

⁴³ Jaaneri famooro jabafitehicauihi minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famooro imiyaavuguudimo sahi icahicauihi. Jaamoro inehhejeque ifocasihicauihi. ⁴⁵ Inehhejeque anaajemere inihibamico ucuujivaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igaivehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquiscumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gaijihicauihi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Iigusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiimaahicausumi. ² Jaanaa ifivuuotiro igotiboco asatumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino iifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi ganiivoobo, diigo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo ganiiyiciuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituuihi. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaiboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igoboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomororo sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicauihi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyumoro govano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, ¿collihi misico majabafiihi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro nihigusu ivibadi mohiimihijiri mihaa ivibadi? ¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amiihai magaayiciumoro amiihai avojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amiihai mihimugutahi. ¹⁴ Jaabo iimitima iicatibo Iimiiboco mijiheguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusumoro, ¹⁵ fiivoco aaciboco magacaasuhhi. Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuhhi. Jaanoco miihai imino magaaajahi. ¹⁶ Jino iigoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amiihai mahatyimehicaubo magaaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhhi jino amiihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuihi famooro amiihai avojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuuihi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amiihai imiti ibuquui. Jaadi Aivojiiho amiihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofenedi sahiijitiro amiihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefaño icajiiho Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiimaaminaa siicije iicaumofeenedi unuucuubadi. ²² Miho Moise nuuhi: Aivojiiho Moocaani galluui ihiimaaminaafico uubadi iicaaboti amiihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiiho amiihaico paryi onoonoco muguubo. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuiji, nooboro.

²⁴ Miho famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli iicajinoco jiibuguuihi. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofaño amiihai mihicahi. Miho Moocaani

Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiiinjeminaa diiyaachimahaifeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miïro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amiihaijaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saamo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaa-jacuuhi, noomisiro jibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficuumo sesevede iinusuqui mihijicuuneguiiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifiimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaamo sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho ijiti, mijoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ igotiboco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaaajauhi. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igaajaquhi. Miïro jaani amiihaifeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareoobo momofeenedi amiihai metetecuuboco Moocaani guijevafañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amiihai ijano eetavominaa mitihisumoro magañiubo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihimaaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icaatrumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuihi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaaijirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisico mihiiabaquhi. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachijii amiiisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohebaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa ijico: Jii, monoomoro, Moocaani ijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro mugubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihibaumoro ticovono suufeniuihi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauihi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jiiijeque, muuaico icano fanooco ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digajafeenedi mootadi dijeecevominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanjaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañocco esamaaihi? ²⁶ Jiiinjeminaa aivojito gafiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igaivehi Moocaanhallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miïro Herode,* Poncio Pilato icamisi jiuuumivi igaivuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecevominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro miihaico daamusu igototimo diijico

* 4:27 Herode Antipa onoo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23 6.

miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusoco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaamoro lliivimaacaro tomaño diito iigaiciniumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gahafuui. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicau.

³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje.

³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaime ijiinijeque anaajeumisiro ² samañoco iciumisiro samañonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijinijeque anaajene nihibamico samañonoco diiciqui?

⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinitih? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebifaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisutih. Moocaanico bañisuihi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajamoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminiumoro satyuuhi iciqui.

⁷ Jaanobuunati minocci, sano idino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco diibogo, ¿naa miya tonoodineri amiisi jiinijeque manaajehinih? nooboro.

Jaanegui diigo: Jihi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gaijaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque icijeme. Jaamo tolliro ico ciiteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuihi Pedroguiino. Jaamo sicafe faño agaseumo atymeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatumoro itaje cojivi cijjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajamoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ifusu ajabafirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicauihi. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gaijihicauhi.

¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanoco miyaaveguehicauihi gaiiimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jiihaiñojininovi ficuhicaumo cigaijenefaño, siucinitajefaño icano Pedro tomañodi afatyooobi ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaanoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jiivehivi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojiboma saduceomoto iicamo diitoco sihidi jiiveveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayicumoro civojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujulleevetemere miyaminaaco mijibogo Cristo fiivoco aacinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedi futuro templojafaño ufuumoro miyaminaaco jibeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojibo diiboma iicaunoma, igaiyicuumo fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jibogominaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa ufuurumo sicajaco emeecejumoro ijiibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacinijaco memeecejehi imegari paryi itoomominaa icarahi icano. Jaadi mafaayicumoro fañoco memeecirumo miihaiñoobaco mahatyimetih, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojiĩbo, temploja toomominaa aivojiĩbo, paryĩcino sacerdotemi icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Mihachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amiĩhai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jiĩbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomominaa aivojiĩbo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitĩbo, miyaminaaco iiguimoro diitohallitĩ guisiri diitoco ahaamiĩjuruneguiĩha.

²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojiĩbo nuuhi: ²⁸ Amiĩhaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijiĩbeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuhi paryĩ Jerusale cuumico amiĩhai jiĩbegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiĩjohoco agaaĩnumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magaĩnumoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Mĩro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amiĩhai magacauumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiĩboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofeenedi iimitico ijevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajaminaa miĩhai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acihi diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoobo Moise tajĩba jiĩbogominaa aivojiĩbo paryĩ miyaminaa agaĩjhiicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojotoco nuubo: Israel gaifiimi, mehesicini jito gaifiimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amiĩhai, mĩro safoono Teuda onoobo agaaĩivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro ciendodimova. Jaarumo paryĩ finĩuhi diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryĩ gavaranamaĩuui. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinisumi bu gaaĩivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efehicaumo gavaranamaĩuui. ³⁸ Jaanegui amiĩhaico neehi: Diitoco mejevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachiĩji finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachiĩji amiĩhai mifinisujitih. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamĩuhi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijiĩbeguedino, noomoro diitoco suufenĩuhi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeenetim imo imo iinuuhi Moocaani diitoco agaĩjiĩboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro sufenitimo jiĩbogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicaui. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiĩmaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasuihi: Mofibaĩjotoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiici idĩmo minisuminaa iicaumo, paryĩ miyaavogominaaco iigaaĩyiciumoro nuuhi: Imijitiruno miĩhai Moocaani iijico mijiĩbogonoco mejevesumoro machacano mahacino. ³ Jaaneguiĩha fañi, amiĩhaifeenetim iimihusemeti mihĩci sahuse juugahusetim miimisiici idĩmo Moocaani Gaija ijeebiĩfaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecivequi. ⁴ Jaanoti miĩhai Moocaanima iimaamoro mijiĩbegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryĩ iimuguumoro iciumo Esteba onoboco ijeebiĩfaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaanaciviro jusinoro feehicaui. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomĩti sacerdotemi Cristoco gaayicihicaui.

Esteba Onoboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicaui sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo. ⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiĩnijeminaa, Asia

jiinjeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiimo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma icamo iimitimoco tajibaumo ibañiqui: Miihai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiratusumo quil-lahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaaumoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohococo ficuuhi sicamañocco ibañiqui: Jaani aivo suufenihicatihi Moocaani iija templojati, Moise tajibatiti icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajibaumo mojeevamaaqueveva buunanijiibo onoonoco muguubui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciimo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojiibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima huhugaavuui Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiinjeri iicausumi Haran jiinjivi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijiinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijibeguejino jiinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jiinjijeti. Jaaboro icatuobo Haran jiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiinjivi jino amiihai jis u mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutiibo jiinijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuhi iguijevnebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaaruna tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiinijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jijuvsujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijjuvusu jiinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeeceivejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani ijico aciuihi Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseemevasumi iimeeheque quiticubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniui Jacobco eseemevasumi. Jaabadiro Jacob mooniui iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiinjivi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuihi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiibo diiboco sihidi agaijuoboro Egipto aivojiboti ficuui, tolliro bu iija aivojiboti ficuui icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiinjivi, Canaan jiinjivi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuui Egiptovi machutaaco ucuuhuni uicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuhi Egipto jiinjivi jahigo guiveuho. Jahi tolliro moheedete paryi guiveuui. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro cñtuumo Siquem onoomañovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeuicñhojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitvucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifivuumo guiraatucuui. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiibo icauhi Joseque agaajautiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañuboro idaasuno mooniui moheedeteque atajibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuui. Jaabo Moocaanidi ovosuihi. Jaaboco caanimi jahe tuumuui minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi eejevesuboco Egipto aivojiibo aicigai aatyimeugoro iicuboco fiivusuui iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emeeciitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omoonunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicauhi. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofenedi Moocaani diitoco atajasuujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajacutihi. ²⁶ Jaano sesevedi Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collih jaa misi samisiro

mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miiyoho ico mohallivi aivojiiiboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioco agaicaauhinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onooonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiiinjevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficababuunati sicaihiigovi Sinai gaji fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi cijjigaiguiihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuuhi Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedee Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveve igutuuboro meeciatihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Diithaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani icamaño imino jiiinje. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuihi. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Miiyoho ico aivojiiiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiiiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi cijjigaiguiihu jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jiiinjevi Tifai Muuafenevi omoonuuboro. Tolliro sicaihiigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amiihaidi iimaaminaafico amiihai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneeki, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihiigofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiiimaubo moheedetefereneri iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco miihaidi agaayicubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebiiinofaño di imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi miihaidi diosmico edeetavonoco mohimega isigique. Magaajatihi millihacho Moise miihaico Egipto jiiinjeti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iicumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumoo ihijinita jeecivoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhiigovi minifutuuihi. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeecivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino:

¿Nacu amiihai Israel miyaminaa uco mejeecivequi asimico magaisiraicumoo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihiigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooonoco dios noomoro, magaayicuumoo. Tolliro Refan onoo meecirigaico magaayicuumoo amiihairyo miihijimenehejeque mejeecivehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amiihaico amiihai jiiinjeti sihi tehesino gañiji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Miuro moheedete Egipto jiiinjeti agaaumo Moocaani unuuneguiiha ijiiinjejaagovi imevaaurumo sicaisituviro icahicaumo igomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajiiiba guuisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavocinihi Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayicuumoo. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiiinjenegue udumitiiiciumo juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiiinjeque. Jilli iicaunaa David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuihi. Jaaneguiiha David Moocaani iijaco eetavuujiiruumo Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatihi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiiinje tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitihivi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amiihai aivo jihovoto, amiihai Moocaanico agaajatimobadi, kuhufono aivo amiihai jeebi, amiihai nohoino, amiihai aivo Moocaani Gajjaco mejenaauhicahi. Amiihai caanimitihai iicaubadiro amiihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojiiibogominaafico nacu amiihai edeete idaasuno moonuutihivi? Diito gaisiraicumoo siicijetiro diibo Iimiiibo asaajinoco ijiiibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amiihai mahacimoro magaicaausuhi. ⁵³ Amiihai Moocaani toomominaafeenedi tajiiibaco magaayicuhinirumo miyaano meneehicatihivi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

* 7:44 Toono jiiibogogay Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuuhi imino igaaajaqui.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiiratumororo igaiñooco ojisuumo Esteba-jaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo caamo niquejeque emeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje faayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuui. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafehi Saulo onoboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaabo Esteba: Aivojubo Jesu, tagajaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuvuuboro sefano gaihivuubo: Aivojubo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofaño di Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalemi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuui. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiboro feehicauhi iijanofaño di feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi.

⁵ Felipe Samaria jijnjeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo.

⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe jibogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi jimima iicamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti ineihicauhi gaibacinimoro, bu ifino isifanineri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifillumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abafihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro.

¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abafihicaumaño.

¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco jibuguumogui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Felipe gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusalemi iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gajaco diito gaayiciqui. ¹⁶ Tsumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gajaco gaayicuthiica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojubo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gajaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gajaco igaayichicacui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicichi, neehi fine. ²¹ Idi jino icatino jinofaño ijoho diicatihi. Moocaani imefene dijeebi ticovotih. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebiña edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miho uujoho ico ifinichi aivo sihidi dihimiti faafañoño idiicanoco, aivo imitifaño kuhufono isisicinuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiima. Toono uco moononofaño idaasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jijnije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalemi jaago.

Felipe Etiopia Jijnjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomaño di ofoocinjiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui

Felipe agaaniivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatiibo etiopiaoboco; aivojigo tajiibaminaafi Candace onooogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaquu ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinicihicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuui. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Miiijoho bu uco ijiiibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicovivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaaqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguino iimaatiibo iicanicibadi diibo iimaautihi. ³³ Diiboco guinoniuomo, miyaano iicatineri. Ifico agaicaaumoro jiiinjehalliti gañiiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miiijoho jiiibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluui: Uco diibogo. ¿Miiiditi jilli iimaaboo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuih Jesuti diiboco ijiiibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachiiji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituhi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutuhi jilli imo imo fuucuubo ijiiihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jiiibogooboro Cesareavi ifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajari Fiivutuuih.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicaui. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiiibojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jiiibogo ijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiticuurubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achicui. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuui niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasih? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Miiijoho nacu iijoho aivojiiibo? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujoho diiboro Jesu iijoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojiiibo, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ijiiibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuuih. Tolli onoonoco uguubuumoro jaarumo miiihaiñoobaco atyimeutuhi. ⁸ Jaadi Saulo baati agaaniivuudi emeeciuruubo atyimecuutuhi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascajaa satyuumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiiño jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetiiibo icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu huhugaavuih. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojiiibo, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiibo diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda ijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gajafaño Anania onoooboco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiibo, famoova uco diiboti jiiibeguehicahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho icicuubo siijiinjeminaaco ihaiivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico ijiiibeguequi. ¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. * **9:5** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaa imogobadi iicanoco imogotiiiboro iinoro fegai niqueque itivadiivooboro iicanicibadi, nooboro, onoonoco.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiiho Jesu iivi jiihaivi asaahinis u ajafevehiniiho uco dijaa galluui, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gaijaco gaayicahi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aalliifañoti aifuuno taavaabo meehebad i jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuoro nitsuquimaauubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi guenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jiibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño jiiibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuuno ajabafitomor neehicauhi: ¿Nacu jaani icatiiho Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco idasuno omoonihicaubo icatino? Miiro tooneguuiha juu saahiniho jimañootoco isisiiboro sacerdotemi aivojitojago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jiiibeguehicaui Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacutinoti sanoomiro judiomi iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajacuihi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco ijiihacuomoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaa diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatiihehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuui. Jaaboro diitoco jiiibuguubo Saulo jiihaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotiiho ijiiibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotiiho Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuomoro Sauloco sattyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuihi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutoro feehicaui Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onooboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efeehicaubo ifutuui Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onooboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, safcaba icano ticovovi igotiiho iicahicauboco. Jaabo icigaijefañooro siuciniihoboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijique dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuhi. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Iguivegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicaui iidaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo guijeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituihi. Jaacuumiri Pedro iicanoco miyaavogominaa uguubuumoro miimiisiiico galluumo diibojaago ijiiibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco sattyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuuoro Moocaanima iimaauubo. Jaaboro diigo chuuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuuhi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayicuboro gañiiviiho. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocovauboro ifusuubo buheecugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubuumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi gueneene icaui asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo iijafaño.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoo bo italianomi Amocasimīnaa onoomo aivojūbo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icaahicauhi. Jaabo sihidi nihibamico acihicaubo judiomiguiiha ñdaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaan-ima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti nihiba iicaaberi gajjafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihifnīciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivojūbo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi ñdaasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano. ⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoo bo asimimeehene imibachuminaafi iija muuajiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jūbegueji omoonjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiiimaaburo ufuonobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahabonimīnaafico, bu miimisiici iicojimināatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino iijūbuguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevedī diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiciiba Moocaanima ihiiamaaqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavumaaca gajjaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño niituuno baavi gaacahubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asimi icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiiinimomi icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefaño diiboco unuunoco: Pedro, gañiivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojūbo, uujoho duutatīhi jihovonoco ñdicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco iijoho: Idicuno, needino, noono.

¹⁶ Mifoooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa iijjafaño Simon Pedro onoo bo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gajjaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guiinehi. ²⁰ Gañiivo. Jaaboro niitoo bo bañimo nootiibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumo jaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amīhai miguinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuuno: Aivojūbo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijūbo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo iijico guubuuhi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaavevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigaumo. Jaano sesevedī Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevedī ñfutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ñfutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiyciuihi: Dulleve, uujoho tolliro ñbadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiiimaaboro fañoojavi ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igacinimoco.

²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amīhairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomi oobo siicuornelio iijavi ñfutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuuvuubo miooboma agataavoooboro diibo iijafa ofoono onoonicnoco. Jaarunofaño uco Moocaani jūbeguehi sitaaco idicumo mihiniyamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amīhai uco mucuuhuvanoco milli nootiibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuuhi jisumi nihiba icaaberi jaahē machutiibo iijicuuvī Moocaanima iimaanaaca uuvī jafevehinībo gaifi aricuchehufa jūcinībo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idiimaanoco gaajacuubo ñdaasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoo bo iija muuajiniri iicajafa iicaaboco. Jaabo asaadi ñma iimaajūbo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajūbanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Ijafaño Pedro Jūbeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuihi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco ñihicugomorono imino

iicamoco. ³⁶ Miiro Moocaani iimaaui Israel cuumiminaaco sajeebi icano jibogoco ijibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojibo. ³⁷ Amiihairyo imino magajacuuhi paryi judiomi jinijevi iicaunoco. Miiro Jua jibogooboro inithicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gajjaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco miihai magajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaamoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuui mifucuci, safucu icanoti. Jaabo miihaivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafvetiibo miihaiviro jafeveubo miihaico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iciumovi. Jaaboma miihai mamachumoro mahaduhicaui iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo miihaico galluui miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiboti ificunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofeenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gajjaco Gaayicahi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gajja niituuhi paryi diibo jibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Gajjaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, zmiijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitratimo iicaqui miihaibadiro bu Moocaani Gajjaco agaayicicumoco?

⁴⁸ Jaanegui tajibaubo diito inisiquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifitunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuui tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jibogoco agaayiciumoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ zCollihi judiomi icatimojaago eedegeueebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jibuguui fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi icahinisumi Moocaanima ihiimaahiniibo atyimehinihi gajjafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niqnejefañoti tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeçibo atyimehinihi fanoo asimi igueeneheje itihaiño iicamehejeque, inihicufimoco, jiniimomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niqnejefañoti uco onoonoco guubuui: Pedro gafiivo. Jaaboro diitoti gaisiraicibo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojibo, uujoho duutatihii jihovono idicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niqnejefañoti siino uco noono: Moocaani iimibachucunoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niqnejefa siino fuucunoco. ¹¹ Jaanaaca mimiisici, saafi icamo ifutuui uujoho iicaujavi uco icivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gajja uco diitoma galluui bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaaveveuhi. ¹³ Jaabo miihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniibo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onoboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataaajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gajja diitohallivi niitehinii iticoni miihahallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituhi. Jaanoti amiihai minitafeteji Moocaani Gajjari, unuunoco. ¹⁷ Miihai Aivojibo Jesucristoco mimiyaavugusumi aaciubadiro diitoco aaciunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, zmilli Moocaanico jenaajirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro liivivuihi. Jaamoro Moocaanico inuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehefifico ejeevesumoco acihii ifinijitino ifico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Icano.

¹⁹ Esteba onoboco agaicaunotiro saatoho miyaavogominaaco idaasuno omooninoti sanoodimo gaacinuihi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jibeguehicaui saatohocoro judiomico sitaaco jibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiomi icatirumoco jibuguui Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicaui. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojibo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniubo sefano ijeebico omoonimoro Aivojibo Jesucristo iijafaño iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi ichicaubo. ²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momonimo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojibo Claudio onoobo atajibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaumoro inahabomi Judeari iicaumija nihibamico galluumo inehajema icitudimo aaciuehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuihi Cristotaco idaasuno omooniuubo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicaasuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedhaiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiinusuujiino iijicuuvi ofucu Pedro miimisiihi soldaomisifeene cigahicauhi mihihi jigaiñehiiciri sisicinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiciuhi ihaiquequi. Goovano gafiivo, nooboro. Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuihi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque kuhufono siyaavoobo dithaipaaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamaaiuhi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saahi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omooniuunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniuihi afatyumisi megari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuihi. Jaaneri ihiinumisiro juhairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuihi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacahi miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuihi uco Herode useti, judiomi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijaajaago. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuhi Moocaanima ihiimaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuihi: ¿Mijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyugo jibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenitiibo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuihi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuihi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiinusuuunoco. Jaaboro jilli Jacoboco, saatoho monahabomico icano mijibogoo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guiniusuuihi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiuromo saaumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojiiibo Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiimaaqui. Jaabofenedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiiinjeti machutaaco agaayicihicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²² Jaaneri miyaminaa coovadiinamaaiuhi: jino ihiimaabo miyaminaafi icatiiibo Moocaaniri! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiijoho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijiiibegueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Sticumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manea onoobo Galilea aivojiiibo Herode* cojivi ifivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaiuumo Moocaanima machutimo iimaauqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaauumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho jiiibogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneque diitisihallivi ificuumoro diitisico galluumo.

Jiiibogominaa Chipre Chugaivi Jiiibeguehi.

⁴ Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵ Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani iijico jiiibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efehicaamo Pafo cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomi oobo Barjesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojiiibo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojiiibo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojiiibo imiyaavugujiruneguiiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebiiifaño gahaficiniibo diiboco imino ihañicuboro nuuhi: ¹⁰ jBañiifiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitiibo miyaano ihiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, çcollhi suufenitiibo ciryu mooniibo diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalliico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseeque atyimetiiibo diicahi gueneene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudivi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuuno ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivojiiibo aatyimeuboro miyaavuguhi. Jaaboro Moocaani iijico ijiiibogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiiinjeri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafo cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiiinjivi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojicuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiiinjivi. Jahi judiomi jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casivutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise tajiiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito atajiiibaunegui dilluumo: Fañi, fagojiiibogoma mihihachaiiji miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo agañiivuuboro ihuseri faguubo liivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amihai tolliro Moocaani jeeicvominaa. ¹⁷ Moocaanico amihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque icuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo sicuumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiiinjeti imityari diitoco iinusubo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisiiici ticovovi ficabano sicaihiigo diitoco jaabicuui. ¹⁹ Jaaboro sahuu juugahuseti miicumiiici icano jiiinje miyaminaaco Canaan jiiinjivi ifinisuboro

* 13:1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajiibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivojiboti diitoco ihaciqui diitoco itajiibahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhii miimisiiici ficabanohachuta ticovovi aivojiboti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivojiti gañiuhii. Jaaboro aivojiboti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebi onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jibeguehicaui paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amihai eedeefifico mejevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ijiibogoco imivucuujino fiitino nuubo: Amihai uco diiborucu, noomoro mehesiciniibo icatihii. Tabunati saajiibo tajanaanacivi iicaabo. Jaabovi ifototihii diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo tihaijaaje duujeque isinaayujirunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amihai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amihaiifeene siicumimoto Moocaanico mejeecivomoto icano. Amihaidi icano jino taajasujibogo. ²⁷ Miiro Jerusaleri icamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajautihii, Moocaani iimaaminaa aameque fahijivaro jaguisisumi ifinicirumo gaajahicautumoto. Jaamoro diitoro Jesuco igu-ijeniguusumi toohaamefaño ononoco miyaavusumoto. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dilluumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuumisi ihimohobujeti iniituumomoro ciiumo. ³⁰ Jaaruboco Moocaani guijvefañoti buheetesuuhi. ³¹ Jaabo gueneene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jiniijeti Jerusale cuumivi ufuuumoto. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicaui.

³² Jaamo mihai amihaiico mijibeguehicaui iimino jibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Miihai diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuuho Salmo onoohaamefaño capitulo dos onoobadi: Iijoho taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuu- jinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijiibo dijeecivominaafi ifico deevesujitihii tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumitoco imino moonuubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciiumo. Jaabo tuucihii. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuuho tuucitihii. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amihaiico mijibogonoco. ³⁹ Miiro Moise tajiibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañoti taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amihaihallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amihai dejecuminaa, majabafitomoroto mifinicini uujoho Moocaani iicaabo amihai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amihaiico ijiibogorunoco miyaano meneejitirahi, onoono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihiinumoco judiomi iicitimo nuuhi: Sijaguisivi jei mihaiico siino mijibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumoto miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicaui: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jiiheveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaamoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igotomisi nuuhi: Iticoni amihai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magayicimomoro ifinijitino ifiima mihicagotihii. Jaanegui amihai cojiti siicumimotojaagoviro mefejeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihaiico tajiibauhi: Ico ficuuhii faajinijeminaahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amihaiifeenedi taajasujibogoco jiniijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumimoto uguubuumoro imo imo minifutuuhii. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihii, noomoro miyaavugumoto, paryi fiivo ifiima iicaqui icicuumo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinijevi Moocaani iiji jibogocafutuuhii. ⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasuuhii Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuhii Pablomisico ijihevemere idasuno omooniumo. Jaamoro diitisisico toojiinijeti gañiumo. ⁵¹ Jaanoma iicuumisi diitohallivi itihaijaaje jiniico tatacuumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jübeguehicauihi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomiototo icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumiototo esaayusuuhi inahabomico ijihevequi. ³ Jaarunoco igototimisi tuucuumivi guenene icamisi Moocaani jübogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauihi ifusunoco, sihidi ejevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomi jaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi, siicumiototo icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqúi. ⁶ Jaanoco Pablomisi agaajaciümüsiro gaauhi Lистра, Derbe icanovi, Licaonia jüniije uufoco cuuminovi. ⁷ Jahi tolliro taajasubogoco jübeguehicaumisi.

Lистра Cuumivi Pablocu Guisibaneri Aamimo.

⁸ Lистра cuumivi icaubo saafi ifiivunotiro igotübo iicaubo. Jaabo giciniuhi igotübo itihai iimiutineri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunichicauihi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeečiubo gaajaciuhi: Uujoho buheejí, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuuvo.

Jaaboro igoooro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonunoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuuvo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pablocu Mercurio neehicaumo, diibo ijiübeguehicauneguiiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque imehicauihi cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeevivuujirumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴ Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajaciudi igaachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵ Amihai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaihabidiro misi miyaminaatisi, tooneguiiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jihovonehejeque mejevesuqui. Jaamo idüboro Moocaani iicaabojaago miminifetehi, niquejeque, jüniijeque, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶ Siicijehana Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuihi iimogobadi iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahijivaro: Uujoho iicanoco igaaajaci, nooboro imino moonübo, niijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, mamachujidinoco aciübo imo imo mihicaqui. ¹⁸ Jülli noomisiro diitoco faguümüsi. Jaarunofaño suufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeecevequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumi judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomaño miyaminaaco diitisihallivi abañumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pablocu guisibaneri amauihi. Jaaboco: Fine guijevectuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiyiciumoro gañijehi. ²⁰ Jaabohallivi Cristota igaiivuuihi. Jaanaa Pablo agañiivuuoro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevedi Bernabema Derbe cuumivi fuümüsi.

²¹ Jaacuumivi taajasujübogoco jübeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacuudi dojicuviro uumümüsi Lистра, Iconio, Antioquia icanovi. ²² Jaacuumijevi Cristota iicuumoco quehecutusuumisi. Jaamisiro fajüniihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefejejimoco idasuno moonijimo, noomisiro. ²³ Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguidimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Sino Uumihí Siria Jüniijeri Icano Antioquiavi.

²⁴ Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jüniijeeneenedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jüniijevi. ²⁵ Jaamisiro Perge cuumivi jübeguehicaumisi. Jaadi fuümüsi Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti jicafutuumisiro muuairi fuümüsi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi iducicamaaiqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jübeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijiübogomoto ticoniuihi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquiticiji Moise atajübaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaaucasihicauihi. Jaanfeenevi Pablomisco ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusalemi iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jüniije, Samaria jüniije icanofeenedi. Jaamo inahabomico jübogomoro feehicauihi siicumiototo

icarumo iheedehiijico ejeevesuumoro Moocaanico agaayiciumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi #futuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi j#ibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi iicaturumo imiyaavogomo meeheneque miqquitico. Jaamoro mataaj#bano Moise ataj#baubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igaiuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaagui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro aga#iivuboro diitoco nuuhi: Ta#ahabomi, am#hairyo magaajacuhi iticoni uco Moocaani iciuhi am#haifeeneti, taajasuj#bogoco judiomi iicaturumoco j#ibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jee#inocoro agaajaabo ifusuuhi tolliro diito agaayiciunoco Igaijaco aaciunofeenedi m#haico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco m#haifa#oti guinovi ficuuthi. Jaamo jee#inoco nitcuubo diiboco imiyaavuguumo. ¹⁰ Jaamo #collihi am#hai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitaj#baco mificuuhi, moheedeete, m#hai icarumo meheetavejitirunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro m#hai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famoro ill#vuumoro Bernabemisi ij#ibogonoco guubunciumo gaajataco, ajabafiraneehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi.

¹³ Jaanoco ihiimaunobuunati Jacoobo nuuhi: Ta#ahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro m#haico j#ibeguehi, iticoni#bo Moocaani judiomi iicaturumoti iyototi #cinoco. ¹⁵ M#horo jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino ga#iyyiciji aacutuaja David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguineequi paryi j#injeminaa tamomoco ijee#ivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo #icijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujohe am#haico neehi: Judiomi iicaturumoco ga#uhusuno momoonidino iheedehiijico ejeevesucuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujino aameque macaatinhaamefa#o jilli meneji: #jinita jee#ivoco deetavucudino, saatohoba ataabatimohi buhigueejedi gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucudimo, tijohoco aducudimo. Jilli noomoro ²¹ faacumivariro icamo #icijetiro Moise taji#baco j#ibeguehicamo sinagogajanofa#o fahijivaro jaguisifucuva ticovoo#ivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutom#hai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiumoro saatohoti ifeeneti iciuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico iciumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluuqui.

²³ Jaanomaa aameque galluumo: M#hai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuhi, monahabomi judiomi iicaturumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano j#inj#eri iicamojaago. ²⁴ M#hai muguubuhi jima#oti saatoho ofoomovaha am#haico ihiimaari ga#uhusuno moonihicahi m#hai mataj#ibatimo. Jaamo am#haico mitasuhicahi: Am#hai meeheque miqquitico. Jaamoro Moise ataj#babadi mihica, eneehicaamo. ²⁵ Jaanomaa mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi m#haijaa magalluuqui magajino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi #ihicunofeenedi ifiico ficuuhi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui am#haijaago magalluuhi Juda, Sila icamisico. Jaamisi am#haima ihiimaamisiro imino am#haico j#ibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gajadi imino, m#haidi imino icano janaanici siinoco am#haico mataj#ibatih. Jino #dinocoro am#haico meneehi: ²⁹ #jinitaco ejee#ivucunoco meheetavucudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tijohoco mahaduudino, saatohoba ataabatimohi jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachij#i imino momooniji. Tah#i imino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaama#ootoco iigaiy#icumoro tohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emee#iumoro sihidi imo imo minifutuuhi tohaamefa#o diito ajacusunoco aaty#euumoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisico Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaama#o inahabomico sihidi ij#iri afaj#inimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati guenenene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhi: Sajee#ima mofoo, noomoro doj#ucviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma j#ibogomoro icahicauhi Jesucristo j#ibogoco.

Pablo Siino Allinihi I#jibogotoobo.

* 15:34 Sahaamefa#o toversiculoco ficuutimo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuutnoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memecitequi, ¿naa milli iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejevesuuboro uumiuhi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutihi asatynoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumsiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iicuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiniije, Cilicia jiniije icanofeenedi inahabomico quehecutusumiro Cristotaco.

16

Pablomísima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomio griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iitaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quitaicisuihi tahi iicaumo judiomii imuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jinijeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutihi Moocaani ijico Asia jiniijeivi. Jaanegui fatyumo Frigia, Galacia icano jiniijeenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jiniijeivini. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiniijeivi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihi. ⁸ Jaanegui Misia jiniijeenedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiniijeivi disaa. Jaaboro mihaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniaivi mefeequi: Fine Moocaani mihaico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipo Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuumoro sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano seseveni mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuuhi Filipovi Roma cuumi Macedonia jinijeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuuhi muuajiniivi tomañovi Moocaanima ihimaanicamañovi macasivuumoro Moocaani ijico mijibuguuhi gaigoomi igaiuumoco. ¹⁴ Jaamotiua saafigo Lidia onogo Tiatira cuumio. Jaago iiminooono gaachehunoco tifaiba icacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeevivehicaugo mijibogonoco guubunicihicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayicuihi Pablo jibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitsuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachijii taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituihi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo mihaico taajasu jiihaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuuboro igaaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ivo tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro. Jaasumiro diigoti ihiji iinuuihi.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico icihicaurumo icicuujitinoma iicamo Pablomisiko agaayicumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumoro nuumo: Jitisi judiomisi icamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ijibegueneri. ²¹ Jaanoco mihai magaayicimoro minisugotihii romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajibauhi igaachehunoco ujuucuumoro diitisico imeñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jiihacuuihi.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunicihicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja

nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigalihehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaiucuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyiyciuihi ififico iinoro igaicaauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuuhi, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difiico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuugahuco dilluuhi. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi igutuuboro Pablomisiguiino memuiwutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iinusuuhi: Aivojübo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jübuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluuhi icivoja toomominaafi jaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajübahi amiisico sinaayuqui. Jaanegui sajeebii mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi imitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jübugutuui. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisisa toonoco iimibachujumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jücuumiti collhi mufuucutuithi? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emeejjeudi diitoco equehecatusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuui judiomi sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiino fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jübeguehicaubo Cristo idasuno iicauboro iguijeevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amihaico jübeguehichahi. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomi imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguui icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguitimo ataaquivuumoro imitinico gaifimico iigaiyiciumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaismus. Jaamoro Jason onoobo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomisiko aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiditi: Jito faajijinejquere rugueenimoro efehicaumo juu gasecuui. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuui. Jaamo famooro romano aivojübo* tajübaco imino moonitimo: Sifi aivojübo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaaivuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihabomico ificumoro iinuui.

Pablomisi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomisi Pablomisiko fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahi ifutuumisiro judiomi sinagogajafaño fuui. ¹¹ Jaamo tomaño judiomi Tesalonica cuumiri iicamo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayiciumoro fafucuraaciviro Caatinihaamefaño onoonoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomis? noomoro. ¹² Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguui. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguui, bu sihidi gaifimi icano. ¹³ Jaanoco Tesalonicao judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico jübbogonoco uguubuumoro tahi fuui. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaistuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicamo inahabomisi Pablomigo goovano galluuhi muuaijinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuui. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuui Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijübbogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

* 17:7 Cesar onoobo.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoobo atyimehicaui faacuumi-fañooro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomi sicuumioto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaiffimi epicureo onono jibogoco nisuguimaaihicaubo. Jaanoti saatoho estoico onono jibogoco nisuguimaaihicaui. Jaamo ticoniui Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicaui: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaaffiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicaui: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicaui Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onooavaivi: Mihaico diibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatinehejeque mihaico diibeguehicaui, ¿milli icanehejeque neehicaui? noomoro.

²¹ Jaamo atenaminaa, sicuumijeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobavi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³ Mihiro amihai diosmico mejeecivehicamañehedi afatyooobo samañovi atymehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiiboco, ononoco. Mihiro diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicaui.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jinijeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiniije, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatiibo, miyaminaa jeecivo sefari icatiibo, ²⁵ jinejeti cuujivaachutiibo icano. Jaabo mihaifamoocoro fiivoco aciibo, guibuhubaco majaguisiqui aciibo, fanoovaco aciibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiniijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amihai poeta caatiniminaafi: Mihaifano Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehasamaaijirahi, Moocaani oro eetavota, nihibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaiffimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebifañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Sicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicuui miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ificubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiiibo. Jaanoco diibo guijevefeeneti ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucui, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevnebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuui, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniui. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobavi efeefimo bociiibo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari noongo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoobo, Ponto jiniijeoboco, bohonoro mogama Pricila onogoma Italia jiniijeti asaamisi gaseuhi. Tahigo aivojiiibo Claudio onoobo iinusuihi paryi judiomico Roma jiniijeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuui. ³ Jaabo diitisi ududicamaañi yomonocoro bu dudicamaaihicaui carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavuguhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniijeti asaamisi gaseunaa Pablo judiomico ijibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amihai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijihavemere idicunono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejevesuno jibogobadi icano. Jaaboro diitoco nuubo: Amihai tiijoho amihaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi icatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojiiibo Jesuco miyaavuguihi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitsuquimaaiui. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gaifañedi Pablocu nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitiibo diibogo. ¹⁰ Hima uujoho icahi, mihaifanooba ico milli moonijitih, jiuucumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jibogoooro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jinijevi aivojiboti iicaudihivi. Judiomi ijicucasiunoro Pabloco satyuumo ihaivojibo itajiba icagahalliri giciniubojaago. ¹³ Jaamoro diiboro nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeecevequi tajibafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amihai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaanoo, bu ticovo momonoro, bu jilli amihai tajibaro icano iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tah i amihairyo mihimibachucasi imogotih uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojibo Sostene onooboco agaayiciunoro aamiunoro Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutih.

Pablo Siino Uumih Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi gueenene icauhi. Jaadi inahabomico ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutuunoro Siria jinijevi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamisico ificuhinuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomi iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomi fiituihi. Jaarunaa diibo imuguutih. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiji siino uumiji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijaminaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati gueenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jinije cuumineri iicamo Cristotaco quehecutusuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivi jibeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumivi gaseubo Apolo onoobo judiomi oobo Alejandria cuumioobo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajaburo jibeguehicaui. ²⁵ Jaabo imino jibogociniuhi Moocaani jihaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jibeguehicaui Jua niticoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jibeguehicaui. Jaanoco Pricilamisi uguubuumisiro iijajaago diiboco asatyumisiro imino jibuguuhi Moocaani jihaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jinijevi uufuujinegui inahabomi aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tah i iicauMo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi ifutuudi sihidi amuhicaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomico miyaminaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco jibogoooro.

19

Pablo Efeso Cuumivi.

¹ Apolo Corinto cuumivi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinjiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amihai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguumisiro? nooboro.

³ Jaanegui diito iimusuhi: Mihai magaajatihi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuihi: ¿Coyomo nitico jana amihai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua initiunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nithicauhi iheedehifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaauMo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimisicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugotibo miyaminaaco jibeguequi. Jaabo ihiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesiciniunoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicaui. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque jibeguehicaajafaño. Jaanomoma fafucuvaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jinijeri iicaumo Moocaani iijico guubuui Jesuti jibeguehicaunoco judiomi, bu judiomi iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo

Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño fillucheuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiomi gaifimi iiguelfifimo: Miñhai ijimico magaññifhi, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojũbo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igaññiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiiçi idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojũbou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajũbahi Pablo ijuũbeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu miijoho amñhai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tiguaifivuuh. Jaaboro diitoco guinoniubo sefano diitoco ahaamĩboro iijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicamehejeque.

¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicauni.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jũbogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiimaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihĩbami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jinijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jinijevi ifitafutuubo tomañovi guenene icauhi.

Efeso Cuumivi Naaismo.

²³ Tusumi sihidi naaismo Jesu jũbogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotũboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihĩbami eetavehicauhi diosa Diana onoo* iija jiniitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihĩbamico gaayichicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano iigaiyĩciuboro nuubo: Amñhairyo magaaajahi jidudicamaajehallivi sihidi miñhai nihĩbamico magaaayichicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amñhairyo maatyimemere muguubhicacuuh diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro feehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano juicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jinijevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañcafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeeçivo iija ibocima chahacuuj. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujiirumo paryi Asia jinijeminaa, bu paryi jinijeminaa icamo ejeecevehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesioni aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayicuumoro satyuumo sinehejeque ihiimaagui iigaivofaña. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaagui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutih. ³¹ Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jinije aivojito iicaumo saatohoma jũbogoco galluuh: Diitofaña feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicauhi saatoho siibadi onoono, saatoho siibadi onoono icano naacinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuumoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onoboco toonoti imino jũbuguumo. Jaamoro judiomi diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiimaagui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illiivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiyoobo iicaunoco agaajacuumoro sefatuumo janaaniviro famooro ocoovadiinamaaiumo, siino minocovi nihĩba oovo ticovocivi: ¡Imino diica Diana efesioni aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miro famooro miyaminaa gaajahi juicumivi sihidi ejeevago diosa Diana caamoti Mercurio onoo† iicahigoti ihiji iniitugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miijoho tuunamaajirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miro jitiisi gaifimisico amñhai misivahi amñhai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiimaajihachiiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaña toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihimaajihachiiji aivojito atajĩbanicibadi iminoro mihigaivomoro mihima. ⁴⁰ Jilli

* 19:24 Griego iijiri, Artemis onooço. † 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

ñaaĩmoro mihicamaño jimañoo jiniije aivojĩbo mĩhaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco mĩllĩ mĩihai mihimusuujirahi jino mañaanoti? nooboro.

⁴¹Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meecũboro Fuuhi.

¹Jaamo illĩvuudi Pablo Cristotaco coovaubo ijĩbeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiinijevi. ²Jaabo paryĩ Macedonia jiinijeotoco emeeciũboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiinijevi. ³Jahigo icaubo minihĩbaci, sanihĩba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaaguunoco agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴Jaaboma gataavuumo Sopater onoobero Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi mĩihai Pablomĩma mihicaumoco iteemetequi. ⁶Jaadi jari mĩihai ijicutaama achahano maahuno, jĩbaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuui. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi mihifutuui. Jahigo sajuguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meeciũbuo.

⁷Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucu-jinegui jĩbogooboro fucuvuubo. ⁸Jaamo igaicĩnuhi caamo mecufaño sihidi cuughano aachĩcĩnĩhigo. ⁹Jaanaa saafi sicafehi Eutico onoobero gĩcĩnuhi iventanavi. Jaanaa Pablo gueenene ijĩbugumaño sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco gaĩĩyicimo chuumucuuboco. ¹⁰Jaanegui Pablo iniituboro diiboco ihĩbĩcĩnuhi. Jaaboro nuubo inahabonĩmĩnaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihĩmaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹²Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivĩ Fuuhi.

¹³Jaanaa mĩihai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jĩhairi asaajĩboco. ¹⁴Jahi diiboco mahatyĩmedi Asonti meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuui. ¹⁵Jaano sesevedĩ Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihĩ Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶Jilli momoonũhi Pablo gueenene Asia jiinijevi icanoco iĩmuguutĩmaño Efeso cuumivi footĩbo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jĩbaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jĩbeguehi.

¹⁷Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amĩhairyo magajahi Asia jiinijevi icausumi icahicauunoco. ¹⁹Mĩro fahĩjivaro amĩhaifeenevi icahicauhi Aivojĩbo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootĩbo. Jilli icahicauhi sihidi idaasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaallĩ tofaihuco filluuboro. ²⁰Jaarunaa suufenĩtĩbo jĩbeguehicaui amĩhaidi iĩminoco miyamaafeenevi, bu tolliro iijanofaño icano. ²¹Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano ijĩbogooboro neehicauhi: ¡Amĩhai eedeehifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojĩbo Jesucristoco mĩmiyaavogo! nooboro. ²²Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajĩbari, tahigo uco omoonĩjinoco gaajatiĩboro. ²³Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi ijĩbogooboro neehicahi: Ijoho Jerusalejaago idaasuno civojafajĩ diicaji, nooboro. ²⁴Jaarunoco uujoho esamaaitihĩ. Tafico gajĩtĩhi, idĩnoco imeguehi tajĩhai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojĩbo Jesu imino jĩbogoco atajĩbahĩnino Moocaani imihuseti ijĩbogonoco imivequi icano.

²⁵Jisumi gaajacuui uujoho saatohobati amĩhaifeenevi Moocaani aivoji iijico ijĩbogomoti siino uco mahatyĩmecujitinoco. ²⁶Jaanegui jisumi uujoho amĩhaico neehi: Amĩhai imiti jaadaco jisumi amĩhahalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷Jilli amĩhaico jĩbeguehicahi paryĩ Moocaani iijico tuunamaaitĩbo. ²⁸Jaanegui amĩhairyo mehesicini. Tolliro imino motoomo igaivomĩnaaco Moocaani Gaija amĩhaico tajĩbauhi diitoco meteemequi atajĩbaunoco. Aivojĩbo Jesu imiyatĩjeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho amĩhaifeenevi gaseji amĩhaico ifĩnisuqui jicu ovejamico ifĩnisunicibadi. ³⁰Mĩro amĩhaifañoti saatoho agaĩĩvomoro jĩbeguejimo sicamañejejeque miyaanobadi, toonoguinodi amĩhai mĩmiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryĩ amĩhaico fafucuvaaciviro tahaallĩ tofaihuco gaĩĩboro ijĩbeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaaanima mihica. Diibo imihijii jibogoco mehesicini. Jaano toonofenedi sefano mihicahi, jaano amihaiico Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificuqui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihii. ³⁴ Amihairyo magajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco ichicanoco, tolliro bu uuma iicamedii ichicanoco icano. ³⁵ Muro saicino amihaiico jibeguehicahi jilli mududicamaaigui. Jaamoro ucuujivaachuboco tooneri mahamusquii Aivojiboo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aacibo, toonoco agaayicibo janaanicivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuuuuboro diitoma Moocaaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihiihicasiuomoro taaumo, ³⁸ sihidi iidaasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihii siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesumoro meenegari sanoticovoro mufuui Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuui. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuui Siria jiiñijevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguisi ticovovi. Jaamo diito Pabloco jibuguuhi Moocaañi Gajjari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguisi ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, isemema icano mihaiico ficutuumo. Jaamo mihifutuui tuucuumijinivi. Jaamoro jiiñigaibaahohallivi mememuuñnamaaiumoro Moocaaanima mihiiimaaui. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhii meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiumo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuui Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti mihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafaño mijicafutuui, sahuse juugahuseti miimisiici idinomoobo diaconomiobo iijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo isemema icauhi sano gaigoomiro atajevatimo. Jaafigueje Moocaañi diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo mihai toono fiiva fucuva mihicau-naaca, Moocaañi iimaaminaafi Agabo onoobo Judea jiiñijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo mihaiico emeeciiboro Pablo niivigai meeheque icuui. Jaaboro toomeeheri ifico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaañi Gajja jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeeche abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuui, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collihii uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihii uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojiboo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguui ofoonoco. Jaanegui millii munuucutuhii. Jilliro: Jii, munuui tahi Moocaañi Aivojiboo jeehi onobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuui. ¹⁶ Jaamoma saatoho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaio Mnaason onoo. Jaabo iijafaño mihifutumoro guene mihicahicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meeicituui.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo mihaiico gaayicui. ¹⁸ Jaano sifucuti mihaima Pablo fuuhi Jacoboco memeecitequi. Jahigo tolliro iicaumo famooro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibugui, paryi Moocaañi diibo jibogofenedi judiomi iicatirumofeenevi omoonunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaañi imuumo. Jaamoro Pablolo nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuuhi judiomi siihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famooro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaahicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi ijohova dibeguehicahi paryi judiomi siicumijeeja iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seeme meeheque miquiticujitihii, siino mojeevamaajebadi momoonicujitihii, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Milli jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaavejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaiifaño icamo igueenemehejedimo gaifimi Moocaañi unuucuumo omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amihai ifiinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitodi daadu. Jaanobuunati inigainoco cidasujimo. Jaanoti famooro gaajajimo iditi miyaano iicatinoco ihimaahicanoco. Jilli ijoho imihusene Moise tajibajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatoho judiomi iicatimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajibahi:

Jhinitaco ejeeivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro tihohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacansumehejeque muduudino, bu saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco hicuboro satyuuhi. Jaano sifucuti diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijibeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeeecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajaguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jiniijeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaaisumoro Pabloco gaayiciumo.

²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, mihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jibogooboro israelminaahallivi, bu Moise tajibajihallivi icano. Jaaboro jino saatoho griegomico iijja templojafaño sivaabo toojaco imihiniqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famoro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saaumo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivojijibojaago, famoro Jerusale cuumioto añaaiunojibogo. ³² Jaanegui ihaivojibo, ihamocasiminaama, saatoho ihaivojitoco icano igaiyicubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyaminaa iicauhigo. Jaamo miyaminaa imiya aivojiboco, bu amocasiminaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo. ³³ Jaanegui imiya aivojibo ifiitvuuboro tajibaubo Pabloco civojaminaafiti isisiqui mihiciri jigaihoiciri. Jaadi dilluubo: ¿Mijoho diibo? ¿Jinejeque moonibo? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaaichaumo saatoho siibadi onono, bu saatoho siibadi onono icano. Jaanoco imiya aivojibo guubutibo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño ifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloco ihiibimoro satyuhimiyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasiuhi: ¡Magaicaa! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloco toojafaño ijihacucuumeguiha nuubo ihaivojiboco: Imeguehi ima ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipciobo diicathi? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiratuuboro cuatro mildimo gaicaauminaaco sicaihigovi asatyuubo diicathi? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jiniijeocuumi obocuumioobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauhi, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojibo Pabloco iimaasuhi. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illivequi. Jaadi illivivudi iimaauho hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amihafeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaaunegui lliviumo.

Jaanegui Pablo janaanivivi ihiimaauuboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jiniijevi ifiivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jibeguehicauhi imino sicajeminaa tajibajico. Jisumi amihai Moocanico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeecivehicali. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicauhi, bu isisiboro satyehicauhi gaifimi, gaigomo icamoco civojafaño diitoco ijihacucui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojibo, famoro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuhi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaajirahi Jerusalevi daasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguumoco Jibeguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jihairi fuunaaca gadiciba Damascati fiiticuurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achiciumo. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuuhi, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasih? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuhi: ¿Mijoho ijoho, aivojibo? nooboro. Jaanegui uco iimusuono: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, ijoho bucasih, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuuihi, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo mihaifioobaco atyimeutihu. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojibo, ¿jaanegui millii iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijibeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco

aachiciuneri tahaalli jaabatuuhi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusugui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoo bo sihid: imiyaaveguehicaubo Moise tajiibajico. Jaabediti judiom: Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeecivaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebi iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu Iimiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco diibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojibo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiom: Icatimoco Ijibugunoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaaqui. Jaabo iimaanaaca gajafañodi Aivojiboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uti ijoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tijohoco agañusumi uujoho ujulleeciniboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojibo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiom: iicatiojagaovi, nooboro.

Pablo Amocasiminaa Aivojibo Civojanji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubunicumoro sefano nuumo: Diiboco magacaau. Mihi-mogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihid: ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco icimoro gaiffihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojibo tajiibauhi Pablo civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajiibaubo Pablo niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijbeguequi collihi diiboti sihid: miyaminaa añainoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivojibo ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni milli iicanoco gaajatiiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojibo Pablovi ifiitivuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojibo nuuhi: Uujoho sihid: jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiijitiro fiivuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamimoro diibediti sihigovi minifutumoco. Jaanoco ihaivojibo romanooboco isisinoco agaajauboro ñhicugucuui.

Pablo Judiom: Fagominaa Imefeenevi Icaabo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojibo imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiom: ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigavequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyui diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiom: fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amñhai tayoto, uujoho imino icafihidi imino tajeebico esicinimañovi sajeebi Moocaani imefeenevi icahi jisumi-hachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoo bo sacerdotemi aivojibo tajiibauhi Pablo coji iicaaboco Pablo ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Ijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajiibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani tajiiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatohoco nuuhi: ¿Tolli aivo ijoho neehi obocibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihi diibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miñro Moocaani Caatinhaamefaño noono: Diicuumi aivojiboti imitino diimaajirahana, noonor, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatohoco saduceomi iicaumoco, bu saatohoco fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomiobo guhirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuuro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti. ⁸ Miuro saduceomi noonicahi uchuumucuumo buheetecujitihhi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gajjami chahahi, noonicahi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonicahi. ⁹ Jaadi famodoro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gafiivuuhi fariseomijaagodi iicauomo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihhi. Jaabofaodi baacho gajja iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojiiho fihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiihaubo diitofeeneti Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiiho Jesu asaaboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicauqui Afajiihicasiumo.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicauqui. Jaamoro imitino unuofaodi nuumo: Mamachujitihhi, mahadujitihhi icano diiboco magaicautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojiihojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuomoro diitoco nuumo: Miihai munuucuuii iimitinofaodi Pabloco magaicautinohachuta mamachujitihhi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amiihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiihoco civohogu midilluqui isivaqui amiihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiiho imegaro miihai mihimibaivucuuii diiboco magaicauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuro icivojafa fuubo Pabloco ijiiibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovaaboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivojiihojaago siinoco diiboco ijiiibeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafefico ihaivojiihojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafefico dijaago sivaqui icova siinoco ijiiibeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivojiiho tosicafefico ihuseti agaayiciuboro sihigovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isicafefi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui civohogu Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanacivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino onoonofaodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicautinohachuta. Jaamo imibaicnicuumo ijihova: Jiihi, Pabloco gallui, eenejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivojiiho isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Diibeguedino miihaiñoobaco jino uco idiibogonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobajaago.

²³ Jaadi ihaivojiiho coovauhi saatsi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiri efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro.

²⁴ Jaamoma ihaivojiiho galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojiiho Felix onoobajaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Liso, imino ijico galluui ijoho idiimihusene aivojiiho idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti. ²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi tajiihajihalliti idilluhicaunoco agaaauboro milli nuutihhi: Toonohalliti magaicaujirunoco, micivojaanjirunoco icano uujoho atymetihhi. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaujinoco uguubuuro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dija galluui tahi diimefeenevi diibediti ihiimaacqui. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivojiiho unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. ³² Jaano sifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumiumo dojicuiro icivojajaago. Jaanoti jeejimiri ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojiiho Felix onooboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeciuboro ihaivojiiho dilluui Pabloco: ¿Cuucaoobo ijoho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jiiijeeoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idiibogonoco guubunicitihhi. Jaanoti jarihica iiditi ihiimaamo asaadi ijoho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivojübo Felix Imefeenevi Iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoobo sacerdotemi aivojübo ifutuuhi sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoobo saauhi. Jaamo agaseudi aivojübo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaamo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoobo ticovauhi ihiiimaaubo jilli nooboro: Aivojübo Felixco, imino aivo ijoho aivojübo mühaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebi mühicahi imino mühaico atajübamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicühi fahigova ijoho aivojübo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotiübo diicatiqui imeguehi ajashuno iima ihiiimaanoco. ⁵ Mühai jaani Pabloco magaajacühi gañuhusuno isiramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomiübo dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojübo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininijiruubo. Jaarunaa mühai diiboco magaayicühi diiboco midilluqui motajübbaji onobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojübo Lisio onoobo asaauuboro sefano dumitiicühi mühaiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojübo galluuhi, Pablotiti ihiiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiiimaauqui. Jaabo eneeacu iro diiboco dillu. Jaabo iro gaajahi mühai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojübo Felix Pabloco tajübbauhi ihiiimaauqui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiiimaanoco. Ico uujohe gaajahi siicijetiro jücuumi aivojübo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneechicau bu iro dilluubo gaaja uujohe Jerusalevi Moocaanico imequi asaahinübo agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idiino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujohe ejenaaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigüeeje icano ñaaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uudititi iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujohe tadimihai Caani Moocaani iicaaboco jeecivehicahi bohono jühai onobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujohe Moocaani iimaaminaa aameneñaño, bu Moocaani tajübbano aameneñaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujohe tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujohe quehecuno tajeebüco ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujohe siicumijeri iigooboro efeehicadi taacuumijaago saahinihi judiomiübo nihibamico aciqui, Moocaanidi jeecivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujohe eheetavuuubo templojafaño icaunaaca judiomi Asia jüinjetei asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama shidi igaivuutühi, ñaaisuuboro icautihi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomi Asia jüinjetei collihi saatühi jinoovi dihimefeenevi ihiiimaavamo uudititi imitino iicanoco eescinühi? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa mülli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacihinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idiinoro uujohe diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujohe uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluüha jaachühi, ivi uujohe nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro mülli nuutiübo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojübo Lisio asaadi toonoti imino uujohe gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojübo galluuhi Pabloco palaciojafaño ijühuacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicaui diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomiügo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijübbogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu modicoro miguininoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijübbuguunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿cúsumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijübo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihiiimaauqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojübo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomi imino iicaqui Pabloco civojafañoro ficuubo iinusutiübo.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idiino aivojüboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojüto judiomi obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaamo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jühai igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusühi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujohe

goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amiihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihiiamaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasiivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaamo judiomi diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimaauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojiiho Cesarditi icano imitino iimaatatihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojiiho Cesar onoo bo tajiibamañeri icahi imino uco idilluqui iro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihiiimaanoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachiiji jaafa uco magaicaau. Jaanoti sicamañoooco ihiiimaahicahachiiji diito usefaño miihañoooba uco acijititahi. Jaanegui imeguehi romanomi aivojiiho Cesar onoo bo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniiminaama ihiiamauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojiiho imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojiihojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojiiho Agripa Onoo bo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojiiho Agripa onoo bo Berenice onogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onoo boco Festo Pabloditi ijiibuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhiniibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahu icoamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Miihai romanomi mejeevamaaitihi ticovono miyaminaafico magaicaaunoco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihiiamaano imefeene ifihallivi ihiiamaaqui, mificcutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinisumi uujoho gueenene icatiibo sifucuti tatyajiibamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimaano aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idiinocoro diibediti neehicaamo jilli diito iimaaijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojiiho Cesar Augusto onoo bo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafaño ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoo bo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiiimusuboro nuuhi: Civohogodiiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajiibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitifico iimuunofeenedi. Jaamisima saamo amocasiminaa aivojito, bu tuucumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojiiho Agripa, famooro jino miihaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijeveebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jineebaco imitino moonihicatiibo. ¿Milliti bu jaaboco magicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehiniiho aivojiiho Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojiihojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojiiho, Agripa, diimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miho uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojiihojaago milli diibediti icanoco jiihogotiibo, nooboro.

26

Pablo Aivojiiho Agripa Imefeenevi Imaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agaaniicuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivojiiho Agripa aivo imo imo icahi diimefeenevi tafihallivi ihiiamaaboro jiiibeguequi famooro judiomi uuditi ihiiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaaque, tolliro fanoro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui sicuno.

⁴ Miho famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiiji imiidusumi fariseobadi iicaunoco jiihogomo. Jaamo miihai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumio siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani

unuubadi. Jinhalliti jino uco sivamo ihaamiqúi. ⁷ Jaamaño miiro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici cano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocaanico jeecivehica hi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojiiho Agripa, ¿nacu amiihai judiomi mimiyaavogotíhi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jiibuguhi.

⁹ Miiro uujoho iticoni imino mooníhi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicaui. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicaui Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicaui sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofaño di uujoho icahicaui. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicaui paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqi, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicaui fahigova jiiinjenedi.

Pablo Siino Jiibuguehi Cristoco Agaayicunoco.

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiiha. ¹³ Jaabo aivojiiho Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiciiba niquejefañoti uco sefano achiciuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici cano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collíhi uco bucasíhi? Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiihoro iinoro fegaí niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miiijoho ijoho, aivojiiho? nooboro. Jaanegui Aivojiiho uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasíhi. ¹⁶ Jisumiro gafiivo. Toonegui iivi uujoho buhugaavehi uco decivequi fanocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano diibeguequi. ¹⁷ Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqi. ¹⁸ Jaamo imitino icacutimo iicaqui cívonoguiinodi igotimo seseehi iicacuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguihi.

¹⁹ Jaanegui, aivojiiho Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguihi. ²⁰ Jaaboro jiiibeguehicaui iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jiiibeguehicaui Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jiiinjevi icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jiiibeguehicaui iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagovi iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofaño di ihifusuqi. ²¹ Jinhalliti judiomi uco templojafaño agaayiciumoro gaicaaujirahi. ²² Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisú imino jiiibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jiiibeguehica hi siibadi jiiibogotiiho Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³ Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiiho. Jaadi chuumucuruubo buheetejiiho, uchuumucumo ubuheetejinoco iticoniiho. Jaanoco jilli jiiibuguubo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguui Agripa Onoobo Cristoco Agaayicunoco.

²⁴ Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotíhi. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶ Jaani jino aivojiiho Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi nihicugotiihoro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatino. ²⁷ Jaanegui aivojiiho Agripa ico dilluui: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸ Jaanegui Agripa Pablo nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusují? nooboro.

²⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluui, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachiiji jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰ Jilli Pablo unuunobuunati aivojiiho Agripa, bu aivojiiho Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agaaiivuumoro ³¹ fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatiiho. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojiiho Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi miihaico Italia jiiñjevi igalluuqui aciuumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojiiho Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojiiho iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuhi, Asia cuuminoco muuajiniri iicamicujeque emeeciutugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalónica cuumioobo, Macedonia jiiñjeoobo miihaima fuuhi. ³ Jaano sesevedi Sidon onoomicuvu mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omooniuboro galluuhi inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onoochugaiico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba miihaico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jiiñjeque, bu Panfilia jiiñjeque icano mafatyumoro mihifutuuhu Mira unuucuumivi, Licia jiiñjevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojiiho Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jiiñjevi ufuugaco. Jaaboro miihaico togafaño jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuhu Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onoocuumi onegueehidi, Creta onoochugaihaliidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuhu Imimicu onoomicuvu Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueenene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiiñja guibuhubama iicacuujino ifiiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajiniuboro nuuhi: ¹⁰ Amiihaico gaifimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeci. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojiiho miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguuhi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu jiiñjadaihi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jiiñjevi Fenice micuvu mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifuvusuhicauneguiiha, tomicuvu jiiñjaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuafefenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba siicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeci, noomoro mufuui Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati guenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoo guibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba miihaico agaayicinoro igusuutinegui mejevesucuuihi. Jaaneri miihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuihi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onoochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imidi meenegaco imino mudujenihi iguiraaagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraaagajinibaavi duujeniumo. Jaamoro iguiraaagaco sisumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifaño jiiñgaibaaho Sirte onooabaahohallivi ifiigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco ñitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafaño onoco gaifificiumo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro sino magaiificiuihi togaenehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi ñihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihine, munuuhi.

²¹ Jaamo gueenene amachucutnegui Pablo diitofeenevi ujulleveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehinonoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaiificiuihi. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitihine digaaoro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihine Moocaanico ejeecivehicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojiiho imefeenevi dihfeteji. Tolliro difañodi ñiri Moocaani taajasuji famooro ñima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafañodi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa miihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisicahachuta mihigucuudi Adria muuairi mihifutuuhu. Jaamañovi sihigovi agañino, sihigovi agañino fuuhi. Jaanaa toga ducicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuhi jiiñjete ifiitvunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici sino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihallivi imeenegaco agañijirunoco iiguuumoro igueenemehejedino obocinonoco toga dojcuogati uduneniumoro muuaifaño gañiumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuuumo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga ducicamaajeminaa togati itaajaqui mooniuihi ihajashugaco togati

imuaifaño iiniitusumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniimo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasiminaa aivojiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijii amihai mataajajitih, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasiminaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gafiuhu.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo gueenene mijaguisici micigacutih, bu mamachucutih icano. ³⁴ Jaanegui amihai neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miuro saatohoba milli icacujitih, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayicuboro Moocaanima iimaaui diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famoro amachumoro imo imo minifutuuh. ³⁷ Jaamo mihai meenegafai mihicauhi doscientas setenta y seisimo miyaminaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gafiiumo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niituih Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudidamaajeminaa gaajautimo comañoo jiiijerihacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiiinigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyuumo. Jaaneri fiitivuga jiiinigaibaahogaagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiiinigaibaahohallivi nijequeoga fiigatyuh cuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucal icaneri. ⁴² Jaanegui ihamocasiminaa gaisiraicujirahi icivojaminaaco isimoro atajajiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojibo Pabloco itajasuqui milli moonisuutih. Jaaboro isico agaajomoco iticono tajibaubo muuaifaño acasinivomoro ijijnija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoh agaajatomoco tajibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famoro atajajumoro jiiinjevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoohugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famoro mataajacuudi tuchugai Malta onoohugai iicanoco magaajacuihi. ² Jaamo toojiiinjeoto imino mihaiico gaayicuihi. Jaamoro sihid iijja sicura icaneri mihicicauneguiha cijigaico mihaiidi ebasumo. Jaamoro mihaiico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo icuihi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro cijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aigucuri toonoti jiiinimo iinuuh. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañovi gueenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi iijiniimo Pablo useti efeetuciniunoco. Jaamoro ihimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti atajajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitih, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cijigaifaño iijiniimoco efeefaiquiyuboro milli icautih. ⁶ Jaarunaa famoro esiciniimo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo gueenene ihesicinicuuruh milli iicacutinegui boobaniimo ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mihaiico imino gaayicuih mifucuci, safucu icano ticovovi imino mihaiico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihid i guihuvvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuh. Jaaboro Moocaanima ihimaauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablojaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mihaiico imino jeecivuuhi. Jaadi bohoga meenegafai mijicafutuudi aciumo mihaiico sihid i duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuuh jiiinijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jiiinje meenega. Jaagahallivi eetavociniimo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuuh Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuuh i Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuh Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuh Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaiico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuh Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuh mihai tahi mufuunoco. Jaamoro saamo mihaiico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jiihaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuuh. Jaaboro

quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasimīnaa aivojībo icivojamīnaaco aciūhi Roma civojamīnaa toomomīnaa aivojīboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasimīnaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi jībogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idiino iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiomi aivojītoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomiditi millī iimaatihi, tolliro motadimi jeevamaajediti millī iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutīhi: Jaamoro ħmilliti bu magacaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomi sihidī uuditī imitino ihīmaaaneguiiha uujoho imuguuhi Roma aivojībo uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumimīnaahallivi, ħmilli nootīhi? ²⁰ Jaanegui amīhaico cuuhuvahi amīhaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisicinīboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mīhai aamebaco magaayicitīhi Judea jiinjetī iditī iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mīhaico jībogotīhi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaaiñoco magaaanoco. Toono bohono iijitī fahigovavi imitino ihīmaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidī miyamīnaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivojī iijitī ijībogooobo suufeniūhi iijicuūvi. Jaabo Moise tajiñbafañodi, bu Moocaani iimaamīnaa aamenefañodi Jesuditi jībeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguhi, jaarunaa saatoho miyaavugutīhi icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautīmaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihīmaamīnaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyamīnaaco dinoo: Amīhai fine muguubuji. Jaarunoco magaaajitīhi. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitīhi. ²⁷ Amīhai jeebī kuhufono imini-fotomaño, imitino muguubumo. Amīhai aalliino mihicicinihi. Jaaneri amīhai aallineri aatyimetimo mihicaji. Bu amīhai nohōjiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amīhai jeebiri gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguiiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amīhai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jībogoco judiomi iicatīmediro iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mifcabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicīhicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro ñihicugotībo jībeguehicaubo Moocaani aivojī iijico. Tolliro Aivojībo Jesucristoditi jībeguehicaubo. Jaaruuboco mīhaiñooaba Pabloco millī neehicautīhi.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatiniuhaame.

Pablo Caatiniuhi Romari Iicaqa.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeeçivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco iiciubo.

² Jibogoco Moocaani siicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibbo Jesucristoditi ihiimaano jibogo diibo miyaminaa ifiiti icaasumi ijibogono, Jesucristou aivojibbo David iyaachimihaiooboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafeniuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemefteneti ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco achi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamed. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifama diibedi icaqui. Moocaani, bu Mohaivojibbo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa ijibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebimaryo ejeeçivehicaabo Illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogochiiji millitihacho tahi jisumi amihaiço baateji. ¹¹ Imeguehi amihaiço aatyimeebere amihai jeebino Moocaani Gajjari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihaiço fahiijivaro abaateguehicanoco magajaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihaifeenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajjibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi añiminaa iijico agaaJamoco, bu agaaJamoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaaJamoco, agaaJamoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihaiço ijibogonoco paryiçino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihi Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryiçino toonoco imiyaavogomoco ataaJasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiom iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicichi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onobadi: Jaamaño Moocaani agaaçiibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi ñihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihi. ¹⁹ Iimuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jinijeque ifivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahiijivaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeeçivotihi bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro iieebino mitahi. Jaamaño iguubuti jeebi diitoco çivono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatihi. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco ejeeçivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifibbo ijimiro, bu tolliro joomi ijimiro, jiniimomi ijimiro, paryiçino faaboho asimi* ijimiro icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti imogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya iijico imiyaavogotimoro sicamañejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifivusuunocoro ejeeçivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahiijivaro mihimejiruubo. Fine.

* 1:23 Griego iijiri: faaboho asimi igueenemeheje ithaiño iicamo, noono.

²⁶ Jililiti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti miihaiñomaryo gaifimima iicanicinoco ejevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifimi gaigoomima iicanicinoco ejevesumoro aivo sihidi imogomo sifima sano gaifimiro icacasinoco. Sano gaifimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañooviro jeevesuubo moonitatinehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifiico idicunonoomonineheje, imitineheje, sitaanoco imoyñicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaauffimimo, ibacasiffimimo, bañiffimimo, sitaaco jiiheveffimimo, sicamañehejeque jiihocasiffimimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gajitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifiico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucunoco eheetavotatimo, gajitimo, sitaaco imitino omooninoco imimbachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajiihanoco imino gaajacurumo. Tolti omoonifimimo ifinijitino gujeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

¹ Jilli icamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onooboro udugaacuubo, iiro bu difiicoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onooboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deescinichi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoobo? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihiti Moocaani imihuseque, bu ijaabiciffihicanoco; ijoho gaajatihiti diibo imihuse ico dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebii aivo ico ucuhufomaño dihimitico deevesugotihiti. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanihi Moocaani ico idaasuno omoonijninoco ufucu atymecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujiiho famoovaaco iticovoocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguulinomoco, ifinijitino fiivefenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiiho. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiiho: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinoco eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryñcino imitino omoonihicamedii, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomii icatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiiho imico, bocico, sajeebii icano paryñcino imino icahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomii icatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro icamaño. ¹² Paryñcino Moise tajiibama achahamo imitico omoonimo finiji totajiibama chahamo. Jaanoti Moise tajiibama icacuurumo imitico omoonimo totajiibafeenedi dugaacufetejino ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihiti totajiibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino icamoco gaayiciiho. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajiibama chaharumo ijeebii tiro Moise tajiiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajiibama chaharumo, tolli ijeebii onoobadi omoonino. Toono diitadi tajiibabadi jeevahi. ¹⁵ Imihii cafeenedi gaajasumo ijeebii faño Moocaani tajiibama iicanoco ijeebii diitoco jiiheguchi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jiiheguchi iminoco, bu imitino icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryñcino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeechii boro jaaduji Jesucristofeenedi taajasujii bogoco uujoho ijii bogoboro eneehicabadi.

Judiomii Moise Tajiibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaaniohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajiibafañodi icahi, bu Moocaani uco gajihiti, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebii onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiiba gaajasuhi iimino ifiico dñiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomadi diito Moocaanico agaajatimoco jiiheguchirahi, bu imitifañi icamoco gaajasujirahibadi deescinichi. ²⁰ Agaajatimoco jiiheguchirahi, bu uguubutimoco fajiiñjirahi, nooboro deescinichi, tajiibafañi miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofañi ijoho sitaaco idiiheguchicaabo, ¿collihiti jaabo difiicoro diiheguchicatihiti? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idiiheguchicaruubo, ¿collihiti jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruubo, ¿collihiti jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jiiheguchi, eneehicaruubo, ¿collihiti jaabo jihovono

caanimi iijano busumijeque nanihicahi? ²³ Tajjibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruboo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajjiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro Caatinihaamefaño noono: Amihai tolli mihicamaño judiomi iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajjibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino #di imijirahi. Jaanoti Moise tajjibaco imino omoonitihachijji Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratiruuvo tajjiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicicafetehi quiticiratiruuvo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratiruuvo tajjiba onoobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, #joho tajjibaco: Jii, enehicaitimaño toohaamema diicaruuvo, dimeehe nijeque quiticiniruuvo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruubo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticinirumo ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli amaefano acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojebifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotih, idiboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collihi judiote mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofaño aivo sihidimino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa millijiru, diitoti saato ho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiticijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimihuseque jeevesutih. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañiffrunaaca. Miuro Caatinihaamefaño noono: Iimiiboti diicaji dihimicafeenedi, bu ico inisumoro emeecirunoti imino dihiineji, ooonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saato ho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitih, monoonicih mihaiico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicahi. ⁶ ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminnaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saato ho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañifriboti saato ho Moocaani miya iijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collihi jana uco imitiminnaafibadi idaasuno moonijibo? ⁸ Jaaneguiha iimitinoco momooniqui iiminoo isaagui, nooboro. Jilli saato ho imitino esamaaimoro neehicahi mihaiiva iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli enehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu mihai judiomi diito janaanici mihimifih? ¡Cha, tolli icatino! Miuro: Judiomi imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miuro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. ¹¹ Miijoho agaajamo chahahi. Miijoho chahahi Moocaanico iguiinomo. ¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuhi. Mihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi. ¹³ Oono iiji cihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihuimaamaño. Jaamo bañifhichico, ihuimaa jininimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo avonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo. ¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaano sajeebi icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico inihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaaajacuhi paryicino Moise tajjibafaño iicano totajjibaguiino iicamedi noono. Jaanoti famooro ilivomoro Moocaani aivojiguino iminifetequi. ²⁰ Mihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitih tajjiba onoonoco omoonifeenedi. Jilli tajjiba mihaiico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajjiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani mihaiico agaayicinoco. Jaarunofaño tajjiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinhalliti ihuimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani mihaiico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Chahamo saato ho sita janaanici iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooniuh. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri covono gaayicahi, Cristo Jesufaño dii atajjasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavugusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui siicjeo imiti icarunoco

ajaabiciuboro jeecivotiibo fatyuubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jsumihachuta iimihuseneque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicinofeenedi gaajasuubo jsumihachuta iimihuseneque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinirahi? Tolli mihachicano chachacuuhi. ¿Collihi jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaaajahi miyaavogofeenediro Moocaani miinoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofeenedi gaayicibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofaño mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanici vi tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaaajano.

¹ Masii Abraham mihaai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicibo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayiciuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuihi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco acaino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicuihi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icabo saafico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiibo ejeecivucuuino. ⁸ Imicani icabo diibo imitico Moocaani ejeevesuubo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohoro imeehe niyeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miuro munuucuuhi, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicinoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayicibo iimeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticino gaayicuihi imiyaavugunofeenedi diiboco Moocaani agaayicino jibogobadi icano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiniratimoco Moocaani tolliro gaayicuihi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticiniratimoco imiyaavugubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiibo, iimeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicuihi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miuro Moocaani: Amihaico jiniyeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihaiico icano; atajiibaco omoonumaño aciguutiibo. Jilli imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicuboro: Jiniyeque aciji, nuuhi. ¹⁴ Jaaneguiha Moise tajiibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayicuruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacutihi, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacutihi jahi. ¹⁵ Miuro tajiiba mihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti miinoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiiba achahahigo magaaajatihi imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajiibaco omoonimediuro icatino, tolliro buunati Abraham imiyaavugubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavugubadi imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño neehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevucuurumoco fiivoco acih. Jaabadiro bu ifiivejiturinehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirumoco esiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icabo. Moocaani diibo iseenema iicautiruuboco: Tonoodimeji diiyaachimihai, unuunoco imiyaavugumaño. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihi imiyaavogoco, diibo mogafi Sara icano aivo amiyatisi iicacuumano eseeevacuujitirumoco ²⁰ guucibautiibo. Bu tolliro bañiguutiibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani imityari aaciguuno

* **3:30** Griego ijiri: miyaavogofeenedi gaayicibo iimeehe niyeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

imiyacarujuinoco iyaachimihaiditi. ²² Jiliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴ tolliro bu mihaidi caatiniumo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayicahi miihai Jesu Mohaivojiboco guijevefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuuboro agaayicicuumo, sajeebii Moocaanima mihicacuui, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magaajamaño. ³ Toonotiro imo imo mihicahi, tolliro bu idaausuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco miihaico agaajasumaño. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani miihaico imino omoonjinoco. ⁵ Jaanoco mehesicinano miihaico jeevesutuhi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuui Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ Miihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaani fine guijevejirahi sifi Moise tajiiba onoobadi omoonibohallivi, nacahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihusebehallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi miihaico Moocaani agaayicicuumaño, diibofeenedi matajacuui idaausuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuui Illi mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebii mihicacuumaño magaajahi mataajjinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocaanifaño imo imo mihicahi Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Miiro diibofeenedi Moocaanima sajeebii mihicacuui.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenediro jiiinjehallivi imiti jicafutuui. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuui. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavumaño. ¹³ Tajiiba chahaunaaca imegaviro imiti jiiinjehallivi icacuui. Jaasumi tajiiba achahaumaño imitico omoonuono gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuui imitico omoonumohallivi. Moocaani tajiibaco Adan ijiihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatithi. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovcicafotono ifototithi miihaico Moocaani aacinovi. Miiro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani miihaico ticovono taajasuco acihi, saafiuro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutimoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototithi Moocaani miihaico taajasuco aacinovi. Saafiuro imitico omoonuono famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Miiro saafi imitifeenediro guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiuro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiuro Adan imitifeenedi famooro idaausafaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuono Moocaanidi iimiumaño. ¹⁹ Miiro saafi guubutifeenedi ajashutumohallivi imiti javuvuui. Jaanoti bu saafi guubufeneedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajiiba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani miihaico agaijino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraaatono miihaico diibovi ifiitivusuqui. Jaano miihaico ifinjitino fiivoco ihaciqui Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifinisucuui, Cristodiro Mihicacuui.

¹ ¿Jaanoco milli meneeci? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiratequi? ² ¡Tollu icatino! Miihai mohimiti ifico miguijencuumo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajathithi niti Cristo Jesujaago miihaico

iminiiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefaño mihaico iminiiyuno eneejiruno. ⁴Jaamaño nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifiima mihi-cano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵Cristofaño mihicacuui. Jaanegui mihicacujitih mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacui, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶Miihai imino magaaajuuhi iticoni mihauno ifi Cristoma etetecucufutucunoco, miihai ifi imitinoco iimeguehicano ifinicuqui. Jaamoro siino imiti jijovoto icacuu timo miicaqui, miiho aivojiiho atajiihanoco momoonicibadi moonicuutimo miicaqui. ⁷Miiro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuui. ⁸Miihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuunobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihi diiboma sano mihiacijinoco. ⁹Jaamaño magaaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitino. Guijeve diibohallivi janaanico imityama chahacuui. ¹⁰Miiro Cristo sano paryicino imithallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocanidiro icacuui. ¹¹Jaabadiro bu amiihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihiacaji Cristo Jesufaño mihi-camaño.

¹²Jaaneguiiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³Amiihai ifico imitiguiinov mificudino. Jilli Moocanijaagovi miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amiihai ifico Moocanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴Miiro imiti amiihaihallivi mityacu-ujitih. Amiihai tajibaguino mihicacuutih Moocaani gajifaño mihicacumaño.

Jeecivominaavi Oovicino.

¹⁵Jaaneguiiha milli meneej? ¿Imitico momooniji tajibaguino icatimo Moocaani imihuse-faño mihicacumaño? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶Amiihaiyoro imino magaaajuuhi sifiguiino jijovonoti miminifutusumi diibo atajiihanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihiacatahi ifinijitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajiihanoco: Jii, monoohachiji iticovono ifiima mihiacaji. ¹⁷Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amiihai imiti jijovoto mihaaurumo, amiihai jeebiifañodi magaayicicuuhi toono jiihogogaagovi miminifutucumaño. ¹⁸Imititi mataajacuumo imino jeecivominaatiro mihicacuui. ¹⁹Miyaminaa ihiiimaanicibadi iimaahi amiihai jeebiitiro magaaajajitirahi jinooco. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifinoco, fanoova idicunono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocanidiro icacuui.

²⁰Amiihai imiti jijovototi mihaausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihaacutih. ²¹¿Jinejeque nacu mihiacuhi tonehejete toono amiihai jisumi munucufugueneti? Miiro toono guijevejaagovi miihoco asatyo. ²²Jaanoti jisumi imiti miihoco ijijuvusunoti mataajacuumo Moocaniguiiharo mihicacuui. Jino naha idiinocoro amiihaidi iimino. Miiro amiihaico Moocaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyo. ²³Miiro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mo-haivojiihobofenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹Tañahabomi, amiihai tajibaco magaaajuumo, magaaajahi tajiba mityaguino mihiacafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebuunati toojiinije tajibati mataajacuumo. ²Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinih tajiba onoobadi aiji iguijevotinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³Jilli iicamaño aiji icanaaca sifima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴Jaabadiro bu amiihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajibaguino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagovi miminifutucuui. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocanidiro imino momoonimoro mihicacuqui. ⁵Jaanoti miihai moheedehifi iimogobadi momoonihicausumi tajiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano mihaico guijevefaño satyuui. ⁶Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiba mityaguino iicacuutibadi, mihicacuui. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocanico mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gajifeenedi eedeetajiba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miiho Ififaño Icano.

⁷¿Jaanoco, milli meneej? ¿Tajiba nacu imitih? ¡Tollitino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiba: Imiti, nootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco miihimogono

imiti iicanoco, tajüba: Sitaanoco diimeguejrahana, inootiruva. ⁸ Toonofeenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicaui imitinocoro. Jaanoti tajüba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajübaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajüba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajüba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitinoro jilliro uco ifinijitino guijevefaño ficuui. ¹¹ Tajübaco imino omoonüboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cüjigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajübafeenedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajübauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajüba uco guijenühi? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijenühi. Jaanoti tajübafeenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajüba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jjojonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omoonüboro, iimogotüncoro ijühegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onobadi bu tajüba: Imitino, onomaño tajüba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi taffaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruubo moonihicatihi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotüncoro omoonübo, uujoho moonihicatihi imiti taffaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi taffaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebüfañodi Moocaani tajübaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca taffaño iicano tajeebüfañodi iimugurunoco tühsuhicahi; imiti tafico isisinoro atajübacumaño.

²⁴⁻²⁵ Müro tajeebü tajübahicahi Moocaani onobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Müjoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevefaño asatyno ifiti? Idiüboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojübo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño iicacuumo idaasuno mooniracuujitihi. ² Müro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeneedi aacübo tajüba uco taajasuhi imiti jjoovoboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Müro Moise tajübafeenedi mühaiüooba taajajitirahi. Tajübaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiüboroco illico galluuhi miyaminaafi ifiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeveunofeenedi imitico guinonübo, mühaico imiti guinoniscuutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniubo Moise tajüba onobadi mehetavehicautineguiiha, jilliro tajüba onobadi imino mücaqui. Müro mofi onobadi mihicacuutihi, Moocaani Gaija onobadi mihicacuui.

⁵ Müro ifi onobadiro iicamo ifi ononehejequere moonifih. Jaanoti Moocaani Gaija onobadi iicamo toonojaagoviro ijeebü icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevejaagoviro müncoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino müncoco satyehi sajeebü, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotümo, bu imityama chahamo diibo tajübaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitih.

⁹ Jaanoti amühai, amühai ifiguiiharo mihicatihi, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amühaifaño iicacumaño. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amühaifaño iicahachüji; amühai ifi imitiri guijeveji. Jaarunaaca amühai jeebü buheehi, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuubo Gaija amühaifaño iicahachüji, diiboro Moocaani amühai ifi echeemejirunoco bohofiti acijübo diibo Moocaani Gaija amühaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, mühai Moocaaniguiiharo mihicacuui. ¹³ Jaanoti amühai, amühai ifi onobadiro mihicahachüji; miguijeveji. Jaanoti Moocaani Gaijafeenedi amühai ifi imitinoco atajübahicanoco mejeevesuhachüji; mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Müro amühai müncoco ijjuvusuno gaijaco magaayicihinitih, siino toonofañodi müfihicuguequi icatino, müncoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicühi. Jaamo Togaijafeenedi Moocaanico meneehi: Ijoho Guihirubi, monoonicühi. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jübeguehi mojeebüfaño mühai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo mühai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano

Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidi jeevatihii ifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifivusuuruno Adan imitinoco omoonisumi Moocaani afajiacuuno imicuutihii. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu ataaasucafetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino ataaasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino. ²² Magaajacuuhii paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idinoro toono idaasuno icatihii. Tolliro bu mihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamyehiica mihicahi. Mojeebiiifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti mihaiico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi ataaacafetejinoco. ²⁴ Miiro Moocaani Jesufeneedi mataajaji, eneehicanoco mehesicinihicanofeenedi mataajahinicuuhii. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

²⁶ Jaamaña Moocaani Gaija mihaiico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebiihofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebii onoobadi dilluhicahi diibota iicamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuuhii Moocaani diiboco agaijii medi fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhvaubo ijeebii onoobadi. ²⁹ Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutimofeenedi, Illi diito amiyaaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovuumoco gaayicubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa mihaiico guinonicujitirahi. ³² Miiro Moocaani Illi icaruuboco mihaiditi gaijitiibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo mihaiico sano Illima fanoovaaco acitibo icajirahi? ³³ ¿Miijoho bu Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Idiiboro Moocaani agaayicibo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Miijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihimaaqui. ³⁵ ¿Miijoho nacu mihaiico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno miiinoco omoonineheje? ¿Nacu fine miiinoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti miiinoco iijiheneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gachehuti mucuujiivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine guijeve? Cha, chahano. ³⁶ Caatinhaamefaño onoobadi mihicahi. Jilli Caatinhaamefaño noono:

Moocaanihalliti mihaiico fahiijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatonicibadi mihaiico moonihicamo, noonoro.

³⁷ Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu mihaiico agaijii bofeenedi. ³⁸ Jaamaña uujoho gaajahi chahano jineje mihaiico Moocaani agaijii notii udugaacujiruno guijeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, ³⁹ bu caamo iicaruneheje, jiinije dojibavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifivusuuno mihaiico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojii bofeenedi mihaiico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Ficumo.

¹ Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumañi bañitihii. Miiro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jii beguehi miyaano iicanoco. ² Aivo idaasuno icahi tajeebiiifaño fahiijivaro idaasuno aivo icahicahi. ³ Jaaneguiiha uuro taacumiotohallivi Cristoti sihgovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoci itaajasujiruva. ⁴ Miiro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicumoco. Miiro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajiibaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵ Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahiijivaro mihimo. Fine.

⁶ Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifivurumo miya israelmibadi icatichi. ⁷ Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihi. Miiro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸ Jilliti magaajahi tuucumiti ifivomo paryi Moocaani seeme icatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. ⁹ Miiro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

¹⁰ Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³ Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano moonitumisihaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisi ihamiyaabo iguihooboco jeeceiveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onoobadiro neehi: Jacobco gaijihi. Jaanoti Esauco jiiheguehi, nooboro. Jilliti magaajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeevotiiiboro iimogobadi icinoco.

¹⁴ ¿Jaanoco bu millit: Moocaani imitih, meneejirahi? ¡Tollit icatino! ¹⁵ Miiro Moiseque nuubo: Imogomoco gaijihi bu diitocoro idaasugueji, nooboro. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaguimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. ¹⁷ Miiro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuuhi, tamityaco ivi ifusucu. Jaanofañodi tamomoco gaajasuqui fanoojiinjeri, nooboro. ¹⁸ Jaamaño iimogomoco idaasugoo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

¹⁹ Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo ononoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonichi. ²⁰ ¿Nacu miijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihit uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹ Miiro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova eetavoguiha.

²² ¿Jaanoco bu millit: Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonjiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igajasuqui. ²³ Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igajasuqui. Miiro mihaico idaasugoooro sicijetiro ificucuumo ihaivojifaño miicaqui. ²⁴ Miiro mihaico Moocaani judiomifañoti icihit, bu tolliro saatohoco judiomi iicaticofañoti iciiibo icano. ²⁵ Oseas onoobo aamefaño jilli caatinicinino: Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amiihaico gaijihi, neejiiibo. ²⁶ Amiihai taacuumi mihicatihit, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuajiniio jiiigaiyihaidimo icarumoti miidimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miiro Aivojiiibo jiiinjehallivi paryi unuunoco goovano moonjiiibo, nooboro. ²⁹ Miiro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi:

Niqueje Aivojiiibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruutiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Millit bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatico tajibafeenedi Moocaani ditoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusuujiruno tajiiibaco. Jaarumo toonovi ifutuutihit. ³² ¿Jaanoti millit ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebiiino iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro ifutucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onoobadi: Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima ditohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihit agaajatimaño. ³ Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miiro Moise tajiiibaco saafiro Cristo imino mooniuhit. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicihit.

⁵ Jaanoti tajibafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatinuuhit: Tajiiibaco aivo imino omooniiibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo itit tehesino iicaaboco deesamaaiboro dijeebiiifañodi needino: ¿Miijoho caamo niquejefaño feeji Cristoco iniiitsuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿miijoho jiiinije dojbavi feejirahi Cristoco guijevafañoti siino isivaqui? Jilli meneedino.

⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iiti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebiñafañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojibogoco miñhai mijibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojibbo iicanoco diijiri idibogoooboro diiboco Moocaani gujivefañoti ubuheetesuunoco dijeebiñafañoti imiyaavogohachijiji taajaji. ¹⁰ Miño mojeebiñafañoti mimiyaavogomaño minoco Moocaani gaayicahi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajacui.

¹¹ Miño Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. ¹² Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojibbo Jesucristo famoo Aivojiboro. Jaaboco ejeevivomoco guiraano imino mooniibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeevivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeevevejirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaavegvejirumo diiboti ijibogonoco agaajatiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo mijjoho diitoco ijibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibegvejirumo, mijjoho diitoco: Mijibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosiiicani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatihi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojibbo, chahamo aivo mojibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañoti miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuumo. Miño toonoti Caatinihaame jilli neehi:

Diito ijibogono fanoojiinjiri guubuvusurahi, diito iimaa jiinjijinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuumo. Jaabo Moise jilli nuuhi:

Moocaani neehi: Uujoho amiihaico cigueguesuji siicummi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro amiihaico sifiratusuji igajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatibbo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiniutirumo, jisumi uco iguiniomoro atyimehi, uuti idil-lutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi ugu-butino, iicajisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuumi? ¿Tolli icatino! Miño uujoho Pablo israelmiobo, Abraham iyaachimioobo, Benjamimio cuumioobo. ² Siicijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuumi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiibo. ¿Nacu amiihai magaajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ijibogohaame Caatinihaamefaño jilli ononoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaunofañoti israelmi imitico nuubo: ³ Aivojibbo, dihiimaaminaaco gujenicummo, bu jaabadiro dijeevivomañejejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiro atyuuvooboco gujenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, iro diicatihi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijevadi dugaacuhi Baal onobo jihovo caani ijinitaguino ememuvotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi midimoco Moocaani idaasugoooboro gaayicahi. ⁶ Jaano Moocaani idaasugomaño agaayicino. Jaaneguiiha miñhai imino moonimaño mihaico agaayicino icatino. Jaanoti mihaico mohimihuseti igayiciruva, toono Moocaani idaasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Miño israelmi iguiniuurunovi ifutuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani icuumo toonovi ifutuuihi. Jaanoti sanoodimo ijeebino ucuhufomoco nuubo: Jilli mihi-mogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeebinoco kuhufutusuhi ihaallinoco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohojinoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani jibogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito jibaimono jegañibadi, sinicuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idaasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaallino ababayitobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitibociri ijebeivequi ufucuro gañivucuumo iicaqui, nooboro.

Judiomi Icatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivamoco Moocaani siino gaayicicujitihi? ¿Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi icatimo

itaajaqui diitofeenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno jijnijeminaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui amiihai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uo agalluumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuhi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatho tayototi amiihaibadi iicanoco imogomoro atajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesu-unofeenedi jijnijeminaaco sajeebi Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guijvefañoti siino ubuheetemebadí icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetemihaico iicuneguiiha, jisu bu paryi judiomi iicicafotomo icano. Miuro iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeevivoguiiha iimibadiro bu iisihí faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadíro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomi^{ti} saatho miya olivohohaafeneque iquitinícibadi quiticafutuui. Jaanobuuna ijoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo tooho aafeneque iquitiunobuuna camayaacufatehi. Jaabo tohifefañodi idiicamaño toohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuuoro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanici^{vi} sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachiiji imino deescini, disefari tohife icatíhi, ijoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jiihi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuui iibuuna uu-joho toohovi camayaacufatequi, nooboro. ²⁰ Jiihi; miuro toohaafeje quiticafutuui imiyaavugootumaño. Jaanoti ijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deescini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gajjutíhi. Jaabadíro imi ico gajjijitíruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneque. Jaaruubo bu iimitimoco gajjijitíruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno mooníubo. Jaaruubo amiihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatíhachiiji, tollíro bu amiihaico iquiticiíboro gañíiíbu. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachiiji diitoco siino toohovi camayaacujíbu, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuvíro camayaacujíruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicatíruuboco jihovo olivohohaafeti iquiticiíboro imiya olivohovi ico camayaacu-ubo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuvíro camayaacufateji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiihai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiihai: Aivo sihidi miihai magaajahi, nootimo mihicahi. Miuro israelmiti sanoodimo kuhufutusucafetehi, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucafeteji, Caatiníhaamefaño onoobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujíibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amiihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gajjijí diito eedeeteque diibo iicumáño. ²⁹ Miuro Moocaani aaciuunoco dumitíicitatíbu, bu tollíro diito ucuuhuvacuunoco sihigovi siino jeenesutatíbu. ³⁰ Amiihai iticoni Moocaanico muguubutíhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiomi diiboco uguubutímaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutíhi, tollíti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amiihaico iicabadiro. ³² Miuro famoovaro guubutíhi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatíhi, nuuhi diito famoovacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jiihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu miijóho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Miijóho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaaní nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miuro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuui. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahiiívaro. Fine.

12

Moocaanidiro Icano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, amiihaico aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amiihairyo amiihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeevivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo mooniqui. Tollí aivo Moocaanico imino mejeevivotahi mojeebífafañodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilli ro amiihai esamaajeneque paryi siibadi mubuunani tollíti amiihai ifino paryi ibuunanicafeitequi. Jaadi jari magaajaji

* 11:26 Griego iijiri: Jacob iyaachimíhai, noono.

* 12:2 Griego iijiri: Jaanegui jiiñije onoobadi, noono.

conoocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefenedi atajjibanegui famoocoro amiihaico neehi: Amiihaiti saatohoba amiihai ifitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiihaico Moocaani ducicamaajeque aacino ticovoviro. Jino ducicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Miuro mofiivi oovicinino; mofi saafiuro mihicaruuboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miihai miyaavogominaa saafibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataaciniihi saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani miihaico ducicamaajeque acii saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefenedi aacibadi. Jaano diibo aacinoco imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicibibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicibibo imino mejeecivo, mijibogonoco magajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehcutusunoco magajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiihaiguiiharo gaijitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magajicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magajicasi momiyahanaboco magajiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amiihaico abaamoco imino magaayicihica.

¹⁴ Amiihaico idasuno omoonirumoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miihai sihidi mejevahi, meneedino. Amiihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magajafih, meneedino.

¹⁷ Sita amiihaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebii mihicahi. ¹⁹ Agajjimo tañahabomi, amiihairyo, amiihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miuro Caatinihaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachiiji machusu. Jaanoti bu adufirari icahachiiji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiiha iiminotino amiihaico sahigotiro guinonidino, sahigotiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famooro aivojito tajjibaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajjibaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idasuno moonimo. ³ Miuro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitiibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajjibanoco omoonimo, ijoho imino dicaqui. Jaanoti imitino diicahachiiji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idasuno omoonijino, Moocaani ducicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiiha aivojito onoobadi mihicatahi, minoco idasuno omoonijirunoti mihiguumoro icatino, jilli diito atajjibanoco: Ji, monoono imino moononinoco magaajamaño. ⁶ Jaamaño amiihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani ducicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajjibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magajijimoco magaji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magajijinehejequere miguiino. Miuro sitaaco agajjimo Moocaani Moisefenedi atajjibanoco imino moonicuuhi. ⁹ Miuro Moise tajjiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajjibano icaruno sanooviro

† 12:19 Griego ijiri: Aivojibibo, noono.

jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitih. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiba onobadi paryi momoonicuuhi.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miñro mataajacuujiño jisumi miñhaiti aivo fitivucuuhi. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fitiicunoo. ¹² Toojijnehallivi geeene mehicacuuhi. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fitivucuuhi. Jaamaño mejevesucucivohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuuqui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jiiibaimono agañihusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyñico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojiiño Jesucristocoro amñihaihallivi mificu amocasi gaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amñihai ifi imiti atajiiñbanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino.

(1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehucutimoco magaayici. Jaarumo diiboma mejenaauca-sidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miñro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco deju-cujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumaño. ⁴ ¿Nacu miñjoho ñjoho sita jeevivominaafico dejuccuqui? Iññboro diiboco ihaiivojiiño: Jino imino, jaanoti jino imitih, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idñboro Aivojiiño imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavo-gonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucuco ificuubo Aivojiiño Moocaanicoro iimequi ficuui. Jaanoti bu safucuco sihidi jeevahibadi ificuutiiño, bu: Aivojiiño Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojiiño Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutiiño: Aivojiiño Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutih, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miñro miñhaiti saatoho ifiguiiharo icatih, bu jaamo ifiguiiharo guijvetih icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivojiiño Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojiiño Cristojaagovi mefeeci. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojiiño Cristotaro mihicaji. ⁹ Miñro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiiñboti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo ñjoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collih jaaboco diheguehi? Miñro famooro ufucuco Cristo imefeenevi mihigaiveji miñhaico diibo imeeci. ¹¹ Miñro Caatinhaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojiiño, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuijevi. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹² Jaamaño paryi miñhai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mijiiñbegueji.

Dinahaboco Gaññisudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tihñsucasicuutimo mihica. Jaamo amñihai nahaboco nani-gaaniñsutimo mihicahi, bu imitifaño gaññisutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivojiiño Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti ñjoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi eesicinñboro idaasuvohachijii diiboco imino gaijithi. Jaanegui-ihah dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo iguijevecu-uboco. ¹⁶ Jaanegui toono amñihaidi iiminoco momoonidino, sita amñihaiditi: Imitinoco mooniiño, eenejiruneguiiha. ¹⁷ Miñro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebi ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafeenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeeciivoobo Moocaanico imo imo moonih. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masñ guinomoro mefeeci sajeebi icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusacasi miñhai miyaavogo jeebi ñjusiqui. ²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebiñfaño omooninoco ñjoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. Miñro paryi machutaano idicunootih. Jaarunofaño machunofañodi sififico imitifaño magaññisuno

imitihi. ²¹ Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano, bu saneheje toonofañodi dinahaboco imitifaño agañi#sujirunoco icano. ²² Iiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiibo ijeeb#fañodi imino iicanoco eesicin#ibo. ²³ Jaanoti siinoco ñihicugoooro uduubo imitico ichi miyaavogoooro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiharo Mooni Imo Imo Iicaqui.

¹ Miihai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miihaiguiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi miihai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Miiro Cristo icauruubo ifguiharo icautihi. Jiliro Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miiro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuonoco caatiniumo toonoti miihaico ijibeguequi toonofeenedi Moocaani miihaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicahi. Jaanofañodi majacusufafetehi. ⁵ Moocaani miihoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amiihaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebi fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivoj#bo Jesucristo Caanico.

Judiomi Iicatimoco Taajasuj#bogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiha Moocaani imiguiha fahigova sitaama magaayicicasi, miihaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miiro uujohe amiihaico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeevivovaubo, moheedetemiihaico unuono imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani ononoco abañitatinoco. ⁹ Tolliro bu saauho judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco iidaasugueneguiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicaturucuumiminaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomi iicaturucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹ Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivoj#bo Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiro bu Isaia caatinuhi:

Isai onobo iyaachimiihaoo agañiivooboro cuumiminaa Aivoj#boti icaji.* Jaabo diitoco ataajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani miihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amiihaico imo imo omooniboro sajeebi icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amiihai sihidi janaanacivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujohe imino gaajacuhi amiihai mihimihuseunque, sihidi magaanoco, bu fahigova mafagocasinoco magaanoco icano. ¹⁵ Jaaneguiha jihaamefaño amiihaidi caatinuhi nucufeguetiibo ijibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi ataj#baaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeeceivequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeevivoobo uujohe jibeguehicahi Moocaani jibogoco taajasuguiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeevivoobadi igaayiciqui Igaijafeenedi ijeevadi iiguiharo ifcucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejete iimaatihi idinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani ononoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujohe moonihi tafañodi Jesucristo ihiihaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafenedi, bu aatymimerhano eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafenedi icano. Jiibadi Cristo taajasuj#bogoco jibuguuuqui Jerusaleti fahigovadi ifutusuuhi Iliricu jiiñjevi. ²⁰ Jaanoco iimogoooro jilli jibeguehi taajasuj#bogoco johono Cristo momo agaaraticuumijefaño sita iticoni ijibogonohallivi ijibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jiliro moonihi Caatinihaamefaño onoobadi: Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jililiti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujohe feehicatithi fahiijiva amiihaico abaateguehicarubo. ²³ Jaarunaa jisumi jiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amiihaico abaatonoco iimeguehicamaño, ²⁴ España jiiñjejaago

* **15:12** Griego ijiri: Isaia onobo caacamiti ruutuji. Jaabo agañiivooboro cuumiminaa Aivoj#boti icaji, noono.

ofoodi amiihaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequui. ²⁵ Jaanoti jisumihica feehee Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miiro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi iidaasumoco ihamusuquui. ²⁷ Tolli moonimo judiomio to imiyaavogomo Cristo jii bogoco diitojaagovi asatyuneguiha. Jaaneguiha diito judiomiti imiyaavogomoco inehejete acimo. ²⁸ Jaaneguiha jinehejeque paryi imivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españaajaago ofoobo amiihaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojii bo Jesucristofeenedi amiihaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveg-uehcatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciquui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachijii uujoho imo imo amiihaico atyimequi, bu jaabo amiihaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebico aaciibo Moocaani amiihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojii bo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejete, miiro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifico nihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujrunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomii icatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiniijevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaaihicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahabonimisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojii bofañodi agaijii bo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijii bo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojii boco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojii bo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojii bo dudicamaajefaño ududicamaaihicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuquui. Paryi cino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agaanisuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai mijii beguehicabadi icatiji. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolli omoonii bo Mohaivojii bo Jesucristoco jeecivotihi ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebii ba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejefeenedi bañihicamo. ¹⁹ Famoooro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicinococo imitnocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebico aaciibo Moocaani saajiibo jii Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguino. Jaabo Mohaivojii bo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihi.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amiihaijaago iijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatinii bo amiihaijaa taajico galluui Mohaivojii bofeenedi.

* 16:20 Griego iijiri: iijimatajeruqui, noono.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiiuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masi Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecusujiruubo uujoho iijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi iijibeguehicabadi, bu siicijetiro jiiinije ifiivuumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitiiibo tajiiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefeenedi. Jaano toono agaajaraturino jisumi gaajacafutucuuhi paryi faacuumivari. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitih. Fine.

† **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo amihaiico imino moonih, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufeenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jinijevi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofeenedi icano.

Cristofeenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahiijavaro amiihaihallivi Moocaanico imehicahi; Cristo Jesufeenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amiihaico aciuihi mojeebii gaijadi fanoova busumijebadi fanoohiijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amiihaivi Cristoti jibogo miyaano icano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cuujivaachutihi Moocaani acinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amiihaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihiniivatimo mihicahi Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatiibo Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibojaagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofeenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajeaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amiihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetcucafutuuhi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri miniticafutuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amiihaiti mihihaifooobaco nitihinihi, ivi idiimisiicoro nituuhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihihaifoooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nituuhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacuutihi tahi fine cajaatyocohacho nituuhi. ¹⁷ Miïro uco Cristo nitifiri galluutihi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi cijigaifaño efeejimesi. Jaanoti ataajajimesi, jino mihihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicnico, noono.

²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jiumi jenauminaafi? Miïro Moocaani jeejavusucuhi jiniijeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiniijeminaa, Moocaani gaajafeenedi, Moocaanico gaajachihinihi. Jaabo Moocaani igaa-jafeenedi diibedi imineguiiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo jihovonobadi icarunofañodi.

²² Miïro judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca mihihai mijibeguehicahi Cristo etetecuciniboco. Jaanoco judiomi unucufeguemere tiimejetasuhicamo. Tolliro judiomi iicatimesi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhvacinimesi, judiomi, bu judiomi iicatimesi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miïro Moocaani gaajati icarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova icaruno miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaaja, tañahabomi, Moocaani amiihaico ucuuhvaumoti bu miidimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu miidimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihaiototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani aciuihi jiniijeminaadi mihiifomo iicamoco agaajafimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jiniijeminaadi iniinovafimoco aciuihi esefafimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icuubo jiniijehallivi jihovono iicanoco, mihiifomo iicamoco icano jiijehallivi miyaamo iicamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jililiti diibo imefeenevi mihihaifoooba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miïro Moocaani amiihaico Cristo Jesujaagovi miniyuhu, tolliro bu mooniuubo Cristo mihihai gaaja

iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebii miicaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinihaamefaño onoobadi: Difico iidiimuuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniiboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miiro Moocaaniti jibeguequi amiihaijaago eeguejeusumi iimino ihiimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amiihaifeenevi jinejebaco gaajatiibobadi minifutuuhi idiibocoro Jesucristoco jaani etetecuciniiboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amiihaifeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro vevevee. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gajjari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amiihai miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gajafeenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijee gaajari icatino, bu jidihijee aivojito iimitimo gaaja goovano ifnifneri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihinoco toovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuuhi miikai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jijee aivojito gaajacutihi. Miiro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onoobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa jeebifaño ijicafetehinitinoco icano, Moocaani imibachucuuhi diiboco agaijimeguiiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani mihaico gaajasuhi Igaijafeenedi. Miiro Igaija paryi fanoooro gaajahi, bu Moocaani jeebii faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaanai gaajahi sifi esamaajeque? Idiiboro igaija diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji mijoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiiboro diibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi miikai magaayicihinihi jiiijee gajjaco, idiiboro Moocaaniti asaanoco Gajjaco magaayicihinihi, toonoti magaajaqui Moocaani mihaico iimihuseri aacihininoco. ¹³ Jaanehejeque miikai mihiimaahi Moocaani Gaija mihaico jibogobadi. Jaano miikai gaajariro magaajanoco icatino. Jilli mijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gajjama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gajjariro magaajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gajjama iicaabo paryi fanoovaaco agaa-jaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, mijoho neejitirahi. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, mijoho gaajaciuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico mijoho conooco jibeguejirahi? Jaanoti naha miikai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amiihaima Moocaani Gajjama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gajjama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amiihaico itihitincoro jibeguehiniihii oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihiisunicibadi. Itihitincoro jibeguehiniihi magaayicujitiruneguiiha, bu jisumihiiica magaayicitihiica icano. ³ Jilli amiihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miiro amiihaifeeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco mijiiheveneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninibadiiro momoonihicahi. ⁴ Miiro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu mijoho Pablo? ¿Nacu mijoho Apolo? Jilli miikai Moocaani amusuminaa toonofeenedi amiihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihaico Aivojibobo aacidineheje. ⁶ Miiro uujoho basuuihi. Jaanoco Apolo maaisuuhi. Jaanoco Moocaani jususuihi. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanoco omoonibo toohoco ujusisuubo. ⁸ Miiro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miiro miikai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amiihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco kuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanjihachiji imino esicinimoro majaani. ¹¹ Miïro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihibajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jihuneru icano ajaanijachiji ¹³ eheetavodibo ducicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miïro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaan miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaan ducicamaajehacho Moocaani nisufaño afatyooobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaanocohacho finisujino diibo ducicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai iijaco ijigasunoti atajanibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaatiji amiihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amiihaifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miïro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihinivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaan amiihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monooobo gaajatiibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifeteji. ¹⁹ Miïro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miïro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisuhii agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojiiho gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. ²¹ Jaanegui miihaiñooba miyaminaafi jiiibegueri amiihai ifico mitya mitya momoonidino. Miïro paryi sabadiro amiihaifeheje. ²² Miïro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico miiibeguequi fanooro Moocaani amiihaico aacino jiiijehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguuiha. Tolliro guijevefenedi Moocaanijaago mihifetejineguuiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Ducicamaaje.

¹ Jaaneguiha amiihai miihaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jiiibegueji itihino jiiibogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusafototihi. Jaanoti naha idiboro Aivojiiho Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojiiho Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovohicaruji, bu tolliro civoguiino toovono icarunehejeque. Bu tolliro jaabo jiiibeguejiibo miyaminaa jeehino eesamaaifehejeque. Jaadi naha jari iticovocovi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acachacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiha Apoloti, uuti icano, jaamo magaaajahi. Jaanoco misiti magaaaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanicivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifico thisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miijoho ico miyaaboti ficuuihi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiti agaayicitiibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miïro paryicino toonoma mihicacuuihi. Miïro sihidi mubusumijevacuuihi. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahavojivejirahi, miihai amiihaima bu sano mahavojiivequi. ⁹ Miïro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuihi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miïro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabaffinovi mihifutucuuihi, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esicinumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. Miihai miniinovafihii. Jaanoti amiihai mequehecufihii. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganiicafeteji, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehichahi, mihuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idasuno omooninehejeque majaabicichicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno miihimusuhicahi. Jiiinije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufesucui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiniqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miïro diez mildimo amiihai jiiibogominaa Cristoti amiihaico jiiibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icathi. Miïro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaño dii imino jiiibogofenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluuih taseemenebadi agaiiibo Aivojibofaodi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofaodi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jibogoooro efeehecabadi. ¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitivibadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omooninoco icano. ²⁰ Miuro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. ²¹ Jaanegui zinejeque mihimeguehi? zAmiihaijaa feeji imeima, nacu gajima, siicu ifi gajima?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miuro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatano. Tolle omooniboco amiihaifeeneti buhigovi maganii. ³ Miuro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolle iicaabo imitico, nuucuuih amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaivojibo Jesucristo momofaodi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucuro Mohaivojibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. zNacu magaaajatihi ajashuno levaduraguiji paryi ifaasihifaño acasecafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguijico maganii nicibadi toonoco amiihaifeeneti maganii. Jaamo booshihi toguiijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miuro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco gujenjuno safooro miihai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masi Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico maganii moro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanicibadi. Jaamoro ivi toguiijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeebiri, miyaaneri icano.

⁹ Miuro amiihaico juufajji acaatinuhaamefaodi nuucuuih: Aajevafimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoobo paryi jinihalliri iicamo ajevafimoti, ifiguiharo fanoovaaco imegufimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootih. Miuro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinijeti siijiinijevi mefejirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuruubo ajevaco imoyicibibo, ifiguiharo fanoovaaco imeguiffiibo, ijinitaco ejeeciveffiibo, sicamañoco ijibocassifiibo, bu iguiricaveffiibo, bu ananigaffiibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolle iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ zMilliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Imitico, neej. Jaanoti naha amiihai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amiihaifeeneti buhi maganii.

6

Dugaacuminaa Imfeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amiihaiti saatoho amiihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, zcollih miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicahi? ² zNacu amiihai magaaajatihi miyaavogominaa jinijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiniije amiihairi udugaacufatejino icanaaca, zcollih toono sihidi ejeevatinoco amiihaifeeneviro mihimibachutihi? ³ zNacu magaaajatihi Moocaani toomominaaco miihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? zMilliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amiihai jijeonehejehalliti miihacasinoma mihicamo bu, zcollih jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefehecahi? ⁵ Jino amiihaico nucufesuqui neehi: zNacu amiihaifeenevi gaajaminaafi saafiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, zcollih masatyehicahi amiihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amiihaifeenevi ibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuih. zCollih jilli tolli icarunoco majaabicitih? Jaafa jilli amiihaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amiihai sahigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amiihai nahabomicro.

⁹ zNacu amiihai magaaajatihi iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amiihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu sano gaifimimaryo iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguiharo imoyicififimo, bu

iguiriacaveffimo, bu sitaaco imitino eneeffimo, bu sitaaco imitino omooniffimo icano Moocaani aivojifaño feejithi. ¹¹ Jilli icauno amiihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebii icacuumo Aivojiiho Jesu momofenedi, bu Moocaani Gaijafenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guinonijithi. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta miino jeebii guuiha, mojeebii machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisui. Jaanoti mofi ajevaguiha icatithi Aivojiiho Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihaico imityari tolliro buheetesuiho.

¹⁵ ¿Nacu amiihai magaatithi amiihai ifiino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iiciboro ajevaminaago ifiivi ficuji? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amiihai magaatithi ajevaminaagoma iicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Miho Caatinihaame neehi: Famisiciro sahucurucuui, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojiihojaa iminifotoobo sagaijarucui diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifhi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omooniiho ificoro imitino moonihi. ¹⁹ ¿Nacu magaatithi amiihai ifiino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amiihaifaño iicaabo, Moocaani amiihaico aaciibo. Jaamo amiihai, amiihai ifi abajatoro mihiicathi. ²⁰ Miho amiihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuuhi. Jaanegui Moocaanico amiihai ifiiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño meneehininediti amiihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigoooco dudicitiiho iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiihai ticovohocivi amiihai taabamima miha. Jaabadiro bu gaigoomi amiihai ticovohocivi amiihai tajemima miha. ³ Amiihai tajemii amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiihai taabami amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miho mogai ifi abajagoro icatithi, idiihoro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatithi, idiihoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasusumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihiicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihiicacasi iji Satanas oonoho amiihaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiihaico uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacinibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomiihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihiicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihiicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihiicano, majaabicijitirunerii idaasuno mihiicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiho tajiibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiiji siino tajevacuutino miha. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijivo. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiho onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigi miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruumo diigoma imino iicagohachiiji mejeevesudino. ¹⁴ Miho aiji imiyaavogotiruumo mogaifañodi Moocaanidi imicubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihaicoova amiihai seeme imifjithirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaavogehicacimo ejeevesugohachiiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuuhi. Miho Moocaani mihaico sajeebii guuiharo cuuhuvuui. ¹⁶ ¿Nacu fine ijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itajaqui? Jaabadiro bu, ijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itajaqui?

¹⁷ Oono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiho aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihaicubadiro icano miha. Jilli tajiibahi paryiicino Moocaani

* 6:20 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiiri, amiihai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninhoci, onoonoco.

iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuui amiihai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuui tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatihii. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatihii. Idiinoro Moocaani tajiihaco meheetavano naha sihidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. ²¹ Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuui? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti ataajano iicahachiiji, tolli mooni. ²² Miiro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojiiho ataaasucuuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeevivucujii. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Miiro ajashutinoo jaadari Cristo guijeveri maajaaducafutuui. Jaanegui miyaminoo jijovototi amiihai ifiico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiihai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocaanimo mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivojiiho tajiihama chahahi. Jaarunoo jino eesicininoco neehi, uco Aivojiiho idaasugonofeenedi imihuseebe iicamaño, jilli amiihaico neehi. ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachiiji, imitico diicijitihii. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihii. Jaarunoo idaasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amiihaiti buhigovi miniiyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jiijehallivi gueenene mihicajitihii. Jaanegui amiihai taabamimo mihicamo mataabavatimobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataaamo mataatimobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicajimobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicajimobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadi mihica. Miiro jijeoneheje jilli ihifuvusuro icaruno finifihii.

³² Uujoho imogotihii sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiho Aivojiiho Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojiihoco imo imo imooniqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jiiijijeonehejejaagoviro icahi mogaiico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacugoti atajevatimo silbadiro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojiiho nehejeque imino moonihii; ijeebii, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiiijijeonocoro imino moonifihii aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiihaidi iimiqui, amiihai imega jegaiteereque ficuucui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiihoco miyaano fanoovari jeevivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajejavatigo iicano imitihachiiji, matajenu. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiihañodi quehecuno eesiciniiho: Jinejete ucuujivaachutiho ifi, onobadiro iicaabo ijeebiihañodi ille bagocajaco imino ificugooabo aivo imino moonihii. ³⁸ Jaanoti bu atajeniiho imino moonihii. Jaanoti bu atajenitiiho aivo shihimi moonihii.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajiihari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevehachiiji, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco tajejavajirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miiro uujoho tafiico esicinihii, tolliro bu fine Moocaani Gajjama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiihaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magajacuui. Jaarunoo togaaja miihaico moficoroo mitya mitya momooninoviro jusisui. Jaanoti naha saatohoco magaijuno diito miyaavogoco mujusisui. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiihoco, bu Moocaani diiboco gaayicihii.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiiijehallivi sihidi jeevatihii ivi idiihoro saafiuro Moocaani. ⁵ Jaarunoo niquejefaño, bu jiiijehallivi icano bu sihidi jaatyoo diosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miihaidi icaabo saafiuro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui. Jaabeguiha miihai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiuro Aivojiiho, Jesucristo, diibofeenedi paryi fanoova icahi, bu miihai mihicahi icano.

⁷ Jaarunoo jinoo paryi famoovaro gaajatihii. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebiiho miihininibadi esicinimo. ⁸ Miiro mamachunoti Moocaani miihoco gaayicitihii. Miiro mamachunoti mojeebii imitejitihii, bu miihinivatejitihii icano.

⁹ Jaarunoco mehesicini, amiihai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifaño magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amiihaico neequi: Ijoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiibo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamañ jilliti ijoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguujivecuuboco. ¹² Jaamañ jilliti amiihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebico mimitasumaño amiihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofañodi tañahaboco imitifaño igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitih.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje.

(Ga 1.11–2.10)

¹ Miuro uujoho sifi jiovono icatih, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojiiho Jesuco atyimehincuuhi. Jaamo amiihai Aivojiihedi ududicamaañofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatih. Jaanoti naha amiihaidi uujoho minisuminaafi. Amiihai Aivojiihoboco magaañicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magaajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi eneehicamoco: ⁴ Miuro famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magaañicih machuqui acinoco, aduqui acinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatho minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojiiho Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amiihai mehesicinihi idiimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jiihgueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaan nacu amocasiminaafti iicaabo iinoro inehjeque naajencih? Jaabadiro bu, ¿cajaan nacu baacuo abasuubo inoovati guenetiiho icanicih? Jaabadiro bu, ¿cajaan nacu ihovejamico imifañoco amaamiiho toonoti adutiibo icanicih? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onono noomoro mehesicindino. Miuro bu tajiihafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajiihahaame jilli neehi: Buey itrighallidi iigoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutiibo. ¹⁰ Miihaiditi unuunoco jilli nuubo. Miihai imiguuiha totajiihaco eetavuubo. Miuro jiihajeque acaajaabo, bu itoogañoco ejehetiibo icano ufucuro inoovataco iicijinoco esiciniiboro moonifih. ¹¹ Jaaneguiiha amiihaifeenevi Moocaani dudicamaajeque mehetavomo. ¿Milli bu jaamo bsumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amiihaiti ijaadaco gaayicichicahi. Jaanegui imi miihai.

Jaarumo miihai toonoco midillutih. Jiliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jiihobogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miuro amiihairyo magaañi temploja jeeviciminaa tooja jeevico sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeevico asimico agaicaaunoro ejeecivefimo toonoti duufih. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojiiho nuuhi: Cristo jiihobogoco iijiihobogoco Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutih, bu jilli nooboro caatitih uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo miihainooba uuti: Miihaico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijevenequ.

¹⁶ Uujoho Cristo jiihobogoco iijiihobogonoti tafico sihidi mityano esicinitih. Miuro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiihauhi. Jaamañ idaasucanijiru uudi toonoco jiihobotiiho icaruva. ¹⁷ Jaamañ jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajiihari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajiihauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jiihobogoco iijiihobogono sitaaco toono jaada bsumijeque dillutiibo icano.

¹⁹ Miuro uujoho sifi jiovono icatiruubo famoojijovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefih diitoco Cristodi iciqui. Oono judiom Moise tajiiha onobadi iicamo iicabadi icafih, diitoco iciqui; miyaano totajiihaguino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajiihaguino iicatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefih miyaano Moocaani tajiihaguino icaruubo, Cristo tajiihaguinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu imiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefih diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saathobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujiihoboguiiha, tobogo iminoco isivanofañodi iciqui.

²⁴ Amiihairyo magaañacuuih jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefih. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicih. Jaaneguiiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaañicih. ²⁵ Miuro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatih. Jaamo tolli moonifih ijaada miihaico igaañiciqui, jilli gueneene iicajitirunoco. Jaanoti naha miihai momoonih ufcuro ifinijitino jaadaco magaañiciqui.

²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinobobadi icatihi. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihicibobadi amocasitih. ²⁷ Jilliro ivi tafico uuro tajiibafih uujoho imogobadi icaqui, uujoho saatochoco ijibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiha.

10

Ijinitaditi Afajinino.

¹ Tañahabomi imeguehi amiñhai magajaanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuui. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Muro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecunocibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icaui. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvu finiumo ofoohigovi ifototimoro ijiinijeve.

⁶ Jilli icauno toonoti miñhai magajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiha amiñhai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatocho ejeecivuubadi. Muro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatocho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatocho inisuubadi. Jaamoco jiimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiiamadino, diitoti saatocho iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuui.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti miñhai mihiguicivomoro magajaqui. Jino niinosituvu mihicamo. ¹² Jaaneguiha: Uujoho imino aivo sefano icahi noobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amiihaico iji inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanico mehesicini, diibo amiñhai teemeji iji janaanici amiñhai inisunofaño gañisutiibo icaqui. Jaano toono nisu amiñhai agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amiñhai aciji. Jaamo majaabicih.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amiñhai neehi, gaajaminaa mihicacuuneguiha. Jaanoco jino amiñhai afajinino amiñhairyo mehesamaaje. Jaamoro magajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadunoro Moocaanico mihimonicih, Cristo itijohoco etetecafutusumi agañisunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunicih Cristo ifiico itetecufetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Muro miñhai Mohaivojibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro miñhai Jesucristoco mimiyaavogonicih.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gaijamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootih. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonimaño asimico ificunicimaño sihidijeevano, nootih. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatocho Moocaanico agaajatimo jeecivoco eheetavomo jihovo gaijamico jeecivefih Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiha uujoho imogotih amiñhai imitino gaijamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadunoro, bu ijimi adutahilluti mahaduno. Jaabadiro bu imijitiruno Aivojibo imi machutati mamachumoro, bu ijimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojiboco misifiratusudino. Miñhai diibo janaanici vi sihidijeevatih.

Jilli Cristotaco Magajineri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonicimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro miñnedi imitatihi. Jiihi, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusunoco amusutih. ²⁴ Ivinaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabadiro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutimo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi ejeecivugucuuno asimijicanoco? magajaruva amiñhai esamaajedi iimijitiruneguiha. ²⁶ Muro paryi jiimijehalliri iicano Aivojibo Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatiibo amiñhai diiboma mamachuqui ucuuhuvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amiñhai aacinehejeque dillutimo, amiñhai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatocho amiñhai: Jino asimijinita jeecivo,

noomoro ijibogohachijji muduudino, diibo amiihaico ijibegueebedi imijitiruneguiiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiiha.

²⁹ Jaanoco saato ho dillujirahi: ¿Collihi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitibo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocaanico graciaco aacicunoco, bu ¿collihi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Miihaifioobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiomi iicatimoco, bu Moocaani iijanominanaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniboro icaji. Tafiguuiharo imino omooninoco imogotihii, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani diitoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiiha jino uujoho iicabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo iicabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amiihaico sihidi imehi, fahijjivaro uuti mehesafotomoro, amiihaico ijibeguehinibadi mihicahicaneguiiha. ³ Jinooco bu imeguehi magajaanoco Cristo gaifiimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocaanima cultofaño ihiiimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima cultofaño ihiiimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva iicajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachijji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachijji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi fobocijitirahi, diiboco Moocaani ifbadiro ifiivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifvususafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifvususafetehi. ⁸ Miuro Moocaani gaifico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutitibo. Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiiguiiha eetavocafutuui. Jaanoti gaifi gaigooguiiha eetavocafututuhi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunicihii aiji miyaguuiino iicanoco Moocaani toomominaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Eneecata amiihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saato ho toonoti ejenaauhachijji igajajiqui miihai, bu Moocaani iijanominanaa iicamo magajatihii uufocovi siinoco.

Aivojibo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinoco amiihaico onoonovi amiihaico imotihii. Miuro amiihaivaha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miuro uco jibogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igajacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojibo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojibo Imi Machu icacutino. ²¹ Miuro mamachucujisumi saatohova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saato ho ajebama icanaaca saato ho mutuvamoro miguiricavocinihicahi. ²² ¿Nacu amiihai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho amiihaico neeji? ¿Nacu toonoti amiihaico imeji? Chaha, imotihii.

Aivojibo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojibo ijibugunoco amiihaico jibuguihi: Miuro Aivojibo Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahuco amiihahallivi iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobunati ihusefaño ihadutahilluco agaayicuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro

eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafete-hica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiihai fahijivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magaajasuhicahi Aivojübo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivojübo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojübo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaanohacho Aivojübo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihi Aivojübo ifiico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiihai imitico mehesamaaimoro Moocanico mijübugo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojübo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icahi. ³⁰ Jaamaño amiihaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevencinücuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino miihai mofico mehesamaaimoro Moocanico mijübugomoro momooniruva Moocaani miihaico tolli moonitübo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani miihaico mohimitihalliti jilli moonifihii miihaico ahaamübo sano Moocanico imiyaavogotimoma miihaico cijigaifaño igañijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, Aivojübo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho sihidi mahajebavahachüji iticoni amiihai ijafañerehiica mamachu, amiihaico Moocaani imitino mihigaivomoro momoonohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amiihaico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aacino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinoooco magaajanoco Moocaani Gaija miihaico aacifnehejeque. ² Amiihairyo magaajacuhi Moocanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magaajanoco: Cajaanohacho Jesuco afajiamo Moocaani Gaijari toono ihiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojübo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miiro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiro Moocaani Gaija toonoco aacübo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino ducicamaajeri Aivojübo jeecevefimo. Jaaruno saafiro iicaaboco Aivojübo mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani ducicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaajasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco acübo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoco acübo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeenediro bu saatoho gaayicühi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatoho gaayicühi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicühi sihidi ejeevano mityaco omooninococo. Jaanoti bu saatoho gaayicühi Moocaani iimaaco ijübugonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acühi agaajacijino mityaco jihovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicühi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicühi toojiri ihiimaanoco agaajacüboro ijübugono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idüboro Moocaani Gaija acühi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acühi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Miihai.

¹² Miiro mofii sanooro icaruno fiivaano müno ifiiti sihidi dugaacacineneheje iicanobadi, bu Cristota famaño jeecevomañehejeque meheetavorahi. Jaaruno saafitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro miihai judiomü mihicarumo, griegomü mihicarumo, sifi jijovoto mihicarumo, bu sifi jijovoto mihicatarumo icano, sagajariro miniticafotonofeenedi saafi ifibadiro minifutucuuhi bu sagajacoro paryi miihai magaayicuumañe.

¹⁴ Miiro mofiti fiivaano inonohocinühi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiiono icatühi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiiono icatühi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofii sano aalliro iicarüva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofii paryi sano nohojiro iicarüva, ¿milli minihicijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhusere iicarüva, ¿cuuca mofii icajirahi? ²⁰ Miiro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofii sanooro.

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

²¹ Jaamaño mohaalli muheseque: Ico imogotihi, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotihi, neejitirahi. ²² Tolti icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijahi. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miviro magaijinehejeque imino gaachehuri mijicunichi. Jaabadiro bu oovosiitimañehejeque imino mofoboocitihi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiitimañehejeque mofoboocitihi oovosiimaño. Jilli Moocaani mofiico eetavuuhi, mofi oovosiitimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaa-camaaitino iicaqui. Jiliro fanoovaro sabadiro igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovocivi acihi Moocaani iijafaño ducicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihuimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihii agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihii toojiri ihuimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicinoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amihaiico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miuro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli cimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño mee-huco mohojisuno idicuno iicabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani ijico jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofeenedi ifabainoco sihgovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruuubo, bu tolliro tafico gaijitiibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachijii, jaarunaa gaijima chaharuva, jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jiihevetatiibo, uujoho sihidi jeevahi nootatiibo, tafico mitya mitya moonitatiibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatiibo, gaijifitatiibo icano. Tolliro bu sifiratotatiibo, bu imitino omoonimoco gueenene jiihevetatiibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatiibo miyaaneriro imo imo iicafibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifiibo tomooboro sicujebiri.

⁸ Gaiji ufucuro finijitihii. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihuimaa lliiveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miuro Moocaani iijiti sasitusacohoro magaajahi. Jaasitusacoro mijibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanocoro imino magaajacuudi toono miiidimañehejequere magaajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicaui icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesu-cuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatihii. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onoono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitihii. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani ijico mijibeguejinoco amihaiico ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihuimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiha iimaatiibo, miihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gajararo iimaabo toovono iicaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani ijico ijibogoobo sitaaco jibeguehi. Jaanofeenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihuimaabo ifguiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani ijico ijibogoobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuihi.

⁵ Uujoho imogorahi paryiicino amiihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaaniciivi imeguehi Moocaani iijico mijibogonoco. Miho Moocaani iiji jibogo aivo janaaniciivi imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatihi. Toojiri onoonoco saatoho iijibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amiihaico abaatoobo agaajaratino iijiri amiihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha miihaico Moocaani agaajasunoti, bu amiihaico miyaanoti jibuguruva, Moocaani iijico jibuguruva icano naha amiihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaaajirahi imasijico?, ¿cojiico ojusunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿miiijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amiihaidi magaaajitijiri onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiiamaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jiinjehallivi ajashutino iijoho icahi. Jaaruno paryi fanooero gaajavechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajatino iijiri saatoho uuma ihiiamaamedi diitoti uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija acinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiiamaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro iijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagajafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiiamaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño iijoho Moocaanico digajiraro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miho iijoho onoonoco gaajatibo. ¹⁷ Jaano toono iijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiihai janaaniciivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafatino imeguehi ajashunogay ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaaniciivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajitisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miho Moise tajiiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neehi siicumiotofenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui iicatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mita imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiiamaofeenevi saafi agaajatibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotibo, bu agaajatibo icano ijicafuturuva, diibo imitino icahacanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiihai monoonoco uguubunofenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebiifaño iicano agaajarahicatino foovoiveji. Jaadi jari ememuivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaivusumi amiihaiti saatocho masima icahachijii, bu iijibeguejinoma icahachijii, bu Moocaani agaajasunoco iijibeguejinoma icahachijii, bu agaajaratino iijiri ihiiamaanoma icahachijii, bu toojiri ihiiamaanoco iijibeguejinoma icahachijii icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusujino icahachijii. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiiamaajisumi miimisiciro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafiisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho iijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco iijibeguejirumo achahachijii sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino icahachijii miimisiciro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicomoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniiboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiiamaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani iijico magaayichicamo saafiisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani iijico iijibogomo ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiiamaanhachutahiica. ³³ Miho Moocaani sajeebi icaco aacibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño lliivi iimaatimo iicaqui, Moise tajiibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachiiji jari iijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amiihaiti ticovahiniitahi, bu idimoro amiihai toonoco magaayicinihimo mihicatihi. ³⁷ Amiihaiti saatohe: Moocaani iijico iijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onoono jino Aivojiiibo Moocaani tajiiba iicano. ³⁸ Jaanoti jinoooco imiyaavogotiiibo onoonoco: Miyaano, menedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujiiibogoco amiihaico uujoho iijibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicinihobogofaño quehecuno mihicabogo. ² Jaabogofenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico iijibeguehinibadiro mihicahachiiji miyaano mimiyaaveguehinihachiiji.

³ Miho amiihaico iticoni jiiibeguehininihi Moocaaniti agaayicinihobogoco: Cristo mihimithallivi iguijeveunoco, oono Caatinahaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinahaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatohe paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadiro bu tolliro safoono saatohe miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaaniciivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatohe diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisituviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisituviro agaaniicibadi iicauboco. ⁹ Miho uujoho minisuminaati sihidi ejevatiibo uco minisuminaafi monootatiruuvo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamañodi iibo uco imino omoonino sicamañovi footihi. Miho paryi diito janaaniciivi ducicamaaihi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojiibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onoono bu iicanaaca, bu çmilli amiihaiti saatohe siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli iicaruva, çjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteuhachiiji jino mojiibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu mihihi Moocaaniti sicamañoooco mijibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuui, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa çmilliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachiiji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitih. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jiijehalliviro mihicaquiguiiharo iicahachiiji mihihi famoo janaaniciivi idaasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuumoboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamañodi Cristo imegaoooco ufucu siino ubuheetejimoto ubuheeteucubo. ²¹ Miho oono saafi Adan onoobofañodiro guijeve asaubadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristooto iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuuhi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiiinije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisuji paryi jihovo tajiibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiiibo. ²⁵ Miho Cristo aivojiiiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguinomicudi. ²⁶ Jaadi bu guijeveque niinoono finisujiiibo. ²⁷ Miho Moocaani paryicino Cristoguiinovivi ficucuuhi. Jaaruno Caatinahaamefaño paryi diiboguiino ficucafatono nuurunaaca idiiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototih. Miho

diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuui. ²⁸ Jaadi paryi: cino Cristoguiinovi ificuucafutucuudi, Cristo Illi iicaabo Moocaaniguiinovi ficuucafeteji; miiro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatocho ochoomocinihicaumeguiiha ifiinoco nitihicahi. ¿Collihi bu jaamo tolli moonihicahi? Miiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti miihai fahiijivaro fiicunofaño mihicahicahi? ³¹ Miiro uujoho fahiijivaro gujivefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano icabadi. ³² Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecutimo icajiruva? Jaaneguiiha saatocho eneehicabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimaño, noomoro.

³³ Amiihaico sita bañidino. Miiro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruuboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amiihai iminoro mihica iticovono ifima. Jaamoro imitico momoonidino. Miiro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatihii. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatocho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihii. ³⁷ Miiro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahoocho mabasuno ihiinotatihii itoogaico mabasuno iinefihii. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihii siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miiro sabadiro ifiino icatihii: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asimi ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiiinjeminanaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiiinjeminanaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba seseen siibadiro, bu fucuo nihiba seseen siibadiro icano. Jaabo seseen bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri seseen saafi seseen siibadi, bu sifi seseen siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifico micinichi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi: utuucicujitino ifiima mihicaji. ⁴³ Iidicunoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosicinicuhii. Bu niinovanoco micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifico micinichi. Jaaruno siino ubuheetecudi gaija ifiirucu iicano. Jaamaño miyaminaa ifi icabadiro, bu gaija ifi icahi.

⁴⁵ Miiro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoobo fiivo ifiima eetavocafutuhii. Jaanobuunati Cristoco: Niinoo Adan, neehicaumo jilli Gaijafenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ifi iticoni mihicatihii. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gaija ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiiinjeti eheetavuubo jiiinjeminanaafi. Jaano allivooobo iicaabo Aivojiiho Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiiinjeminanaa ifiino johono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igaijano johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro miihai oono jiiinjeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucuo oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihii. Miiro oono gueenene iicatinu ufucuro ifinjinofaño icajitihii, eneejiruno. ⁵¹ Imegeuhi bu jino agaajaratinoco magaaanoco: Famooro miguijevejitihii. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miino aallico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuuumucutimo iicaqui. Jaanoti miihai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi gueenene iicatinu ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevifino ifi iguijevifitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi gueenene iicatinu ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti ifiivutucuudi, bu oono mofi iguijevifino ifi iguijevifitino ifiiti ifiivutucuudi icano, Caatinihaamefaño onoono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano? Caatinihaamefaño onoono.

⁵⁶ Miiro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise sicicjeo tajiba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miihai Moocaanico mihimehi, Mohavojiiho Jesucristofenedi miihai guijevecutimo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijavaro janaaniviro Mohaivojiiho dudicamaajeque eetavomoro mihica. Miiro amiihairyo magajacuuhi Mohaivojiihedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamede Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiijeri iicajano Moocaani iijanominanaaco ijiiibuguuho uubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiihai monoomoco galluji Jerusalemi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijii, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amiihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiijefañodi. Jaadi jari amiihaivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiihaima gueenejisuno iicahachijii. Jaanoti bu paryicino jiiijaco toonoviro afatyohachijii. Jaachijii uco mahamusu efejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotihii amiihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiihaima gueene iicanoco Mohaivojiiho Jesucristo iimogohachijii. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jiiibaimo afatyohachijii. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ijiihegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiihaivi ifotohachijii imino diiboco magaayici sajeebii iicahui. Diibo bu uubadiro Mohaivojiihedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiha amiihaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jilliro diiboco mahamusu sajeebii ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onooboti amiihaico jiiibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiihaico ibaatequi. Jaaruubo foogotihii. Jaaruubo iimugusumi feejiiho.

Niinoono Afajiihino.

¹³ Jaaneguiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiihairyo magajacuuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiiijevi Jesu jiiibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaaner. Jaamo uco amusuhi amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahinibadiro. Jaaneguiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jiiijeri iicajahajeminaa amiihaijaa iijico galluuhi. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitsi iijafaño iigaivehicamoco icano, amiihaijaago Aivojiiho momofañodi iijico galluuhi. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiihicicimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihii tahuseri. Amiihaijaago taajico galluhi.

²² Jaanoti cajaatyohacho Mohaivojiiho Jesucristoco agaijitimo imitino iicahui.

Jaanoti Mohaivojiiho, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonihii. ²⁴ Paryi amiihaijaago galluuhi Cristo Jesufañodi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatinihi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaa'iciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miuro diibo Moocaani mihaico #daasugoobo, bu jaabo diibo Dios mihaico fahiijivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miuro Moocaani miinoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu mihaico idaasuno iicamoco majacusuqui, oono mihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miuro mihaico Cristo idaasufaanodi mihicamaño, bu diibo Cristofaanodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo mihaico amiihaico taajasujibogoco mijibogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu mihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai sicujeebiri majaabicahi jino mihaico idaasuno mihicamehejeque majaabicahicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico mihaico imino mehesicinihi. Oono mihaico idaasuno mihicanofaanodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofaanodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaa'janoco sihidiro imitineri Asia jinijevi mihaico mihicahininoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahcaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui majaabicujitihi: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijenicujimo iicanicabadi mihicahcauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani mihaico toonoti taajasuui, bu jisuu mihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano mihaico iguijenijirunoti. Diiboviro mihaico mohesicinicoco mificuui mihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai mihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiimaahachiiji, diibo mihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, mihaico Moocaani imino omoonihallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihi.

¹² Miuro icano sano mihaico imo imo omoonino; jiiheshallivi mihaico miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaa'janeri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani mihaico iimihuseri amushicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno mihaico gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miuro amiihaiti paryi aameneque macaatinahaamenefaño meneehicahi amiihai memee'cimoro magaa'ajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaa'janoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaa'jacubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, mihaico imo imo mihicahi, bu mihaico amiihaiti mihaicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco eesicini'boro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifocci abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinirahi Macedoniajaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinijinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaahinirahonoco, ¿fine uco bañiibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amiihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saato'hoco: Jihi, onoomoro, bu saato'hoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miuro Moocaani gaajahi mihaico amiihaico: Jihi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miuro mihaico Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jibogoco mijibogocoo mihaico: Jihi, onoboro, bu siino: Chahano, nee'jibuutihi. Miuro Cristofaanodi paryicino miyaano mihaico noobaco bañitai'ibo. ²⁰ Miuro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonicini Cristo Jesuco magaa'jacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani mihaico, bu amiihaico icano Cristofaanodi quehecuno ificuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuui. ²² Jaaboro mihaico igaajataco ificuboro Igaijaco mojeebii nofaño ficuubo, toonoti magaa'jaqui ufucu niqeejefano magaa'icijinoco.

²³ Jaanoti esamaahinirahidi Corintovihiica footihi amiihaico agaijimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachiiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevene icano. ²⁴ Jaarumo mihaico mihimogotihii amiihaico: Jilli mihiyaavogo, noomoro amiihaico matajiihanoco. Miuro amiihairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi amiihaico janaanico imo imo moonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinitíhi amíhaico siino abaatonoco siino idasuno amíhaico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho amíhaico idasuno mooniruva, ¿míjoho bu uco imo imo moonijirahi? Amíhaico bu uujoho idasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amíhaidi jino uujoho aameque jilli caatiníuhi amíhaijaago ofooboco, uco amíhai imo imo momoonijirumo, jilliro idasuno momoonijirunoco imogotimaño. Jaamaño amíhai imitico mejeevesuhachíji; uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amíhai imo imo mihicaji. ⁴ Míiro toohaameque amíhaidi acaatiníusumi idasuno iicaneri tafi uco níji níji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatiníutihi amíhaico idasuvusuqui icatino, jilli amíhaico gaajasuqui síhidi amíhaico agajjinoco.

Imitino Omooniboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idasuno omooníubo saaficoro uco idasuno mooníutihi. Tolliro bu paryi amíhaico mooníubo. Jilliro míiviro neehi. Imogotíhi janaanici sefano íhiibanoco. ⁶ Míiro amíhai Moocaanico míiimúsumi díiboco amíhaifañoti míiínusucuuihi. Jaanoti eesafotooboro gaajucubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ívi jisumi díiboma míhimibachumoro díiboco majacusuco, síhidi idasuno iicaneri janaaníciviro imitino icaadíbo. ⁸ Jaaneguiiha amíhaico neehi: Siino díiboco magaaasu díiboco magajjinoco. ⁹ Míiro iticonio aamefañodi toonoti amíhaico nooboro caatiníuhi, amíhaico gaajasuqui ¿naa uujoho onoobadi mooníjimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amíhai oono ímiutíiboco míhimibachucuuhachíji, bu uujoho tolliro díiboco imibachucuuihi. Míiro uujoho íimibachuuoboco imibachuhi Cristo ímefeenevi amíhaico agajjiboro. ¹¹ Toonoti míhaico Satanás quehevíino iguínoníiboro, míiro díibo omoonígonoco míhai imino magaaahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebí Níji Níji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jibogoco jibeguequi ufuubo ífutusumi, aivo uudi íminuno Aivojibó ducicamaaque toonovi eetavuuji. ¹³ Jaarunofaño tajebeí uco sajebeí ícautihi, monahabo Titoco toonovi aatyimeutímaño. Jaaneguiiha díitoco íftacuboro toonoti fuuhi Macedonia jíiníjejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico ímehi, díibo míhaico Cristo Jesuta íjimitaco íguínonimoro míyamínaa mítya mítya agaimuaivomofaño míhaico asatyefínóhallívi. Bu jaaboro míhaifeenedi íjibogoco jibugusuhicaabo. Oono facíci úusuno fahígovadi ofoonícibadi ícaqui. ¹⁵ Míiro míhai oono aimoguíjico, Cristo Moocaanico ejeevívoobo, íjigasuno uusu fahígovadi ataajímofañodi, bu ataajítímofañodi ícano ofoonícibadi míhai paryi míyamínaa íicadímoco míjibeguehícahi. ¹⁶ Jaano ataajítímímedi namíta úusunícibadi jeeváhi. Jaanoti ataajítímímedi facícino úusuno, fíivoco aacino úusubadi jeeváhi. ¿Jaanoco míjoho fine íinoro eetavejírahi? ¹⁷ Míiro míhai níhibamíguíiharo Moocaani íijico míjibogotíhi, saatho íicabadi símafehejedíro íinoro úbuunonimoro jibeguehícabadi. Míyanotíro náha míhai míjibeguehícahi Moocaani ímefeenevi, díibo Moocaani míhaico agallúumo míhicamaño, bu Cristo jeevívomínaa míhicamaño ícano.

3

Bohono Íjji Jibogo.

¹ ¿Nacu míhai jilli munúsumi fine amíhaidi, míhai mófítíro ímino míhiimaamo meneaícahi? Cha, ¿collíhi jaamo míhimeguehi míhaidíti síta aameri: Díito amíhai íimíhuseme, onoonoco? Amíhairyo ímino míhaico magaaajacuuihi. Jaabadíro míhai magaaajagotíhi síta aameri amíhaidíti íjibogonoco. Jaamaño uujoho ¿collíhiica aamema ícajírahi úudítí síta: Ímiíbo, noomoro acaatíníhaamema? ² Míiro uujoho amíhaico jibugusumi, amíhai jeebífaño mímiyaavugúumoro ímino míminífutucuumoco aatyímémere tadyudícamaaje ímino íicanoti gaajajirumo. ³ Míiro amíhai toohaamebadi míhicahí, Cristo acaatíníuhaamebadi míhicacuuihi. Míiro míhai míjibogomo amíhai jeebífaño macaatínícuunobadi míficuhícaacuuihi. Jaanoti caatiníri macaatínínítíhi. Jilli Moocaani íicabo Gajajíro macaatíníníhi. Guísíbabujéhallívi Moíse tajiíbano acaatíníníobadi ícatino. Jilli míyamínaa jeebífañoro acaatínínícuuno.

⁴ Jaano míhaidi toono míyaano íicanoco míhai magaaajahi Moocaanífañodi, bu Cristo-fañodi ícano. ⁵ Jaamaño míhai momítaríro sínoco momooníno ícatino. Paryícino fanooavaoco momooníno Moocaanítí saahi. ⁶ Míiro díibo míhaico mítyaco aacínéri bohono íjji onoobadi díibedi mududícamaaihi. Jaano toono bohono íjji oono eedeetajíibano acaatíníníno íicabadi ícathí. Jilli Moocaani Gajají magaaayícínótíonoro íicamaño. Míiro oono acaatíníníno tajiíba Moíse tajiíba, guíjevfaño satyefíhi. Jaanoti náha Moocaani Gajja mínoco fíivoco acíhi.

⁷ Jaano toono Moíse tajiíba guísíbabujéhallívi acaatíníníno arícuno saauhi. Jaamaño ísraelmí Moíse ímeque meeíhícautíhi íhíme síhidi arícuno ífuvusuhícaumaño. Jaaruno

toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajüba guijevefaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ijübugoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono münoco guijevefaño asatyefiruno tajüba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani jübugo mühaico: Amühai imitüma machahacuuhi, onoobogo. ¹⁰ Müro totajüba itüconi iimima iicaruno jisumi miyaadi jeevacuutihi, jino sihidi iimima iicanoguünodi. ¹¹ Jaano toono gueenene iicaujüfiruno iimima icauhi. Jaano janaanüci aivo imijino ufucuro ifinijütüno iimima icahi.

¹² Jaamaño mühai toonoco imino magaaajamaño, nucufeguetümo müjübuguehicahi. ¹³ Jaamo mühai Moise omoonübadi momoonütihi dübo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuhi israelmi toono gueenene iicajütüno aricu ajaabavonoco atyümetümo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco düto gaajatühi. Jaabadüro bu jisumi toono eedeetajübacoco emeecisumi tobaryuro düto esamaajeque afabaacucinüno iicabadi jeevamo gaajatümo. Müro tobaryuro dütoti gañücafototühiica idüboro naha Cristofañodi tobaryuro gañücafetüjirahi. ¹⁵ Müro jisumihachuta Moise tajüba aameneque emeecisumi tobaryubadi dütooco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatümo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gañücafetüfihü Aivojübojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiha dübo Moocaani Gaija iicahigo sajeebü iicahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryü mühai tobaryuri mohimeque mafabaacucinücutümo. Mofüvi Mohaivojübo imi ifuvusuhi, oono meecimefaño mofi ifuvusunücbadi. Jaamaño mühai janaanücvüro dübobadi minifotomoro mefeehi fahüjüvüro janaanücvüro dübo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojübo Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masü suufenütümo momoonüqui, Moocaani mühaico üdaasugoooro idudicamaajeque atajübaunoco. ² Müro mühai toovono omoonüfinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihi. Bu tollüro sitaaco bañümoroco mofootühi, bu Moocaani ijüco sümänehejedüro buunanümoroco mofootühi icano. Jülü müyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jülüti Moocaani imefeenevi saatohoco magaaajasuhi, mühai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasüjübugoco müjübugoco toovono iicahachüjü, oono cüjügaifaño ufucucujümedüro toovono. ⁴ Müro düto imüyaavogotümo, jüjü caani jü jüeebünococo mitasucuuhi. Jaaneri gaajacutümo Cristo jübugo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo mühai Moocaani jübugoco müjübugusumi, mofüdüdüro müjübuguehicatühi, idüboro Jesucristo amühai Aivojübo iicaabedüti müjübuguehicahi. Jaanoti naha mühai jülü amühai jeeüvominünaa mihicamo Cristoco magajümaño. ⁶ Müro düboro Moocaani: Icüvüneguiha daachücisü, nübo. Jaaboro jisumi bu düboro mojeebünofaño achücisühi. Tooneri Moocaani imico magaaajaquü Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Müyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofüfaño icahi, oono aivo iiminococo nüfaqui eetavotahillu guirihillüfaño mifucujürbadi jeevano. Toonoti igaaajaquü toono sihidi ejeevano müya mühahüti saatünoroco Moocaanüti asaanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitüno mihicarumo, toonoti mataajanücihi, bu fanoovari gaihüübaro mihicarumo, aivo tooneri üdaasuno mihicatatühi, ⁹ bu mühaico sihidi jüüheverumo, Moocaani mühaico jeevesutatühi, bu mühaico iguünonüromo, migüjüvetatühi icano. ¹⁰ Jaamaño fahügovadi mofoomoco gaicaaajüromo Jesuco agaicaaumaño. Jaaneguiha mofüfañodi bohono ifüico Jesu aacüno mühüfusuhicahi. ¹¹ Müro mühai jüno mihicanohachuta fafucüvaacüvüro nühicunofaño mihicahi mühaico agaicaaajüronofaño Jesuco magajümaño. Toonofeenedi bohono ifüico Jesu aacüno ihüfusucafetüqui. ¹² Müro taajasüjübugoco müjübuguehicanohallüti mühaico sita gaicaaajürahi. Jaanofeenedi amühai mataajüjüno ifüico magaaajaquü.

¹³ Müro Caatinühaamefaño noono: Müyaavegühi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadüro bu mühai tomiyaavogofañoüro, mümiyaavogomoro mühiümaahi. ¹⁴ Jaamaño mühai magaaajahi Moocaani Mohaivojübo Jesuco übuheetesübo, bu mühaico sano amühaima übuheetesüjübo, Jesuma mücaqui. ¹⁵ Jaaneguiha jülü fanoonühicufañü mihicahi amühai iimünofaño mücaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omoonünococo agaayücimo, toonohallüvi ajashütümo Moocaanüco sihidi ihüimequi.

¹⁶ Jaamaño mühai suufenütümo momoonühicahi. Jaamo mühaico mofüno nüinovatonoro fuurunaaca, mogajü jülüro fafucüvaacüvüro übuheetenere feehi. ¹⁷ Müro jüno jüjühallüvi üdaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoti magaaayücüjü ifinijütüno imi, aivo aajashütüno. ¹⁸ Jaamo mühai mahatyümenehejequere mehesamaatühi. Jülü jisumi

mahatyimetinehejequere mehesamaaihi. Miiro mahatyimeneheje gueneene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatyimetineheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ Miiro miihairyo magaajahi oono mofi iija goovano unucufjabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani miihaidi niquejefaiño ifinijitino ifico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acijitirahi. ² Miiro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaiño ifinijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaiño mijicafeteji mofi gaachehufaiño iicanicibadi. Jaanegui mojeebii sicaimobadi iicatiqui. ⁴ Miiro jino mofi-faiño mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehifico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaiño mijicafetejinoco mihimeguehicahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani miihaico iimibachuuboro Igaijaco aciuhifucua magaaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño miihai imino magaajamoro mehesicinahi jino jiijehalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiti buhigovi mihicanoco. Aivojiiiboma niquejefaiño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofaiñodiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicatihi. ⁸ Jaamaño miihai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaiño mihicanoco mejeesumoro Aivojiiiboma mihicanoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahiijivaro Mohaivojiiiboco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miiro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovooicivi momoonihicano jaadaco magaaayiciqui, jiijehalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeebiiico Aacino Jiiibogo.

¹¹ Jaamaño miihai Aivojiiibo ñihicuno omoonijinoco magaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani miihaico gaajacuuhi. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miihaico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miihaiditiro siino imino miihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miihai imino momooninoco amiihai magaajamoro quehe quehe miiacaqui. Jaamo saatoho ijeebiiifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo miihai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miihaihalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihichachiiji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihichachiiji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agaijinoguiino mihicahi, saafiuro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijeveunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohero jijeo miyaminaa esiciniibadi mehesicuutihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa icabadi mehesicinihicaui. Jaarumo jisumi tolli mehesiciniicuutihi. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuihi, jisumi paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani etavehi Cristofaiñodi miihai diiboma sajeebii miiacaqui. Jaaboro miihaico tajiibaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofaiñodi jiiinjeminanaaco ifiivi sajeebii miminiyuhicaabo diito imitico jeecivotiiibo. Jaabo miihaico tajiibauihi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiiibaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiiboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani ducicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magaiisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaiño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihiijevesutihi, miihai ducicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliro ivi fanoovavi Moocaani jeecivominaa mihicanoco mihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, sicuno jeebiri fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihcamo, miihaiditi ñaaihicamo, bu sihidi jeevano ducicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi

ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai mihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaajanofañodi, bu mosicujeebiri majaabicicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco mihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco mijibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeendi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofico magaihuinimoro mefehei imitimehejediti, bu mahamocasihii imitimehejemaa icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicihii. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicihii. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañiffimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañiffimo mihicatihii. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguujevuumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihii? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihii. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuijivaachurumo, ajashutimoco mubusumijenihii niqeejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebifaño amiihaico meneejiruno. Jaanoti naha amiihai jeebifaño icano miihaico amiihai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Ijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejemaa magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeequivo iijafaño ijinitama sano diibo jeequivotatimo. Miiro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiiho:

¡Diito iimitimofeeneti mihiinomoro sihogovi mudugaavo! ¡Jaamoro idicunoco mududicicudino! Jaachijii amiihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiiho sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebico icano imihininijirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuquii icano.

Corintio Cuumiminaa Imitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino momoonitihii, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihii, bu miihaiñoobaco mabañihicatihii icano. ³ Jaaruubo jilli onoocho amiihai imitico onoono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidi gaijihii. Taciditi muduujecinihii sano mihicamoro, bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesciniboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiinjevi magasehinotiro aivo mojuguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebifañoti mihiguinehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehcutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhii Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jibeguehii amiihai miihaico mahatymegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jibogoocho idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagnoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusunirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihii. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. ⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicaneri imo imo icatihii, jilli toono idaasuno mihicahinineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabicuihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino. ¹⁰ Miiro oono miiho imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehii. Jaaneri miiho imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihii.

Jaanoṭi naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinjitino guijevefaño feeji. ¹¹ M̄iro am̄ihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño am̄ihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuuih iimitiboco. Bu am̄ihai jaabojago misifiratucuuih. Bu jaamoro am̄ihai mihigutuuih. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti mih̄ibaumoro Moocaani iijati magaṭiuih. Jaamaño mihai magaacuuih am̄ihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² M̄iro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omooniboco eesamaaiumaño icatino. Jilli m̄ihaico sihidi aivo am̄ihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco m̄ihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. M̄iro am̄ihai diiboco mahamusuhinihi sajeebi iicaqui. ¹⁴ Jaamaño am̄ihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuonoti nucufevetehi. M̄iro paryi am̄ihaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu am̄ihaiti Titoco: Imimo, munuano miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño am̄ihaico sihidi gaijibo, paryi am̄ihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño am̄ihaico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi am̄ihaico mijibogonoco Macedonia jiiijeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² M̄iro idaasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gaijitimo aciuih sihidi inih̄ibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanici aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro dillumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nih̄ibamico asaatyonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo mihai imino mehesiciniuno janaanici mooniumo. M̄iro iinoro Mohaivojibojagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiiha Titoco sihidi munuuih toono am̄ihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nih̄ibamico ticonihinicuubo icinoco tahimega ificuqui. ⁷ M̄iro am̄ihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu m̄ihaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijinoro mahamusunovi janaanici mihica.

⁸ Jilli uujoho onobo toonohallivi am̄ihaico atajibano icatino. Jilli imeguehi am̄ihai imino momooninoco, toonoti am̄ihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ M̄iro am̄ihairyo magaajacuuih Mohaivojibo Jesucristo imihuseeque. M̄iro diibo sihidi busumijeevauruubo am̄ihaico agaijimaño idaasuuboti minifutuhi. Jaamo am̄ihai diibo idaasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiiha am̄ihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: M̄iro am̄ihairyo ju-faijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momoonibadiro, am̄ihaima iicadinoti acimoro. ¹² M̄iro saafi sitaaco imogoboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani m̄inoma achahano janaanici m̄inoco dillutatibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootih: Saatohoco mahacimoro am̄ihai idaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi am̄ihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo am̄ihai mucuujivaachusumi diito am̄ihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihidi icibedi atyuuvutino. Jaabadiro bu m̄idino icuruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño am̄ihaico agaijiboro amusunoco ifcuunohallivi jino uco icabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi am̄ihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogoboro feejiibo am̄ihaico emeecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaje Moocaani iijaminaa imino ihimaahicaaboco, taajasujibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuih m̄ihaima iigooboro m̄ihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino ducicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehichai Mohaivojiboco mihimequi, bu am̄ihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti m̄ihaiditi m̄ihaiñooba jino nih̄ibamico

mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiiho imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachii; diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma ducicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachii; monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiiho Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gajjima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogfeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitih. ² Miiro amiihai imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahiijvaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminana juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminana agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluui, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuui. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminana uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufevjirahi sihidi amiihaiditi imino miihaaahicarumo. ¿Mili bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluui amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacarui, munuunoco ihamusuqui. Jilli amiihai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti amiihai imihuse igaajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebi onoodino, gajjimoro icatino, bu sita idilluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gajjiihi gajjiiho imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimome mihicahi. Jaamoco bu janaanacivi acijiiho, tooneri iminoono ducicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinahaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gajjiiho iidaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finjitihi, noonoro. ¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo ducicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiiho ajashutino iiminoono ducicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gajjitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimeque icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bociguejimo amiihai gajjitimo ditedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidi agajjimoro amiihahallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque iifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Iducicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiihaico dilluhi Cristo sicujeebiri, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amiihaima iicasumivaha, uujoho sicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iica-sumi mityaabobadi amiihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiiha amiihaico neehi: Uujoho amiihaico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono amiihaiti saatoho miihaico: Jilli ticovo jiiinje miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miiro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuui. ³ Jii, miyaanoco, noomo miihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miihai jilli ticovo jiiinjeminana aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miiro miihai jiiinjeminana iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinicibadi momoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaifehejeque mifnisiuhi. ⁵ Jaabadi mifnisiuhi miihaiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque

Cristoguiinoví mificuuihi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amíhai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque miihai mahaamiji.

⁷ Miiro amíhai allionocoro magaaahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaa-jamo, bu igaaajaqui tobadiro miihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucusufetehi. Miiro Mo-haivojiiho miihaico jino mityaco aciui amíhai miyaavogoco mujususuqui, jilli mifinisiqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amíhaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaañoco imogotihí. ¹⁰ Miiro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amíhaimavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magaaia, miihai sihigoti aameneqe magaluhaamejefaño mihiimaahicabadíro, bu amíhaifeenevi mihicadi momoonijninoco.

¹² Miiro miihai mofico momoonitihí, oono saatoho ifiiditiro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli miihifomo icamo, ifiiviro ifico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicisimaño icano. ¹³ Jaanoti naha miihai mofico mitya mitya momoonitihí miihaiño iicatineri. Jaanoti naha idiiboro Moocaani miihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amíhaijaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño miihaico Moocaani atajibano janaanicivi mafatyotihí. Jaanoti naha amíhaivi mihifututiruva naha, Moocaani unuuno janaanicivi mafatyeyirahi miiro miihai iticoni amíhaijaago Cristo jibogoco masatyuuhi. ¹⁵ Jaamaño miihai sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatihí. Ivi jilliro mihimeguehi amíhai miyaavogo iguiraaatonoco. Bu tolliro mihimeguehi amíhaifeenevi janaanici mududicamaañoco. Jaarumo Moocaani miihaico uhuuvuunoco mafatyeyitihí. ¹⁶ Jaadi bu janaanicivi mafatyeyi amíhai janaanici iicamojaago, diitoco taajasujibogoco mijibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatihí.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyahacho ifico quehe quehe omoonihachiiji, Aivojiihoditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miiro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onobo diibo iimiiho icatino. Jaanoti naha idiiboro Aivojiiho diiboco: Imino icaabo, onobo naha iimiiho.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijibogono.

¹ Jaanovaha uco majaabicijirahi sicamañoti mihiimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaabici. ² Miiro amíhaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano ciguegueri. Miiro amíhaico uujoho Cristodi ficucuuihi. Jaamaño diiboco amíhaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saaficoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofaño oono jiiimo ibaifiriri Evaco abañubadi, bu amíhaico mabañicafetejirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeevehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miiro sita asaamoro miihai mijibogoyomoobo iicaiibo siyomo Jesu-i jibogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaayicihinicuubo iicanaaca siyomo gajajo imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siyomo jibogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo ononoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinoví icatihí. ⁶ Tahiiamaajagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajagoti sihidi gaajahi. Miiro jaanoco amíhaico magaaasuhicahi fahiijivaro fanoovaaco momoonihicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino mooniuihi, oono taajasujibogoco amíhaico iijibuguusumi jaadusutiibo iicaumaño, bu amíhaico bocigusuqui tafico guinoví ificuumañoco icano? ⁸ Miiro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico taja agallunoco mudumitincicibadi gaayicihicauhi, toono sefati amíhaico amusuqui. ⁹ Jaabo amíhaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miihaiñoobaco dilluutihí. Miiro monahabomi Macedonia jiiinjetei agaseumo uco aciuihí ucuujivaachuunoco. Tolli iicauboro idilluutibadiro, bu icaji. ¹⁰ Miiro Cristo miyaanoco imino agaaano tajebeifaño iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miihaiñooba paryicino Acaya jiiinjetei iicamo dumitincijitihí. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amíhaico agaijitimaño? Chaa, tolli icatino. Miiro uujoho amíhaico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi.

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaaahi, eneehicarumo abaño gaajacafeteji. ¹³ Miiro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa, jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaa-jaratino icatino. Miiro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tihitino diiboco ejeevivomo iminoco omoonimobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoonino jaadaco iicineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Iicano.

¹⁶ Jaaneguiiha siino amiihaico neehi: Miihaifooaba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehescinihachijji, muguubunicihica amiihaima iimaanoco, toonofaodi uujoho mitya mitya iicanoco magaaajau. ¹⁷ Jaaruno uco Aivojiiho atajiihaneguiiha tolli nootih. Jilli ejeegavooboadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ Miuro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ Miuro amiihai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino muguubunicifih. ²⁰ Miuro amiihai imino muguubunicifih, oono: Miihaico mejeecivo, noomoro amiihaico atajiihahicamoco, bu amiihaico ananihicamoco, bu amiihaico iguionihicamoco, bu amiihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño amiihaico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha miihai tolli momooniutih mese-fautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiihaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iianicibadi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomi oobo. ¿Nacu Israel jiiinjeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeecivominaa? Miuro diito janaanicivi uujoho icahi. Jino ihiihaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miuro diito janaanicivi uujoho dudicamaahi, bu diito janaanicivi uujoho gaicicafetehi, bu diito janaanicivi uujoho civojanicafetehi, bu fiiva foova uujoho guijevefi fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiomi aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiimo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma cijigameenene fiimacamaahi. Jaabo safoono imuuifaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuhii nifaihufoño. ²⁶ Bu ajashutino igooboro feehicahi teehino fiinicunofaodi, bu tolliro nanivaminaa fiinicumehejefaodi, bu tolliro taajiiinjeminaa, bu siijiinjeminaa icamo fiinicumehejefaodi feehicahi. Bu tolliro cuumino fiinicunehejefaodi feehicahi. Tolliro buhigeeje muuafiño icano fiinicunehejefaodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa iicamoti, fiinicumehejefaodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dudicamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco iidaasuvusunofaodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciboro feehicahi. Ajebanoco, adufraco icano jaabiciboro feehicahi. Guirafoova machutiiho icauhi. Bu siicuraco jaabicihicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaanicivi bu iicarunehejeque nootih. Miuro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaaifneri tajeebi niji niji icahicahi. ²⁹ Miuro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imitinofaño agaiisusumi, uujoho sifirari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miuro Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo Caanico fahijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² Miuro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiihoboti, imiya aivojiiho Aretas onooho ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuui, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño ijiihacuomoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuemo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Minoditiro imino mihiimaano jilli miihifono. Jaarunofaño iimaaji Aivojiiho uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miuro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogoboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaanici iicajefaño, siicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco iidiiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho iidiiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miuro Moocaani iicahigo niquejefaño satyocafutuuho. Jahigo guubuubo agaajaratino iimaaco aivo miihaifooaba ijiiibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootih; idinoro naha tañiinovatii iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino jiiibuguruva, bu sicamaño icajituruno, miyaanehejequere ijiiibogomaño. Jaaneguiiha tafiiditiro imino jiiibogotih, saatoho uuditi janaanici eesamaajiruneguiiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiihaaco uguubunotiro icano igaaajau.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafico mitya mitya omoonijiruneguiiha tafifaño aivoco Moocaani ficuui. Jaano taahucufaño icahi januutu macafatyicinihadi. Jaanoco ijiro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniicui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idino Aivojiihoboco dillucuurahi toono aivoco uutii buusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivojiiho uco neehi: Ico agaijinofaodi fanoovari diica. Miuro ifi iniinovamofaodi tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovanneri imo imo icahi taffeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri

imo imo icahi, bu tolliro uco imitino onoonehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiiheguenehejeri icano. Miïro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaaihi.

¹¹ Amiihai uuditi imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiditiro ihiimaamaño jeegavominaafbadirucu. Miïro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefehehica guinoviro icatiji. ¹² Miïro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiboro ududicamaaihicauno imino gaajacafutuuihi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miïro sijahaje Moocaani iijanovinaaguinoviro amiihaico moonitirahi idinoro naha tafiguuiha nihibamico amiihaico dilluutitiji. Jaaneri fine amiihaico imitino omooninoco mihimibachucasiqiu sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miïro amiihaico mifocci baajecuuhi. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuuhi. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujititiji. Miïro amiihai nehejeguuiha feejititiji, jilli amiihaiguuiharo feeji. Miïro caanimi iseemeguuiha nihibamico allacarufihi, iseeme caanimiguuiha allacarutatitiji. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihahallivi gañijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho finisujirahi amiihai jeebiihohallivi. Miïro uujoho amiihaico sihidi agaijitionaaca, amiihai uco guinoviro miiidino magaijiji.

¹⁶ Miïro amiihaiti saatoho, uujoho amiihaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiihaico abañiuborovaha tacuraihufaño gañisuuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amiihaico bañiuihi amiihaijaago oono saatohoco agalluumofeenedi? ¹⁸ Miïro Titoco uujoho tajibauhi amiihaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluuhi. ¿Nacu Tito amiihaico bañiuihi? Miïro misi sabadiro mihicafihi, bu sagaijafeenedi.

¹⁹ Fine amiihai mehesicinihi; jilli mofeenevi ifguuiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miïro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agaijino nahabomi, amiihai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Miïro uujoho ñihicuguehi amiihaico emeecitodi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu amiihai mihimogobadi iicaaboco mahatymejitinoco icano. Bu tolliro ñihicuguehi amiihaifeenevi iibacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijiiheveneheje, bu icajisuhano, bu gaijiraneheje, bu sicamaño jiiibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igaiyusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñihicuguehi jino siino amiihaico abaatoobo, Moocaani amiihai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatoho amiihaiti siicijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaasuveji.

13

Afagoono, Niino Imaa Icano.

¹ Miïro amiihaico mifocci baajecuuhi. Jaabo siino bu jino amiihaico baateji. Jaamo saatoho imitico omoonimohallivi mijiiibogodi miimisiici, saafi idimo diibohallivi mijiiibogohachijii miyaavegueji. ² Jaamo siicijetiro imitico omoonihicamoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiihaico abaatodi amiihaico idaasugucujititiji. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ihiimaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo amiihaico omoonidi niinovajitiiibo miïro amiihaifeenevi isefaco gaajasujiiibo. ⁴ Miïro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu miihai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañodi mihicacumaño Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi amiihaico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguuiha amiihairyo amiihai ifico magaajaci. ¿Naa imino miyaavogofaño mihicanoco? Amiihai ifico imino minisu. Miïro amiihairyo magaajahi Jesucristo amiihaifaño iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachijii. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi amiihai magaajanoco, miihai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo miihai amiihahallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico amiihai moonitimo miicaqui. Jaaruno miihai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli amiihai iminocoro momooniiguuiha, jilli miihaiditi imitino mehesiciniirunaaca. ⁸ Miïro miihai miyaanoditi imitino momoonitatitiji, miyajiiibogoguuiharo momoonihicahi. ⁹ Jaamaño miihai niinovano mihicarunaaca amiihai sefano iicamaño miihai imo imo mihicahicahi. Jaamo miihai Moocaanima amiihahallivi iimaamorero mihicahi, aivo amiihai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguuiha jihaameque amiihaidi caatinihii amiihaico abaatejino imegaviro. Jaabo amiihaijaago ufuusumi sefano amiihaico moonitiiibo icacui, jino tamitya Aivojiiibo uco aacininino mityari. Tooneri amiihaico jusisuqui aacininino, jilli amiihaico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amiihai jeebiiñaño iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amiihaico afajiiinocoro magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebii mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeebii icaco icano aaciibo amiihaima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihiihicasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi iijico amiihaijaago galluui.

¹⁴ Mohaivojiiibo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gaijico, bu Igaija amiihaima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatiniihaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco iicimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guiivefeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miithai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatiniihi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amiihai Moocaani, bu Mohaivojiiibo Jesucristo icamisi aacino sajeebii imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifiico mohallivi aaciuboro guiiveuhi mohimitihallivi, miithaico itaajasuqui jihimiti jiinjjeti; Dios Moocaani jeebii onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahijjivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejevesuneri Cristo miithaico agaijinofoenedi amiihaico ucuuhuvahiniiboco. Jaamoro siibadi iicano jiiibogocoro magayicichi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujiiibogo. Jilli iifurumo sita amiihaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujiiibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amiihaico taajasujiiibogoco mahacihininobuunati uujoho, bu niqejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mijiiibogohachiiji, miithai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nu-ucuuhi. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amiihai taajasubogoco magayicihinicubogohallivi sita amiihaico sibogoco jiiibogohachiiji diito Moocaani faijaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli onoonoti miyaminaa uco cahacisuihi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotii uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuui.

(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanegui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujiiibogoco jiiibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaanii miyaminaafiti gaayicihiniiti. Miithaifoonba uco jiiibeguehiniiti. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinihi.

¹³ Amiihairyo magaajacuuhi iticoni judiomi iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amiihairyo magaajacuuhi uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaauno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomi iijico aivo tayoto taticovoviro ificabano iicaurumo janaanicivi imino mooniihi. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijitiro icuihi fiivuuuubocoro, sihidi agaijimaño uco icuubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujiiibogoco jiiibeguequi judiomi iicaticofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miithaifoonbajaago fuutihi toonoti uco jiiibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutihi iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuunoco toonoti idillutoobo. Jiliiro guenene icatiboro fuuhi Arabia jiinjjevi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idiino fucuvoro icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saato-hoba minisuminaaco atyimeutihi idiibocoro Jacoobo Aivojiiibo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatiniiibo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinjjevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinjjeri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jiliiro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni miithaico toonohalliti idaauno omoonihicaubo, jisumi taajasujiiibogoco jiiibogoooro fee-hicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicichi.

(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onooboco. ² Tahii fuuhi, Moocaani uco tahii difo unuuneguiiha. Jahii Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhi diitoco imino jiiibuguuhi taajasujiiibogoti judiomi iicaticofeenevi jiiibeguehicaaboti. Jilli mooniihi ududicamaaihicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomiioobo icautiruboco iimeeheque miithai miquiticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimo mofañodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticiunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuihi gaajaminaati ufuumo, Cristo

Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajubahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro mihaico siino Moise tajuba jiovototi imoonisiqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaaucasiuhi. Amihai taajasujubogoco miyaanoco magayicicuunoco jeevesutimo toonofaoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jibugutihi. Jaaruno diito tolli iicano uco milli moonitihii, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño.

⁷ Jaamo uco bohonobati jibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomi iicatumo jaago taajasujubogoco satyequi aaciuboro atajubaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomijaago isatyequi aciubo.

⁸ Miuro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluui judiomi iicatumofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo eneehicaumo gaajacuihi Moocaani uco toono ducicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magajicasimoro manahobovacasiunoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatumofeene mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguuiha toonoviro fitafutuuihi diitofeenevi iducicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idinocoro tajubauhi idasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiibo imino moonihicahi.

*Pablo ihahi Pedroco Antioquia Cuumivi.
(Hch 11.1, 2)*

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho jibauhi, imitimo omoonihohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatumehajema. Jaanaa Jacoobajaagodi iicuma saotoho judiomi agasecuudi diito judiomi iicautimoti udugaavuuboro siino diitoma machucutuibo, diito ibai meehe quitici tajubaminaa iicumaño diitoco iguiuboro. ¹³ Jaabadiro bu saotoho judiomi Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abanisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe iicuruubo diitobadiro minifutuuihi. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujubogo onobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: ijoho judiomi oobo diicaruubo judiomi iicanicibadi icatuboro, judiomi iicatumo icabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomi iicatumoco judiomibadi iicaqui tajubahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomi, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Mihai naha mifivuunotiro judiomi. Jaamo mihai siijiinijeoto imitiminaa icabadi mihicatihi. ¹⁶ Jaarunofaño magaaajahi, Moise tajubaco omoonirumoco mihaifioobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idinotiro mihaico gaayicijilibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamañi bu mihai Jesucristoco mimiyaavuguihi mihaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo mihai tajubaco momooninoti magayicifatotitihii. Jaamañi mihaifioobaco Moocaani gaayicijitihii tajuba onoonoco omooninoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi mihaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saotoho mihaico neehicahi: Imitimo, Moise tajuba onobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo mihaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifinisucuumo tajubaco, bu siino dojicuviro eetavuruva uujoho imitiminaafiti icajirahi. ¹⁹ Miuro uujoho tajubati iguijevecuubobadi icacuuihi; toonoro tajuba uco gaajasuuihi toonofeenedi taajatibo iguijevejinoco. Jaaneguiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibeguiharo iicumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallivi iguijevihinisumi uuma sano gujevihinicuubo. Jaaneguiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamañi uujoho diibo icacuutihi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Diibo uco agaijubaroro tahallivi ifico aciubo gujivefaño. ²¹ Jaamañi Moocaani imihuseque uujoho thisuutihi. Jaanoti tajuba onoonoco momooninoti minoco Moocaani igaayicuruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

*¿Tajuba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?
(Rm 4.1-25)*

¹ ¡Ay! Aivo jihovoto amihai Galata cuumio. ¿Mijoho amihai bañihi miyabogo taajasujubogoco miyaavogotimo miicaqui? Miuro amihai mijubogomoro imino amihai mihifusucuuihi diiboro Jesucristo etetecuciniboco foovono magaaajahi. ² Eneecata jinoti uco mijubogo: ¿Milliti amihai Moocaani Gajaco magayicihinihii? ¿Nacu Moise tajuba onoonoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaaveguehininoti? ³ Milliti jaamo amihai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gajaja sefari miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuihi, noomoro mehesicinihii? ⁴ Sicamañobadiro mafatyusudino toonohalliti idasuno mihicanoco. Tolli fine icajitino. ⁵ ¿Nacu milliti amihai Moocaani

Igajjaco aaciiboro amiihaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Tajjiba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaña.

⁶ Miïro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaña diiboco Moocaani gaayiciuhi. ⁷ Toonoti amiihai magaaaja, paryi imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimihai. ⁸ Miïro Moocaani sicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofeenedi agaayiciujinoco aatyimeuboro Abrahamco sicijetiro jibugucuuhi jino iimino jibogoco Caatinihaamefaño: Difenedi paryicino jiinije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguboma sano imino moonicafotonico.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajjiba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Miïro Caatinihaame neehi: Paryi tajjiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutusutimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajjiba onoonoco omooninoti. Miïro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajjiba miyaavogoyomono icatihî. Miïro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajjiba fajjati Cristo miihaico taajasucuuhi. Miïro diibo mohalliti fajjaguiino minifutuuhi. Miïro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecafotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igajjaco aaciguuboco magayiciqui icano.

Tajjiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi ooviciboro jino amiihaico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutathi, bu buusutathi icano. ¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacijnoco eetavuuhi. Miïro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimihai, nootino. Miïro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahama ihiiamauboro diiboco aaciguunoco eetavuuvo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajjiba cuatrocientos treinta ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduvechucutinobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajjibafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miïro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, çnacu, collihiicaqui Moise tajjiba icahi? Jilli ro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajjiba iicaqui. Jaano tajjibaco Moocaani otomominaafeenedi Moiseque jibuguuhi diibo miyaminaaco ijibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco aacimao siffeneedi acitaiibo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono aciibo.

Tajjiba Onoono.

²¹ çNacu jino Moise tajjiba Moocaani aaciguunojaagodi icatihî, eneejiruno? Cha, icano. Miïro fiivoco ihaciqui tajjibaco ihaciruva Moocaani minoco gaayicijirahi tajjiba onoonoco momooninofeenedi. ²² Miïro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajjiba miihaico iiguinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco acino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajjiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi miihaiotoco jibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo miihai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajjiba miihaico otomoonoguiino mihicacutihi. ²⁶ Miïro miyaavogofeenedi paryi famooro amiihai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryicino famooro amiihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitcafutuumo diiberi mijicinihi gaachehuco mohallidi mijiciniyadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chacacuuhi, bu jijovoto, bu jijovoto iicatimo, bu gaifimi, bu gaigoomi oono icamo. Miïro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuuhi. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuuhi. Jaamo magayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miïro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jijovobobadi icafihî, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miïno saatoho tonehejeque otomomoro imino ficufihî caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi miihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinhachuta.

Jilli miyaminaa esamaaje ononoguiino mihichicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluui gaigooti ifiivuu boco. Jaabo jiihahallivi saauhi judiomi tajiibaguuiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo mihihai toono tajiibaguuiino toono jijivototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi mihihaico Moocaani iseemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amihihai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaajaco* amihihai jeebifaño galluubo. Jaabo Igaajafeenedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuuthi. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofeenedi.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amihihai Moocaanico magaaautisumi, jihovoto caanimi jijivototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaaajacuuhi. Cha, tolli icatino, imiga amihihaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collihii jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu idaasunofaño icano siino toonoguiinovi jijivotobadi? ¹⁰ Amihihaiiica suufeniimo mifichicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajiiba unuubadihehiica. ¹¹ Aivo ñihicuguehi tadyudicamaaje amihihaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amihihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amihihaibadi iminifotobadiro. Amihihai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amihihairyo magaaajacuuhi iticoni amihihaico taajasujibogoco iguihuvaumaño sihigo footiibo amihihaico ijiiibugunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amihihaico inisuuno. Jaaruuboco amihihai uco mitihisuutihi, mijiihegheetihi icano. Jiliiro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayicuihi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amihihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amihihai aalliinoco tusumi mihiciumoro uco mahacijirahi sihidi uco magajijumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amihihaiminaafti minifutucuihi, amihihaico miyaanoco ononohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jiiibogominaa amihihaico imeguehicahi, jilli amihihaico imino imooniqui icatino. Jiliiro amihihaico mihihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amihihai diito ononocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amihihaico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amihihaima iicasumiro icatino uujoho iicabadi fahiijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amihihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi. Jaabo idaasuno iicaaboro icaji amihihaifaño Cristo jiiibogo ujusitino, bu diibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachiijiro amihihaima iicacuujirahi, simañodi amihihaima iimaaqui. ¿Jaaruubo milli bu amihihaico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amihihai Moise tajiibaguuiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amihihai muguubutihi toono tajiiba ononoco? ²² Miuro Abraham miiseccico seemevauihi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onoogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onoogoma jijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofeenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minocci unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai noogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijivototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuunovi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguuiino jijivototi icahi. ²⁶ Jaanoti niqeejefaño iicano Jerusale sajeebima iicacuumi. Jaacuumi seeme mihihai. ²⁷ Miuro Caatinahaame neehi:

Imo imo diica ijoho achiba diicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. Miuro ijoho edeevesucafutuuigo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño mihihai Isaac iicabadi mihicamo. Mihihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miuro Agar achi Ismael onoo bo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuu bo. Jaanoti Sara achi Isaac onoo bo, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifiivuu boco Ismael jiihegheetihi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiihegheetihi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinahaame neehi? Miuro noono: Bui gallu diijijovogoco illima. Miuro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijithi sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño mihihai ijijovogo seeme badi mihicatihi. Imiyaago seeme badiro mihicahi.

* 4:6 Griego iijiri: Illi Gaijaco, noono.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miiro miihaico Cristo taajasuhinuuhi sajeebii mihicacuui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiibaguino jiovototi miminifutucudino.

² Uujoho Pablo jino amiihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quitici eetavoguiino miminifotohachiiji, Cristo amiihaico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meehege miquiticiiho matajii bacafetehi paryi Moise tajiiba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Tajiibaco imino momoonimaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhi, bu Moocaani gajiti sihigovi miminifutucuuhi icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gajafeenedi, bu miyaavogofeenedi icano mehesicinihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquiticinino, bu miquiticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama icano magaijii moro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni amiihai imino mufuui. Jaarumoco, z miihoho amiihaico miyaanoco jeevesusui? ⁸ Toono ejeevesusuno amiihaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiiji siihifaño paryi adicifhi. ¹⁰ Uujoho aivojii boco amiihaiditi esicinihi. Jaamo amiihai siino simaño di esamaacuutimo mihicahi. Jaanoti amiihaico nijiji omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miiro uujoho miquiticoro jii buguruva judiomi uco jiihevejitirahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jii bogo diitoco tificugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiihaico quiticico jii bogomoro efeehecamo. Jaanova paryi jisumiro finicuujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miiro amiihai mihicacafutuui tajiiba mityaguinioti mataajaqui. Jaarumo: Miihai jisumi mihimogobadi momoonjirahi, meneedino. Jiliro fahigovavi mejeevocasi magaijicasinofaño di. ¹⁴ Miiro paryi cino tajiiba onoono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gajiji difico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiihai meheeducasimoro muduucasihachiiji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

*Moocaani Gaija AACINO.**(Rm 8.5)*

¹⁶ Jino amiihaico onoono: Moocaani Gajafeenedi mihica. Jaachiiji amiihai ifi iimogonoco momoonjitihi. ¹⁷ Miiro mofi iimogono Moocaani Gajajaagodi icatihi. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihi. Jaamaño amiihai mihimugurunoco momoonjitihi. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihaico isiihachiiji tajiibaguino mihicacuutihi.

¹⁹ Tihii tino magaaacinicichi mofi atajii banocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisihi-jedi mogaimi iicatimehejema icamo, idicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeecevomo, galbanicoro eetavomo, sitaaco jiihegueme, iibacasiffimo, cigueegueffimo, chahanoti sifiirateffimo, dugaacuffimo, ijeevadi sitaama dugaaveffimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jiiheveffimo, sitaaco gaicauuffimo, guricaveffimo, machuffimo jilli iicanehejequere mooniffimo. Jaanoco jino amiihaico nuucuuhi iticoni eneehincubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihi.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onooasuno toono naha gajiji, imo ica, sajeebii ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siicujebii mihicano, mofi esamaa-jeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajiiba tolli momoonjirahana onoono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifiinoma fanoova imitico iimeghehicanehejeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gajafeenedi mihicabadiro bu jaafa miihaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jiihevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatymesumi amiihai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo siicuno amiihai jeebii miminiiyumoro momooni. Amiihai ifico gaihuinimoro, tolliro bu amiihai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicubadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajiibaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifico esicininimo. Tolli iicamo ificoro bañihi. ⁴ Famoovaro amiihai ifiinoco imino magaa. Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiiditiro sita ifiiditiro icatino. ⁵ Miiro famoova ijeevadisahaje iticovocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifiico mabañisudino: ¿Miijoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiiri diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuiboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguiinov; ificunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequiro, bu jaamoco miijoho Cristo guijeve imohohalliti jibhevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinov; icarumo tajiiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquiticinoco. Jaamoro toonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafico quehe quehe omooninoco imogotihi, idinoro Mohaivojiiho Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi. Miiro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiinjeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiiinje imitico iimeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufañodi mihicacuumedi jaaducafutucuutino miquiticinino, miquiticinino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idasugonoma icano mihica. Amiihai jiiibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaaavono jibeguehi uujoho Aivojiiho Jesu jeecivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedí Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatiníhi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedí. ² Jaamo amíihai magaayíci Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamísi imino omooninoco, sajeebiiho aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, miiro Cristofeenedi miihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino mooníhi. ⁴ Miiro miihaico Moocaani Cristofañođi icicuuihi šiicijetiro jiiinije fiivutinaacaro, aivo imimo mihinivatimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi šiicijetiro miihaico ficuubo, Jesucristofañođi miihaico iseemeti igaayíciqui ijeebii unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahiijivaró mihimehicahi iimihuse ovosiihallívi. Jaano iimihuseri miihaico imino omoonimaño agaijiiho Illima sano miihai mihicahi. ⁷ Jaamaño ajashutinó Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi miihaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuboro. ⁸ Jaabo Moocaani miihaico ajashutinó igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magajaquu gaajaco aacinofeenedi. ⁹ Jaamaño miihaico gaajasuubo diibo iimogono agaaarautinoco ijeebiiifañođi eesamaaiuboro iinoro omoonijninoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ifotodi eetavocafetjino. Jaasumi Moocaani igaijiiho Cristo tajiibaguiino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jiiinijehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihicamaño šiicijetiro miihaico Moocaani iicuboro ficuuihi ufucu diibo aacijninoti magaayíciqui, Moocaani ijeebii iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniiho miihai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallívi. ¹³ Jaabadiro bu amíihai taajasuujiihogoco muguubusumi Cristoco mimiyaavugoumo diibojaagovi miminifutucuuihi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amíihaiifaño igaaatataco ficucuuihi. ¹⁴ Moocaani Gaija moffaño iicacumaño ufucu Moocaani miihaico aacinoco magaayíciqui ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallívi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojiiho Jesuco amíihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magaijinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatihi amíihaihallívi Moocaanico iimoobo, diiboma fahiijivaró ihiimaano ticovoocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicahi, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico, amíihai gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani iijiihogonoco imino magaaahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amíihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaaahi toonoco meteemehicanoguiiha amíihai ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacijninoco magaaahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niijequebavi ifotoratino. Jaano toono mitya miihai diiboco mimiyaavogomofaño dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuihi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi casiihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiiha iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiiijehallívi icano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu iicajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguiinoví ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miihai ifinofaño Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amíihai fiivoco acíhi amíihai imitifaño muchuumucuumococo. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiiho iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecutusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofí iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadi momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijninofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico idaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiiuboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuumococo. Jaabo Moocaani imihuseri amíihai taajasucuuihi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuihi. Jaaboro miihaico sano diibo covivi

niquejefaño casi hacujiibo. ⁷ Jilli mooniibo ajashutino mihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufaño di mihaico iimihuseque aachicanoco. ⁸ Miuro Moocaani gaijiri amihai mataajacuuhi mimiyaavogonofenedi. Jaano jino amihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amihai aacino. ⁹ Mihairyo sinoco meheetavono jaadaco magayicino icatino. Jaano jeevari mijho toonoti ifico quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miuro Moocaani fiivusutamo mihai Cristo Jesufenedi mihaico fiivusuubo iiminoonoco momooniqui siicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofaño di Sajeebi Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amihai judiomi cuumioto mihaicuti. Jaamaño judiomi gaifico iimeeheque iquiticifimoro ificoro: Mihai miquticinimo, neefihi. Jaamoro amihai iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amihai Cristoma machaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiihalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicafaño iticoni thesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofaño. ¹⁴ Miuro Cristo sajeebi mihaico omooniibo. Jaabo saacuunoro eetavehi judiomiama judiomi iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifiivi finisucuuhi judiomi tajiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuunoro eetavucuubo diibofaño iicaqui. Jilli sajeebi icaco eetavuuho. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebi ficuubo saacuunoro tuucuumicico eheetavuuho.

¹⁷ Cristo asaaburo famoocoro imibogo sajeebi aacino jiihogoco jiibuguui, amihai thesino mihicaurumoco, bu judiomi fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofenedi Sagaijariro Moocaanijaagovi mifititavehi judiomi mihicarumo, bu judiomi iicaturumo icano. ¹⁹ Jaamaño amihai jisumi siicumiotobadi mihicacuuhi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitohacihallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitohohallivi amihai ficuui iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo jiihugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo mihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojiihofaño. ²² Jaabadiro bu amihai Cristoma magataacinofenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

*Pablo Judiomi Icatimocoro Jiibeguehi.
(Col 1.24-27)*

¹ Jiliti uujoho Pablo amihai jiibeguehi Cristo Jesu jiihogoco amihai judiomi mihicatinoco. Jaanohalliti tivojafaño icahi. ² Amihairyo magaajacuuhi uco iimihuseri Moocaani amihai guuiha taajasujiihogoco atajiihahininoco. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihai diihaamefaño miidino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memeececi magaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino agaajarautinoco siicije cajaanoyabaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶ Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujiihogofenedi judiomi iicaturumo, bu gaayiciji judiomico aacijnoti saafi ifiotoro mihicamaño magayiciji Moocaani Cristo Jesufaño aaciguunoco. ⁷ Toono jiibegueguiha uujoho icicafutuuhi Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruboco uco aciiho judiomi iicatinoco jiibeguequi taajasujiihogoco aivo ohoovoratinoco Cristo busumijeti. ⁹ Amihai gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaaafi esamaajeque siicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofenedi paryi niquejefaño iicamo aivojito, bu tajiihahinoo icamo igajajaji, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani mooniui sahiijetiro eesamaaicuunoco Mohaivojiiho Jesucristofenedi. ¹² Jaamaño Cristofaño iguitimoro Moocaanijaagovi mifititavehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofenedi. ¹³ Jaaneguiiha amihai neehi: Mejevesudino, jilli uujoho daasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihaico Agaijino.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho Mohaivojiiho Jesucristo Caaniguiinovi memiivehicahi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuuminaa jiihahinoo iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho amihai guuiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco

icano amiihaico ihaci qui Igaajari amiihai jeebii faño, ¹⁷ bu Cristo amiihai jeebii faño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amiihai gajii sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaajahi, ajashutino Cristo gajii iguiraanoco tehesino ofoocinino, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amiihaico neehi: Jaamo toono Cristo gajico magaajahi, amiihai ifiinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanoocoro Moocaani gajico magaajamo.

²⁰ Jaaneguiha Moocaanico mihimo miihai midillunoco mehesicinino janaanivivi eetaavoobo, imitya moffaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jեսufeenedi fahijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gajafeenedi Sano Magataacinii.

¹ Jaaneguiha jino uujoho, Aivojii bo Cristohalliti civojafaño iicaabo, amiihaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amiihaico iicuumo. ² Siicuno amiihai jeebico momoni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabiccasi magajicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gajia amiihaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amiihaico agataacunofaño. ⁴ Saafiro, Sagajaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiha Moocaani amiihaico ucuuhvano. ⁵ Saafiro Aivojii bo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiro Dios Moocaani famoocaanoro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofaño diiro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti aciihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinahaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onoono, ¿milli eneejiruno? Miuro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiiñje dojibavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiiñje dojibavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro aciihi saathoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saathoco aciubo jiiñjibogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeevivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitiihi siboguinodi agaajacuunoco ejevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico abañimoro iimitimo jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujiitiihi. ¹⁵ Jiliro miyaanocoro miihiamaamoro magajicasi. Jaamo mujusiihi Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojii bo inigaibadi iicaabodimo miiacaqui. ¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisuhi. Tolliro bu paryi miihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihi. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gajima guiraatonoro.

Cristofaño di Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onoboro jiiñjeguehi Mohaivojii bo momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imiiñfo esamaaje onobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuuihi. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebii maño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifiico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitiihi. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachijii, bu miyaano diiboti magaajahinihachijii icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifiico mejeevesucu imiti abañihachifiico. ²³ Amiihai jeebico, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogoooro eheetavobadi. Jaanofeenedi mihifusu miyaano ifiico, iticovono ifiico, aivo iimino ifiico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañoooco siino miihiamaacudino. Famooro sitaama miyaanocoro miihiamaa miuro famooro miihai saafi ifiitoro.

²⁶ Misifiraturumo janaanivivi imitico mihicidino, bu amiihai icajisuco guenene mificudino. ²⁷ Toonofaño di ijico amiihai ififaño miiñhacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jiliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaaje bere idicinoti ucuujivaachumoco daaciihi.

²⁹ Iimitino iimaaco miihiamaadino iiminocoro miihiamaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gajaco miihidaasuvusudino.

Diiberi amiihaico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificucumaño amiihaico ataaajasujifucu icadi, mihicafetequi.

³¹ Fanoova ii bacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco miihiihamo mocoovadi-ivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolti icatimoro imino mihica fahigova miihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai ii bacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofeenedi amiihai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo miihaico agaijiihoro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaaumoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguiiyciicudino gaigoomima ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañejeque, bañiifiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatathi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivemobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoonono icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaaajuuhi. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañiifira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani iihicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiiha amiihai diitojaagodi toonofaño mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiihai civonoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaa- jautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuui Aivojiiho Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojiihoco imo imo omooninoco. ¹¹ Miihifono ifijaagodi mihicajirahana; civonoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejeti miihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihii, seseee fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noonoro:

Jihoho Moocaanico uguubutiiho cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti siihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiiha imino mehesicini amiihai icaco, agaajatimo iicabadiro mihicadino, agaa- jamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conooco Mohaiivojiiho Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono miiinoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gaijari amiihai jeebiiho magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebiihono, Mohaiivojiihoco mihimo, masivamoro. ²⁰ Fahiijivaro Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaiivojiiho Jesucristo momofeenedi.

²¹ Fahigovavi sifi guinovi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Icano.

²² Gaigoomi amiihai tajemi iijguinovi miminifoto Mohaiivojiiho iijguinovi mihicabadi. ²³ Miiro aiji mogai aivojiiho inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigai iicabadi iicaabo. Miiro monigai onobadi meheetavonichi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguini Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguinovi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiihai taabamico magari oono Cristo Moocaani iijaminaa agaijiihoro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli mooniui diitoco iimibachuuboro ijeevadi ifi- cuuqui, inifaihuri, itaajasujii begueri icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añaahicini mañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi iibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiihai taabamico magari amiihai ifiico magarijabadiro. Mogaico agaijiiho ifiico gaijiji. ²⁹ Miiro cajaanoyoba ifiico iijheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaa, ³⁰ miihai diibo ifibadi mihica- maño. * toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miiro Caatinihaamefaño noonoro: Jilli iicamaño gaii caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafirucui, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatihica. Jaanoco bu uujoho jiihigeeji jilli eneejiruno neej: Jino miyaano gaiifi mogaico ataabavasumi

* 5:30 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miihai

iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiiha famooro amiihai, amiihai taabamico magajji miiño ificoro magaijinicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo tajjiba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo gueenene jiiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiratusudino. Jilliro fajjinimoro mujusisu jii bogomoro Aivojii bo Cristoco imiyaavegueui.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecivominaa, amiihai aivojotoco: Jii, monoo jiijehallivi mihi-canohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecivomo mihi cabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihñinicumiro diito imefeenevi imimobadi mihi-caquiro icatino. Jilli Cristo jeecivominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebñifañodi imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai ducicamaajeqe meheetavo, miyaminaaco mihi cabadi icatino. Jilli Mohaivojii bo Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiihairyo magajjacuui famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojii boti magaayicijinoco jiojovoto icarumo, bu jiojovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadi bu amiihai Aivojii bo niquejefañño iicaaboguiinov i mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojii bofañodi, diibo sefa mit-yari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofañño. Jaamo quehecuno mihi cahi iji amiihaico abañjiruneguiiha. ¹² Miiro ihuucuma, itii johoma icano, miyaminaama mahamocasitih, imiti gajjami mityama momoonicasihi, caamo jisituo gajjama, icivo jiiñije aivojitoma, jisumi jiijehallivi atajii bamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicih iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihi cahi. ¹⁴ Amiihaifeenebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeque mihi canicibadi, miya iijiri amiihai feeyjjeque mafabaacu amocasininaafi kuhufeneri ifeeyjehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihi mibaivomo mijii beguehi sajeebico aacino jii bogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itihaipaajeqe ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacinoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihi cahi. Moocaanima mihi-ima famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihi imaa uco Moocaani iimaahijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaa-jaratino taajasujii bogoco. ²⁰ Miiro uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihi imaa quehecuno jii bogoco jii beguequi.

Niino Imaa.

²¹ Magajii bo monahabo Tiquico onoo bo Mohaivojii bo ducicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jii begueji, bu jisumi eetavonehejeti icano. ²² Tooneguiiha di-iboco amiihaijaago galluuhi, amiihaico, jilli miihai mihi cahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojii bo Jesucristo icamisi monahabomico acih sajeebi icaco, gajjico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojii bo Jesucristoco agaijmoco, milli icajitino gajjiri.

† 5:32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejevano agaajaratino. Jino uujohe Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecevominaatisi jihaameque macaatiníhi paryi monahabomiguiiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahabonimínaa diaconomi onoomedi icano. Filipo cuumiri ícama Moocaanita Jesucristofañodi íicamedí.

² Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi íimihuse, isajeebi ícanoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallívi.

³ Amíhaiditi fahíjivaró eesafutusumi Moocaanico ímehicahi amíhahallívi. ⁴ Moocaanima fahíjivaró íhiimaasumi imo imo paryi amíhahallívi dílluhicahi. ⁵ Míro amíhaima sano miyaavogofaño mihicamoro míjibeguehi míticonínoti jisumihachuta.

⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amíhai jeebífaño íimihíjico íficuunoco. Jaabo suufeníibo eetavejibo imino ujusisunohachuta Jesucristo síino jíjehallívi asaadi.

⁷ Imino aivo jillí uujoho amíhaiditi eesamaaíño, amíhaico agajímaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho cívojafaño ícarunaaca, bu aivojito ímega uco asatyurunofaño jillí díitoco jíibegueji taajasujibogoco, bu miyaano íicanoco neeji.

⁸ Moocaani gaajahi amíhaico uujoho paryi síhidi agajínoco Jesucristo gajíri. ⁹ Moocaanico amíhahallívi dílluhicahi amíhai gají síhidi íguiraatequi síhidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agajíbadi sítaaco magajíqui. ¹⁰ Jaamo magajahi aivo íimínoco míhicinoco. Jaamo míhinívatino ífíma mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi íimitino amíhahallívi cháhaji.

¹¹ Jaachíji Jesucristo amíhai ífinoco imino eetaveji. Jaamo íimínoocoro míguiraatusuhi Moocaani síhidi ejeevaaboco magaaasuqui, míhimequi icano.

Pablo Neehi: Jíjehallíri Íicanohachuta Cristo Íimogonocoro Mooníhi, Noobo.

¹² Tañahabomí, ímeguehi magaaanoco uuma jillí íicanofañodi janaaníci taajasujibogo jíibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomomínaa paryi tuucuumi aivojibo íijaco eteemehícamo, bu sítahaje ícamo gaajacuuhí Cristotí jíibeguehícanohallítí uco ícivojaanínoco.

¹⁴ Cívojafaño íicaruubo imo imo íicanoco tañahabomí aatyímemere quehecutehí Moocaani jíibogoco Aivojibofeenedí íguíhitimo jíibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanotí saatoho Cristotí jíibeguehícalí uco jííhevemere uuma íhíbcasímaño. Jaamo Cristotí jíibeguehícalí jillí ímíyaavogomoro ícatino. Jillí ífurumo cívojafaño íicaaboco uco janaaníci ídaasuno ímoonísuquí. Jaanotí saatoho míyanotíro jíibeguehícalí.

¹⁷ Jaamo uco agajímoro imino mooníhícalí, gaajamo uujoho taajasujibogohallítí jíneerí íicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudí míllí ícatino. Tollí ícarunaaca saatoho míyanotíro jíibeguehícalí. Jaanotí saatoho jillí míyaavogotírumo jíibeguehícalí. Paryi jaaruno uudí imino Cristodítí jííibogono. Jaano uco imo imo mooníhi, ímí janaaníci imo imo ícaquí. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tollí fanoova ícarunofañotí cívojafañotí íhíínejinoco amíhai tahallívi Moocaanima míhímaahícanofeenedí, bu Jesucristo Gají uco aamusunofeenedí ícanoco. ²⁰ Uujoho síhidi íimogoooro esamaahícalí núcufeguetíibo ícaquí, íguítíibo jíibeguequi jísumí, fahíjívá íicahícabadíro janaaníci Cristo síhidi ejeevanoco fahíjivaró uuví íhífuvusuquí uujoho íicaaboví, bu íguívecuudí ícano. ²¹ Uujoho jíjehallíri íicanohachuta Cristo íimogonocoro mooníhi. Jaabadíro bu íguívevedí janaaníci íimínoco gaayícíji. ²² Jaaneguí guíjevetíibo ícaruva Aivojibo Jesuguíha dúdicamaajírahí. Jaamaño gaajatíhí conooco uujoho íimogonoco. ²³ Uudí tíhíno toonocítí conoocohacho íimogono. Saanaagoobo ímeguehícalí íguíjeveneque Cristoma ícacuquí toono aivo uudí íimino. ²⁴ Jaanotí saanaagoobo ímeguehícalí íicanoco toono amíhaígúíha íimímaño. ²⁵ Jaabo jínooco íimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jíjehallívi amíhaima gueenene íicajínoco amíhaico amusuquí. Jaamo janaaníci mefeehí, bu jaamo janaaníci imo imo mihícalí amíhai míyaavogofaño. ²⁶ Jíllítí amíhaima uujoho gueenene ícají imo imo míicaquí Cristo Jesufaño.

²⁷ Jaaneguí amíhai ífíco imino momooní Cristo Jesu jíibogo onobadíro míicaquí. Jaaneguíha amíhaico meeciturunaaca, bu tolliro amíhaití tehesino ícarunaaca sabadíro ímeguehí amíhai quehecuno sahígovíro míhícanoco. Bu tolliro ímeguehí amíhai míyaavogo taajasujibogofañotí asaanhallívi quehecuno míhícano jíibogoco uguubunoco. ²⁸ Amíhaico amíhai mínáa omoonínotí míhíguetedíno. Toono díito omoonínotí foovono magaaajírahí díito ífíníjígígo efeejínoco. Jaabadíro bu díito amíhaico omoonínotí foovono ífusumo amíhai mataajacuudímoco. Jíno amíhai mataajacuuno Moocaanítí asaano. ²⁹ Míro Cristo amíhaico acíhí díiboco mímiyaavogonocoro ícatino, tollíro bu amíhaico dííbhallítí síta ídaasuno omooníjínoco. ³⁰ Amíhai, bu uujoho ícano sabadíro ídaasunofaño

miiicaqui. Amiihairyo mahatyimehinicuuhi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Imogobadi Ifico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo amiihaico equehecutusuhachijji, diibo gaiji amiihaico ajacusuhachijji, diibo Gajja amiihaima icahachijji, gaijico, idasugoco icano magajahachijji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagaijafeneediro, bu sabadiro momoonofeenedi icano. ³ Amiihaiguiiharo momoonidino, bu quehe quehe amiihai ifico mehesicinimoro momoonidano. Jilli siccuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihaiti famooro amiihai janaanivivi diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi amiihai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Amiihaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Miiro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijiutiiro ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeevivominaafi ifibadiro ifiico miniiyuhi ifiivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicauboro ifico guinovi miniiyuubo ejenaautimaño guijevefaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco aciuhi janaanivi allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciuho icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuuivequi paryicino niquejefaño iicamo, jijnijehalliri iicamo, bu jijnijeguino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magajamaro: Jesucristo Mohaivojiiro, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguuha.*

Cristota Jijnijehallivi Aachicinobadi Icamo.

¹² Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, amiihaima iicasumi uco: Jii, meneehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo thesino icaruuboco. Amiihaico atajajunofaño mududicamaaje. Amiihai jeebico siccuno miminiyumoro iñihicunoguinoro mihica. ¹³ Miiro Moocaani amiihaico achicahi iimineheje imogoco. Jaaboro amiihaico amusuhaicabo meheetavequi diibo jeebii imogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Amiihaivi miihaifiiroba amiihai imitico atyimejitihii. Jilli iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Amiihai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jijnijehallivi aachicinibadi. ¹⁶ Fiivo jii bogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amiihaiti, sicamañovi ijii beguehaticamaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafico gujenisujirahi amiihai miyaavogofeenedi Moocaanico mejeeconoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi amiihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amiihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofaño mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluno.

¹⁹ Aivojiiro Jesu iimogohachijji Timoteoco goovano galluji amiihaico imeecitequi. Jaabo amiihaiditi uhuumiibo uco ijii bogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uuma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amiihai imino mihicajinoco aivo iimogoco. ²¹ Famoro imeguehacahi ificoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amiihairyo magajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhaicabo taajasujii bogoco ijii beguehicaaboco. ²³ Jaaneguiiha millihacho uco omoonijinoco agaajacudi diiboco amiihaijaago galluji amiihaico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojiiro Jesufeneedi esicinihi uujoho bu amiihaico goovano emeetejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onoboco amiihaijaago agalluno, tadyudicamaajeque, taji bogoco icano uco anahabonihicaaboco amiihairyo uco ihamusuco magalluuhiinoboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amiihaico aatyimeneque guiraano idasuvehiniiro diibo iguihuvaunoco amiihai muguubuhininoti. ²⁷ Miyaano guihuvahiniibo guijevehinicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idasuguehininihi, diibocoro icahinitino, tollirehini bu uco. Jino idasuno iicano diibo iguijevehinineri janaanivi idasuno iicajiruneguiiha. ²⁸ Jaaneguiiha imeguehi diiboco agallunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatiiro icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magayivi Aivojii bogoco mimiyaavogonofeenedi monahabo iicamaño. Jaanegui fahiiivaro mobocigusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeecivonofaño iguijeveruubo miyaminaa agaicaajirunoti iiguitimaño uco amusuubo amiihai uco mahamusujitirunoti.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano iivicoro amihaidi acaatinino amihaiico imino ifucuquui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinocoro omoonihicamo iimeehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai miyanotiro mojeebifañodi Moocaanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafuico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miuro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idino icauboco. Miuro uujoho israelmioobo, Benjamin cumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomi tajiibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, tajiiba onoobadi imino iicahicamaño. Jaamaño mihaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauro jisumi uudi sihidi jeevacutihi Cristomaryo icacuquui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesuchi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco ejeevesucuuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuquui. ⁹ Moise tajiibanofañodi iticovono ifiima icacutiibo icauqi. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Miuro Moocaani imiyaavogomoco gaayicihi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icauqi, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icauqi, bu diibo iguitiiboro iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevefañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuui, bu aivo imicuui onoonoco imogotih. Jilli gaimicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuui, nootih. Dojicuvi iminifotonoco iimogotiiboro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquejevi ifetequi sefano moonihai ijaadaco gaayiciti. Tooneguiha Moocaani mihaiico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachijji, Moocaani amihaiico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuuunofañoro masii sabadiro quehecuno mihicacuquui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaja, ¿naa miiijoho imino amihaiico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijivaro amihaiico neehicacuui. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jiiibogoco jiiheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicatih. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jiiinijehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha mihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojiiibo Jesucristo asaajiiiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaiico mohimiti ifinijino ifiico iimino ifiti miniyuji. Jaabo diibo ifi ovosiibadi iicaqui, imityari tolli moonijiiibo paryi jiiinijeeque iguiinonijino mityari.

4

Aivojiiibofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, amihaiico sihidi aivo aatyimeguehicamo, amihai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivojiiibofaño mihica.

² Evodia onooço, Sintique onooço icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojiiibofañodi. ³ Bu iijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miuro diitife sihidi jenaano ducicamaaihi uuma, taajasujiiibogoco ijiiibuguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivohaamefaño caatinicinicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivojiiibofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amihai imihuseque igaajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojiiibo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihiiama. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diibocoro mihimo. ⁷ Jaachijji amihaiico Moocaani isajeebiico aciji, miyaminaafi eesicininino janaanici afatyocininoco. Jaano amihai jeebiico, bu amihai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ijiiibogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino miinoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, idicutinehejeque,

aivo oovos#nehejeque, m#noditi imino unuusunehejeque, pary#icino iiminehejequere mehesamaaje m#noco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Am#haico ij#beguehicanoco momooni #fusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolle momoonihachijj; Moocaani sajeeb#co aac#bo am#haima icaji.

Filipominaa Pabloc Aacino.

¹⁰ Jaanegui Aivoj#bofa#odi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajevevuuhi, uujoho nootih. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibam#ma machahanoco.

¹¹ Ucuujivaachuma#o, nootih. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi.

¹² Gaajacuuhi idaasuno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacima#o. ¹⁴ Jaarunofa#o am#hai uco imino momoonih tahidaasufa#odi mihicama#o.

¹⁵ M#ro am#hai Filipino cuumim#naa magaajacuuhi taajasuj#bogoco ij#buguubo iticoni#unoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi idi#moro am#hai Filipori iicaja Moocaani iijam#naa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibam#co tafeenedi Moocaani am#haico aamusunoco magaay#cono jaada. ¹⁶ M#ro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca am#hai tajaa nihibam#co magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaay#ciqui icatino, toll#ro bu am#hai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaay#ciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaan#ci#vi gaay#ciuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. M#ro si#cijem#naa Moocaanico afacin#neri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaay#ciuhi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaay#cihi. ¹⁹ Jaanegui am#hai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acih pary; mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefa#o fanoo ajashutino iicama#o. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi taj#co pary famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Pary monahabomi uuma iicamo am#haijaago iijico galluuhi. ²² Toll#ro bu iijico galluumo famooro jima#neri Moocaanita iicamo, bu toll#ro imi janaan#ci Roma aivoj#bo Cesar onoobo iijam#naa am#haijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa am#haico Mohaivoj#bo Jesucristo imino moonih.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame. Pablo Caatiniuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeebii iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatiniihi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniboro isajeebiiico achi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahiiivaro Moocaanico Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amiihaihallivi mihiimaamoroo. ⁴ Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magarijnoti icano. ⁵ Jilli amiihai moomonihacahi, amiihaidi niquejefaaño ifcuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihicahi taajasujiihogoco muguubuunofaaño. ⁶ Tobogocoro amiihaico ijiibuguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiimaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amiihaico magarijiiho monahabo Epafra onooobu jiibuguuhi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihicahi Cristoco jeevesutiiho jeecivehicaaboma. ⁸ Diibo miihaico jiibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magarijcasinoditi icano.

⁹ Jaamaño miihai toonoco amiihaiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicahi amiihaihallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojiihota iicamo iicanicibadi fahiiivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabichi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijjnoti niquejefaaño magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiiho Illi aivojifaaño ficucuubo. ¹⁴ Diibo miihaico taajasuhinicuuhi mohallivi iguijeveunofaañodi mohimitico ubuusuboro.

Moocaanima Sajeebii Mihicacuui Cristo Iguijeveunofeenedi.
(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otooovooboo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahiijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefaaño iicanehejeque, jiiinjehalliri iicanehejeque icano; iifuvusunehejeque, bu iifuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinoninehejeque, bu paryi tajiibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofeenedi eheetavocafutuuno diibeguiiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuui. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji miihai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevafañoti buheetuehi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Miho Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofaañodi paryicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryicino jiiinjehalliri iicanehejeque, bu paryicino niquejefaaño iicanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itiijoho ucuunofaañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebiiifaañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuui, ²² Cristo idaasuno ifiiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaaño faicuvano mabacocovamoro taajasujiihogoco mimiyaavugunofeenedi mehescinoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jiihogocafetehi paryi fanoojiinjirero. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi ijiihogooobo.

Pablo Moocaani Iijano Jeevivominaafti Ficucafetehi.
(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiihaihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti iifutusuuboro feehi tafivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeevivominaafti icahi

amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajii baumaño, bu tolliro paryi jiiinjeminaaco imino Moocaani jii bogoco jii beguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo siicijetiro agaajaratino, paryi siicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasuquhi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño iicano. Jaabo diibo imino niqiejefaño mihicajinoco mehesicinibo.

²⁸ Jaamaño mihihi Cristoti mijii beguehicahi, bu famoovaaco mafajii nihicahi. Famooaaco magaaasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofaño di ijuisiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacino feenedi dudicamaahicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amiihaihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebiinoco mequehecucusunoco sano gajijifaño iminifotomoro paryiicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaaajuquhi. ³ Miuro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficuciniqui. ⁴ Jilli amiihaico neehi miijoho amiihaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamororo quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaa jaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebi aivo jii boti magaaayiciqui. Jaaneguiiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofaño di amiihai ifico quehecuno mabacooconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico iijii buguubadi, fahii jii varo Moocaanico imomoro.

Cristofaño di Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco miyaano meenedino diito Cristofaño di icatihu. Jilli miyaminaa jeevamaajequere sivamo, miyaminaa ejeecivefinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovvi icano paryi tajii baneheje, gajjano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai miqitici cafutuuhii. Jaaruno ifico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quiticini. ¹² Miuro miniticafonteri amiihai sano Cristoma mihicacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebiifañoti amiihai imitiri, bu miqiticinii utimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhii sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubuusuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhii. Mihaico mohimitico enehecunoco finisucuboro imohovi etetecuuneri. ¹⁵ Miuro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiniinocuuhii tajii banoco, gajjano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guiniinociuhii. Jaanoco icivojaanuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiinonuboro.

Niquejeonehejequere Miguiino.

¹⁶ Jaaneguiiha mihihi nooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejudimoco, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jii baimonoti meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejudimoco. ¹⁷ Toneheje jilli asaaujino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho siicujeebiimobadi iicahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco magaaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejevahi, noomoro quehequimaahicamo, jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinithi. Jaanoti mihihi Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuuthi. Jaamaño ¿collihii jaamo jiiinjeminaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiinjeeoneheje atajii banoguiinovvi miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajii banehejere. Jaano paryi finijino itajii ba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi, sihidi ejeevano iijicoro atajii bamaño siicujeebi icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiinijeonehejequere esamaaitumo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miïro amiihaima sano Cristo miguijevehinicuuihi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocaanifaño fataniicinicuuihi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miïhai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiihaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiiha jiinijeono amiihai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miïhaiñooba buhigueejedi amiihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliïro ïdicunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeguehicanehhejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohero mujuvihicinidino toono jiïchove caanimi jeecivobadiïro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti ñihicuneri idaasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amiihai paryi momoonihicauhi eedeehifiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, ïdicuno iimaaneeheje amiihai iijiti ihiiinejirunehejeque icano mifinisu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amiihai eedeehifico, bu iticoni momoonihicaunehhejeque icano mejeevesucunoco siino momoonicuudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuono janaanivï imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimimo, siijijinejoto, bajiminaa, jijovoto, bu sajeebii iicamo icano ononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

¹² Amiihaico Moocaani gajijhi diibotaro miicaqui amiihaico icicuumo. Jaaneguiiha idaasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicujeebiba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiïro fahigovavi maaabicacasi, fahigovavi amiihai iibacacasi mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachijii oono Cristo amiihai imitico iimibachucabadiïro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajijima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco iifutusunoco. ¹⁵ Jaaneguiiha jaafa amiihai jeebiiñoco Moocaani isajeebii ticuvusuhi. Tooneguiiha amiihaico cuuhuvaubo saafi ifitiïro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehacamoti mihica.

¹⁶ Tolliïro bu jaafa Cristo jiiïbogo amiihai jeebiiñoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijiiïbogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecucusacasi. Tolliïro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiiha iicano masinoco, diiboco amiihai jeebiiñañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojiiïbo Jesu momofeenedi, diibofoenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovï miminifoto. Jilli mooni Aivojiiïbo Cristoco miyaavogomo tolli icafihï. ¹⁹ Jaabadiïro bu amiihai gaifiimi amiihai taabamico magajii. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiïro bu amiihai seeme amiihai caanimi, seejimï icano atajiiïbanoco: Jii, monoo. Toono mohaiivojiiïboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amiihai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeevesesudino. ²² Jaabadiïro amiihai jeecivominaa amiihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiiïjehallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihiiñicisumiro icatino, jilli miya jeebiiïro Moocaanico miñihicugomororo. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojiiïbo Jesu mejeecivonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amiihairyo magaaajacuuhi toono jaadabadi: icano Aivojiiïbo ibusumijeque amiihaico aacjinoco. Miïro amiihai Cristoco mejeecivehicahi amiihai miya Aivojiiïbo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiïro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Miïro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiïro bu amiihai aivojito, amiihai jeecivominaaco imihusema omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliïro bu amiihai, amiihai Aivojiiïbo niquejefaño iicaaboma mihicahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesicinimoro, bu Moocaanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliïro bu miïhaihallivi Moocaanima mihiimaa, Aivojiiïbo miïhaico aamusunofeenedi taajasujiiïbogoco mijiiïbeguequi, Cristo jiiïbogo agaajarautinoti mijiiïbeguequi icano. Miïro tobogohalliti jino uujoho civojafaño icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui

omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa iicatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatysudino. ⁶ Fahijivaro imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Imaa.

⁷ Magaijibo monahabo Tiquico onoobo mihaico jeevesutiibo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojiboco ejeevivehicaabo, amhaico paryi uuti imino jibegueji. ⁸ Tooneguiiha amhaijaago diiboco galluuhi amhaico jilli mihicahi neequi, bu amhaico iquehecutusugui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magaijibo mihaicoro ejeevesuhicatibo monahabo Onesimo diibo amhaiti saafi iicaabo. Diitisi amhaico jibegueji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahaboniibo Aristaco onoobo amhaijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi amhaijaa iijico galluuhi. Diibo amhaico jibeguehicacuubo. Jaabo amhaico abaatohachiji diiboco imino magaayici. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu enehicaabo iijico amhaijaago galluuhi. Jito idimoro judiomiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiiha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofenedi uujoho tafiico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeevivominaafi Epafra onoobo amhaijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi amhaioobo iicaabo. Diibo fahijivaro sihidi amhaihallivi Moocaanico dilluhicahi diiboma ihiimaaboro. Jaamo amhai quehecuno mihicamoro aivo imino amhai jeebico miminiyuhu Moocaani imogonocoro meheetavejinojaagoviro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra amhaiditi ifiico niji niji omoonihicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano icahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magaijibo taabuminaafi Lucas iijico amhaijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahaboni Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo iijafaño iigaivehicamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque amhaifeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani iijafaño imeeciqui. Tolliro bu amhai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaatinicuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mijibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihafutusu Aivojibo ico diibo jeevivo dudicamaajeque aacininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafti iicanohallivi. Jaafa amhaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniminaama Caatiniuhi Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amiihai Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebiiima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro miihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amiihahallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amiihai miyaavogofeenedi mududicamaaihicano, sihidi amiihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amiihai Aivojibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amiihaico gaijihi. Jaamaño diibo amiihaico iicuboro ificuunoco miihai magaajahi, ⁵ amiihaico taajasujibogoco mijibuguuusumi ticovohijiri mijibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano icanoco imino magaajamoro mijibuguuhi. Amiihairyo magaajahi amiihaifeenevi miihai imino mihicaunoco, amiihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amiihai, miihaiti, Aivojibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro miihaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amiihaico Moocaani Gaija aaciineri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amiihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonina jiiinjeminaa, Acaya jiiinjeminaa icamo igajaqui. ⁸ Jilliti amiihai magaajasuhi Aivojibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jiiinjeviro icatino. Tolliro fahigova jiiinjeminaa gaajacuuhi, amiihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño miihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro miihaico sahigotiro jibeguehicacuuhi, miihai amiihaijaago mihigutuunomoco imino magaayicunoco, bu tolliro amiihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeesuunomoco Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutuunomoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amiihai, Jesu niquejefañoti asaajiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijivecuuboco siino buheetesuhi. Jaabo diibo Jesu miihaico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaaihinino.

¹ Tañahabomi, amiihairyo magaajahi, amiihaico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi miihaico: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amiihairyo magaajacuno. Jaarunofaño miihaico Moocaani amusuuhi itaajasujibogoco amiihaico iguitimoro mijibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijibuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani miihaico inisuuboro acubo tajibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi miihai mijibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanico imo imo mihicasuqui mojeebiiinoco agaajacuboco. ⁵ Amiihairyo magaajacuumo miihai amiihaico mabañamaaihicautih oovosiinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amiihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa miihaico obocigonoco miguinotih amiihaiditi, bu sitaaditi icano. Miihaico Cristo agalluumoco amiihai mobociguejiruno icarunaaca, ⁷ jilli amiihaico miihairyo icigusuno momooniuh i gaigo iseemegayimico otoomonicibadi. ⁸ Sihidi amiihaico magaijimaño Moocaani jibogocoro mahacitih, tolliro bu amiihahallivi mofiico mahacjirahi sita iguijeniqui, amiihaico sihidi magaijicumaño. ⁹ Tañahabomi, amiihairyo magaajacuuhi miihai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicauhi toono sefati miicaqui, amiihaiñoco mudumiticiqui icatino Moocaani iijico amiihaico mijibeguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco amiihai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amiihai mimiyaavogomofeenevi mojeebii imino iicaunoco imino momoonihicauhi, miihaiñooaba miihaiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaajahi amiihaico saafiisari mafajinihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Amiihaico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo amiihaico cuuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti miihai fahijivaro Moocaanico graciaco mahacihicahi amiihai Moocaani iijico miihaiditi muguubuusumi magaayiciuhi miyabogo Moocaani jibogoco; miyaminaatibogobadiro icatino. Jaabogo amiihai miyaavogominaafeeneri sihidi jeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, amiihai yotoro amiihaico idaasuno

moonihii. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajeminaa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idaasuno moonihii. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivojibbo Jesuco gujenihii. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco gujeniumo. Jaamoro mihaico buhigovi gañimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro paryicino miyaminaaco juheveeme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mijibeguejirunaaca imeguehicitimo. Jilliti janaaniciviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani nihicuno omoonijino gasecui diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Tañahabomi, amihaiti sihigovi miminifutusumi, amihaiico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeebifañodi amihaiico mehesicinihacahi. Tolliro bu sihidi mihimeguehi amihaiico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji mihaico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono mihai esicini, cono mihai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu mihai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivojibbo Jesucristo asaabo imefeenevi amihai mihicajineguiiha mihai imo imo mihicahi. ²⁰ Amihaiti mihai macahacisucafeteji, imo imo mihicaji.

3

¹ Jaamo amihai mihicanoco magaajagonoco majaabicuutimoro Atenaviro mifitafeteji. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro amihaijaago magalluui Moocaani jeecevominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo jibogoco mijibogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo amihaiico afajiniboro iquehecutusiqui amihai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, amihairyo magaajahi tolli icanehejeri idaasuno mihicanoco. ⁴ Jaanoti amihaima mihicausumi mijibugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicuutihii uujoho galluui amihaiico idilluqui, amihai miyaavogoti gaajaqui, iji amihaiico iimitinofaño agañisujirunoco iiguuboro. Jaanoti mihai ducicamaaje sicamañovi iicajirneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo amihaijaagoti uhuumiubo mihaico imino amihai miyaavogo iicaunoti mihaico jibuguuhi, tolliro bu amihai gajjiti icano. Tolliro bu mihaico magajimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu mihai amihaiico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti mihai, iminootino idaasuno mihicahaurumo imo imo miminifutuui amihai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño mihai bohono ifiima mihicabadi mihicahi amihai Aivojibofañodi sefano mihicahachijii. ⁹ Jaamo mihai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji amihaihallivi, amihaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiiha. ¹⁰ Fahijjivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi mihaico amihaiico ihatyimesuqui. Amihaiico imino mihifutusiqui amihai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojibbo Jesucristo icano aamusunoco, amihaiico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojibbo amihai gajjico iguiraatusuqui. Jaamo magajicasihii fahigova jino mihai amihaiico mihicabadi. ¹³ Amihai jeehinoco diibo quehecono jeevadi ificuiqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatinoo iicaqui, ufucu Aivojibbo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomoonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiiha amihaiico monoomoro matajibahicahi Aivojibbo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomooniqui amihaiico mijibeguehicabadiro amihai moomoonihicaqui janaanici.

² Amihairyo magaajacuuhi amihaiico Aivojibbo Jesu onobadi mijibeguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi amihai ifinoco diibojagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro amihai taabamima iminoro mihicanoro magajjiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, mihaifooba amihai nahaboco imitino moomoonidino, toonohalliti Aivojibbo Jesucristo aivono aamijirahi amihaiico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani mihaico imitigui cuhuvatihii, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotibbo miyaminaafico guubutibbo icatihii jilliro Moocaanico guubutibbo. Jaabo Moocaani mihaico Igajjaco aaciuboco guubutihii.

⁹ Jaanoti amihai nahabomima magajjicasiqui amihaidi caatinitihii; amihairyo Moocaaniti magajjicasinoco magaajacuuneguiiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomoonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jijnjeri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, amihaiico meneehi: Janaaniciviro amihai imihuseque miguiraatusu. ¹¹ Jaamoro sajeebii

mihicamoro amiihai dudicamaajeeneriro mihica amiihairyo dudicamaaimoro mihica amiihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiiaavogotimo amiihaico imityaguequi, bu amiihai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojiiho Asaajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaiho iicajinoco eescinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiiaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amiihaico meneehi Aivojiiho jiihogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiho asaajino-hachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevihinicumoco misiihugiejitahi. ¹⁶ Aivojiiho Jesu ticoniji niquejefaiho itiniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiiho mityano sahagueji. Moocaani miihucico iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiiaavuumoro iguijevecinumo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro miihai miguijevetimo jiiinjehalliri mihicamo sano diitoma magaiiiveji aimuufaifeenedi Aivojiiho Jesuma mahatyimecasi caamovi. Jaamo tolli fahiijivaro diiboma mihicacuui. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequehecusuqimaje jinofeenedi.

5

¹ Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico caatinitihii. ² Amiihairyo imino magaajacuui, Aivojiiho asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebii mihicahi, imino mihicahi nurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatihii. Jaamaño amiihaiivi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejitihii iiguitusuqui. ⁵ Jaamo paryi amiihai magaajacumo cuuje eseseenefaiho mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaiho mihicacutihii. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino eescinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicicumoco imino mehesicinihii miyaavogo, gaiji icaneri mofico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiho meehuri ifico ofoboocinibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiho nijegari iinigaico ofoboocinibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutihii jilli Mohaivojiiho Jesucristofaiho mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijeveuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaiho ududicamaaimoro amiihaico Aivojiiho Jesufaiho iijihogomoro afajinimoco mobocigusu. ¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaaiho iimogotimoco, bu tolliro imiiaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saathoba miihaihoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahiijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli: Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufaiho.

¹⁹ Moocaani Gaijaco mojeebiihaiho miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gaijari Moocaani iimaaminaa iijihogonoco mitiihuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajomoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amiihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifico amiihai jeebico, amiihai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiiho Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiiho amiihaico ucuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatiiho jilli mooniji ononoco.

Niino Iimaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahiijivaro miihimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajiibahi Mohaivojiiho mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi miihimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiiho Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboni minaama Moocaani Ijaminaadi Caatinuuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani ijaminaa Tesalonicari icamedi macaatinihii Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amiihai imino mihica, sajeebii ma mihica icano Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amiihaihallivi miihai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amiihaihallivi amiihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaijicasino fahiijivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño miihairyo imo imo amiihaiditi miihaamaahicahi Moocaani iijanofaño amiihai, amiihai idaasuno mihicarunofaño di majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amiihai magaaasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amiihai diibo aivojima mefeeginoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amiihaico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo miihaima amiihaico sano jaguisisujiiho idaasuno mihicahicamoco ufucu Aivojiiho Jesu niqvejefanoiti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguiihuma saajiiho idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojiiho Jesucristo taajasujiihogoco imiyaaveguehichatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiiho ufucuro ifinijitino guijevafaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiihoti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiihoboco ita iicamo icahacisuqui asaajifucuro tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoominanaa iheetyequi miihai jiihogo amiihaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiiha jilliti miihai amiihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amiihaico icihinimo Moocaani icicumoo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amiihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehijeque iimivusucafetequi. ¹² Amiihaifañodi Mohaivojiiho Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amiihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo icamisifeenevi imihusefañodi.

2

Imiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amiihaico meneehi, Aivojiiho Jesucristo miihaico iigaiyicicui asaajifucuti amiihaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi ijiihogono jiihogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro miihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojiiho asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijiihobogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Miihañooaba amiihaico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi ciijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoooco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ Nacu mehesicinitihii amiihaico amiihaima iicausumi toonoti eneehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amiihai jisumi magaaajacuui saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi ifototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuui idiihoro icaabehiico toonoco ifiiticisuhiicaaboco jiiñijeti buhigovi icidi. ⁸ Jaadi juri tohimitiibo gaseji. Jaabo iimitiiboco Mohaivojiiho Jesu finisuji ijagabari diiboco jufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitiiboba asaajiiho ijjaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco ifusunofañodi bañiihoro. ¹⁰ Fanoova imitico moonijiiho miyaminaaco ibañisuqui jaahaivofaño efeejimoco, miyaanoco ataaajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañifira mityaco galluui diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo ciijigaifaño igañicafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro iimegueneguiiha.

Itaajasuqui icimo.

¹³ Jaanoti miihai fahiijivaro amiihaihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivojiihofañodi amiihai magaijino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani amiihaico sahiijitiro mataajaqui icicumoo Gaijafeenedi amiihaico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha amiihaico Moocaani coovauhi taajasujiihogoco miihai mijiihobogonofeenedi. Jaamo tolliro Mohaivojiiho Jesucristo bocifaño mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajevedino amiihaico moojiri, bu aamefeenedi icano mijibeguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivojibo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri miihaico agaijibo ifinijitino jacusuco aacibo, imino miyaavogo esicinico iimihuseri aacibo. ¹⁷ Jaabo amiihai jeebinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihimaa.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihimaa Mohaivojibo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui amiihai mihicabadi. ² Tolliro bu mihimaa miihaico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofaño Mohaivojibo minoco jeevesutatibo. Jaabo amiihaico esefasuuboro iimitiboti teemeji. ⁴ Miihai Mohaivojibofañodi magajahi miihai amiihaico matajibanoco suufenitimo momoonhicabledi momoonjinoco. ⁵ Jaabo Aivojibo amiihaico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magajacahi, bu Cristofañodi majaabicinoco magajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, amiihaico matajibahi Mohaivojibo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitimo iicano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miihai mijibogobadi icagotimoditi icano. ⁷ Amiihairyo magajacuui millii mihicamoro miihai mihicabadi mihicajinoco miihai amiihaifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutahi. ⁸ Miihaifnooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutahi. Tolli icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicaui amiihaifnooco dumiticitimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofaño miihai dillutimoro mududicamaaihicaui, miihaiti magajamoro miihai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Amiihaima mihicausumi jilli amiihaico matajibauhi cajaatyohacho ududicamaaifnooco iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijibogomoro matajibahi Mohaivojibo Jesucristo mityafeenedi: iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchuedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajibanoco agaayicitiiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaaifbadi mijiihedino. Jilliro mafajini amiihai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivojibo sajeebico aacifibo amiihaico fahijivaro sajeebico aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojibo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatinahi. Jilli tahimaanogayicoro caatinhicahi paryicino agalluhicahaamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatiniuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajjibaneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo #di caatinihijhaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofeenedi iicibo taseemene idicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icamisi #daasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Sicamaño jibogoco Sita Jjibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jinijevi ufuusumi ico unuucubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajjibahi saatothoco, sicamaño jibogoco jibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubuniciidimo eede jibogojinoco, ifinitino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque. Toneheje jilliro mihifono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono minoco amusutihij Moocaani atajjibano miyaavogovi imino mihifutusui.

⁵ Jaano tatajiba imeguehi imihinima achahano jeebati, bu iimino esamaajeti icano ifivono gajiri magajicasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinooti imitamoro mihifono jenaucasicoro moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajjibano jibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ijibugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magajacuui toono Moise tajjiba onobadi mihicahachij; tajjiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajjiba chahahi. Jaanoti naha toono tajjiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitaminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocaanico, bu ihimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaaumaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu abañififimedi, bu abañimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicahicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajjiba ficucafetehi paryi oono iimino jibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino jibogo, aivo iimibogo taajasujibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Mhaico idaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojjiibo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciboco. Miho diiboco ejeevesujitino agaajaciboro uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino moonibo iticoni uujoho tahiiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinoono neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani idaasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojjiibo aivo ajashutino uudi imino moonihij sano miyaavogoma icano, bu tolliro gajima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiijehallivi saauhi imitaminaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojjiibo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco idaasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifinjitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masi fahijivaro ufucuro ifinjitino Aivojjiiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijivetiboco, aatyimeratiboco, diibo idiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinoooco tajjibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihij miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi iti ihiiamaumoro Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitimaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Toli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciui hiji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiiamaaqui Jjibogono.

¹ Ticonihij jinohallivi ico atajjibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiiamaaqui, dilluuro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajjibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeeb# Moocaanijaagodi mihicamor, paryi fanooaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro ataajanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵ Saafiuro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi

miihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo gujivefaño ifico aciuhi famoro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jiiibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomi icatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jiiibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imegubhi fahigovati gaifimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiivicimobadiro imino jeebñiri, sifirama, iibacasima icano achahano jeebñiri. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, siicuno icano ijeebñico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilhiro iiminooonocoro meheetavo oono Moocaanidi amiihai jeebñico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amiihai gaigoomi amiihaico jiiibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotihga iguiniinonoco, bu tolliro imogotihga ifico gaigo iguiniinonoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miiro Moocaani ticoniuhii Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihii, igaigo bañicafutuuhii. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejevesutihachiiji, gajifaño iicahachiiji, bu mihinivatino iicahachiiji, siicuno ijeebñico omoonihachiiji icano.

3

Moocaani Iija Jiiibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiiiboti icagooobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitiibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahiiivaroo baaminaaco imino igaayicihicaqui iijafaño, bu imino jiiibeguequi, ³ guiriicavotiibo iicaqui, amocasico guinotiibo iicaqui, bu nihibamico gajitiibo iicaqui. Jilhiro iimihusequi, siicujeebñiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebñi icatiibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajiiibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri iijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Miiro iijaco imino matajiiibanoco magaajatiiibo, bu millii Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojiiibo bohono Cristoco agaayiciiibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicinoti, ifiico iinoro gañisudiibo iji acutuuno idaasuno yomonofaño. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa icatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototiibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificunofaño aacototiibo iicaqui icano.

Diaconomi.

(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico siicinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachiiji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jiiibocasifitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajiiibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emeecitono. Jaarunaaca jihaameque iidi caatiniihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachiiji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama millii mihicaninoco. Jaamo Moocaani milliba icatiibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jiiibogoco aciubo toonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco: Moocaani miyaminaafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igajifeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jiiibogocafutuuhii fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoobo, bu jaabo niqnejefaño agaayicicafotoobo.*

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, miihai iimaa iiji aivo agaajaraut

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miuro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaiji, abañififino gaijamaryo ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogoco imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, ifihicugonoco gaajacuutih. Jilli diito esamaajene maano usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotih miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miuro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiheguetimoro magaaicyi toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miuro toonohallivi Moocaanima mihimaacuno. Jaano iimibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinoooco dinahabomico idibogohachijji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafti diicaji. Jaabo miyaavogo iima sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogoje jiniije jibogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisuquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaaijeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiha. Jaanoti Moocaaniguiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefaqi famooguiharo imihi. Jino jiihalliri mihicano ifiguiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiha bu mududicamaaihicahi, sita mihaiico imitino ononehejeri idaasuno mihicahicahi icano, mihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajjibaabo dibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinhachuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idifinicinovinovi diica, monahabomico equehecutusuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanicyi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachijji iiro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejiico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihyaachimihaima iicamoco icano dibogo seejimihaiico, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi icano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinihihi. Jaago fahiijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajjiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaaihi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanicyi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanicyi ifcabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayichicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoco initsugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehicahachijji, idaasuno iicamoco aamusuhicahachijji, bu conohacho sano iiminoco omoonihicahachijji icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguinoviro ifcabano iicagoco. Tonoodino ifcabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneriro igomoro ofomoro gaiquifitejirumo.

Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje j̄ibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvlichinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli icajiruneguiha uujoho imeguehi fibajito bagocajami iicamo atajejanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Mīro saatoho fibajito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuui.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa icamoro diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibajigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaaniciivi aivo mobocigo oono Moocaani j̄ibogoco ihiimaamoro īj̄ibogonojaagovi iicamoco. ¹⁸ Mīro Caatinahaame neehi: Buey itrigohallidi īgoneri jehetiibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicichicaji, noonoro.

¹⁹ Mīro quillahutoobohallivi: Imitino icahacaabo, nooboro saafiro īj̄ibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici īj̄ibogohachiiji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeenevi, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico taj̄ibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivoj̄ibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooico imino moonihi miyaminaa dugaacutiibo, bu saatohoco guinov̄i miniyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifaña dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino icajirunoco sihigoviro jeevot̄ibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo gihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu m̄idino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajit̄ihi.

6

¹ Jeevivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu moj̄iboditi icano. ² Jaanoti bu jeevivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiiji diitoco j̄ih̄eguedimo miyaavogofañaodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeecivequi; toono diitoco imino mejeevivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño j̄ibogominaa.

³ Jaanoti bu cajaatyohacho sicamañooco īj̄ibogomo, mīhai iiminoco Mohaivoj̄ibo j̄ibogoco m̄j̄ibeguehicanobadi bu mohiimaahiiji onoobadi iicatinoco īj̄ibeguehichachiiji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omoon̄ibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañeheje iimaahallivi ejenaucasiffiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco j̄ih̄evefiibo ībafiibo, sitaaco avonoono neefiibo, sitaaco imino eescin̄tiibo, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicutimofaña icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ J̄ih̄i, eti miya iimaahiiji imino icasunohiiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Mīro j̄ijehallivi jinejeba misivaut̄ihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejit̄ihi icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihichachiiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi iibusumijema iicanoco iimogomo jaabic̄it̄i diitoco inisunoco. Jaamaño mīh̄ifono fanoovama ica imogo tacurafaño aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofaña, finisufano icano ficuui. ¹⁰ Mīro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicas̄i.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejete digaa. Jaaboro it̄icovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabic̄ico, is̄icuno jeeb̄ico icano mooni. ¹² Iimino moonicas̄i, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifin̄jitino fiivoco imino gaayici. Mīro tooneguuiha ico Moocaani cuuhvahinihi. Jaabo ijoho imino omoon̄iboro dimiyaavogoco gaajasuui ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico taj̄ibahi Moocaani fanoova j̄ijehalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico taj̄ibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico ataj̄ibanoco: J̄ii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunan̄tiibo diicahi ico toonohalliti ībatimo icaqui Mohaivoj̄ibo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi

Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idiiboro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajiibaminaa Tajiibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiiboro iguijebetiiibo miihaiiñoooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaanii miyaminaafi aatyimetiiibo, bu aatyimeratiiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicinico ficuudimo toono miyaano icatihi. Jilliro Moocaaniviro ihesicinico ificuuqui diibo iicaaboro miihaico fanoovaaco ajashutino aaciiibo imino micaqui. ¹⁸ Tajiiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihaciffiqui, ihifeffiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqejefaño sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari cuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajiiibano.

²⁰ Timoteo, ico atajiiibanoco imino toomo. Guubunicidino jiinije iimaanoo sicamañeheje iimaanoco, bu tolliro sicamañehejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja ononehejeque icano. ²¹ Miiro saatohosa toneheje miya gaaja ononehejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magatavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo iidi jihaameque caatinihi Moocaanifeenedi taseemene, agaijiibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojiibo Jesucristo icamisi ico iidaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Jibogomo.

³ Uujoho Moocaanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaaje-fañodi. Jaabo uujoho suufenitiiibo itti esafetehicahi dihallivi Moocaanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahijivaro uujoho asaasumi ijoho ataaunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidi imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiaavogoma icauihi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aacino ducicamaajeque diibeguehicaqui. ⁷ Miuro Moocaani gaijama mihicamo fanoovaaco miñihicugotihi. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magaijihi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonihii. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojiibo Jesucristoditi idibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujibogohalliti minoco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico ataaasuuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco mooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufaño di mihicacuunoti mihaico agaijiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijiuhi siicijetiro jiniije fiivutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ifusucuubo jsumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujibogofeenedi esesehegovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Miuro uco Moocaani ficuuihi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomi icatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufetehi, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama icamaño uujoho tafico diiboco achinicuuihi imino ificuuqui ufucu diibo dojicuvu asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitiiibo mooni ico iiminoo jibogoco atajibahinibadi. Jaaboro dica miyaavogofaño, bu Cristo Jesufaño di mihicacumaño gaijima mihicanofaño icano. ¹⁴ Moocaani Gaija moffaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajibanoco imino toomo.

¹⁵ Iro agaajacuuno paryi famooro Asia jiniijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafico buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufetehiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvu Mohaivojiibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Iro imino gaajacuuihi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Iimino Jesucristo Jibogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifimico tajiba sitaaco ijibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Miuro cajaanivi amocasiminaafi iicamo sineheje naaje ducicamaajeagovi minifototatihi ihaivojiibo diiboco amocasiminaafiti icaqui iciiibo atajibanocoro imooniqui icamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicacuunoo toono tajiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojiibo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojiibo David iyaachimioobo iicaubo guijevefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco ijibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti

uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabichihahi, gaicaauminaafi iicanicibadi jigaiñehiri isisicinenehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibogo sisicinihi. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabichihahi Moocaani icicumoco jibogohalliti. Jaamo oovosiño taajama iicaqui ufucuro ifinijitnoma Cristo Jesufaño mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano: Diiboma sano miguijevehinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabichihachijji, sano diiboma mahaivojiveji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihihachijji, mihaico bu tuunamaajijibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo mihaico jeevesutithi, Moocaani ifibadi mihicacumoco, ¿milla bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco tajiiba Mohaivojibo imefeenevi jihovonehejeque jenaacuasitimo iicaqui, jilli mihiifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevetiibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeje iimaa, jinijeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihimaamo jilli janaaniviro imitifano feefihi. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehi cunisi ijivonicibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuhetejino, eneehicano sicije fatyehinicuuhi, noomisiro saatoho miyaavogoco shigoviro miniyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuhi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojibo Moocaani gaajahi ita icamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miho iguirraaja ijafaño sanooro oro eetavota icano icatathi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguuihoro icafihhi, bu jaanoti sanoodino idicunonoguiiha, beevanoguihoro icafihhi icano. ²¹ Jaabadi sano imiguihoro miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivojibo dudicamaajeguuihoro mihicajimo iimitinehjeti mihinivatino mofico mificuquui. Jaachijji jari fanoova iiminono eetavoguihoro mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeecivotibo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebi icaco icano sano imino jeebiri Aivojibo Jesucristoco ejeecivomoma. ²³ Bu mihiifono fanoova jenaucasico deecivedino. Iro gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibo Jesucristo jeecivominaafi sitaama aamocasiiboro igotathi. Tolli icatiboro famoovamaryo imino icafihhi. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihhi. ²⁵ Jaabo sicuno jeebiri icajisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli icano ifico ubuunaniboro miyaanoco agaajasujinoco esiciboro. ²⁶ Jaamo aacomoro itaajaqui iji diitoco itacurahihufano agañisuneri iciboro diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguihoro fanoovaaco omooniffimo, sihidi mihibamima iicanoco iimegueffimo, ificoro sihidi jeevahi eneeffimo, mihiifonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicaffimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiiimaaffimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicaffimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabiacujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijoco bocigujitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasuguejitimo, sicamañehejeque jibohocasiffimo, iimoyicincororo omooniffimo, idaasugotimo omooniffimo, fanoova iimino jihegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisuffimo, guucibatimo fanoovaaco omooniffimo, sicamañeheje mihiifoneriro ijeebiño agahafucuumo. Moocaanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro aliohifiriro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofaño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro ifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicaui, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofaño agaajaracuutimo. ⁹ Jaaruna Moiseque ejenauumisico gaajacuumo jihovotisi iicanoco. Jaabadiro bu diito bañijithi paryi jinije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciudu icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ijibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagajico icano, bu uco ijihenehehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuuhi uco ijihenehehejeri idaasuno iicahicanehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Lистра cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejete Aivojibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiheneheri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañififimo icamo imitifaño janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahinofaño mityano diica, iiro toonoco imino agaajacuunofaño. Iiro gaajahi jaanoco mijoho ico ijibeguehininoco. ¹⁵ Miuro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinhaamefaño onoonoco. Toono ico ijibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ Miuro paryicino Caatinhaamefaño onono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatinuono. Jaano miinoco jibeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti miinoco iibano, fagoono, miinoco jibogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivoboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojibo Jesucristo aivojibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeçiboro ijeevadi sahaje udugaacujibo imefeenevi. ² Jaabo dibeguehi taajasujibogoco suufenitibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idiibeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabicibo fagojibogo ijiri. ³ Miuro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicujitihivo aivo iimino jibogo ijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati iguiinomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonoco. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificuumoro jihovobogoje fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino ijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idiibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihfutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico acicuui Moocaani jeeçiveguiha idaasuno imoonicafetequi, fiitvucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho eejevesutiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijibo Aivojibo iimino emeeçiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeçivaabo. ¹⁰ Miuro Demas onoo uco jeevesucuui jijeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoo feehinicuui Galacia jinijevi ijibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jinijevi feehinicuui ijibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoo iijafaño vi eejevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaameneque pergaminohaamehallivi acaatinhaameheque icano.

¹⁴ Alejandro onoo jigaño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino moonihu. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difico gaihuini, mojibogoco iimogotiboro toonojaagodi icatitiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiiamaasumi mihihaiñooba tahalliti icautihivo aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco acihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujibogoco ijibogoo. Jaamaño faajinijeminaacoro tobogoco guubusucuui, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojibo uco sihidi iñihicunehejete taajasuui. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejete ataajasuuboro ficujibo niquejefaño iicano ihaivojiguiha. Jaabo Mohaivojibo Jesuco macahacisu fahijivaro. Fine.

Niinoono Ijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onogoco, bu Aquila onoboco icano, bu tolliro Onesiforo onoo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onoboco ficuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiniija imegavirocahi

disaa. Di jaago Eubulo onoobo iijico galluuhi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluuhi.

²² Jaafa #ma Aivoj#bo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro am#haico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani #cimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifnijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatiibo: Ifnijitino fiivoco aciji, nuuhi siicjetiro jiinjije fiivutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaajasucubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofenedi. ⁴ Jaaneguiiha #di jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idicabedi. Jaano miyaavogoma #ma misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeeb# icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaiño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhiniuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuququi Moocaani iijano faacuumivari iicajajefaño oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miïro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanicihi. Jaabo jenaauffitibo iicaqui, bu icajisuutibo iicaqui, bu guiriicavefitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico #cinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino iijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocaanidiro ifiico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijibugugunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miïro sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañoooco ihiiamaamoro miyaminaaco bañihicamo. ¹¹ Jaamoco lliinoci iimaatimo iicaqui. Miïro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogotatinoco ijibogomo #furumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miïro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañiffimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machuffimo, gaiquiffimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduehicamo ijibogonehejete icano.

¹⁵ Miïro ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihhi. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedi icano fanooro mihinivano. Miïro ihesamaaje, ijeeb# icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaajahi, unuuruno omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miïro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano Jibogo.

¹ Jaabo idiibugusumi miyaano jibogofañodiro diibeguehica. ² Bu amiyato gaifimico diibogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gajjima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañejejeque jibohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico jeevamaaisuneri diito ajimico igajiqui, isemeque igajiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaqui, bu ajevatigo iicaqui, bu ijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji ononoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi mihañoooba Moocaani jibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi ijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idiibogosumi imihusene diibogo, jeejejeje icatibo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi mijoho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani jibogoco imeguehicatimo. Jaamo milliti bu mihaiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeecivominaaco fajini ihaivojito atajibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu ononoco iimusuffitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere

iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaaajaqui Motaajasuminaafi Moocaani jibogo oovosiinoco.

¹¹ Miïro Moocaani miïhaico iimihuseque ñfusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse miïhaico jibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiiñjeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiiñjehallivi imino miicaqui, ticovono ifima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu miïhaico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miïhaico unuunoco. ¹⁴ Jaabo miïro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico initiuboro miïhaico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinoooco diitoco diibogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difiico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebima iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu siicujebima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ Miïro bu miïhai iticoni tolliro miïfomo mihicaui, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautih, jilli mimitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jijovoto mihicaui fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicaui, miïñheveciniuhi, bu fahigova sitaama miïñhevecasihicaui icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ñfususumi ⁵ miïhaico taajasuubo. Jaaruno miïhai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miïhaico ñdaasugumaño. Jaabo miïhaico taajasuubo Igaijari miïhaico initiuno bohofico aacinofoenedi. Jaano Moocaani Gaija miïhaico bohofima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofoenedi Moocaani miïhaico Igaijaco ajashutino aciui. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi miïhaico igaayiciqui jaanofenedi miïhai ifnijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiha imeguehi ñjoho jinoooco sefano atajibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti mihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi iicanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajibahallivi jenaaucasinehejeque icano. Toono jilli miïfoneheje, jihovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachiji fagoo mifooairo. Jaanoco: Jii, onotihachiji diiboco buhigovi gañi. ¹¹ Jaano uguubutnoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onoboco, bu Tiquico onoboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jiiñjadihico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onoboco, bu Apolo onoboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatyimemere mota iicamo igaaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachunoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejguiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluui. Ijoho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amihico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuahaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatiníhi sano monahabo Timoteoma ñdi, agaijübo Filemon mududicamaaje nahabonimínaafidi, ² bu Moocaani iijamínaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo miíhaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo amíhai magaaýici Moocaani, bu Aivojübo Jesucristo ícamisi imino omoonínoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahijívaro uujoho Moocaanico dihallivi imehicahi. Jaabo diiboma íhiimaasumi ñiti esafetehicahi, ⁵ Aivojübo Jesuco íjoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufañoði paryi iiminoco magaaýicinoco imino igaajaquí. ⁷ Jaabo tajeebii jacusucafetehi, bu uujoho síhidi imo imo icahi íjoho síhidi gaijima idiícanoti. Míro íjoho tañahabo, difañoði miyaavogomínaa jeebii jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jjovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisumínaafi iicaruubo íco tajübjajitíhi íjoho omooníjinoco. ⁹ Ivi jilliro gaijifeenedi íco dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ íco dilluhi jaani Onesimo onooohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli miíhüfoobo diijjovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotíro misidi icacuuhi, ñdi bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafiico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco íjeeceivequi jino Cristo jübogohalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotíhi íjoho idiimogotínoco omoonínoco. Jaabo uudi íjoho omoonino uujoho atajübaneri ícatino iicaquí, jilli íro idiimogoooro omoonino iicaquí. ¹⁵ Fine Onesimo ñiti dugaavuuhi gueenene síhi ícatíquí. Jaaruubo jisumi íma fahijívaro icacuujübo. ¹⁶ Jaaruubo jjovonobadi icacujitíhi. Jilli jjovono janaanicivi imino icacujübo. Jaabo agaijübo dinahaborucuui. Jaaboco uujoho síhidi gaijíhi. Imi jaano janaanicivi íjoho diiboco gaiji diijjovono iicamaño, bu Mohaivojübofañoði dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavomínaafi uujoho iicahachíji diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti íco diibo imitíno omooníuhachíji, bu íco edebehachíji icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatiníhi: Uujoho íco jaadui. Míro bu uujoho íco neejirahi: Íjoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco íco uujoho nootíhi. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojübo Jesuco imiyaavogomo ícanicibadi. Jaaneguiiha tajeebüco daacusu Cristofañoði tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli ñdi caatiníhi íjoho omooníjinoco agaajaaboro, bu jino íco onoonoco janaanicivi omooníjinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho ífetejimañoço tahímega dimibachu. Míro jino teemehi amíhai Moocaanico midilluhicanoco amíhaico íhaciqui uujoho amíhaico emecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onooço dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onooço, bu Aristaco onooço, bu Demas onooço, bu Lucas ícano jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojübo Jesucristo amíhaico imino mooníhi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajibuuhi saicino siibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruuho jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiiifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miïro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiiboro Illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amiihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeecevominaaco cijigaiguiihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiiivaroro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogooboro imitinoco diheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojiiho, ijoho aivo iticoni jinijeque tanooco ficuui. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuui. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finitibo fahiiivaroro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuananicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiiivaroro diicaji; ufucuro difi finijitih, noonoro.

¹³ Jaamaño miïro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutih:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguiononjinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miïro paryi Moocaani toomominaa jilli gajamiro Moocaanico ejeecevomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejeevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinino, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omoonimoco toonohalliti idaasuno moonicafutuui. ³ Jaabadiro bu miiai aivo aajashutino taajasuco mejeevotihachiiji, mihaico idaasuno moonijiruubo. Miïro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojiiho jiibuguui. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciimoro miiaijaagovi fatyusuui. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaaajaqui ajabafiiiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro mihaico Igajjaco siibadihije aacinofeenedi icano ijeebi onoobadi.

Jesu Inahabomi Icabadi Minifutuui.

⁵ Miïro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutih toojeque itaajiiabaqui. ⁶ Miïro samañoohaame Caatinihaamefaño saatoho neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi?

¿Jaabo collih diito iguijevefimojaago feejirahi?*

* 2:6 Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

diitoomominaaguinovi ficuui. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuui. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciui paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguiinovi ficuui, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguiinovi fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiica paryi fanoovaro diito ijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovi ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruboo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomothi diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuui imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachuciniicumoco ijeevadi ificuucumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihi diitoco: Tañahabomi, onooño ¹² Caatinhaamefañodi:

Hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoresicini, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacinimoma, noonoro.

¹⁴ Miuro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuui ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jijovotobadi iicacuunoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omoonifeenedi. ¹⁸ Miuro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuui. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojibo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuui. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanicivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanicivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miuro iijanoco eheetavomo iticovocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaahicaunobuunati Moocaani eheetavujinoco ijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa mihihi mihicamoco ootomoo. Jaamo mihihi Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miuro jaamaño, Moocaani Gaija nehi Caatinhaamefañodi:

Jaachijiji amihai Moocaani iijico muguubuhachijiji ⁸ amihai jeebico mucuhufutusunoco, johonoo sicahigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuunoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amihai edeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atimehicaunoro.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuunoro nuuhi:

Jilli fahijivaroo ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicitimo taajihaiico agaaanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuunoro tamomofañodi, nuuhi:

Uma ajaguisijimañovi diitoco ifutusuujitihini nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiiha mehesicini cajaanoyoba amihaiti iimitino jeebima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amihaiti cajaanoyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amihai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicjetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañoro

quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachiiji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Mñiro jilli noono:

Jaachiiji Moocaani ononoco muguubuhachiiji amñhai jeebñnoco mucuhufutusudino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaatyo nacu diibo iimaaco guubucurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiinjieti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaatyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiinjieti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuhi sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaatyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitihi, nooboro? Eti bu diibo unuonoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Mñiro magaajacuui imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehescini amñhaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Mñiro mñhaico bu aciuimo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino moonutihi uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha mñhai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehi. Oono Moocaani jilli nuuhi: Jaamaño diitojaago uujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofañi Moocaani jiinjijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño mñiro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhi, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:

Ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuurumo toonofañi ifutuutihi: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño.

⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuui jisumico, jino mihicasumico. Mñiro Moocaani mñhaima iimaahi, toonobuunati goovacuutinati David unuonofeenedi. Oono Caatinihaamefaño ononoco munuucuuhi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachiiji Moocaani iijico muguubuhachiiji amñhai jeebñoco mucuhufutusudino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino.

¹⁰ Jaamaño mñiro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi. ¹¹ Jaanegui masñi mesefaquifetequi toono majaguisijinofañi mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Mñiro Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici siijevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino icano siijeva janaanici siijevano. Jaamaño mojeebñi, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifiico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniyuno mohesamaajeque, mojeebñi esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuui faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujiiبو imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanici Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanici mñhai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo ifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. ¹⁵ Mñiro mñhai sacerdotemi aivojibo mñhaico idaasuguejirahi moniivanoti, mñiro mñhaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idaasuno icaubo. Jaaruubo imitico moonutihi. ¹⁶ Jaanegui masñi imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gajima iicaabovi mifitivequi. Toonoti mñhaico ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri mñhaico ihamusuqui sihidi idaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti icimoro toonofañi ficu-umo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeecevoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeecevequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojibo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaajatimehejeque, iimino jñhaiti imitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeecivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeecevefihivi, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaatyooba jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatihi. Moocaanoro icñiboro toono obocimañovi ficufihivi, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli

Cristoco mooniubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihi. Jilli Moocaanoro diiboco toono bocifaño ficuuhi diiboco unuubadi:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hijoho sacerdotemi aivojiboti fahijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiijehalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli to-faihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti atajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuui diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeevivehicañaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, ononoco idaasuno iicauboro igujjeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifico imino ifutusuucumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi onoo diibo ononoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneaño icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueneecuuno miicano jusumi jibogominaati mihiat-acuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiico sita jibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitino. Aivo jilli fañoviro miniinovatucuui. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitih. Jilliro mifañofaihuco aaducujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miuro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañotitobadi iicamo. Jaamehiica gaajatihi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoooro imino emeeçimo onoo jusitamobadi ejeevacuuno, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuuno, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaicuuno icano.

6

¹ Jaanegui masi janaaniviro mefeeci miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaico jibugunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Minoco guijevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuhi. ² Bu nitihallivi jibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejhallivi jibogonehejeque, bu uchuumucuuno siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinitino cijigaifaño efeejinehejeque icano magaajacuhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamoro hiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani imogohachiji.

⁴ Jaamaño miuro saatohe seseequa agaayiciniicuuro, bu Moocaani aacino imoco gaajacihiniacuuro, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayiciniacuuro. ⁵ Moocaani jibogo imoco gaajacihiniacuuro, bu ufucu iicajino jinije mityaco icano agaajacihiniacuuro, ⁶ siino dojicuviro eedeefijagaoviro uhuumimoro Cristoco ejeevucutuimo siino eedeefi jeevesufeenedi bohomotini miniyuracuujitih. Jaamo diitiro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeveni dejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jinijebadi, fahijivaro toojehallivi nijaba aagonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaaimedi imino basutaaco ihinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanoti jarimocoro, ñavahucoro icano ihinusuhachiji jinehejebaguiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onooboro afajanoguinovi aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeefijagaoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajaji.

Mohesicini Minoco Sefano Ficuui.

⁹ Agajimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amihaiti ajashutino Moocaani mihaico imino omoonino mohallivi taajasuma asanoco. ¹⁰ Miuro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiibo amihai momoonihicanoco, bu diiboco amihai gaijico mihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanegui mihimeguehi famooro mihai toonoco mihifusumoro mofoomo nijequevi mihifotonoco. Jaamo imino mihifutusuhi onoo meteemehicanoco. ¹² Miuhai mihimogotih amihai majaparyatonoco. Mihimeguehi onoo imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifteenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro icabadi mihicanoco.

¹³ Miuro Moocaani ononoco Abrahamco aaciisumi ififañodiro oovicuui miyaano iicajinoco. Aivo diibo janaaniviri iicamo momofeenedi ohoovicujiruno achahaumaño. ¹⁴ Miuro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuui jaabiciboro. Jaamaño gaayicubo Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonocimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco,

unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaaniciivi siino mejenaau-uccuujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuuṯi iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooṯi diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracuutino. ¿Jaano hocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofeenedi miñhaico Moocaani acihi sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico huhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma miñhai mihicano miñhaico huhufono ficuuhi niqnejefaño iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuuhi mohallivi miñhaidi miñhaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojũbo fahijjivaro iicanovi ifutuuhi. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojũbo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojũbou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham minaaivi jiniijene aivojitoco iguinionijeuhigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguinionunoti ñicunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojũbo, eneejiruno. Jaabo Salem aivojũbo iicaumaño, bu: Sajeebii ica aivojũbo, eneejiruno. ³ Jaabo huhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jũbogoratino diibo fiivoti, bu iguijeveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojũboti fahijjivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisú magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miñro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumitiñicunoti. ⁵ Miñro Moise tajiũba onobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejeti fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiũbama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayicubu. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijevetiĩbobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduhi sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miñro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatymeteusumi.

¹¹ Miñro Israel cuumiminaa tajiũbaco gaayicuihi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihafeenedi. Jaano miyanotiro toono tajiũbaco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruna collihicaqui, bu siino sifi sacerdoti saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuji. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiti ubuunanicafutucubadiro, bu tajiũba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojũbo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicuumi israelmi cuumioobo, tuucuumiti miñhaiñobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Miñro imino gaajaveechuno Mohaivojũbo Juda cuumiti asaano. ¿Miñro Moise milliba nuuthi jicuumiditi, sacerdotemiditi ihiimaausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdoti Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiũba unumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifiñisuratino ifi mitaryi diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Miñro jino Moocaani jilli diibediti onono: Hijofo fahijjivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiũba buhigovi ficucafetehinicuui, toono iniinovaumaño iim- iutimaño. ¹⁹ Miñro toono Moise tajiũba jinejebaco imitusuuthi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehescinina ma mihicahi, toonofeenedi Moocaanivi mifitivonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuuhi imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoṯo sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuuhi. Miñro Caatinihaamefañodi diiboti neehi: Aivojũbo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujiṯi: Hijofo fahijjivaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

* 6:19 Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico huhufono ficuuno, ancla cijigai meenegaco samañoviro huhufono ificuunicabadi onoonoco.

²² Jaamaño Jesu bohonoñi eedejhallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ Miñro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijevheicaumaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijvetatimaño diibo sacerdoteti iicano sifivi siino jeenetihí. ²⁵ Jaamaño fahijivaro taajasujiruubo diibofenedi Moocaanivi ifiitivomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojibbo miñhai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqweje janaanicivi agañiivicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoño sacerdotemi aivojito icabadi jeevatibbo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco etavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdote iimitihallivi jeevivihi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuui, safooro ifiico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiiba ficuui miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toño tajiibabuunati Moocaani imomofenediro unuuno Illi Jesuco ficuui sacerdotemi aivojiboti. Jaamaño diibo milli iicatibbo fahijivaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijhalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, miñhai sacerdotemi aivojibbo Cristo jilli ejeevaabo casivutuui niqwejefaño Moocaani aivojicagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeevivoco imiyaaja iimiya Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminaa useti eheetavocafotoja icatino; Aivojibofenediro iicaja. ³ Paryicino sacerdotemi aivojiti ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeevivequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo iguijeveneri ita iicamohallivi jeevivuui. ⁴ Jaabo jiijehalliviro iicaruva ajashunogayí sacerdoteti icajitiruubo. Miñro icamehiica sacerdotemi Moise tajiiba onono jeevivocquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niqwejefaño iicaja ijimico icajahajefaño. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miñro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi ifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha miñhai sacerdotemi aivojibbo Cristo ijeevivoco etavehi. Aivo janaanici imiyajeevivoco eetavooño diibo bohono iijhalliti iicaabo toño aivo imino onocinino aaciguunofaño iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa miñro Moocaani tusumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinhaamefaño ditoti unuubadi:

Aivojibbo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno icabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayicuboro Egipto jiiñjetei ihiiususuumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino mooniutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevusui, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajibaco ficuji diito esiciniñaño. Jaaboro ijeevinofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uti taacuumininaaji. ¹¹ Jaadi iticovocivi saafisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivojibboco igaaajacui jibogorajitino, famoovaro uco agaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguirraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucujitihí, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiiamaaboro, iticoni iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unucucubadi iicamaño goovacujino ifinino.

9

Moocaani Iijahaci Jiiñjeoja, Niquejeoja Icano.

¹ Miñro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jiijehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli etavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomaño icauño ciiñigai icuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeevivo maahuno icauhi icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauño aivo janaanici iimimaño onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauño Moocaani jeevivoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauño jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusunoo maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiiamaauno jibogoba cajonbabadi jeevahi arca del pacto onooña. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillo guirihillugayí oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauño mana onono. Bu tolliro moocaño Aaron quesei uruhutuui, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajiiabuunoco

acaatinibujeci. ⁵ Bu toobahallivi eetavumo miimisici Moocaani toomominaatisi querubin onomisi ijico. Diitisiti miyaminaa igaajaqui tooneri Moocaani icanoco. Jaamisi ijjecuhuciri toobahallidi fobooicinihicauhi asimi tijjeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijijibugucuutih.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onomañovi Moocaani jeevivoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaanivi icamaño aivo iimimaño onohigovi saafiroidiiboro diito sacerdotemi aivojibo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tijjohoco asatyoooro Moocaanico jeevivejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibuusiqui, bu miyaminaa imitico ibuusiqui icano. ⁸ Jaano toonoti Moocaani Gaija mihaiico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeevivoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ifetehicautinoco. ⁹ Jaano toonoti jisumi magaaajiqui. Miiro oono tomañovi Moocaanico ejeevivoco, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeevivomo jeebi imiti buusuchafototatihi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajibano. Jaarunoco Moocaani ubuunanacuudi sihidi jeevacuutino.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuhui, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeevivucuuhi janaanivi aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jijehalliri iicatija, eneejiruno. ¹² Miiro Cristo aivo imimañovi jicafutucuuhi. Jaaruubo asimi tijjeheri ijeevivequi icatino, jilli itijjeheriro ijeevivequi. Miiro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifnijitino fiivoco mihaidi icubo. ¹³ Miiro asimi tijjoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasugujino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifhallinoco imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. ¹⁴ Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijjoho janaanivi imityama icahi. Miiro milli iicatino Gajafeenedi Cristo ifiiriro Moocaanico jeevivuuhi imihinibama achahano ifico iguijenuneru. Jaabo tijjoho mojebehi imiti minoco guijvefaño asatyonoco, mihaiico nithi, Moocaani iicaaboco meejeevivequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. Miiro diibo guijvefeenedi, eedeheimaaguiinovi imitinoco omoonuno buusuchafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifnijitino busumijeque diibo unuunoco gaayiciji. ¹⁶ Miiro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevivecuudi toohaame onobadi moonicafetefino. ¹⁷ Miiro diibo iguijevivecuunobuunati toohaame onobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi tijjoho gañifeenedi. ¹⁹ Miiro Moise paryi Moocaani atajibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco jibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco tifañoco iicuboro, bu hisopo onohohaafaque iicuboro, toohaafe njequevi tootaataco ificuboro, asimi tijjoho nifaihuma canofaño acaduuhacuuboro, itajiba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahallivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino tijjoho miyaavusuhi amihaidi Moocaani iimaaco atajibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeevivehicaui nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono tajiba onobadi fiitucujiruno paryi fanoovaaro tijjeheri imibachucafotonicino. Jaamaño tijjohoco igañitiruva, imiti buusurajitirahi.

Cristo Agaicaacafutuuno Imitico Buusuuhi.

²³ Miiro toono niquejefaño iicanobadi jijehallivi iicaunoco imibachuhicaumo asimico agaisiraicinafañodi. Jaano toono niquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaanivi aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miiro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocinijafaño jicafutuutih. Miiro jilli tooja niquejefaño imiyaaja iicaja ijiro iicauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi iicaabo mohallivi ihiimaacqui. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojibo faticabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onohigovi itijjoho iicatineri Moocaanico ijeevivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeevivotatihi. ²⁶ Jaanoti tolli icaruva, Cristo saicino guijvehicajiruubo shicjetiro jijnije ifiivunotiro. Jaaruno tolli icatino. Miiro jisumi jino niinsumi Cristo safooro saahu fanoohalliviro. Jaaboro guijveveubo imitico ibuusiqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijenacafutuuhi paryi jijnijeminaa imitico ibuusiqui. Jaanobuunati siino saajibo jijehallivi. Jaaruno tsumi imitico ibuusiqui icacuujitino. Jilli diiboco ootomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miiro Moise tajiiba oono iminoono asaaujino gajjaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatihii. Jaamaano tajiiba, toono asimi gaicaauro faficabavaviro omooninofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatihii. ² Jaanoti miiro tolli tajiiba onoobadi omoonino imitico ibuusufuruva siino tolli moonihicacuujitirumo. Miiro tolli omoonihicamoco iimiti ibuuuuruva, iimitima iicanoco escinicacuujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaano, toono asimi gaicaauro eheetavono diitoco faficabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiiijoho miyaminaa imitico ubuusutimaano.

⁵ Jaamaano jiiinjehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico idi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miiro ico imo imo moonitino idi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuuqui asimico agaisiraicineheje icano.

⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinahaamefaano onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miiro iticoni noobo; Moocaani imogotihii, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihii, toono tajiiba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedeehasimi gaicaauro Moocaani ifinisuuoro, toonoco boobaniibo bohono uujoho iguijevejineri, eneejrunoco. ¹⁰ Jaamaano Moocaani mihaico mohimitico mohimusuuqui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaano.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotem fafucuvaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saaicino sahomonocoro asimi gaicaauro jeevivomoro icanicihii, imitico buusuujitiruno.

¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitihallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahiijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoobo diibo minaa iguiinovi ificucafetejinoco. ¹⁴ Miiro safooro iguijeveunofaaniodi iimitico ubuusuumococo imitusuuuro, ufucuro mii icacutimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mihaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miiro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miiro jilli noobo Aivojiiro Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiiimaaco eheetavono. Diito jeebifaano tatyajiihaco ficuji, bu tolliro ihesamaajefaano ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihii diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaano imiti ubuusucufutucuudi siino jeevivoco toonohallivi eetavoratacuutatihii.

Moocaanijaagovi Mifitivequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, jisumi masii nihicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tiiijohofaaniodi. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jiihairi igachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififaaniodi mafatyequi, eneejrunoco. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuui, Moocaani iija niquejevi iicajafaano. ²² Jaaneguiiha masii Moocaanijaago mefeequi miyajeebiima mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miiro diibo mojeebiiinoco niticuuhi mohimitico escinicacuutimo miicaqui, bu jaabadiro mofinoco imino nifaihuri niticuuho. ²³ Jaaneguiiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehesicinofaaniro miicaqui, siino iijijaagovi fatyucutimoro; miiro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abanifatimaano. ²⁴ Jaaneguiiha masii miguineequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihiifusuqui, bu iiminocoro momooniicui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efefehaticimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiiro Cristo asaajifucuu ifiitvucunoco magaajamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachiiji, chahaacuono siino imitico ibuusuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeecevejino. ²⁷ Idiinoro naha mohallivi icaji nihicunerii mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi ciijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuiji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miiro saatoho Moise tajiiba onoobadi omoonitimohallivi miimisiici iijiibugusumi, diitoco idaasugotimoro gaicaaifimo. ²⁹ Imi fine jaano janaaniciivi idaasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itiiijohoco itiiisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiiiboco: Imitino, eneehicamo. Miiro totiijeheri Moocaani iima miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuui. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojiiro Moocaani unuunoco: Uujoho idiiiboro ahaamiiijibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiiro iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaano aivo sihidi jeevano nihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaano ifitejinno.

³² Jaaneguiiha amihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jibogoco magaaicinobuunati, amihaiico idasuno omooniusumi majaabicuonoco. ³³ Miïro amihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idasuno moonicafutuui. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguueneri tolliro idasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amihai civojafaño iicaunoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaabicuui amihai busumijeque udumitihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumijeque ufcuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejevesudino; toono amihaiico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaaiciji. ³⁷ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, guenene icatiibo. ³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijji, diiboma imo imo icajitih, noonoro.

³⁹ Jaaruno mihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatih. Jilli miyaavogefeenedi ijeebico atajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaaicijinoco imino magaajamoro motoomono, bu tolliro mahatymetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. ² Miïro moheedetemihai ivi imitocafutuui imiyaavugumaño. ³ Bu miyaavogefeenedi magaajahi jiniijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatymeneheje eeta vocafutuui.

⁴ Miïro bu Abel imiyaavugumaño, Cain jeecivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeecivuui. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeecivoco gaayicuihi. Jaamaño Abel guivecuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoo imiyaavugumaño choomotiboro niquejefaño satyocafutuui. Jaaboco siino atymecuutimo Moocaani asatyumaño. Miïro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino icahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaaruna miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miïro Moocaanijaago mefeejimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavugumaño Moocaani diiboco iicajinoco jibugunoco atyimerautirunoco miyaavuguui. Jaaboro meenegaco eeta vuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jiniije miyaminaaco ifinisiqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavugumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavugumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiniijejaago. Jaabo ijinijeti fuuhi, jilli agaatino jiniijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavugumaño, Moocaani diiboco aaciuguuno jinijehallivi siicumiminaafibadi icabo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoo bu Jacob onoo icano icahicauhi toono unuunoco agaayiciumisi. ¹⁰ Miïro Abraham guinehicaui ufcuro ifinijitino cumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavugumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miïro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavugumaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiniigaiyihaiño ajashutino oovoratinoo iicadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guiveumo Moocaani unuunoco gaayicimoro. Jilli imiyaavugumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Mihai jijeoto mihicacutih. Jilli jijehalliri guenene mihicajitih, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiniije imiyajiniijeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti miïro tahigoti asaano jiniijequere ihesamaauruva, tahigovi dojicuviro uumijurumo. ¹⁶ Jaanoti iimino jiniije imiyajiniije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiniijeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufvetiibo, miïro diibo diitedi cumico tahi eheetavucumaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoboco asatyuuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miïro idiboro illi iicaaboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Miïro jilli nuubo: Isaacfeenedi diyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Miïro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucumoco Moocaani ubuheetesuhicajirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayicuihi iguijenirunofaño.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijeveujino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Mooaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiinijeti ihinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajiibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuumi miinihiibaaci, sanihiba idiino ticovovi aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguitimisi Egipto jiiinije aivojiiibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajiiibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiiinije aivojiiibo aicigai iseeneti ificujirunoco. ²⁵ Jilliro imuguubo Mooaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Miïro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Mooaani diiboco aacujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiinijeti fuubo toojiiinije aivojiiibo icajiiisuco iguitiibo. Miïro sefano icaubo omoonijinofaño Mooaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jiiibaimoco eheetavuuboro tajiibaubo iguhaganoco ovejami tiijeheri ijeesuqui toonoti Mooaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiibo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuua nifaihuco fahigovaacivi udugaacusumoro jiiinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuuhi, israelmi tuucuumihallidi sahuse juughahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajavaminaago Rahab onooگو imiyaavuguumaño Mooaani uguubutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jiiibuguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Mooaani iimaaminaaditi icano jiiibuguruva. ³³ Jaamo imiyaavuguumaño siijiiinijeminaaco ajashutino guinoniuimo, bu tolliro imino jiiinijeque tajiibahicaumo, bu tolliro Mooaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo iijinoco jimihicusuumo, ³⁴ bu ciijigaiño sefarunoco jabaasuumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijiiinijeo amocasiminaaco guinoniuimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheetuumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omoonineri, toono diitoco idaasuno omooninoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiuneri. Jaanoti bu saatohofeenedi feducucafutuuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obocumaño jiijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihihuehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinijepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucafutuuro Moocaani aaciguunoco gaayiciutimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito miihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesu cristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi miihaico imibocininoco magajamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico miihaico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti miihaico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mafeequi jino mohimega ofocinineri. ² Jesucoro ifiniciimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miïro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohomono guijeve nucufesuno icarunoco jeevotiiiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujino agaajumaño. Jaaboro Mooaani miyanaagonovi casivutuubo.

* **11:40** Sahaamefaño noono: iminoco ificumaño.

³ Jaanoco amiihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaia imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ Miiro amiihaihiica miguijivetihii imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amiihai majabajeveecuuhii Moocaani amiihaico iseemebadi afajinihicanoco? Miiro Caatinihaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamii-boro afagoonoco, bu deevesudino ico ihiiibasumi. ⁶ Miiro Moocaani agaijimoco ahaamii-boro fagueefihii, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayicuumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha amiihai majaanibici amiihaico ahaaminoco. Miiro Moocaani amiihaico iseemebadi moonihii. ¿Nacu cajaanii iseemeque ahaamimoro fagotatihii? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajinihicanoco ahaamii-boro afajinihicanohalliti, diibo miyaseeme mihicatihii, jilli ajevaseemebadiro mihicahii. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi jiijehallivii miihai caanimii miihaico afajiniimoro aamijilbuuhi. Jaamoco mobociguejiibuuhii. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai caanimii miihaico faguejiibuuhii jino gueenene mihicajitino jiiijehallivii miicaqui. Jaamo miihaico faguejiibuuhii diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani miihaico faguehii miihai miyanotiro imino mihicajineguiiha, miihaico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo icabadi. ¹¹ Miiro magaaajuuhii mii-noco ahaamii-boro afagueeneri imo imo mihicatatihii, jilli mii-noco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofeedi gaayicifihii ticovo jeebii-ma iicanoco, bu sajeebii iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Ñihicuuhii.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatsumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujitihii.†

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeebii mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. Miiro iimino ifiima achahamo Aivojiboco atyimejitihii. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabadiro bu saato-hoba namita coohai uchuumusuffimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumusutimo mihicahii. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihaiti saato-hoba buhigueejedi gaigoomiima icadino, bu Moocaaninehejeque miihisudino. Miiro tolli Esau mooniihi iticonio seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ Miiro amiihairyo magaaajuuhii dojicuviro toonoco Esau agaayicinoco imuguurusumi diiboco tihisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofaño tolli omoonio siino imibachucafutucutihii.

¹⁸ Miiro amiihai israelmii jogaji ifagaji mududicijirugajivi ufuubadi masaatihii. Jaagaji ciijigairi nifotociniuhi, bu jaagaji cionoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuutihii miihiicu oojinoco, bu Moocaani icoooco diitoma ihii-maunoco icano. Jaano Moocaani ihii-maunoco uguubu-umoro sihidi dilluuhii: Miihaima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani atajii-baunoco iguiumoro ajaabicitimaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magai-cau guuisibaneri, bu saato-hoco aamigari magai-cau icano, bu asi icaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi ñihicuno ifuvusuumaño, Moise icaruubo nuuhi: Aivo iñihicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha amiihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumi-jaago icano. Jaacuumii niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. ²³ Jaamo sahi igaicinihi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatiniciniimo iigaiciniimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gajjaco Moocaani iimbachucuumo-jaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa e-tavominaafi-jaagovi, tolliro bu itii-joho efefachucinino Abel tii-joho janaanivii miihaico imino iijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihii-maaboco tihisutimo mihicahii. Miiro taajautimo, jaatyoo jiijehallivii diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaaneguii imi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ooovaaboco muguubutihachiiji.

²⁶ Miiro Moiseema ihii-maasumi Moocaani ico jiiijeqe maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasujii jiiijeqe, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasujii, onoonoti magaa-jahi, diibo eheetavuuño paryi amaryibanoco ifniisujinoco. Jaanobuuna idiinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico miihaico aacino maryibajitihii. Jaanohallivii masii Moocaanico mejeecevomoro

* 12:12 Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuijijene iniinovatonoco icano.

† 12:13 Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicuutirutihai siino iime-tequi. Jaadi siino amiihaico ciryjeevecujitihii.

mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ M#ro Moocaani c#ijigai ifn#isufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachijji Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiha Cristofeenedi am#hai nahabomi iicamoma magajj#casinoco mejevesudino. ² Am#hai iijavi agasemeque imino magaay#cihiica. M#ro tolli omoonihicauma#o saatoh Moocaani toomominaaco iijafa#o gaay#ciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafa#o iicamoti, diitoma sano civojafa#o mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu am#hai idaasuno mihicajiruma#o.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Am#hai taabavacasico mimihininidino. M#ro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nih#bamico sihidi mihimoy#cidino, am#haima iicadinomaryo imo imo mihica. M#ro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitih#i, bu ico ga#ñ#jitih#i icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiha iguitimoro meneejirahi:

Aivoj#bo tahamusuminaafi iicaabo. Jaama#o iguitih#i miyaminaa uco omoonjirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto am#haico ataj#baj#buumo iicaj#buunoco, bu tolliro am#haico Moocaani iijico ij#buguumo iicaj#buunoco. Jaamo diito iv# miyaavogoco magaajamoro tolliro moomoni.

⁸ M#ro Jesucristo diiboro fahijjivaro icaabo, ubuunavat#bo iij# iicahin#boro, bu fahijjivaro iicaj#bo icano. ⁹ Jaaneguiha am#hai siyomoj#bogo agaajaratinoco magaay#ciitudino. Jaanoti naha aivo imino mojeeb#no Moocaani gajji sefaco agaay#icino. Jaanoti toono machutohallivi ataj#banoti mojeeb#no sefaco gaay#cijitirahi. M#ro toonoco eheetavurumo, #toonofa#odi jinejebaco icitatih#i?

¹⁰ Jaanoti naha m#hai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaama#o sacerdotemi, eedeemihijjafa#o ejeeceivej#buubadi omoonihicamo, m#hai jeecivo#a#o iicajitirahi. ¹¹ M#ro judiomi sacerdotemi aivoj#bo asimi tijohoco aivo iimihigo onohigovi satyefih#i, imitico ibuusuqui tooneri jeevivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo. ¹² Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guj#veuehi, miyaminaa imitico it#j#heri ibuusuqui. ¹³ Jaaneguiha mas# Jesujaago mefeeku cuumiti buhigovi, diibo nufesuno iicaubadiro miicaqui. ¹⁴ M#ro j#jehallivi m#haidi chahacuumi ufucuro ifn#jitino cuumi. Jaama#o miguiinehacih#i ufucu asaajino cuumico. ¹⁵ Jaaneguiha fahijjivaro mas# Moocaanico mihimehaciqui Jesucristofeenedi. M#ro jino mihimono mojeecivo iicanoco, mas# fahijjivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiha mas# mihimequi moojiri. ¹⁶ Jaamoro majabajevedino imino moomonihicanoco, bu saatohoma mih#focasihica am#haima iicanehejeque icano. M#ro jilli mejeecivono Moocaanico imo imo moonih#i. ¹⁷ Bu am#hai j#bogominaaguinovi miminifotomoro diito am#haico onoonoco: Jii, meneehica, m#ro diito am#hai jeeb#noco otomomo iicama#o. M#ro am#hairyo magaajahi diito am#hai jeeb#nohallivi Moocaanico ij#beguejinoco. Jaachijji diito Moocaani ducicamaaj#eque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachijji, #am#hai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihiimaahica. M#ro m#hairyo magaajahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogoma#o. ¹⁹ Tolliro bu am#haico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihiimaahicahi, diibo uco siino goovano am#haijaagovi igalluuqui.

Nino Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeeb#ico aacifiibo, Mohaivoj#bo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo it#j#heneri bohono iimaaco imiyaacaruboco siino guj#vefa#oti ubuheetesuubo, ²¹ am#haico iimibachuqui. Jaamo fanoovav#ro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifa#o iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiha Cristoco macahacisu fahijjivaro. Fine.

²² Ta#ahabomi, majaab#ci jino am#haico afaj#n#bo onoonoco. M#ro am#haidi j#haameque m#dinoro caatinih#i. ²³ Bu tolliro imeguehi am#hai magaajanoco, monahabo Timoteo civojati ihinucunoco. Jaabo goovano agasehachijji, diiboco satyeji am#haico emeecitodi.

²⁴ Tolliro bu pary# am#hai j#bogominaaco taajico mahaci, bu tolliro pary# miyaavogofa#odi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi am#haijaago iijico galluuhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amiihaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatinuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo jeecivominaafi icano iicaabo, taajico galluui fahuseeci motihaiti miicuumiici idino iicamo Israel cuumiminaa faajinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amiihaico inisusumi. ³ Miuro amiihairyo magajacuhi amiihai miyaavogoco inisusumi toonoti magajahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiihai jeebiiifa mificu. Jaamo imino mujusihii sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiihaiti gaajama machahahachiiji Moocaanico midillu amiihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihii gaijitiibo, siguubutiibo, bu millii nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacijinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiho Jesucristoti agaayicijinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiiji sanooco imeguehi. Jaadi bu ciyoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebii sahogiviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli miihii foobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitiumi imo imo iicaqui. Miuro inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano gueenene iicatibadiro gueenene icatatihi. ¹¹ Nihiba ihiiinoobo sefano aachicisumi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finihi. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefeeneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciiho. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiiho chaahimigaco magaayicinicibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agajimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooni qui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiiho inisuno, meneedino. Moocaani jeebiiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu miihaiñoobaco nisutatiiho iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiiti iimitinoco iimoyiiho asano diitoco imitino moonisuihi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyiihinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi gujiveveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agajimo tañahabomi, amiihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco miihaico aacino niqejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubojaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo miihaico fiivoco acihii miyaano jii bogofenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onooovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebii onooobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agajimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi. ²¹ Jaaneguiha mejeevesu paryi iidicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro siicuno amiihai jeebiiho miminiyumoro, magaayici iimino jii bogoco amiihai jeebiiifaño abasucunoco. Jaabogo amiihai jeebiiho ataaajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amiihai ifico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciihoro omoonitiibo meecimefaño ihimeque emeeiihobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi millii ejeevanoco. Jaaruboo ofoodiro jabajeeveficuubo millii ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeveetiibo imino mataajajino tajiihaco emeeiihoro toono onooobadi mooniihoro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico bañisuihi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiiinjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

¹ Tañahabomi, amiihai Mohaivojiiho Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatothoco mobocigomoro saatothoco guinovi mificudino. ²⁻³ Miuro amiihai Moocaani iijafaño mihigavusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiv-icunoma iicaaboco imino magaaayicimoro: Jino imimañovi casiiivo, meneejirahi. Jaanoti iidaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Fijoho jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casiiivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saaffico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jijehalliti icihii iidaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaaayicicibadi. ⁶ Jaamaño amiihai iidaasufimoco munucufevesuhic-ahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amiihaico iidaasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miuro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejevvaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacujeedi miyaano amiihai imiya tajiiba Caatinhaamefaño onobadi momoonihicahi? Miuro noono: Sitaaco gaiji, difiico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachijji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatothoco mobocigomoro, bu saatothoco guinovi mif-icuhachijji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajiiibanohallivi imitico mihicihii. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajiiibanoco paryi onobadi imino moonihi, unuuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucu-uhi. ¹¹ Miuro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicaturimo, sitaaco magaaicaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajiiibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiiba onobadi mi-licatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijinoco magaaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco iidaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro iidaasugoratiino moonicafeteji. Jaanoti iidaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Enecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatotho cijjigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahii feamebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitihii ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuijivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogoto sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatotho neejirahi: Fijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooninichii. Jaabo uco dihifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusujji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanegui ijijoho miyaaveguehi Moocaani saafiuro iicanoco. Jii, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro inihicuri ter-erere icamo. ²⁰ Jaaruuho gaajatihii miuro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogoto icaruno uchuumucunobadi jeevahi. ²¹ Miuro mootadi Abraham imibachufutuhi illi Isaac onoboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaauffmanovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogoto gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusuho tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinhaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicumaño diiboco gaayicibu. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaaajacuhii amiihai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihii jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayicibu.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onogoto ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco iijavi gaayiciguro. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayicihu. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igaijama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiihaifaño sihidi jiihogominaati mihicadino. Miuro amiihairyo mag-aaajacuuhi jiihogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miuro famooro imitino momoonifihii. Jaanoti saafi imitino iimaatatiibo aivo ijeebii imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifiico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miihai caballomi iijifaño jigaiñehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro

* 2:24 (Rm 4.1-25)

bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusufihi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno cijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba cijigaibadi jeevahi, miino ifiivi ajashutino jiiinjediino imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofico faabohocoro mihinihihi. Jaano ijimi cijijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi difi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miuro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiinimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicicuumo. ⁸ Jaanoti mihihañooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihi, namita agaicaaufferi mataanicinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojiiro Moocaanico mihimehichahi. Jaabariro bu miyaminaaco: idicuno, meneehichahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miuro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi nacu bu baacuhoo añaahebaco noovajirahi? Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiihaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachijji toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaaja diiboco ijeebico siicutiyiba omooninofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai jeebiiñaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachijji, bu jilli amiihaiguiiharo sinehejeque momoonifihachijji icano toono amiihai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiinjeo gaajaro, miino esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miuro iinohallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguiiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihhi. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebiiima icamo, imihuseme eesicinimo, bu iidaasugomo, imino moonimo, onoonoco jenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihhi ifi itiquevequi.

4

Jiinjije Imitico Mihimeguedino.

¹ Nacu amocasi, iibacasi icano amiihaifeenevi saahichahi? Amiihai jeebiiñaño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² Miuro amiihai siinoco mihimeguehichahi. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaicaauhichahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicatinohalliti momoonicasimoro miihacasihichahi. Jaamaño amiihai siomonoma machahahichahi Moocaanico midillutimaño. ³ Jaanoti midillurumo magaayichichatihhi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehichahi imitinoco mihimogonohalliviro magaiiqui. ⁴ Amiihai miyaminaa: Ono gaigo aijico ejeevesugoro sifima efeefigobadi mejeevahi. Nacu magaajatihhi amiihai jiiinjije icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miuro cajaanoyohacho jiiinjijeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ Miuro sicamaño iicatinoco jahi Caatinahaameñaño noono: Moocaani Igaijaco moffaño ificuubo mihihaico sihidi gajijhi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani mihihaico amusuhi iimihuseri siinoco aacinofeenedi. Miuro jilli noono Caatinahaameñaño: Moocaani quehe quehe ifico omoonimoma iibacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeebii siicuumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo iijiguino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiihaiti igaaqui. ⁸ Moocaanijaagoviro mifititvo, amiihaijaagovi bu diibo ifititvequi icano. Imitiminaa amiihai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiiinjije iicanoco magaijihicamo, amiihai jeebiiinoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro idasuno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiihai jehebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivojiiro Jesuguino amiihai ifico miguiinoni. Jaadi amiihaico sihidi ejeevamoti ficujiibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino miiimaadino. Miuro inahabediti imitino eesamaaiboro: Imitico, onoo, bu Moise tajibati imitino ihiimaaboro toonoco: Imitico, onoo. Jaabo: Tajiba imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajibaco aacubo. Jaabo diibo fagominaafi idiiro ifinisujiruubo, ataaasujiruubo icano. Nacanoti miiijoho nacu iijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civofofucuvi Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amiihai jilli meneehicamo: Jaachiiji; mefeeki. Jaanoti iicatihachiiji; civohogo mefeeki tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeki sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaaajathi civohofucu siibadi millihacho mihicajinoco. ¿Milli fine miiño ifi? Oono fucuro aimuufai agaasener goovano afatyonocibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiiji; tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amiihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiihai jeebico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro icibo.

5

Inihibamima Iicamediti Onoona.

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano magaabacasi idaasuno ufucu mihicajineri. ² Miiro oono amiihai nihibami tuucicuhi, amiihai imi gaachehuno nucucinicuuhi. ³ Amiihai nihibami, amiihai oro icano tivacinicuuhi. Jaamaño magaaacafutucuuhi jaabadiro amiihai ifi guenenene icajithi ciijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴ Miiro bu amiihai faguinoco ududicamaaihicamoco majaanuhicatinoco, amiihaico dillujimo. Jaanoco guubuujiiho Moocaani mitya Aivojiiho iicaabo, amiihai dudicamaajeminaa amiihaico ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amiihai jiije jiiñehallivi iminoonoma mihicahicahi, mihimogobadi. Jilli amiihai ifinoco mihicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amiihai iimihusemeque magaaicauhichahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiiama.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojiiho Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeei, oono faguico abasuubo ajaabiciboro sajeebii toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onooavoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amiihai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihicamoro. Miiro jino Mohaivojiiho Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitimo mihiiamaacidino, amiihaico ufucu toonoco jaadusudiibo. Miiro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, eneecau magaaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti ijiiibeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicihicauoco. ¹¹ Miiro miihai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Miiro amiihairyo bu muguubuhicacuuhi, Job onooobo idaasuno iicanoco ajaabicihicauoco. Jaano niijequeti Aivojiiho Moocaani sihidi idaasunoco magaaajacuhi. Miiro Aivojiiho miiñoco agaijiihoro idaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amiihaico bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jiiñjefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jiihi, munuusumi: Jiihi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amiihaico Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amiihaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiiama. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiiji; Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi; Moocaanima ihiimaamoro diiribari ihalli aivomañoco ijeesuqui Moocaani momofeenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebifaño iicahachiiji; Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiha amiihai imitico fahigovavi mihimibachucasi amiihai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiiama amiihaiti toonoco ibusuqu. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷ Miiro Moocaani iimaaminaafi Elia onooobo miihaibadiruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaabo, jaadi aaiiguuneri jiiñije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amiihaiti saatoho miyajiihogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiiji, magaaaja diiboco iimiti jiihaiti uhuumisuboro diibo jeebico guijeveti ataaasunoco. Jaamañi diibo imiti sihidi iicanoco buususuboro.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinjeneti sihi agaaciniumedi Ponto jiinjeri, bu Galacia jiinjeri, bu Capadocia jiinjeri, bu Asia jiinjeri, bu Bitinia jiinjeri icano iicamedi. ² Jaamo amiihaico Moocaani icuihi siicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amiihaico Igajafeenedi itaatiro ificuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo gujive tiihohofaodi minitcafetequi icano. Jaamo magaayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi miihaico idaasugoboro miihaico isemeti fiivusucuuho. Jaabo Jesucristo gujivefañoti siino ubuheeteunofeenedi miihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amiihaico gaayicisujino amiihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaño ificuumo. Jaano finisurajitihii, bu mihinivatusurajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amiihai Moocaanico mimiyaavogomaño imityari amiihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amiihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amiihaico iji inisuneri idaasuno gueenejsuno mihicajihica. ⁷ Miiro amiihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetehi cijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amiihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanivivi sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amiihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafeteji, imocafeteji, bu bocigocafeteji icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miiro amiihai Jesucristoco magajihii diiboco mahatymetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaaveguehi mahatymetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosino ajashutino jibogorotino. ⁹ Jaano jino amiihai jeebii taajasuco magaayicino, toono amiihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miiro siicije Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicauhi. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amiihaico aacujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicauhi diibo Cristo idaasuno iicaujinobuunati iiminoco agaayicujinoco. Jaanoco diito esamaahicauhi: ¿Miiijoho fine diibo? noomoro, bu diitofaño diibo Gaija iicaubo diibo asaajusumico iijibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaaja-suuhi idudicamaaje diitedi icatino, miihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amiihaico jibogomo, bu diitoro amiihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi iijibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emeecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Miihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaimoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amiihaico iimihusefañodi aacujinoco. ¹⁴ Oono, amiihai: Jii, enefimo seeme mihicamaño Moocaanico magaaautisumi mihimeguehi-caunehejeque momoonicuumo. ¹⁵ Jilliro aivo imino mihica, oono Moocaani amiihaico ucuuhuvaubo iimiibo iicaamaño. ¹⁶ Miiro Caatinihaamefaño noono: Amiihai imimo mihica, jino uujoho iimbadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amiihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihifiniciiboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiiho. Jaaboco mihigui jino jiinjehallari mihicanohachuro. ¹⁸ Miiro Moocaani amiihaico taajasuhi amiihai imiti ifiiti oono amiihai eedeetemihaiti magaayicunoco. Jaanoco amiihai imino magaaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaadutiihoco. ¹⁹ Jaanoti naha idinoro jino Cristo tiihoho iimineri jaaduo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaunicibadi diiboco agaicaano tiijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiinije fiivutinaacaro tooneguiiha ificufatuuho. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiihai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi amiihai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco gujivefañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiihai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo amiihai jino miyaano jibogoco: Jii, monoomoro amiihai jeebiiinoco mihimibachucuui. Jaaneguiiha amiihai nahabomico miyanotiro imino magajii. ²³ Miiro amiihai siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijevifino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. ²⁴ Miiro Caatinihaamefaño noono:

Miïro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miïro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivojïbo Moocaani iiji ufucuro finijitihî. Jaaji jiji; tooji; taajasu iijico amihaico mijïbogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañiiranehejeque, bu inehejehallitiro mijïhevenehejeque, bu fanoova sicamañeheje jïboocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifivomomo mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivojïbo iiminoco magaaajuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivojïbojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miïro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gañïuhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijaadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu amiñhai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiñhai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaamañño miïro jilli Caatinihaamefañño noonoro:

Uujoho Ston cuumifañño saafico ficuuhî iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijaadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo amiñhai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefañño jilli onono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuomoro agañïuba jisumi aivo imiyaabati minifeteji, onono.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro onono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gañïusuguisiba icano, onono.

Jaamo diito Moocaani jïbogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacumañño.

Moocaanita Icano.

⁹ Jaanoti naha amiñhai Moocaani ñicucuumi, diiboco mejeeçivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifivusuneheje oovosiñehejeque mijïbogo. Jaabo amihaico tajiñbahi icivonoguiñiti mihinomoro ihovosi seseefañño mijicafetequi. ¹⁰ Jaamo amiñhai iticoni cuumibadi mihicautihî. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhî. Jaamo amihaico iticoni mijïjohoba idaasuguutihî. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi.

Moocaanico Mejeeçivequi Mihica.

¹¹ Agajjimo tañahabomi, amiñhai jïñijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiñhai ifi imitinoco. Miïro mofi imiti mojeebï imi esamaajeque finisujirahi. ¹² Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiñhaiditi imitiminaa iicanicibadi ihiimaarumo amiñhai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

¹³ Jaaneguiiha jilli Mohaivojïbo Jesucristo imegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojïbo onoobadi, ¹⁴ bu tajiñbaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. ¹⁵ Miïro Moocaani imeguehi amiñhai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mihifomo iicarumoco icano amiñhaiditi: Imitimo, eneehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiiha Moise tajiñbaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jïjovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiñhai nahabomico magajji, Moocaanico miñhichigo, bu emperador aivojïboco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Icaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeeçivominaa amiñhai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amihaico ñdaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miïro imino Moocaanico magajjimoro sicamañohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, çmilliti amiñhaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miïro tooneguiiha Moocaani amihaico cuuhuvauhi,

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

Cristo idaasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo idaasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miiro diibo sanooba imitico mooniutíhi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miiro diiboco aivono eneehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idaasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeciiboro udugaacufiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iicuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiihai mubuehuhi. ²⁵ Miiro iticoni amiihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuui. Jaaboro amiihaico ovejami toomominaafibadi ootomoboro amiihai jeebinoco imibaiyicíhi.

3

Jilli Ataavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemí atajíibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijibogotirunaaca imiyaaveguequi amiihai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiihai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiihaihallicoro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famafoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiihai jeebifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miiro siicije gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miiro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajíibanoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojibo, neehicauhi. Jaagobadi amiihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiji.

⁷ Jaabadiro bu amiihai aijimi, amiihai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iiminovaneguiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amiihaico aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiihai Moocaanima mihiiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijnoco Iimogomo.

⁸ Niinoono jino amiihaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miiño nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebiiima mihica icano. ⁹ Bu amiihaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miiro Moocaani amiihaico cuuhuvauhi diibo amiihaico imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miiro ifico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro iminoiqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miiro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiibo. ¹³ Miijoho bu amiihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miiiti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebii Aivojiboco. Jaaneguiha fahijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco mihimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii mihiiama. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niji niji icatimo, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiji. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitíhi.

¹⁸ Miiro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitihallivi Moocaani-jaagovi miihaico isatyequi. Jaaruboco ifi guijeveurahi. Jaaruboco igaija buheetesuui. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebiiño iji civojafaño iicaumoco jibeguejubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabicuboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idiiñoro. ²¹ Jaano tonifaihu miiñoco initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufeneedi jisumi miihai mataajacuui. Jaano toono niti miiño ifico initino icatino, idiiñoro Moocaanico miiño esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miiñoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofeneedi. ²² Jaabo niqiejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguiino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Miihaico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amiihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miuro idaasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiiinjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacutino. ³ Miuro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninocibadi iticoni momoonihicauno. Miuro tusumi amiihai fanoova imitico mihimoyiicihicauhi, bu imitino imogoco mihimoyicimoro momonihicauhi, bu guirricavonehejeque, bu agaafuhusuno jiiibaimonoco icano, bu jeebiihatiro adumoro, miihaiiioobaco mejecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeevivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuutineri eheetyemere amiihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeeboro ijaadaco aaciiiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jiiibogoco jiiibugucuumo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiiijehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoonurumo.

⁷ Miuro jino fanoova ifinjino fiiticuui. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiiama. ⁸ Jaano janaaniciivi gaijicasima mihica. Miuro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amiihai iijanofaño fahigovavi magaayicasi iimaafivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejecivocasi amiihaico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani amiihaico fanoovaaco aacinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiiamaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco sinoco mahamusuhachijji, Moocaani amiihaico aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofaño mihimequiro iicano iicaqui. Jaabadiro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amiihai tañahabomi, sefaneri inisuno amiihahallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosima asaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiiha amiihaico Cristo iijihalliti avonoono unuusumi, imicani amiihai mihicahi, iimiiibo Moocaani Gaija amiihahalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amiihai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iima juvihici icanohalliti ivi idaasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idaasuno mihicaneri munucufvedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miuro jino tusumi mihicacuui Moocaani idaasuno omoonijino isemeti iticovano. Jaano miihaiti jilli iticonino, jjaanequi milliji fine Moocaani jiiibogoco imiyaavogotimovi aalibaaniijibo omoonibo? ¹⁸ Miuro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. Jjaanegui milliji fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jjamaño Moocaani imogobadi idaasuno icarufenedi imino iicamoro diitoco ifivusuubo Moocaani usefaño ijeebadi ificuuqui. Miuro diibo abañitatiibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amiihai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idaasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañaoma icaji Jesu ihovosima ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha amiihai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiihaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiihaico atajiiibaneguiiharo icatino, bu jilli nihibanicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiihaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiihai momooninoco aatyimemere igaaajaqui. ⁴ Toli momoonihachijji, imiya toomominaafi agasedi amiihai magaayiciji imino chaahimigaco, milliji icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiihai sicafe quillahuto iijiguinovi miminifoto. Jaamoro sabadiro siicujeebima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi: Miuro Moocaani imogotih: Aivo uujoho sihidi jeevahi, enefimoco. Jaanoti naha siicujeebima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihidi ejeevano Moocaaniguino* miminifoto amiihaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha paryi amiihai esamaajeque Moocaani usefaño mificu. Miuro diibo amiihai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehesicini. Miuro oono amiihaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofaño sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiihai nahabomi, tobadiro bu idaasuno iicanoco

* 5:6 Griego iijiri janaanici jilli nooncinico: Moocaani useguiino.

magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idaasuno mihicanobuunati Moocaani amiihaico imino imibachujiiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo miihaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofenedi jihaamegayico caatinihi amiihaico fajiiniboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani miihaico sihidi agaijinoco ijibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniari iicajaminaa Moocaani amiihaico iicaubadiro icumo amiihaijaago ijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiihaijaago ijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo paryi amiihai Jesucristota mihicamo sajeebiiima mihica.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatiniuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeevivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiihaidi jihaameque caatinihii, miihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miiro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihii iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisico magajaanofeenedi amiihaico sihidi imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magaaayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miiro Moocaani miihaico imityafañodi paryi mofiguiiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeevicequi mucuujiivaachunoco icano aciiho, toonofeenedi diiboco magajaqui, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosii noonoco eheetavonofeenedi icano miihaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejeefeenedi unuonoco miihaico aciiho, jaano ajashutinoo, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuonofeenedi amiihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiinjehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amiihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiihai ificicoro imino matajiihaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeviveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiihai nahabomima magajicasineri, jaanoco bu mahamusu gajijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraaatusuhachiiji amiihai ifiino mihifonoti icajitihii, bu Mohaivojiiho Jesucristoco magaaano sicamañovi feejitihii. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyiiimo; iticonionoo iimiti initicafutuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomii, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiihaico iicuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiiji ufucuro imitinofaño mahaquetejitihii. ¹¹ Jaachiiji amiihai imino tihiiitino mijicafeteji Mohaivojiiho, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiiha amiihaico jinehejeque magaaacurunoco esaayuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miiro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiihaico eesaayuboro afajiiinino. ¹⁴ Miiro Mohaivojiiho Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonihii. Jaamo uujoho iguijevenebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miiro amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo mityati, bu jiijehallivi asaanutii icanoco mijiibuguno sicamañoooco miihairyo meheetavomoro mijiibuguno icatino. Miiro miihai mohaallirii mahatyimeuhi Mohaivojiiho sihidi jeevauboco. ¹⁷ Jaaboco miihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro muguubuuhii Moocaani ihovosiiiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuonoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuonoco miihai monohojineri muguubuuhii Mohaivojiihoboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti ciijigaimecu meseseevetinohachutaro iifuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onobobadi asaacudi amiihai jeebiiinoco achicijiiho janaanici imino Moocaanico magajaqui. ²⁰ Jaaneguiiha iticoni jinoooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miiro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebiiitiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuonoco Moocaaniditi jiibuguumo.

2

Sicamañoooco Ijiibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañiifimoo. Jaabadiro bu icajimo bañiifira jiihogominaa. Jaamo amiihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañejejeque jiibeguejimo amiihai miyaavogoco ifinisuuqui, oono Aivojiiho aamiiho atajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ificicoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahiiji jiihogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihabamico sihidi iimogomoro amiihaico nanijimo sicamañejejeque ijiihogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miiro siicijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omooniumoco gajjutiibo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro ciijigaifaño icivohigo gafiñuhi, tahi iicaqui jaadusufuco agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu siicijeo miyaminaaco iimitihalliti gajjutiibo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: imino mihica, nooboro toomyaminaaco ijibuguboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco cajiigairi ijigasuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajuqi. ⁷ Jaanoti idibocoro Lot onoboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ Miñro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojiiho taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaanocivi oono idicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajiibaco iimeguehaticimoco icano. Jaamo jenauffimo, jeebibañiro moonifimo, iguitimo inihicunoono mityati imitinoono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojiiho imefeenevi: imitino, onoomoro iibatihii.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahiijiti iicacubadi iicamo iimitimo, ifivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaa-jatinoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amihai jibaimonofaño ofoomoro amihaiico nucefesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono ifinicihaticimo, bu iimitico jeevesuhaticimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro icinoco. Jilli Moocaani afajiacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jiihahi imitacumo, johonno Moocaani iimaaminaafi Balaam onoboo Beor achibadi jeevamo. Miñro diibo imuguuhi iimitinoco omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amihai jibaimonofaño ofoomoro amihaiico nucefesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁶ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono ifinicihaticimo, bu iimitico jeevesuhaticimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro icinoco. Jilli Moocaani afajiacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jiihahi imitacumo, johonno Moocaani iimaaminaafi Balaam onoboo Beor achibadi jeevamo. Miñro diibo imuguuhi iimitinoco omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueenene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amihai jibaimonofaño ofoomoro amihaiico nucefesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonocibadi jeevahi icano. Jaamo ficucinucui fahiijivaviro aivo icivonoguiino iicacuquui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyicichicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicautoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amihaiico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miñro fanoohimiti iguionocimoco imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojiiho, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiiñije imititi ataajacurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitamoco siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajatino janaanocivi iimitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jiihaco gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajiibaco diitoco aacuunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ifotono jilli onoonocino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyihii, bu faafaibaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeeffiji, onoono.

3

Aivojiiho Asajino.

¹ Agaijimo tañahabomi, jino siino amihaidi acaatinhaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajiiñinofaño miyanotiro amihaiico eesamaaisunoco. ² Jaanogui mehesafoto johonno Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojiiho Taajasuminaafi tajiibaco galluminaa amihaiico ijibuguunoco icano.

³ Jaanoguiha jinoooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miñro jiiñijeque ifivusuunoti moheede-temihaivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiiñije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miñro diito imogothi agaañanoco niquejene siicjetiro ifivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiiñije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiiñijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiiñije icano jino iicano ciijigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai ciijigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihaticimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miiro Mohaivojiiibedi sa-fucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojiiibo unuunoco ajabajeevecuuno icatino, oono saatoho eneehicabadi. Jilli miihaico ajaabiciiiboro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, miihaiñooba ciijigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miiro Mohaivojiiibofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratino fucu asaanicibadi. Jaasumi niqeejene paryi dubaicamaaaji ñihicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje ciijigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiiniye paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miiro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiiha Moocaani fucu agasejinoco motoomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niqeejene ciijigairi finisucafeteji. Jaano iciijigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaaji. ¹³ Jaanoti naha miihai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niqeejeneque, bu bojiiniyeque icano. Jahigo paryi famooro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amiihaico Moocaani sajeebiiima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaajamoro Mohaivojiiibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miiro bu jinooco tolliro amiihaidi caatiniiubo magaijiiibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri.

¹⁶ Miiro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amiihaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifiinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaajacumaño imino amiihai ifiico motoomo. Jaamo iimitimo amiihaico abañinofaño minifototimoro amiihai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha aivo janaanici imino Mohaivojiiibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaajamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahiijivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Imaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiiñije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubunoco, mohaallinéri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiciuhi. Jaabo jino Fiivo Imaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijibeguehícahi. Jaamo amiihaico mijibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaañima iicauhíiji miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijibeguehi muguubunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaañima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanegui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaañi Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jiibuguhi. Jaanoco amiihaico mijibeguehi Moocaañi seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañíhi moojiri, sicamañoooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaañi iicabadi seseehi mihicahachíiji diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tiijóho mohimitico paryi nitíhi.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofiico mabañíhi. Jaamaño mojeebifaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaañico mijibogohachíiji diibo aivo imihuseebe abañitatuibo, mohimitico ubuusuboro paryi nitíjiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachíiji Moocaañico: Bañifífiibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

2

Iji Moocaañi Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitino momoonihachíiji Moocaañi imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajiiñjeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaañi atajiiabadi mihicahachíiji magaajaji diiboco magaayicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajiiabaco imiyaavogotimaño, bañifífiimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajiiabaco imiyaavogoooco Moocaañico aivo imino agaijiibo. Jilli magaañi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaañima gataavehi onoooco Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajiiaba.

⁷ Tañahabomi, botajiiabaco amiihaidi caatiníhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajiiabacunoco. Jaano jino siicijetiro atajiiabauno jiiogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajiiabaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya sese aachiciníhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuui, nuuruubo inahaboco ijiihegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijiibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijiihegueebe cívonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amiihaidi caatiníhi, Moocaañi amiihai imitico Jesucristofeenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amiihaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amiihaidi caatiníhi, iji Satanasco miguiinonicumaño.

Taseeme, amiihaidi caatiníhi, Moocaañico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amiihaidi caatiníhi, iticoni jiiñije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amiihaidi caatiníhi, mequehecefumaño Moocaañi jiiogoco amiihai jeebifaño magaayicimoro ijico miguiinonicumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jiiñijeque magaijidino, bu jiiñijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jiiñijeque agaijiimo Moocaañico gaijitihi. ¹⁶ Miiro paryi jiiñijehallivi iicano imiti Moocaañiti saatíhi. Jilli jiiñijehallitiro asaano, oono mofi imitino iimogoneheje, mohaallí imitino iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiñijeheje. ¹⁷ Jaano jino jiiñije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuui. Jaanoti Moocaañi iimogobadi iicahicaabo finijitíhi.

Abañifífiibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amiihairyo magaaacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miuro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihcamo. Jinoti magaaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo miihaioto icautimo, miihaioto iicauruva miihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaaajqui paryi famooro miihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amiihaico Cristo Igaijaco acicui. Jaamaño amiihai famooro imino magaaajacui. ²¹ Jaaneguiiha amiihaidi caatinihi miyaanoco magaaajacumaño, magaaajati maño icatino. Miuro amiihairyo magaaajacui miyaanofaño sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu miihoho abañiifiibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatübo, enehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miuro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miuro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico ijiiibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amiihai jeebiiifaño mifucico oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amiihai jeebiiifaño iicahachijii Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵ Miuro Jesucristo miihaico aciguuihii ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amiihaidi caatinihi jilli amiihaico abañihicamoditi. ²⁷ Jaanoti naha amiihai Moocaani Gajama mihicahi Jesucristo amiihaico aaciuboma. Jaamaño sita amiihaico jiiibeguejitrachi, Moocaani Gajaro amiihaico paryi ijiiibogomaño. Jaabo jiiibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amiihaico ijiiibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amiihaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucefevetimo, bu ñihicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miuro amiihairyo magaaajacui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaja miuro sihidi Moocaani miihaico agaijiiiboro, iseemeti miihaico oovicahi. Jaano miyaano diibo seeme miihai. Jaamaño jiiinjeminana miihaico gaajatihi, Moocaanico agaaajati maño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca miihaico gaajasuti behiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miuro iicabadiro iicaaboco mahatymejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebii imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajiiibaco imitinoo moonihi. Miuro imitinoco momoonimo Moocaani tajiiibaco: Jii, monootihi. ⁵ Miuro amiihairyo magaaajacui Jesucristo mohimitico ibuusugui asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihii. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajati mo icano. ⁷ Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miuro iji sahiijitiro imitinoco omooniiibo. Jaanegui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisugui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihii, Moocaani ifiico mojeebiiifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihii, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miuro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatihii.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miuro mimiyaavugunotiro muguubuno jiiibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miuro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicauti maño, jaanoti inahabo iimihicumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitidino jiiinjeminana amiihaico ijiihevehachijii. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buheefaño mafatyucui. Jaanoco magaaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijitiibo guijeveti taajatihiica. ¹⁵ Miuro paryi inahabomico ijiihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaaajahi gaicaauminaa ifinijitino fiivoma ijeebiiifaño achahanoco. ¹⁶ Miuro jilliti magaaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecurumo diiboco iidaasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiriro magaijidino, miyanotiro magaijii imino momooninofaño.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofii iimitinoco gaajacufhi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebiiifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onootihachijii Moocaani

imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajiiabaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiiaba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajiiabaubadi. ²⁴ Jaamo itajiiabaco imiyyavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeenedi.

4

Moocaani Gaija, Bu Abaifiiibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miiro jiiinjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miiro paryi oono Jesucristo miyaminaafbadi ifivvuboro saauhi, nooboro ijiiibogoo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miiro amiihairyo muguubuhicacuhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiinjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiihai Moocaanita. Jaamo abaifiiifimoco amiihai miguiinonihicuhi. Miiro amiihaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiinjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiinjeminaa. Jaamaño jiiinjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiinjeminaa iicamo diitoco guubunicih. ⁶ Jaanoti miihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo miihaico guubunicih. Jaanoti Moocaanoto iicatimo miihaico guubunicih. Jilliti magaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abaifiiifiiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Miihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicas. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijiiibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijiiibo Moocaanico gaajatihiica, Moocaani saatohoco agaijiiifihicaaboco. ⁹ Miiro Moocaani miihaico agaijinoco ifusuhi miihaidi idiiibocoro Illico jiiinjehallivi agallu-unofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miiro miihai Moocaanico magaijinoti gaiji saathi. Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijiiuboro Illico galluuhii mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, miihaico Moocaani agaijiiyadiro miihai tolliro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miiro Moocaanico miihaifiioba atyimetathi. Jaanoti sabadiro magaijicasihachiiiji, Moocaani miihaima icaji. Jaano igaiji miihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaajahi Moocaanima mihicanoco, bu miihaima diibo iicanoco icano Igaijaco miihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miiro miihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jiiinjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magaajamoro mimiyaaveguehi Moocaani miihaico agaijinoco. Miiro Moocaani saatohoco agaijiiifihicaabo. Jaabo gaijama iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji miihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñihicugotimo miicaqui. Miiro miihai jiiijehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miiro gaiji iicamañovi ñihicugo chahahi, gaiji ñihicugoco buhi agaifiiimaño. Miiro ñihicugo iidaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iiguuibovi gaiji imino jusitihiica.

¹⁹ Jaanoti naha miihai Moocaanico magaijiihi iticoni miihaico diibo agaijiiumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijiihi, onoomo inahaboco ijiihegueme bañifiihi. Jaamo miiho nahabo mahatyimebeque magaijiihi, ¿mili bu Moocaanico magaijiiirahi mahatyimetiiiboco? ²¹ Jaabo miihaico atajiiabauno jino Moocaanico agaijiiibo tolliro inahaboco igaijiiqui.

5

Miyaavogo Jiiinjeque Guinonih.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyyavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijiihi. ² Jaamo Moocaanico magaijimo, diibo tajiiabaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajiiabaco momoonino. Jaano itajiiaba sihidi jeevatih. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiiinjeque guinonih. Jaano momiyyavogofeenedi jiiinjeque miguiinonih. ⁵ Miiro idiiiboro jiiinjeque guinonih Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyyavogoo.

Jesu Moocaani Achi Icano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaano jiiibogocafutuuhii nifaihufeenedi, bu itajiihofeenedi icano. Jaabo inificafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jiiibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo

iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiiviro gataacinihi. * ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idiino icahi jinihalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tiijoho icano. Jaano jino minooci, sano idiino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miïro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonichi. Jaamo bu, çmilli mimiyaaveguejiritrahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco ijibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotiïbo Moocaanico: Bañifiiiboti, neehi, Moocaani Illiditi ijibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo mihaico ifinjitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinjitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³ Jaamo amiihaidi jinoco caatinihi Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinjitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miïro mihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midillunoco, ijeebiï onoobadi, mihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano mihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco mihaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño #futusutinehiica iicahachijji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevafaño #futusuno imiti iicatihachijji. Miïro jaanoti icano guijevafaño #futusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihitoonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miïro paryi fanooro imiti imitihitoonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miïro paryi fanooro imiti imitihitoonohallivi Moocaanima mihiimaaqui.

¹⁸ Miïro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatino. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño iji diitoco dudicitatihi.

¹⁹ Miïro mihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jinijeoto iji mityaguinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asaaboro mihaico gaajaco aacino, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miïro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinjitino fiivoma iicaabo. ²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

* 5:7 Sahaamefafaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino, onoonoco.

2 SAN JUAN AAME

Cristo jibogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tollíro bu iseemeque uujoho miyaano agaijímédi. Saafiro uujoho icatino, bu paryí oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho amíhaico gaijíhi miyaano mojeebífíño iicanofeenedi. Jaano fahíijívaro mihaima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivojibó Jesucristo icamisi amíhaico imino mooníji, bu idaasugueji, bu sajeebí icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani miháico atajíbabadi imino igomoco aatyimeneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi masíi sabadíro magaijicasiqui. Jino ico onono bohono tajíba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ Míiro Moocaani atajíbabadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono tajíba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onono.

Bañimínaa.

⁷ Míiro jino jinijehallíri síhidi icamo bañífíramínaa, Jesucristo jinijehallívi miya miyamínaafibadi asaauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jillí bañimínaafi, Cristomínaanimínaafi iicaabo. ⁸ Jaanegui amíhai imino mehesicini amíhai dudícamaajeti mihicacuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryí magaayícíhi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo jibogunoco ejeevesumoro síhigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo jibogofaño mihicahachíji Moocaanima mihicahi, bu tollíro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho jibogomínaa amíhaijaago agasevamoro Cristo jibogoma ofootimoco amíhai iijafaño magaayícidino, bu: Tahí imino difoo, menedino icano. ¹¹ Míiro díitoco ifitacumo díito imitífaño bu minifetefíhi.

Niino ímaa.

¹² Síhidi amíhaico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotíhi aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji amíhaima faño mihímaacasiqúi. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani ícicugo, dinago seeme díjaa íjico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaij#bo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaij#bedi.

² Agaij#bo tañahabo, dihalliv# Moocaanima iimaahicahi. Fanoova #ma imino ifeequi tolliro guihuvat#bo diicaqui, bu oono imino dijeeb# ofoobadi diicaqui icano. ³ M#iro saatoho monahabomi asaumo imino dijeeb# miyaanofañodi iicanoco, bu imino j#bogo onoobadi idiicanoco icano ij#buguunoco uguubuhin#boro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaij#bo tañahabo, imino aivo moon#hicahi monahabom#ico adaamusuubo sihigoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moon#hicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani iijanominaafeenevi j#beguehicahi ij#joho sihidi gaij#ma idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ M#iro diito Cristo dudicamaajeguiiha ij#gomo. Jaamo imogotíhi Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiiha m#hai diitoco imino momoon#nofeenedi mahamusuqui iimino j#bogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Iicano.

⁹ Uujoho caatin#uhi aameque Moocaani iijam#naadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutih# m#hai ij#ico, diitofeenevi aivoj#boti iicanoco imogooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ofoohachiij# faamo imefeeneviro neeji: M#haiditi sicamañ#oco ihiimaaboro abañ#hicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayic#hicat#bo, bu agaayic#gomoco gaayic#suhicat#bo icano. Jaaboro Moocaani ij#jati diitoco gañ#hicaabo.

¹¹ Jaaneguiiha agaij#bo tañahabo, diito imitino omoon#badi diicadino iminoro diica. M#iro iiminoco omoon#bo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoon#bo, Moocaanico atyimet#iica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco m#hai bu tolliro mij#beguehi. Bu jaanoco am#hai magaajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotíhi caatin#tafaihu, bu caatin#tai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aaty#menegue. Jaadi jari mih#imaacasiji faño.

¹⁵ Jaanegui sajeeb# diica. Juuga nahabomi dijaa ij#ico galluuihi. Ij#joho bu pary# famooro monahabom#ico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevivominaafi, Jacoobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idaasugueji, bu gaijiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañoooco Abañifimo.

³ Agajjimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco acinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siicjetiro Caatinihaamefaño diitoti iijibugucumo, cijigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi miniiyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiciqui. Jaamoro idiboro Mohabajaabo Aivojiiho Jesucristoco tuunamaahicamo.

⁵ Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiñjetei taajasuuihi. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuuho. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacjirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuuihi. Jaamoco Moocaani civojaniihi civonoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisiuboro niinofucuguiiha ificumoco. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocoumici miyaminaa, bu ifitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino cijigairi jgasuuihi, itoomominaa imitino iicamoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniiho. Jaanoti famooro igaajaqui tolli iicahicamo ifinijitino cijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiho Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihiiacasiusumi iiciduno nuuthi idinoro nuubo: Moocaani jei ico iibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatinoti. Jaamo sahiijitiro jiihogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omooninibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Iidaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajamomo, nihibamico iimoyicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiiratuuboro Moocaani onoonoco imugutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeevivotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonibadi ejeevamo. Imoho onooafisumi onoovatihobadi aivo ifahifema agaijuyicaho aivo ochoomonicibadi ejeevamo. ¹³ Muuai yuucaai aivo isifiirano ijivaaseque agaaiñnicibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijiihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinijitino guuiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivojiiho Jesu ajashutinoo itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañijji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famaafivaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraaasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiihai, agajjimo tañahabomi, mehesicini, siicjetiro amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo minisuminaa unuucunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amiihaico dugaacusuj, jiiñije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiihai, agajjimo tañahabomi, quehecuno mihica amiihai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojiiho Jesucristo iidaasugofenedi ifinijitino ifico miihaico aacjinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciiigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Iidiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amiihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itajiiibaco, Mohaivojiiibo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahiijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristo aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iica-jinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miño tufucu fiitvucuuhi.

Jua Moocaani Ijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiniijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaa-jiiho icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoo, bu iguijevemeleeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jinijeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiboro itijeheri mohimitico nituhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecevequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeci oono Cristo aimuufafeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jinijeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine. ⁸ Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, abecedari iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asajiiho icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaanujirunohachuta uco ganiimo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gajafeenedi esamaahicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi: * Jino adaatyimeneque aamefañodi caatini. Jaaboro Asia jiniijeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miijoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco.

¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuuho ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuo jiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyjevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeenu aivo seseene jadtobadi. Jaanoti ihaalliinoo cijigaiguihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, cijigaifañodi eheetavocinobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuuhi sihidi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idiimo. Jaanoti iijifañoti inociniga niisuga sijjevaga fahigovahaciti sijjevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachiciniisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiniovi acutuuihi chuuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuihi. Jaaneguiha guijevevinaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli imogobadi moonjirahi. ¹⁹ Jaaneguiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaa-jaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

* 1:11 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minoooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi iigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano ducicamaajeque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatomoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabichihicahi, sihidi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihidi ducicamaaihicahi niinovatotiibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Mīiro iticoni imiyaavugusumi uco sihidi gajjuhi. Jaaruubo jisumi mīidinoro gajjuuui. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachijji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiticiiji, dihimitico edeevesutihachijji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idīheguene. Jaanoco bu uujoho j̄iheguuhi. ⁷ Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohashalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaobo, bu diiboro allivoobo icano iicaabo, iguijeveuruubo, siino ubuheetubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho j̄inejeti cuujivaachutihi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mīhai judiomi, unuuro mōiditi imitino ihiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuuromo jilli Satanas iji igaijominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Mīro iji am̄ihaiti saatohoco civojafaño j̄ihacusuji. Jaamo paryi am̄ihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihicaji. Jaarunofaño suuffenitiibo diica iguijevejinohachuta. Jaachijji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija j̄ibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isījivasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas ataj̄ibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutiibo diicahicahi. Bu tamiya j̄ibogominaafi Antipa onoboco am̄ihaifeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesutiibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi iima icamo saatoho Balaam j̄ibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onobo Balac onoboco faj̄inihi israelmi iiseta imooniqui jihovo caanimi jeeçivo asimico uduuner, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu iima icamo oono Nicolaitami j̄ibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho īiheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachijji goovano am̄ihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isījjeva iicagari. ¹⁷ Am̄ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicamo manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatiniciniiji. Jaamomoco mijoho gaajajitihidi dīiboro toonoco agaayiciibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja j̄ibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguuihunobadi iicaabo, bu ithaiño bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryi iicajo ijoho omoonihicanoco, gajjima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeeçivehicanoco, dijaabico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanicivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaa sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogoro tajeecivominaaco īibegueneri abañihicagoco adaabichicanoco. Diigo j̄ibeguehichi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeeçivo asiminooco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachijji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efeehecamo idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryi iicino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeque paryi agaajanoco, bu

paryi ijeeb#nofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi am#ihai am#ihai moonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu am#ihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino am#ihaihaliivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mifucu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho iimogonoco eetavomoro niyequevi #fotomoco aciji mityaco jiinjiramaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jiinjiramaaco taji#baji sefano jigai#ehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Am#ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija #bogominaafidi: Jilli noobo sahusu juugahuseti miimisiici idi#no Moocaani gaijamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryi#cono ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesicin#boro sefatusu imino omooninoco, m#ro oono fiticuuno m#noco imitasuquiguiha. M#ro uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaaneguii desafoto oono #bogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi: gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqi. ⁴ Jaarunofaño #ma icamo tahi Sardi cuumivi m#dimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma seseechehu-jefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo seseechuhu-jefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatin#hi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jiliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Am#ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija #bogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojiibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicunoco m#joho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco m#joho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayic#hi di#bsegueqi. Jaanoco m#ihai#nooba jilli: Di#bgedino, neejitirahi. M#ro sihidi sefatiruubo taji#bogoco agaayic#boro uco tuunamaaitih. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igavominaaco gallui: M#hai judiomi, noomoro abaf#fihicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco taji#baji imem#inamaaiqi, toonoti ico uujoho agaijinoco igajaqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibano imino moonih# joho fanoovaaco adaabic#bo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jiinjehallivi asaajinoti, paryi#cono jiinjije miyaminaaco nisucui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu #ma iicanoco, sita dihacitaco dum#icidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucutimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatin#ji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onoocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatin#ji. ¹³ Am#ihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja #bogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifivusunato anocin#bo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho m#dimo miyaavogoma idiicaabo m#vi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agaf#nicibadi ico uujoho esicin#hi. ¹⁷ M#ro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino foono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutih, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacit#hi idaasuuibo idicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaall#noma achahanoco, bu bot#bo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco sijigairi imino imibachucin#nubadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicamaaboro nucufesuno sicaibo diiacujitih. Tolliro bu uuditi aall#no taabutaco anaajebeere dihaall#nofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijmoco #bahi, aamihi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecin#hi coovaaboro. Jaanoco cajaatyohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onoboma icaji, bu

diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tacojivi casiihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Imono.

¹ Jinobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaauno uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onoono guisiyi namecubadi, bu cornalina onoono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihi cajetaciniuhi esmeralda onoono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaae veinticuatrodigaava gicinigaae icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuuciniuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minooci idiño cuugahuno. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minooci idiño iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueenemehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idiño ijjecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano sufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, aivojiibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimó quillahuto iicamo diibo imegavi ememivomoro imehichi ono ufucuro ifinijitiiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹ Aivojiibo Moocaani, ijoho aivo sihidi edeevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idiimogomaño ifiivuunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹ Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagovi usefaño aame paimeciniaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idiñeri cuhufono sisiciniuhi. ² Jaanaa guubuui Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo imiibo isisitaaco udubaiciboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³ Jaarunofaño niquejefaño, bu jinijehallivi, bu jinijeguiino icano mihañiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emecijirumo. ⁴ Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciboro jilli ajashunogayi emecijiruubo achahauneri. ⁵ Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taaudino! Miñro juda cuumi Leon onoo, aivojiibo David Iyaachimihaiñooba iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciboro ifaayiciqui.

⁶ Jaanaaca ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicauciniibo ifibadi ifi ifuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idiño iiniconoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaallino. Jaano toono ihaallino sahuse juugahuseti minooci idiño iicano Moocaani gaijano paryi faajinijehalliviro agalluuno. ⁷ Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniubo miyanaagohusefañoti toohaameque icijeuhi.* ⁸ Jaahaameque gaayicubaaca igueenemehejedimó iicaumo, bu veinticuatrodimó quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memuinamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovoocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi

* 3:20 Griego ijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinihi teteuuboro. Jaanoco cajaanoyhacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano. * 5:7 (Lc 1.33)

icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹ Jaamo jiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Fijoho aivo idiimimaño toohaameque idiciboro isisitaaco sinaayu. Miro iguijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajuehi fahigova miyaminaati, fanoohiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiinije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰ Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoi, bu sacerdotemiti icano deetavehi. Jaamo diito jijnijehallivi tajibaji, noomoro.

¹¹ Jaadi emeeciubo guubuuhi ajashutimo Moocaani toomominaa ihiimaanoco, togahallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashuutimo millones y millonesdimo iicamo sefano neehicauhi:

¹² Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayicibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

¹³ Tolliro bu guubuuhi fanoova Moocaani ifivusuuno niquejefañi iicano, bu jijnijehalliri iicano, bu jijnijeguino iicano, bu muuaifañi iicano, paryi tonehejefañi iicano jilli unuuno: Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi onoo ihaiivoji icagahalliri igiciniboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahijivaaciviro, unuunoco.

¹⁴ Jaanoti onoo igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro. Jaanoti bu veinticuatro dimo iicamo iquillahuto ememuvuumoro inuumo fahijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idäno Isisita Icano.

¹ Jaadi atyimeuhi Iorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticonibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

² Jaaneguiiha emeeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefañi tiibuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahijivaro guinoniboro iicaqui.

³ Jaanaa allivio sisitaaco siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti sifi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁴ Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihiinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayicuihi jijnijehalliti sajeebi icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisiqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciui.

⁵ Jaano allivionoco bu siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti sifi: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeeciubo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayicuihi. ⁶ Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamofeeneti unuunoco: Safucuo dudidamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudidamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷ Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicamoti niinoobo: jjuu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

⁸ Jaaneguiiha emeeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoo. Jaabo dojicuti saaubo saafi guijeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onoooco Moocaani mityaco aciui jijnije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaaneri, bu ajebari, bu guihuvari, bu jijnijehalliri iicamo inihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹ Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeecivoco omoñifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijiibugunohalliti iguijenimo jeebunoco. ¹⁰ Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimibo Aivojibo, onoonoco abañititibo, ¿mihachutahica diicaji mihaiico iguijenimo jijnijehalliri iicamoco emeeciuboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

¹¹ Jaasumiro diitoco Moocaani aciui seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisiñica jaafahi amñhai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifeteji, jaamoco amñhaico iicaubadiro agaicaunohachuta, nooboro.

¹² Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeeciubo atyimeuhi jijnije sefano amaryibanoro udujanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuui. ¹³ Bu meeciri niquejefañoti jijnijehallivi aifuuhi onoo imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

baavi aaifonicibadi. ¹⁴ Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañejejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiniije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevavafiimoma, bu paryi faaboho jiovotoma, bu jiovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mühaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Miro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati Icimó.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiniijejinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiniije guibuhubaco gaayiciniuhi, jinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicimoco. ³ Jilli nooboro: Jinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeecivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mifcutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuui: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuui, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuui icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Ijicucucunimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinuihi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovoraotimo sesechehujefaño jicucucunimo tucujihunoco gaayicunimo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleecinuihi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluui: ¿Mijoho jino jito sesechehunofaño ijicucucunimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojiibo miro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano idaasufañodi afatyomo. Jaamo imifitumoco Corderobadi iicaabo tijeri iimitusucuumo. ¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeecivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igicinibo imityaguino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitih, bu nihaba ihaiguucuri diitoco jigasucujitih, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujitih icano. ¹⁷ Oono miro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino ñifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihaba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti

miiimiisiici idi#no Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovooivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecevobuje imegavi julleevuui. Jaaboco saafi aciuihi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita icamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecevobuje oro eetavotahallivi ificuuoro ijigasuqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijinoco ijigasuuno aimuufai itoomominaafi usefa#oti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita icamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje cijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinjehallivi ganicaruihi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinjije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinjije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miiimiisiici idi#no iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuihi iguuisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniuihi miriicuco iguuisubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno nifaihu ifigatyono guisiyinobadijeevano, bu cijigai icano sano tijohoma caisecinino. Jaaneri sama#ooje jiinjije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti sama#oono jigauhi, bu fajihuti icano.

⁸ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguuisuno ticovovi ifabaibadijeevano jiganoro muuaifa#o acutuuihi. Jaaneri sama#o muuai tijohoti minifutuuihi. ⁹ Jaaneri tumuuaifefa#o iicaumoti sama#ooto guijeveuihi, bu tolliro cijigai meeneneti sama#oono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguuisuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefa#oti acutuuihi nifotocin#boro tehinoti sama#oonohallivi, bu pisiriga#oti sama#oonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoo. Jaaneri paryi nifaihunoti sama#oono namitati minifutuuihi. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuuihi inifaihu faafa#o iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguuisuno ticovovi nihibati sama#oo jabaavuuihi, bu fucuooboti sama#oo jabaavuuihi, tolliro bu meeciriti sama#oo jabaavuuihi icano. Jaama#o diitoti sama#o achicicuutihi. Jaama#o cuujeti sama#oono achicicuutihi. Jaabadiro fucuti sama#oono achicicuutihi.

¹³ Jaadi emeeiubo atyimeuihi saafi Moocaani toomominaafi niquejefeenedi cimimi mogaaje agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ay! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miiimiisiici, saafi idi#nehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguuisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguuisino ticovovi bu atyimeuihi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco i#ihicuno oji llaveque aacunoco atyimeuihi. ² Jaahojico afaayicuneri tohojifa#oti sihidi aimuufai inuuihi gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuuihi. Jaaneri jiinjije civutuuihi. ³ Jaano toono ihaimuufafa#oti inuuno sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayicuihi in#iqui oono jiinjije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiinjije fajihuco imitino moonidinoo, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idi#moco miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahavuvusu, nooboro. Jaamo in#ino aivo juuvehu in#ino aivobadijeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejithi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadijeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadijeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadijeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadijeevauhi. Jaanoti igai#o jicu igai#obadijeevauhi. ⁹ Jaanoti imeehene kuhufunuuihi jigai#omeehunobadi. Jaanoti bu ijijecuno sefano guubuvusuuihi aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco iguicino uguubuvusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadijeevauhi nijequeti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofa#o imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivoj#o toono i#ihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹² Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooi.

¹³ Jaano allivioobo imiriicuco iguuisuno ticovovi guubuuhi Moocaani imegari iicano ijeecevobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofa#oti diiboco unuunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrete onoomuujiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuihi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi

icano tolli imooniqui ifivusuumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

¹⁷ Jilli uujoho icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu atyvano, bu guiguivano icaneri tifaucininoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaibadi jeevauhi. Jaamo iijinoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi. ¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idiño icano imiti diito iijinoti iineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idiño iicano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballomi mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevesuuthi. Jilli suufenitimo imitino gajamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeeceivehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufenitimo sitaaco agaicaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniibo, inigaihalliti tihi cajetacinuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achiciniuhi, bu idiño cijigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinahaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotihaiico muuaihallivi ficuuhi, jaanoti inanaagotihaiico jijnijehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idiño sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toominaafi jijnijehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinibo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyiciuhi. ⁶ Jaaboro fahijivaro iicaabo niquejeque, jijnijeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifivusuubo momofañodi mityaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuui. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguuisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuui ijeevivominaa, ihiiamaamina iicamoco unubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiiamaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toominaafi johono muuaihalliri, jijnijehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinahaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico #ciuboro machuuhi. Jaano taajifaño imiño iimihu imobadi. Jaanoco amachuono taabafaño faafaituuhi. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jijnijeminaaditi, sijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiiamaamisi.

¹ Jaadi uco aciuomo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeevivobujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi jeeceivehicaamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico deeedino tohasi siicumijeo miyaminaaguiharucu icano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuui cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininimisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jijnije Aivojiibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicucuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico saatoho imitino omoonigohachijiji diitisi ijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasucui. Tolli guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jijnijehallivi Moocaaniti ihiiamaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tijohoti iminiyujino mityama icahi, bu jijnijeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhojifañoti

* 10:11 Sahaamefaño: nooboro, noono.

asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinoniboro gaicauji. ⁸ Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi ejevacuumi, Mohaivojiboco etetecuumi jiihaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. ⁹ Bu jaamisi c̄rajitihi mifucuci, safucu, bu sifucuti:feenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatymequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveri jiiinije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo icamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijiiibeguehicamisi diitoco idasuno omoonihicamisi iguijeveri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucuti:feenedi icano niquejefañoti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatymemere sihidi igutejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaanequiiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atymeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiiinije amaryibauneri tuucuumiti fahusecijaava iicamafoti sajaaro callajaavehicaui. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuuhi. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefañoti iicaaboco imuuihi.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imiriicuco iguiisuno ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefañoti ajashutimo jilli unuuno: Jiiinije aivojino Mohaivojiiibedi, bu Icrisodi icano icacuuihi. Jaabo tajibaji fahiijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimó quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaamo jiiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuuihi, ¹⁷ jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicaaboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiiboco icano, bu dimityaco agaayiciboro atajiiibacuumañoti icano. ¹⁸ Miñro jiiinijeminaa dijaa sifiratehi. Jaarunofañoti ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuuihi. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco ijiiibeguehicamoco, bu iidiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejeevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiiinijequé ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefañoti Moocaani temploja faayicicafutuuihi. Jaaneri Moocaani unuohaameque ificuuba cajonbaco atymeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiiinije ñihicuno guubuvusuuihi, bu sisiimi ḡiriribauhi, bu jiiinije sefano maryibauihi, bu guisiyinojadi ejeevano sihidi sefano aifuuihi icano.

12

Ñihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefañoti jabafiirano ifuvusuuno: gaigo nihibari imibocinogobadi aricuno ifuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauihi.

³ Jaanobuunati bu siino niquejefañoti ifuvusuuihi: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyicidino inigainoma icaubo, bu fahusecidino inicuno, bu inigaino ticovocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiiinijehallivi gañiuihi. Jaaboro iseemevaqui omoonigoco imegavi julleveubo diigo eseemevasumiro tooseequé iduuqui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauihi. Jaabo jiiinijeminaaco sefano tajibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefañoti satyocafutuuihi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gauhi sicaihigo iicahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahí diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefañoti idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani toomominaa aivojiiibo Miguel onoobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinoniuo, bu tahí niquejefañoti diito iicajirumaño samañoti chahauhi. ⁹ Jaamañoti diibo sihidi ejeevano dragonco baavi gañiuiho, johono siicijeo jiiinimo oono imo imo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiiinijeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiiinijehallivi gañiuiho.

¹⁰ Jaanaa guubuuihi sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icrisoti mitya icano gasecuuihi. Miñro baavi gañicafutuucuboo Moocaanico monahabomihallivi imitino ijiiibeguehicaabo fucuhachuta, cujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonicuuihi Corderobadi iicaabo tiihohofañoti, bu Moocaani jiiibogo miyaano iicanoco ijiiibeguehicaneri icano. Miñro ifico gajiiutimo, bu guijeveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefañoti iicamo imo imo icahi, bu amihai tahí paryi mihicamo icano. Jaanoti idasucani mihicaji amihai jiiinijehallivi bu muuañofañoti

mihicamo icano. Muro oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene iicajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco cimimi mogaaje ijecucucico acumo jiniimobadi iicaaboti tehesino igaaquici saichigovi diiguedi iimibachuuhiigovi. Tahidi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu safcaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijiiniimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasuqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiniije diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno iticovooçivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boci iiji icanoco aciui. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icano itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguui. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo ñihicuuboco mityaco aaciamaño. Jaabadiro bu ñihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani ñihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasi- rahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo ñihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiiamauno jaabicafutuuihi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamañi ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiiamaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuuboro jilli ifiniciubo Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiinonunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacumivahallivi, fanoohiiji miyaminaahallivi, bu faajiniije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo ñihicuuboco cahacisuumo paryi jiniijehalliri iicamo oono jiniije ifivunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohujima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicahicaui.

¹¹ Jaanobuunati sifi ñihicuubo jiniijefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaarubo dragonbadi iimaahicaui. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiniijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiniijehallivi cijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiniije miyaminaaco bañuubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asauno ñihicuuboco mitya acicafutuuihi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aaciuboro ihiiamaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihañooaba ticovono naajejitihidi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo ñihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino ñihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeeçubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibaahalliri julleecinuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniuno. ² Jaadi guubuuihi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano iguiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco

oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miihaiñooba aivo gaajahicautihi idiimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiniije miyaminaafeeneti atajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuuatimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojcuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuihi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idiño Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifnijiitino taaja-sujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miño jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jiniijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiriicavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono iñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuje-hachuta icano jaguisuratino diito iñihicuuboco, bu ihijico icano acahacuumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima icaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhi niquejefaño: Jinooco caatini, noonoro uco unuonoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jiji tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajavechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Imitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeciubo atyimeuhi aimuufai seeseque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijjevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuihi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeyuhuri quiticibo basuta noovataco ñicicu tufucu mihicacuuihi. Jino jiniije basuta noova tifaicuuihi, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiniijehallidi iguiiyicuboro jiniije basuta noovataco icuihi.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuihi niquejefaño iicaja templo-jafañoti, tolliro bu ihusefaño sijjevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaa bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevivobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijjevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo ñicicu jiniije baacuco oono icivucunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jiniijehallidi iguiiyicuboro icuihi jiniije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañuuihi imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuihi. Jaano initibafañoti tijjoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuihi fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuihi caballoni ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tijjoho eneejiruno baacotofaihuviro oovicafutuuihi.

15

Niino Imiti Icajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idiño Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijnoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifiirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanojiniri julleleecinimo Moocaani aacuno iharpanoma johono iñihicuuboco, bu ihijico icano iguinionumoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo.

³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevivominaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi tijjoho edeetavono Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, tijjoho jiniije miyaminaa Aivojibo

idiicaabo. ⁴ ¿Mijoho bu ico, Aivojibo, ñihicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miro ijoho idiboro imihinivatibo. Jaamaño fanoojiinje miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañaoma icauja afaayacafutuunoco. Tomañañi tajiba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaña iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idimaño Moocaani toomominaa Moocaani idaasuno omoonijnoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuje, aricuchehuje, mihinivatichehujeñaño jiciniumo. Jaamo oro niivigameeheneri ifeeyijenehallidi siyijiciniuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuihi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanoñaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifira gahaficinoma. ⁸ Jaasumiro iimimañaño onoomaño aimuufairi gahafuui Moocaani sihidi ejevano, bu mityati icano asauno. Jahigo miihainooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omooniumo imivuutinochachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamitaditi Fijibogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño icano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idimo iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro jijnjehallivi mutucaruto toono sihidi ejevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiha diitoti saafi ticoniuihi jijnjehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono ñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu ihijico iiumumoco icano fiivuno idicuno cinisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñoñaño tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuumuhi tijohobadi minifutuui. Jaaneri paryi tumuuajefaño iicaumo chuumuhi.

⁴ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufaño iicaunoco tehinohallivi, pisirigañoñhallivi icano tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno tijohoti minifutuui. ⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojibo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifibo, idiimibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Miro diito ñidiro iicaumoco, bu dijibogoco ihiimaumoco icano itijohoco agañoñumoro guijeniuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tijohoco diisuihi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuuhi saafi Moocaani jeevivobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufaño iicaunoco ñihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro inihibaco mityaco acubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasucui. ⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco ñihicuuno jigasuubo. Jaarunofaño iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono ñihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivoobo iguirihillufaño iicaunoco oono ñihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jijnje cionoguiino minifutuui. Jaanaa miyaminaa aavovomoro kuhufono imicifotomoro majaabicinicibadiro diito inehejebanoco jimicamaaihicauihi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesuutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauhi icinisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivoobo bu iguirihillufaño iicaunoco sihidi ejevamuuai Eufrate onoomuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuuai figatyuuhi jihaiti iminifetequi tojiri aamijijaagoti jijnje aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu ñihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuunoco, miimisiici, saafi idimova iimitino gajjami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gajjami sihidi ejevanehejeque omoonihicaumo, bu jijnjeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejevaaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehescini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajiibo ifico imino imibachubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitiibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjami aivojitoco igaiyicuihi hebreomi iijiri Armagedon onoomañoovi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisitivi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jijnje ñihicuuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jijnje maryibauhi jijnjehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanivivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejevacuumi dujavavuuhi feenedi minooci, sano idimo. Tolliro bu jijnje miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu

Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayisuquui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaño, bu ifabaino icano buuhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icaui. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinooono, nuuhi jihishitineri diitoco idaasuno omoonunohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saaubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuquui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuañohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Miñro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihgovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco ifihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ifihicuubohalli sihidi caatinicinuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahusecino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigo jiciniuhi tifaiba iicahhuri, bu atyivachehuco icano. Jaago imbaiguumaacinuihori, bu iminooono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuca icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatinicinuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicamo idicunooono seeji icano, onooono. ⁶ Jaadi uujoho gaajacuihi diigo Moocaanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco iijibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinogoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafituuhi.

⁷ Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collhi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu ifihicuubo sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiseebeti icano. ⁸ Diibo ifihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacui. Jaaruubo siino ifihicuhojifañoti saajibo ifinicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jinije ifiivunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono ifihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri onoonoco gaajama iicamo gaajaji: Miñro oono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijehalliri diigo igicinibaijediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimiisiici idino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuui. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi gueneene icajitih. ¹¹ Jaabo oono ifihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimiisiici idino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onooono. Jaamo tajibatihica. Jaarumo sano nihaba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono ifihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiimaamoro imitya, bu ihaivoji iicanoco oono ifihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miñro diibo aivojito Aivojiibo, bu tajibaminaa Tajibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuihi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuañoooco ajevaminaago tumuuaiejhalliri gicinigoco adatyimemuuaje oono cuumino miyaminaa, bu fanohiiji miyaminaa, bu jinijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono ifihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco iijihavenere sicaihgoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miñro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihiimaamoro ihaivoji iijico ifihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene oono sihidi ejeevacuumi jinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onooono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniitunoco. Jaabo seseene jinijeque achicuihi iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutu-cuuno, acutu-cuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanohimiti gajami ijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufimo, bu ijihchufimo icamo ijanurucu icano. ³ Miñro paryi jinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi,

bu jiiinjeminaa aivojito diigoma ihavevari imitineheje icahicahi, bu jiiinje naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoti unuunoco: Amihai taty mihicamo tuucuumi mihino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miñro tuucuumi imiti ajashutino jiiinjete niquejeve ifutucuui. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuui. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aachicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omooniuo allinocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanicivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miñro diigo ijeehifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idasuno icajithi, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idasuno omoonijino ihallivi gaseji: guiveve, bu idasuu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miñro jishitübo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiiinjeminaa aivojito diigoma icahicamo, bu imitico sihidi iimeguehicano icano ataacasimoro sihidi diigueri idasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimene. ¹⁰ Jaamoro diigoco idasuno omoonino ñihicuti tehesino icahigoti neejimo: ¡Ay! Idasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiracuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiiinje naajeminaa tuucuumico idasuvomoro taacasiji diito inajeteque isivanoco mihaiñooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosiño guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifañiba icaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacinono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoheheje, bu ucuhufono guisi-bano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacinono, maaniguujino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, ñiribano, bu harinaguujino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jijovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuuhi, bu fahijivaro chahacuujiño sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi nihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idasuno omoonino ñihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ay! Idasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miñro gaigo imichehujefaño, itifañiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jiiinigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinogobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finih, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigaimene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaifano ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaajiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiiicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiiinoco gavaracuui idasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miñro tuucuumi busumijeri paryi muuaifano icijigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finih, noomoro.

²⁰ Jaarunofano amihai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amihai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani ijico mijibeguehicano, bu diibota mihicamo icano. Miñro tuucuumico tolli omoonineri amihaiño jaadaco Moocaani ichi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyigabaco gañiiviciuhi machuta cahasutaguisibatyigababadi iicabaco. Jaaboro muuaifano gañiuihi, jilli nooboro: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujithi. ²² Bu ufucuro dijiihainofano arpa, bu siru, miricuno icano guubuvusucuujiithi, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco ahasuno guubuvusucuujiithi icano, ²³ bu ico achicinihicano cijigaimecuno ifuvusucuujiithi, bu ufucuro ivi guubuvusucuujiithi taabava jibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryi jiiinje miyaminaaco dihapichuner i abañihicaumaño.

²⁴ Miñro tuucuumifano Moocaani ijico ijibeguehicaumo tijohoco agañiuno atymecafete, bu tolliro Moocaanita iicamo tijoho, bu paryi jiiinjehallivi agaicaauhicamo tijoho icano, nooboro.

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miiro diibo imino miyaanoro emeeciiboro dugaacufihi. Miiro sihidi ejevana ajevaminaago jinijeminaaco iha-
jevare imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeeciivominaa tiihohoco agafiino
jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuujj,
noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro dimo quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano
jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro nee-
hicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi
amihai diibo jeeciivominaa, diiboco mihiguimo mequehefimo, bu munumefimo icano,
noomoro.

Corderobadi Icaabo Jibaimo Icajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihiimaabadi iicano, sefano guubuvusuhi guisino
uguubuvusunicibadi iicano, bu sefano sisiimi igiriribanicibadi iicano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojibo Moocaaani sihidi mityama iicaabo atajibacumaño. ⁷ Masii imono
mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miiro jino Corder-
obadi iicaabo taabava jibaimo icajino gasecuhi, bu mogai icajigo imibaivucu-
uhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacucuumo,
noomoro.

Jaano toono imichehufaño jihacuno onono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco
eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corder-
obadi iicaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaaani iiji aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguino memuvuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tolli
moonidino uujoho, bu tolliro Moocaaani jeeciivominaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi
Jesu jibogoco suufenitimo jibeguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaanico diimo,
nooboro.

Miiro toono Jesu jibogoco jibogomo Moocaaani iimaa jibogominaa.

Eseseene Caballohalliri Icaabo.

¹¹ Jaadi atymeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofaño inuubo seseebe caballo.
Jaabohalliri iicaubo momou Abanitatibo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro
miyaano iimitinoco iguioniqui minaaco eheetavefiibo. ¹² Jaabo aallino
cijigaiguihunobadi jeevauhi, bu inigaiahallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imono
caatiniciniuhi. Jaamomoco idiiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tiihohori jeesucinichehufaño
jiciniuhi. Jaabo momou Moocaaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa
imichehuje, mihinivatichehuje, seseechuhufaño jicucucunimo. Jaamo bu tolliro
sesefimico caballoomihalliri icaumo. ¹⁵ Jaabo iijifañoti siijevaga niisuga inoociniuhi. Togari
jinijeminaaco iguioniqui. Jaaboro tajibajibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijibo
oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iqucunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaaani imityaabo
idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaacheuti caatiniciniuno aivojito Aivojibo, bu
tajibaminaa Aivojibo icano onomomo.

¹⁷ Jaadi bu atymeuhi saafi Moocaaani toomominaafi nihibahalliri julleeciniboco. Jaabo
sefano coovadiuvuhi paryi joomi asimi niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro
mihigaivova ajashutino Moocaaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amo-
casiminaa aivojito uucunoco, bu esefafimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diito-
halliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jijovoto uucunoco bu unumefimo
uucunoco, bu equehefimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atymeuhi iñihicuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihamocasiminaama
igaivuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaama
icano imoonicasiqui asaamoco. ²⁰ Jaadi iñihicuboco, bu jihovo iimaaminaafico
icano sano agaayicuboro sisiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi iñihicuboco imegavi
jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi
miyaminaaco bañihicauhi oono iñihicuboco oovotaco agaayicumoco, bu jaamoro
diibo ijico iimuumoco icano. Jaamisico gañiubo buheemisico cijigai jicooba azufrema
ijigabafaño. ²¹ Jaanoti diitisi yoto guijencafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo
iijifañoti niisuga iinoociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

* **19:14** Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaaani imityaabo sifira aivofaihuco.

20

Mil Año Ticovovi Imino Iicajino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefaño iñihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiuhi. Jaaboco siicijeo jiniimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco iñihicuhojifaño agañiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igajataco ficuuhi siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajiibaqui mityaco agaayicumoco. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi iijibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeebiñoco. Jaamo diito iñihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajiibauihi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheeteañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijigaifaño agañiijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji iñihicuhojifañoti. ⁸ Jaadi feejiiibo paryi jinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiniigaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaaguiiha. ⁹ Jaadi saajimo jiniijejinibacidi. Jaamoro Moocaanita iicacuumico, Moocaani agaijicumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañiuboco gañiijiiibo cijigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono iñihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahiijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeeneti niqueje, jiniije icano sano finiuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimeratutihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicaumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayicumoco aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutu- uhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo teehinofaño, bu muuaiñofaño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famoro iguijeveumo jeebiño buheeteuhi guijeveiminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciuboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveiminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi cijigai jicoobafaño. Jaaba toba cijigai jicooba allivio guijeve icano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiniije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiniijeque icano. Miño iticonio niqueje, bu iticonio jiniije icano ifinicuumañi, bu tolliro muuaiño chahacuui icano. ² Ujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniituucuumico. Jaacuumi imino imibahaciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuuihi: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴ Jaamo taafirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guijeve chahacuui, bu taafiira chahacuui, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuui, eedeene achahacuujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi ujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutuucuumo. Ujoho imegaobobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo ujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuri isuuji jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinibadi. Jaamo Caaniji ujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti iñihicuguehicaumoco, bu imiyaaveguehicaumoco, bu fanoova imitiminaaco, bu

agaicaaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeecivehicamoco, bu paryi abañiffihicamoco icano gañijimo ciijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achicinuihi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meeguecinuono ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiino iicacuumije momono caatinicinuihi icano. ¹³ Jaano aamijinaagooaumiti icauno mihugaaci, sahuga idiino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiino icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiino guisibaneri eetavocinuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatinicinuihi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahaicabo oro imeima icabo tuucuumico iheveequi iguhuganoco, bu imeeguetaco icano. ¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovoniciyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imeegueta jaspe guisibaneri eetavocinuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicucinuihi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imeegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachucinuihi: Iticoniooba jaspe guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba zafiro onono guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba agata onono guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba esmeralda guisibari imibachucinuihi; ²⁰ Jaano allivioba onice guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba cornalina guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba crisolito guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba berilo guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba topacio guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba crisoprada guisibari imibachucinuihi; jaano allivioba jacinto guisibari imibachucinuihi; bu niinooba amatista guisibari imibachucinuihi icano. ²¹ Jaanoti iguhugano docedino iicano perlanorou. Jaahugaje iticovooivi sano perlariro eetavocinuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavocinuhi, imino vidriobadi foovono onogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihu Aivojibo Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañovaviro tuucuumifaño mejeeciveji. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachicinimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachicinibo iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiinjeminaa ataaasufutuumo igueji. Bu jiiinjeminaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci canoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano fobocirahicajitihu tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjeminaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejitihu, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahi feejitihu icano. Jaanoti naha idiimoro Corderobadi iicaabohaame fiivoahaamefaño imomono acaatinicinimo feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aaciumaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati iinoocinuhi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicauji jiihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaijnicidiro icaji. Jaanojinivi fiivo imohooi icahi fanaagovaacijijinivi. Jaahooi fafcabavaviro ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavaviro. Jaahooi aamene jiiinjeminaaco itaabuqui iicano. ³ Bu jahigo afajacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijecivominaa imehicaji. ⁴ Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵ Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo sino seseque esucujitihu ciijigamecuno seseque, bu nihiba seseque icano esucujitihu Aivojibo Moocaani diitoco ahachicinijimaño. Jahigo diito fahiijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asajino Fiiticuuhi.

⁶ Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojii bo Moocaani ihiiamaaminaaco, Igaijaco aacifiibo itoomominaafico jino galluuhi ijeevovominaafico ihifusuquu goovano iicajinehejeque.

⁷ Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajii bo jihaamefaño Moocaani jii bogo acaatinicinino onobadi omoonii bo, nooboro.

⁸ Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuuhi, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco iifusuuboguui noo memuvuuhi diiboco imeequi.

⁹ Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miiro uujoho Moocaani jeevovominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico ijii beguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanicoro dihimo, nooboro.

¹⁰ Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jii bogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono ficuudino. Miiro fiiticuujino toneheje iicano. ¹¹ Jaanegui jaafa iimitii bo iimitico moonii bo icahi. Jaanoti bu iidicuubo jaafa ihidicuunoco moonii bo icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco moonii bo icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesuti iibo iicaqui.

¹² Jiihi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaci qui. ¹³ Jaabo uujoho imegaoo bo, bu allivoo bo icano, bu iticonioo bo, bu nijequeoo bo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiitumoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti iidicufiimo, bu apichuco ihiiamaahicamo, bu gaigooma imitinoo noo iicafifiimo, bu sitaaco agaicaauffiimo, bu jihovo ijimico ejeevovofiimo, bu paryi famooro bañi fiiraco iimogomoro omoonifiimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijii beguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihai oobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiiji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isifiira idaasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuumoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoo co agañi hachiiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitii bocoro imicumifañoti gañi iji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰ Jinehejeque ijii bogoo bo jilli neehi: Jiihi goovajino asaano, nooboro.

Jiihi. ¡Disaa, Aivojii bo Jesu!

²¹ Jaafa Mohavojii bo Jesucristo paryi amiihaico imino moonihi. Fine.